Digitized by Google

Slav 9020.6.10

HARVARD COLLEGE LIBRARY

Bought with the income of

THE KELLER FUND

Bequeathed in Memory of

JASPER NEWTON KELLER

BETTY SCOTT HENSHAW KELLER

MARIAN MANDELL KELLER

RALPH HENSHAW KELLER

CARL TILDEN KELLER

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Shivlenja
SREZHEN POT.

Potrebni nauki,
isgledi ino molitvize
sa
Mladenzhe.

Spisali
mladi duhovni, ino na svetlo dal
ANTON SLOMSHEK,
Shpiritvàl v' Zelovshki duhovshnizi.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Srezhno hodita! Bog bodi s' vama po poli, in njegov angel vaji ſpremi. Tobia. 5, 21.

Digitized by Google

Shivlenja
SREZHEN POT.

Potrebni nauki,
isgledi ino molitvize
sa
Mladenzhe.

Spisali mladi duhovni, ino na svetlo dal
ANTON SLOMSHEK,
Shpiritvál v' Zelovshki duhóvshnizi.

Po dovoljenji vishi duhovske ino deshelske gosposke.

V' Zelovzi 1837.
Natisnil ino na prodaj imá Janes Leon.

Digitized by Google

Slav. 9020.6.10

Moj ſin, vſe ſvoje shive dni imej Boga pred ozhmi, ino varji ſe v' gréh privoliti. Tob. 4.

Mladénzh je pred Jesuſa ſtopil ino mu rekel: *„Dobri vuzhenik! kaj naj ſtorim, de vezhno shivlenje doſeshem?“* Jesuſ mu je rekel: *„Ako hozheſh v' shivlenje jiti, ſpolnúj sapovedi.“* Mat. 19.

Piſhem vam, mladenzhi, kér ſte mozhni ino beſeda boshja u' vaſ prebiva, ino ſte hudiga premagali. Nikár ne ljubite ſveta, tudi ne tega, kar je na ſveti. — Svet prejde ino vſe njegovo poshelenje; kdor pa voljo boshjo ſtori, oſtane vékomaj. S. Janes v' I. liſti; 2, 14 — 17.

HARVARD UNIVERSITY LIBRARY

Digitized by Google

Nagovor.

Shivel je ſvoje dni v' dalni dalni desheli na jutrovim ſkerben ozhe: ſtari Tobija mu je bilo ime. Imel je blagiga (zhedniga) ſina, ki ſo ga po ozheti mladiga Tobijeta imenovali. Mati njegova je bila Ana. Vbogi vbogi, to de poſhteni ljudjè ſo bili. Ozhe oſlepel, ſin ſhe veſ mlad; le pridna mati jih je na ſvojih rokah shivela.

Imel je ozhe v' ſtranſki desheli nekiga snanza po imeni Gabael. Prezej dnarjov mu je poſodil bil v' poprejnih letah, ko je ſhe bolje s-hajal. Rad bi po te dolg ſvojiga ſina poſlal; alj pot je daln, hoja nevarna, mladenzh nesnán. Mati joka, ozheta ſkerbi, ino ſin kamo ne vè. „Pojdi, pravi ozhe, pojiſhi ſi sveſiga zhloveka, ki bo sa plazhilo s' tebó ſhel.“

Mladenzh gre ino ſrezha saliga mladenzha, ki ſe je ravno na pot odpravil. Veſelo ſe Tobijetu v' tovarſhijo ponudi, ino mu obljubi, de ga bo ſpremil ino ſrezhno pripeljal ſpet na ozhetov dom. Lepo nju ſtari Tobija odpravi, rekozh:

Digitized by Google

„Srezhno hodita! Bog bodi s' vama po poti, in njegov angel ſpremi vaj“.

Popotnika ſta ſrezhno hodila; moder ino sveſt je bil Tobijov tovarſh. Vſake nevarze ga je reſhil ino mu k' veliki ſrezhi pomagal. Premoshenje mu je vsdignil, zlo dobro shehko oſkerbel, pripeljal sdraviga ino premòshniga v' narozhje ljubih ſtariſhev; tudi ozheta je osdravil in zelo hiſho ſrezhno ſtoríl. — Mladiga Tobijeta sveſt továrſh je bil Rafael, angel boshji. — Oh, de bi takiga tovarſha vſi mladenzhi imeli, kedar ſe od hiſhe ſvojih ljubih ſtariſhev v' ptuje deshele podajo!

Popotnik ſi tudi ti mladènzh, bodi ſi vbogih alj bogatih ſtariſhev. Zela semlja je le ptuja deshela sa tebe, hiſha ſtariſhev ſamo kratka oſtaja sa nekoljko dni tvoje mladoſti; tvoj pravi dom ſo ſvete nebeſa. Tudi ti moraſh po ſveti ſvoje ſrezhe jiſkat, de bi ſe kedaj ſrezhno povernil k' ſvojimu Ozhetu v' ſveto nebó.

Kedar ſe boſh na pot podàl, koga ſi boſh sa tovarſha isbrál, de te bo ſrezhno vôdil? — Oh, jiſhi ſi ga, in lepo Boga proſi, naj ti v' tvojih mladìh letah dobriga tovarſha da, de ne sajideſh; na ſtare dni bi bilo tovarſha iſkati preposno.

Ponuja ſe továrſhov veliko, obéta prijatlov ſhe vezh, ki ti ſrezhen pot kashejo, naj bi sa

njimi potegnil; alj ne verjami vſim; radi radi kashejo. Is med ſto ſe je teshko na eniga saneſti.

Skerbelo je ſtariga Tobija, koga bi ſvojimu ſinu na pot sa tovarſha dal; tudi tvoje ljube ſtariſhe in oſkerbnike mozhno ſkerbi, kako ſe ti bo ſhe po ſveti godilo. Ljubesniva Ana Tobijetova je milo jokala, ter ſe sa ſvojiga ſina bala. Oh, kdo bi ſe tudi ne poſolsil, gledati nedolshniga mladenzha, lepiga ko shlahno drevze v' boshjim vertu, po ſveti pa videti ſovrashnikov toljko, ki te zhakajo ino sapeljati shelijo! Tvoji ſtarejſhi s' tebó ne morejo, bratje ino ſeſtre tvoje te sapuſtijo, ſamó tvoj Angel varh te ſpremlja od sibele do pokopaliſha kakor mladiga Tobijeta, naj ſi ga ravno ne vidiſh. Oh, poſluſhaj njegov glaſ, vbogaj nja vſaki zhaſ, kar te vuzhi!

Prijasen glaſ sveſtiga Angela varha lehko v' tih bukvizah bereſh, ino po njim ſrezhen pot ſposnáſh, kateriga te on vuzhi. Naukov ne sanizhuj, ki ti jih bukvize dajo; poſnemaj isglede, ktire ti kashejo. Hodil boſh zhres hribe ino doline, ſe vosil po ſuhim ino po morji, pa vſelej ſrezhno, ako naukov ne sanemariſh, ki jih v' tih bukvizah bereſh. Lehko ſe boſh vſake nevarſhine branil, lehko sognil vſake neſrezhe, ako boſh sveſto ohranil, kar boſh bral. Angel boshji te bo pripeljal na Ozhetov dom v' sveto nebó, kjer boſh veſelo vshival, kar ſi po poti shivlenja dobriga ſtoril.

Digitized by Google

Kdor pa te nauke sanizhuje, ſvojo ſrezho samezhuje in ſrezhniga pota vſe ſvoje shive dni imel ne bo. V' grosovitne globozhine ho padil, vſe ſvoje premoshenje sgubil, ino peklenſki ſovrashnik ga bo na ſtraſhno ſodbo privlekel, kjér ga bojo tudi te bukvize toshile, de je sanikarnik, vezhniga pogublenja vreden. Ne daj Bog tega!

Mladi popotnik, ſrezhno hodi! Boshji angel naj te vodi! Shivi poſhteno ino bogàbojezhe. S' Bogam!

Bog nam daj vſe povſôd'
Srezhno hojo, lahek pôt!

Digitized by Google

Mladenzhov trojno premoshenje.

Mladénzh, Bog daj ſrezho! Popotnik ſim jes, popotnik ſi ti; prijasno podajva ſi roko, ter povsdigniva k' ſvetim nebeſam ſvoje ozhi. Tamo nad romenim ſonzam v' prelepi jaſni ſvetlobi, viſoko nad svesdami tam ſva domá. Zherna semlja, na kateri ſtojiva, je sa naji le ptuja deshela. Vzheraj je na nji najna sibela tekla, jutri bo zherna jama najna poſtelja, dúſha pa pojde sopet domó k' Stvarniku ſvojimu v' ſveto nebó, kjer Ozhe nebeſhki lepi ſedesh tudi nama pripravlen ima, ako ga vredna bova.

Ozhe nebeſhki, kteri v' vezhni luzhi prebiva, tebe, mladénzh, po ſveti poſh'e, naj bi ſi kaj poſkuſil, in pa priſlushil veſelja ſvetiga raja, neisrezheniga veſelja, ki ga ni vídelo nobeno oko, ne ſli'ſhalo uho, tudi zhloveſhko ſerze ne obzhutilo, kateriga je Bog ſamo tiſtim pripravil, ki njega ljubijo. Satorej hozhe tudi tebe poſkuſiti, alj njega ljubiſh.

Digitized by Google

De bi lehko ſvoj pot obhodil, je tebi trojno premoshenje ſporozhil, lepo drago premoshenje, ki ga nima zél ſvét:

I. Sdravo telo.

Pervo premoshenje, ki ga je tebi vſigamogozhni Stvarnik dal, je sdravo telo, med vſim poſvetnim nar boljſhi blago. — Dokler je zhlovek sdrav, ſi lehko veſelo shvishga ino pôje, po nozhi ſladko ſpi, ino ſe ne boji dela po dnévi; jeſti mu diſhi, ino vſako delo mu gre gladko od rok. Sa to ſv. piſmo govorí: „Sdravje ino veſelo ſerze ſta vezh vredna, ko vſe slató; in terdna mozh po shivoti je boljſhi, kakor polne ſhkrinje dnarjov.“ 1)

Mladenzhi pa radi radi posabijo, kaj imajo, dokler ſo sdravi; sa to s' ſvojim sdravjam tako ſlabo ravnajo. Nekteri ſe gerdo tepó, ſuvajo alj mezhejo, ino ſe tako nevarno poſhkódjejo. Veliko drugih zhres globozhine ſkaka, po viſôkim drevji pleshe, pade, ſi vlomi nogo alj roko, pa tudi vrat. She vezh ſe jih na vrozhino merſle vode napije, ino neduho dobi. Najoe ſe jih, ki po volzhje jedo ino pijejo, ter ne premiſlijo, kako nesdravo je to. Tudi jih je, ki ſladkarije radi imajo, ki ne verjamejo, de od ſladkih jedi rad shelodez boli. Veliko mladenzhov je vmásanih ino neſnashnih, ki ſe sjutraj ne vmijejo, svezher sobov ne istrebijo ino vuſt ne is-

1) Sir. 30, 15.

Digitized by Google

plahnejo, ſe ne pozheſajo, tudi o nedelah ne preobliczhejo ſe. Vſe to je gerdo ino ſhkodlivo. Tudi ſhkorni alj zhishme tebi signijejo, ako jih v' blati (klatji) puſtiſh, kako bo pa sdravo tvoje telò, zhe ga ſkerbno ne zhediſh. Vſi, ki tako shivijo, ljubo sdravje sapravljajo, ſami ſebe morijo, ino greſhijo zhres peto sapoved boshjo, ki pravi: „Ne vbijaj!“

Mladénzh, Bog ti daj sdravje, pa tudi pamet, de ga boſh vedel varvati! Hozheſh dolgo lét sdrav ino veſél shiveti, poſluſhaj slatih naukov pet, ki bojo tebi sdravje varovali:

1. Vshivaj vſiga po méri, jej ino pij le sa potrebo; nehaj, kedar bi ſe ſhe tebi nekoljko poljubilo. To je slata méra, sdravja perva podpéra. „Veliko jeſti napravlja bolezhine, poshreſhnoſt jih je veliko she pomorila.“ 1) Mlin saſtoji, kedar ſe prevezh saſiple; shelodez oſlabi, ako ſe prevezh nadeva. „Kdor pa po méri shivi, mirno ino sdravo ſpi, ino njegov duh je dobre volje.“ 2) Kdor prevelikò pije, ſam ſebe salije in ſvoje sdravje potopi. — Vsemi sa dobro s' domazhim shivesham, ino predobre kuhnje ne posheljuj. Kdor nesmaſno shivi, ſam v' ſebi zherve redi; hitro ga bojo pojedli.

2.) Ne bodi vinu, ne shganjizi, ne drugi ſlazhizi prijatel! V' mladih letah vino alj pa shganje piti, je ravno ko s' oljam ogenj gaſiti. „Ako me mladoſt greje, ino

1) Sir. 87, 33. 2) Sir. 31, 24.

Digitized by Google

mi kri vrozhino daja, ter ſim shmètniga ino terdniga shivota, rad bom bokala pogreſhal, v' katerim je ſtrupna nevarnoſt.“ Tako ſv. Jeronim mladiga Nepozjana vuzhi. Vino po méri pito je sdravo sa ſtare ljudí, kakor mleko. sa otroke; shganje ſtare ino mlade morí, ino je prava ſmertna vôdka, naj bo shè brinjovez, ſlivovez alj rasolj; le sa vrazhtvo (arznije) je vzhaſi dobro, pa ſhe to malo malo kedaj. „Taka pijazha prav gladko tezhe po gerli (zhe ſe nje zhlovek privadi), sadnizh pa pikne kakor gad, ino rani ko ſtrupna kazha.“ Nar bolj sdrava je zhiſta voda, ki biſtro tezhe, in tudi mladenzha biſtriga ſtori. Le ſtudenzhnize ſe sa shejo napij, ino glava te bolela nè bo.

3. Ne hodi preposno ſpat, in ſkerbi sgodaj vſtat, dokler ſi sdrav. Vſaka poſhtena ſtvar gre svêzher pozhivat.[1]) Roshe na polji ſe ſtiſnejo, ptizhi v' logi vtihnejo ino poſpijo; tako tudi vſi pridni ino poſhteni ljudjé. Kakor hitro pa mlado jutro saſvita, ſe vſe isbudi: ptizhize shvergolijo, zvetejo roshize, ter pijejo v' juterni roſi sdravja ino shivlenja novo mozh. Dobro boſh tudi ti s-hajal, ako boſh sgodaj vſtajal. Tvoja glava bo jaſna, kakor juterno zhiſto nebó; lehko ino zherſtvo tvoje telo, kakor mlado selenje. Rajſhi boſh molil, loshej boſh delal, zhe juterne ure ne samudiſh. Juterni zhaſ, slati zhaſ! — Kdor pa dolgo leshí, jutern blagoſlov (shegen) samudí, ki ga

1) Prip. 23, 31 —.

Digitized by Google

Ozhe nebeſki ſvojim otrokam daja, ki radi sgodaj vſtájajo. Truplo saſpanza je vèdlo ko puhla repa, ki je sa nizh. Bolesen poſtele jiſhe, in ſe nar rajſhi tiſtiga prime, ki po nozhi brez potrebe bedi, po dnevi pa dremlje alj zlo leshi. Le kdor sa rano (sgodaj) vſtaja, ſe bolesni brani, in sdravje ohrani. Tudi ſveta zérkev lepo opomina: „Ne bodi vam saſtónj vſtati pred ſvitam, sakaj Goſpod je obljubil kreno tem, ki (sgodaj) zhujejo.“

4. Hozheſh biti frezhen ino sdrav, délaj pridno, kar je prav. Nevarno je per deli ſe pregnati, pa ravno tak ſhkodlivo je tudi prasnovati. Sheleso rija ſné, lenoba pa mlado telo, ako prasnuje. 1) Stojezha voda signije, zhe nje veter ne premaja, truplo pa ſperhní, ki ſe od dela ne ſputi. Mladenzh, zhe boſh pridno delal, boſh tudi ſladko ſpal, hude ſenje te ne bojo budile; jeſti ino piti bo tebi diſhalo, ne bo te tiſhalo, kar boſh savshil. Lize tvoje bo rudezhe ko rosha, mozhno kakor dob (hraſt) bo tvoje telo.

1) V' nekim velikim meſti je berázh sa zeſtoj ſedé vbogajime proſil. Ljudje ga vpraſhajo, kaj mu je? „Mene je ſram ino ſtrah ſvojo bolesen povedati.“ s' tem beſedami jih je odpravljal. Poſlednizh pride imeniten goſpód, bolnika ogleda, ino ker bolezhine ne najde, vkashe ſvojimu hlapzu berazha pretepſti, ako ne povè, kaj ga boli. Berazh perſilen isdehne: „Oh moja bolesen ſe mi je po vſih koſtéh mojiga shivoto raslesila; eni ji pravijo lenoba, drugi gniloba.“

Digitized by Google

Hudo vreme ti ne bo ſhkódvalo, tudi bolesen ſe te lehko prijela ne bo. Delo je velik boshji dar, le malovreden zhlovek ſe ga boji; alj ravno njemu ſe prej alj posnéj huda godí, sakaj vſaki meglenjak (meglen zhlovek) je gotov fromak; lenoba je huda bolésn. Bodi priden ino delaj rad, dokler ſi sdrav ino mlad; ino bo tebi dobro vſe shive dni.

5. Varji ſe hudih ſtraſt, to je pregreſhnih navád, ki ſtrátijo tebi dusho ino telo. Veliko mladenzhov vojſka pomorí, pa ſhe vezh hude navade. — Huda jesa je ſtrupna kazha, ki te sa vſako shal beledo pikne, in tvojo kri ſkalí; vrashji savid (nid alj nevoſhlivoſt) je selen kuſhar, ki ti ſerze rani ino sdravje mori. Gerda nezhiſtoſt je ljuta (grosovitna) svér, ki pije sdravo kri mladih ljudí, de jim truplo oſlabí ino duh onemaga. Kdor she v' mladih letah neſramno shivi, ga bojo hitro zhervi ſnedli. Tudi prevelika ſkerb ino ne otoláshena shaloſt je naſhimu sdravju ſhkodliva. „Shaloſt jih je she veliko pomorila ino nizh ne pomaga; veſelo ſerze daja zhloveku shivlenje, ino veſelje mu prihrani ſtare dni.“ 1) Rasbersdano veſelje pa, ino vſe nevgnane shelje ljudém sdravje vjedó, ino jim pamet smésshajo. Vſiga tega ſe moraſh 's mladih nog (lét) ſkerbno varvati. Le zhiſto, sadovoljno ſerze daja veſele dni, in ſveta zhednoſt sdravo telo ohrani. Srezhen, komur v' sdravim trupli tudi lepa duſha prebiva!

1) Sir. 30, 23 — 25.

Digitized by Google

Potreba je pa tudi sa dushó skerbeti; sato je dal Ozhe nebeshki mladenzham drugo blago; in to je:

II. Dobra glava.

Mladenzhov drugo shlahno blago je dobra prebrisana glava, boljshi, ko golo slato, ako se v' mladih letah dobro svuzhi. Potrebni nauki so shlahni kamenzi, ki si jih v' vigredi (spomladi) svojga shivlenja naberash; s' njimi si kupish vsako srezho na sveti, ino po smerti sveto nebó. Satoraj sv. Duh opomina: „Moj sin! primi se nauka od mladosti, ino bosh najshel modrost do sivih las. Perstopi k' njej, kakor on, ki orje in séje, ino zhakaj nje dobriga sadu. Ti se bosh szer nekoljko trudil, alj v' kratkim bosh vshival njeni sad.“ 1)

1. Pervi nar potrebnishi so kershanski nauki, ki vuzhijo Boga prav sposnati ino Jesusa Kristusa, boshjiga Sina; sposnati pa tudi, kar nam Bog sapové, alj storiti prepové. To sposnanje imenuje Jesus vezhno shivlénje; kdor to pridno v' glavi imá, praviga pota isgreshil ne bo, ki ga k' zhasni srezhi ino v' svelizhanje vezhno pelja. — Jesus, boshji mladenzh, je v' svojim dvanajstim leti v' sredi vuzhenih sedel, jih poslushal ino poprashoval, de bi tebi lep isglèd dal, kako si naj tudi ti do-

1) Sir. 6, 18 — 20.

Digitized by Google

briga nauka jiſheſh. Oh, le rad poſluſhaj boshje nauke, pa ſhe rajſhi jih premiſhlúj ino na tenko ſpolnúj; tako boſh po beſedah Jesuſovih modrimu moshu podoben, ki ſvojo hiſho na ſkalo sida, ktera ſe mu nikolj poderla ne bo. Kdor ſe ſamo poſvetne modroſti vuzhí, sa boshje rezhi pa malo kaj poſkerbí, dela abotno kakor zhlovek, ki ſvojo hiſho na péſek ſtavi; hitro ſe mu poderla bo, ino ſhe njega podſula. 1)

2. Drugi potrebni nauki ſo domazhe dela ino opravki ſvojiga ſtanú. Kmet ſe naj vuzhí ſjati ino orati, rokodél alj antverhar vèrtati ino teſati; vſaki naj delo ſvojiga poſla dobro saſtopi. Kasji mojſter alj ſhuſhmar, ki ſvoje delo kasí, ſe ſlabo redí. — Boljſhi je pa tudi snati eno delo prav, kakor jih veliko na pol. Devét rokodélzov je deſét ſtradovzov. Umetna glava ino pa pridne, dela vajene roke ſo nar boljſhi bogaſtvo. Kdor ſvoje poſhteno delo v' nemar puſtí, naj ſi ravno na dnarjih ſedí, bo ſhe boſ hodil.

3. Tretji koriſtni (nuzni) nauki ſo vuzhenoſti, ki ſe v' poſhtenih ſholah dajajo. Kdor sna piſati ino brati, vſakimu poſhten odgovor dati, sa toljko vezh velja, sa koljkor vezh dobriga sna, naj ſi bo hlapez alj goſpodár, kmet alj shlahen goſpód, zhe le poſhteno ravnà. Oh, ne samudi ſhole, ſantizh mlad, vuzhi ſe vſiga dobriga rad, zhe le pri-

1) Mat. 7, 24.

Digitized by Google

loshnoſt imáſh; ſaj ne véſh, kamo ſhe doneſ alj jutri prideſh. Ako ſe mlado drevze ne poshlahtní, in ſe divjaku shlahna mladika ne vzepi (ne vpelza), tudi ſtaro drevò shláhniga ſadja rodilo ne bo. Tako mladenzh, ki ſe nozhe vuzhiti, vſe ſvoje shive dni malovredna leſnika oſtane.

4. ‚Shterti potrebni nauki ſo pravila alj regelze, ki ti pravijo, kako ſe naj modro sadershíſh ino pametno vèdeſh (noſiſh), de boſh prijeten Bogu ino poſhtenim ljudém. Fantizh, ki sna beſedo prav poſtaviti, ino ſe zhedno sadershati, naj she pride v' goſpoſko hiſho alj v' kmetiſhki hram, bo povſodi prijatelov najdil, ino vſè ga bo rado imelo; nesaroblenza ſe vſaki rad segne. Terej ſv. Pavl opomina: „Bratje, karkolj je reſnizhno ino ſpodobno, kar je pravízhno, ſveto in ljubesnivo, karkolj je dobriga imena, kar je zhednoſti in hvale vredno, to vam bodi na miſli!“ 1)

‚So mladenzhi, ki bogate ſtariſhe imajo ino ſe s' ſvojim blagam bahajo, rekozh: „Meni ſe ni potreba vuzhiti, ſaj ſim bogatih ſtariſhov ſin.“ Alj kako aboten je taki guzh (marn)! Kaj pomaga mladenzhu polna hiſha blagá, glava pa prasna? Modróſt ſe s' dnarjami kupit' ne da, de bi védel s' blagam modro ravnati. Poſvetno blago bres dôbriga nauka ino pa prah na zeſti, ktiriga veter pomete alj nagel desh v' blato premení. Mlad baházh, ki ſe nozhe vuzhiti, bo ſtar berázh moral kruha proſiti. „Kdor ſe na

1) Fil. 4, 8.

Digitized by Google

bogaſtvo ſanaſha, bo padel; pravizhen pa bo kakor seleno drevo.“ 1) Blago môli ſnejo, dnarje tatje vkradejo, le dobrih naukov nam nihzher vseti ne more.

Mlada glava je ono nebeſhko premoshenje, ki ga je Bog zhloveku isrozhil, naj bi s' njim ſkerbno kupzhoval, ino premoshenja pripravljal sa vezhno shivlenje. Ako ſe ſkerbno vuzhiſh, boſh priden hlapez, od kteriga Kriſtuſ pové, de ſvojimu goſpodu, ki mu pet talentov da, ſhe pet talentov pridobí; sa to ga goſpód zhres veliko póſtavi, ino v' ſvoje veſelje vseme. Zhe ſe pa nizh prida ne navuzhiſh, boſh sanikarnimu hlapzu podóben, ki ſvoj talent sakople ino ſvojimu goſpodu kaj odrajtati nima. She to, kar gleſhta (ima), mu bo vseto, in drugim dano, on pa vershen v' vunajne teme vezhniga pogublenja. 2) Taka ſe vſim lenuham godí. Le kdor ſe dobro vuzhí potrebnih ino boshjih rezhi, bo ſhival zhaſno ino vezhno veſelje. — Alj Bog ..aſ varji vuzhene glave, ako ſerze shlahno ni! — Sa to je dober Bog mladenzham tretje premoshenje dal:

III. Poſhteno ſerze.

Serze je mala mala ſtvar, ki zhloveku v' perſah kluje, vender v' njem vſa zhlovéſhka ſrezha alj neſrezha ſtanuje. V' ſerzi je shila teleſ-

1) Prip. 11, 28. — 2) Matt. 25, 14.

Digitized by Google

niga ino duhovſkiga shivlenja domá; sa tega del ſe hitro na shili posna, zhe je zhlovek sdrav alj bolen. Dokler je ſerze sdravo ino veſelo, bo tudi truplo ſrezhno shivelo; zhe pa zhloveka ſerze boli, tudi shivot onemaga. — Is ſerza isvira sdrava kri, in ſe po zelim shivoti rasliva; is ſerza vſtajajo tudi shelje, ſlabe alj dobre, pravizhne alj krivizhne, ki ſtorijo ſrezhno alj neſrezhno zelo naſhe shivlenje. Ako je ſerze shlahno, ſrezhen boſh vſe ſvoje shive dni; zhe pa ſerze ſkasiſh, ſtudenz shive vôde ſkaliſh (smôtiſh); kako bi tebi is njega zhiſta ſrezha isvirala? Hozheſh, brate moj, ſrezhno shivéti, vuzhi ſe sa shlahno ſerze ſkerbeti.

1. Moli rad! Mlade roshe na polji ſe po romenim ſonzi obrazhajo, ter is njega pijejo zhiſto nebeſhko luzh, ravno po tem toljko lepo zvetijo; ſhe gorſhi (lepſhi) mladenzhi shivijo, ki povsdigújejo v' molitvi ſvoje ſerze k' Bogú. Tudi ti vſako jutro Boga is ſerza lepo posdravi, in mu vſe ſvoje ſerzhne shelje isrozhi; vſak vezher Boga ſerzhno sahvali sa vſe kar ſi prijél. Zel dan naj bojo na deli tvoje roke, per Bogu pa tvoje ſerze, in ſrezhno bo tvoje shivlenje. Bog ti je dal roke ino noge, uſheſa ino ozhi, naj tebi ſlushijo; ſerze je pa ſebi isvolil; v' njem le on prebivati sheli. Torej tvojiga ſerza vſe ſtvarí na ſvéti naſitit' ne samoreju; nepokojno je, dokler v' Bogu ne pozhiva. 1) Sa ſamo ſerze te Bog proſi, rekózh: „Moj ſin! daj

1) Sv. Avguſhtin.

meni ſvoje ſerze, inö glej na moje pote.“ 1) Oh, daruj mu ga prav pogoſto v' poboshni molitvi; ſaj ga je vreden!

2. Vbogaj rad! Mladenzhi, ki ſtariſhe radi vbógajo, in vuzhenike pridno ſlúſhajo, bojo odraſtli modri ino shlahni moshjè; ki ſo pa terde glave, ino ſe ſvoje terme dershijo, takim bo ſerze okamenelo, de ſe jih dobriga nizh prijelo ne bo. Tudi drevze, ki ſe ravnati ne da, oſtane gerdo ſloko drevò. „Neumen ſe poſmehuje poſvarjenju ſvojiga ozheta, — hudoben je, kdor ozhetu shaloſt in ſvojej materi teshavo napravlja. — Njemu, ki ozheta saſramuje, in sanizhuje ſvojo mater, naj krokarji (vrane) sa potokam ozhí isklújejo, ino mlade poſtojne (orli) pojedó. — Kdor ſvoje ſtariſhe preklinja, njemu bo luzh v' ſredi teme vgaſnila.“ 2) „Pokorni bodite ſvojim viſhim ino jim podloshni, pravi ſv. Pavl, sakaj oní zhujejo nad vami, kakor taki, ktéri bojo sa vaſhe duſhe odgovor dajali, de to s' veſeljam ſtorijo, ne pa sdihváje, sakaj to bi ne bilo dobro sa vaſ.“ 3) Kdor ne vboga, je bres Boga; njegovo ſerze hudi duh v' oblaſti ima. Fantizh mlad, varji ſe tega ino vbogaj rad!

3. Varji ſe hudiga poshelenja, ne hoti, kar Bog prepové! Mladimu kralju Salomonu ſe je Bog nekdaj prikasal, in mu je rekel: „Proſi, kar hozheſh, dal' ti bom.“ Salomon odgovorí: „Goſpod, mlad ſim ſhe; daj mi

1) Prip. 23, 26. 2) Prip. 15, 5. — 30, 17. 3) Hebr. 13, 17.

Digitized by Google

modróſti ino úmetnoſti, de bom prav vedel, kaj je dobro, kaj hudo.“ Bogu je bila njegova proſhnja vſhezh; sato mu rezhe: „Ker to proſiſh, ino ne dolsiga shivlenja, ne bogaſtva, ne ſmerti ſvojih ſovrashnikov, glej! dal ſim ti tako modro ino umetno ſerze, de tebi enakiga kralja ni bilo, ino ne bo. Pa tudi dal ti bom, kar niſi proſil — bogaſtva ino ſlave (hvale in zhaſti); in zhe boſh móje pote hodil, dal ti bom tudi ſhe dolgo shivlenje.“ 1) Tako ſtorijo pravizhne shelje mladenzha ſrezhniga. „Hudo poshelenje porodi *greh*, *greh* pa ſmert.“ 2)

Zhe ſi prevezh zhaſtilakoven, ter med vſemi nar imenitnej biti hrepeniſh, boſh prevsétniga ſerza, neprijeten Bogú ino neprijasen ljudém: „Bóg in ljudjé napuh ſovrashijo; 3) le ponishnim Bog gnado daja.“ 4) Sheliſh prevezh obogateti, boſh padel v' ſkuſhnjavo ino sadergo hudizhevo; 5) tvoje ſerze bo terdo ino nevſmileno: Le kdor vſmilenje ſkashe, vſmilenje najde. — „So tvoje shelje neſramne, ino nezhiſta ſlada tvojo veſelje, ſe ti bo ſerze tako popazhilo, de ga bo ſama gerdôba. Nozh ino dan te bo gonilo, kakor ſlépiga konja na vujsdi, dokler ſe veſ sdelal ne boſh. „Vrozha shelja, gorezhimu ognju enaka vgaſnila ne bo, dokler ne bo vſe poshgano.“ 6) „Serze, ki bres vſe mére dobro jeſti ino piti sheli, nima nikolj sadoſti, ino

1) III. Bukv. kraljov 3, 5. — 2) Sv. Jak. 1, 15. 3) Sir. 10, 7. — 4) Sv. Jak. 4, 6. — 5) I. Tim. 6, 9 — 6) Sir. 23, 23.

Digitized by Google

ſe rado ptujiga blaga pooblaſti. Kdor v' pöſemeljſkih dobrotah ſvoje ſrezhe jiſhe, s' ſitam vodo sajemlje. „Varujte ſe, opomina Jesuſ, de vaſhe ſerza ne bojo preobloshene v' poshreſhnoſti ino pijanoſti.“ 1) — „Serze, ki rado jeso kuha ino ſovraſhtvo v' ſebi redi, je peklenſki kotel, is kteriga vſa neſrezha vre; kako bi gnada boshja v' njem prebivala? — Meſó v' kterim ſe zhervi saredijo, vezh dobro ní; ſlabo je tudi ſerze, v' katerim hude shelje shivíjo. Vſaka pregreſhna shelja je shiv zherv, ki ſerze gloda ino morí, de je mladenzh bledimu dreveſu podoben, ki ga zherv jé. V' dreveſu ſe mora zherv vmoriti, v' ſerzu pa huda shelja vgaſiti, de ga konez ne bo. Satorej, mladenzh!

4. Ozhiſti pogoſto ino prav sveſto ſvoje ſerzé. Vſaki vezher ſvóje ſerze pregledaj, ali ſe v' pregreſhne rezhi saljubilo ní? Bog hozhe imeti zelo ſerze, alj pa nobeniga. Ako Bogu le nekoljko ſvojiga ſerza ponujaſh, drugo pa v' pregreſhno poshelenje sakopaſh, Bog sa-nj ne mara, ino peklenſki ſovrashnik ſi ga vlaſti; nameſti Boga le hudi duh v' njem ſvoj ſedesh ima. Sam Bog naſ tega varji!

Poglej, kako priden kmet ſvojo semljo ſkerbno obdeluje, orjé ino pleje, de plevél (plevka) dobriga ſeména ne saduſhi. Tudi ſerze tvoje je shlahna semlja, ktero je tebi Bóg v' oſkerblenje dal. Zhe boſh ſpal, le poredko ſvojo veſt ſpraſhal, bo priſhel ſovrashnik duſhe, ino bo luljko vſe hudobije v' tvoje ſerze saſjál. „Is ta-

1) Luk. 21, 34.

Digitized by Google

kiga ſerza, pravi Jesuſ, is-hajajo hude miſli, vbôji, preſheſtva, nezhiſtnije, tatvine, krive prizhe, preklinjevanja.“ 1) Vſe to pa ni ſad shivlenja vézhniga, ampak ſad pogublenja. Sv. Pavl vuzhi: „Vſi, ki take rezhi délajo, ne bojo kraljeſtva boshjiga doſegli.“ 2) Hudobno ſerze glavo smoti, pogubi dusho ino telò. „Blagor pa vſim, ki ſo zhiſtiga ſérza; Boga bojo gledali.“ 3)

Mladenzhov nar lepſhi oblazhilo.

Bog je ſtvaril lepo nebo ino prijetno semljo; dobre ſo bile vſe njegove ſtvari, med njimi nar lepſhi zhlovek na ſveti, ſtvarjen po boshji podobi; s' nebeſhkim oblazhilam zhiſte nedolshnoſti ga je vſigamogozhen Stvarnik ogernil. Tako lepo oblezhen je bil boshji prijatel, angeljov boshjih továrſh, bil je njihove shlahte.

Neſrezhen zhlovek je pa po pervim grehu ſvete nedolshnoſti oblazhilo sapravil, otemnela je krona ſtvarjenja; ni dopadil vezh Bogu ſvetimu, angeli ſo nad njim shalovali, oblazhiti ſe je sazhelo njemu nebo in semlja ternje roditi. Oblazhilo ſvete nedolshnoſti je ſebi ino vſim ſvojim otrokam sgubil. Oh, to je bila shaloſt!

Vſmileni Jesuſ nam je sgubleno oblazhilo nedolshnoſti sopet saſlushil; vſakimu kriſtjanu ſe per ſvetim kerſti vnovizh podá. Tudi tebi, ljubi bratez! ſo ga duhovnik podali, ter ſo djali: „Ob-

2*

1) Mat. 15, 19. 2) Gal. 5, 21. 3) Mat. 5, 8.

Digitized by Google

lezi belo oblazhilo nedolshnosti, katero bres madesha pred soden stol nashiga Gospoda Jesusa Kristusa prinesi, de bosh imel vezhno shivlenje.“

Dokler mladenzh to oblazhilo svete nedolshnosti nosi, ino s' neframnim greham ne pomashe, je ljubej boshji, isvoljen bratej Jesusov, sin divize Marije, shlahen zvet svete katoljshke zérkve, veselje angelov ino vsih poshtenih ljudí. Ni na sveti gorshi (lepshi) stvarí, kakor mladénzh, ki nedolshno shiví!

Lepo se sveti sonze romeno na jasnim nebi, she lepshi se sveti oblizhje mladenzha nedolshniga v' zhisti svetlobi milosti boshje. Ljubesnivo je zhisto jutro mládiga leta, kedar slata sarja hribe ino doline ogrinja, she ljubesnivshi je fantizh mlad v' nedolshnim jutri svojiga shivlenja, lepa nebeshka rosha. „Oh, kako lé je zhist rod, ki se zhednosti sveti; njegov spomin je vezhen, kér per Bogu in per ljudéh hvalo ima.“ Tako sv. Duh govorí. 1) Sv. Kasamir, shlahen sin Poljskiga kralja, je hotel rajshi vmreti, kakor sveto nedolshnost sgubiti. „Rajshi smert, kakor greh!“ je bila njegova beseda.

Tri rezhi storijo na semlji isvolene ljubke boshje: stanovitnost muzhenike (marternike), nedolshnost mladenzhe, in spokornike ojstra pokora. — Trojno dushno oblazhilo se v' nebesih nar lepshi sveti: lepo rudezhe muzhenikov, belo ko lilja zhistih mladenzhov, ino pa sivo (plavo) s' solsami omito oblazhilo prave pokore. Ktero smed vsih tréh si ti shelish? — Oh, isvolji

1) Modrost. 4, 1.

ſi zhiſto oblazhilo nedolshnoſti; ono vezhi velja ko blagó vſiga ſveta. Ino ali meni ne verneſh, poſluſhaj, kako ſe v' ſvetim piſmi zhiſtoſt mladenzhov hvali: „Blagor jim, ki ſe nedolshno sadershijo, in po Gospodovi poſtavi shivijo;“ tako poje David, mosh po volji boshji. 1) „Vſe, kar je imenitniga ino zhaſtithviga, ne velja toljko, kakor zhiſta duſha;“ govori moder mosh. 2).

She lepſhi vſmileni Jesuſ mladenzhov zhiſto shivlenje pozheſti ino poviſha. Marijo prezhiſto devizo ſi je sa ſvojo mater izvolil; le v' njenim zhiſtim teleſi je prebivati hotel. Izbrál ſi je ſvetiga Josheſa, mosha nedolshniga ino zhiſtiga, sa ſvojiga varha ino rednika. Med apoſtelni je ſvetiga Janesa nar bolj ljubil, ki ga je bila gola nedolshnoſt. Le ſv. Janes je njemu na perſih ſlonel, le njemu je ſvojo deviſhko mater Jesuſ na krishi izrozhil, ino nar vezhi ſkrivnoſti boshjiga kraljeſtva je nedolshnimu Janesu on rasodel. Kjé je mladénzh, kteri bi ne sheljel biti po Janesovo Jesuſov ljubej? — Tudi male otroke je vſmileni Jesuſ k ſebi klizal, jih objemal in blagoſlovil (shegnal), dokler ſo bili nedolshni. „Deviſhtvo ino nedolshnoſt je shlahta angelſka. Od kodi ona pride, naſ Jesuſ ſam vuzhi, ki pravi: „Tám v' nebeſih ſe ne bojo shenili, ne moshili, ampak bojo, kakor angelzi:“ (Sv. Irinej.)

Svet je sakonſki ſtan, Jesuſ ſam ga je poſvetil; alj lepſhi kakor ſonze od lune je pred Bógam ino vſim pravizhnimi ljudmi zhiſti (ledig) ſtan mladenzhov, ako ſe is prave ljubesni boshje

1) Pſalm. 118, 1. 2) Sir. 26, 20.

Digitized by Google

bres vſiga madesha varje. „So namrezh, govori Jesuſ, ki ſo ſklenili sa kraljeſtva nebéſhkiga del zhiſti ſantje po deviſhko oſtati.“ 1) Ravno po tem tudi ſv. Pavl mladenzham pravi: „Shelim, de bi bili bres ſkerbi. Kdor je bres shene, ſkerbi sa to, kar je Goſpodoviga, kako bi Bogu dopadel; kdor je pa oshenjen, ſkerbi sa to, kar je ſvétoviga, kako bi sheni dopadel, ino je rasdelen. Ménim tedaj, de je dobro zhloveku tako biti.“ 2)

Hozheſh ſliſhati, kako vſi kerſhanſki vuzheniki ſveto zhiſtoſt ſlovijo? „Kaj je drashji od zhiſtoſti? vpraſha ſv. Bernard, ona ſtori zhloveka angelja. Zhiſt zhlovek ino pa angel ſe ſzer raslozhita, to de le po svelizhanji, ne po zhednoſti. Srezhnejſhi ſo zhiſti angelj, terdnejſhi v' zhednoſti zhiſti mladenzhi. Sama zhiſtoſt poſveti v' merlivim shivlenji nevmerjozho velizhaſt.“ „O zhiſtoſt, govori ſv. Jefrém, ti ſerze rasveſeljujeſh, ktero tebe imá; ti duſho k' nebeſhkim rezhém povsdigujeſh, ino kakor rosha med duſhój ino trupłam zvetiſh, ter vſe domovanje s' shlahnim duham napolniſh. Le v' zhiſtoſti ſe ſveti ſepota ſvetnikov bres vſiga madesha.“ — „Kar ſhe le mi v' prihodnoſti bomo, vuzhi ſv. Ziprijan, to ſte she vi zhiſte duſhe sazheli biti; vi velizhaſtvo vſtajanja she na tim ſveti imate, ki bres poſvetnih (nezhiſtih) miſel greſte ſkos ſvét. Kér zhiſti oſtanete, vi ſantje nedolshni, ſte angeljam boshjim podobni, vi ſte kerſhanſke zérkve zvet.“ „Toljko zhiſti ſtan mladenzhov od sakonſkiga

1) Mat. 19, 12. — 2) I. Kor. 7, 25.

Digitized by Google

vezh veljá, koljkor vezhi vrednoſt nebo od semlje imà, ſklene ſv. Krisoſtom; toljko imenitnejſhi je, koljkor bolj popolnama ſo angeli od ljudi.“

Kdo bi ne hvalil ſrezho zhiſtiga mladenzha, ki vſe ſvoje shive dni v' ſveti zhiſtoſti oſtane? Njegov duh ſe povsdiguje na perutih ſvete poboshnoſti viſhi zhres ſonze, meſenz in svesde k' ſvojimu Bogú. Njegovo ſerze veſelo, bres vſih teleſnih teshav, je velizhaſten ſedesh nebeſhkiga kralja. *Truplo nedolshniga mladenzha, zhiſto in ljubesnivo ko jaſno jutro, je shiv tempel ſvetiga Duha*, v' katerim ſam Bog prebiva. 1) Njegove noge ſzer po semlji hodijo, alj shivlenje njegovo je v' nebeſih. „Zhiſto nedolshno shivlenje je shiva podoba nebeſhkiga shivlenja.“ (Sv. Bernard.) Ljubi Jeſuſ, shenin njegove zhiſte duſhe v' njem shivi; Marija deviza je mati njegova, ki sa-nj proſi ino ſkerbí; angeli ſo zhiſtiga mladenzha ſveſti tovarſhi, ki njega ſpremljajo po vſih njegovih potah; vſi boshji ſvetniki ſo njegovi prijateli, ki ſe nad njim veſelijo. Ni ſe bati zhiſtimu mladenzhu hudobe, ki lasi po nozhi okolj; ne ſovrashne roke po dnevi, ki nja ſalesuje; Goſpód je njegov paſtir, in zhe bi ravno moral jiti ſkos mrazhno dolino ſmerti, ſe lehko veſelí, ſakaj prelepa krona vezhniga shivlenja v' ſvetim raji she zhaka, njemu pripravljena. „Kdor ſe ne sheni (in zhiſt oſtane), bo kakor angel boshji v' nebeſih; 2) ino

1) I. Kor. 6, 19. — 2) Sv. Ambrosh.

Digitized by Google

kdor zhiſtoft ljubi, bo prijatel nebeſhkiga kralja.“ 1) „Nobeno oko ni vidilo, nobeno uho ſlîſhalo, tudi ne ſerze zhloveſhko obzhutilo, kar je Bog tiſtim pripravil, ki njega ljubijo. 2) Kdo pa njega bolj sveſto ljubiti more, kakor zhiſto nedolshno ſerze, ki ſe Bogu s' vſim isrozhi!

Neisrezheno nebeſhko veſelje zhiſtih duſh ſv. Janes popiſhuje, rekozh: „Vidil ſim Jagne (Jesuſa) na gori Sion (v' nebeſih), ino s' njim ſhtiri ino ſhtirdeſet tavshent, kteri ſo imeli njegovo ime. — Ino glaſ is nebéſ, kateriga ſim ſliſhal, je bil kakor teh, ki na arfe pojo. Ino ſo peli, kakor novo péſem pred ſedesham. — Ino nobeden ni mogel te peſmi péti, svunaj onih, ki ſo is semlje odkupleni. Ti ſo, ki niſo bili s' shenſtvami ogneſeni; sakaj devize ſo.“ 3) Zhiſtih mladenzhov deviſhko telò, prizha ſv. Avguſhtín, po tem, ko ſe bo v' prah ino pepel premenilo, ino v' temnim pokopi pozhilo, bo od mertvih isbujeno k' vezhnimu shivlenju vſtalo; njih poſvezheno telo bo lepſhi od teléſ vſih drugih isveljenih, ki niſo te zhaſti imeli. Njih zhaka poſebno veſelje, kteriga druge duſhe doſezhi ne morejo.“ Nar blishej boshjiga trona bojo v' nebeſih.

Ni tedaj lepſhi ſtvari na ſveti, ne shlahneji rezhi pred Bogam, ne pred pravizhnimi ljudmi, kakor mladenzha nedolshno zhiſto ſerze. Lepſhi ko ſonze ſe ſveti belo oblazhilo zhiſte nedolshnoſti; ono bo otémnelo, zhiſta

1) Prip. 22, 11. 2) I. Kor. 2, 9, 4.
3) Skriv. 14, 1.

Digitized by Google

nedolshnoſt ſe bode ſvetila vékomaj. Ni vezhi ſrezhe pod ſonzam, kakor shiveti v' vedni zhiſtoſti, pa tudi prijétniſhiga daru mladenzh Bogu nima prineſti, kakor zhiſto deviſhko shivlenje.

Vſako drago blagó ſe mora dobro varvati, de ſe ne sgubí. Sa koljkor vezh ſveta zhiſtoſt veljá, sa toljkor vezh hudih ſovrashnikov imá, kteri njo jiſhejo mladenzhu satreti. Tudi ôſe ino ſovrashni ſérſheni ſe nar shlahnejſhiga ſadú nar rajſhi lotijo. Od takih duſhnih tolovajov govorí ſv. Peter, de okolj hodijo, kakor rujovezh lev, ter jiſhejo, kogar bi posherli. Potreba nam je tresnim biti, zhuti ino jim terdno soperſtati. 1) Velik saklad (ſhaz) pravi ſv. Pavl, nóſimo, pa v' ſlabih perſtenih poſodah. 2) Pot nàſhiga zhaſniga shivlenja je poln nevarnih ſpotík ino globokih prepadov. Mladénzh, ki ſe dobro ne varje, ſe lehko ſpotekne, v' jamo pregrehe pade, ino rahlo poſodvo zhiſtiga ſerza potruple; glash pa, ki ſe enkrat vbije, nikdar vezh zel ne bo. Rastergana ſuknja ſe ſzer okerpa (oſhije), pa zela ino nova ni vezh; ravno tako duſhno oblazhilo ſvete zhiſtoſti, ako ſe enkrat oſkruni.

Oh, koljka shaloſt — koljka neſrezha je sa mladenzha, ki v' greh sapelján nedolshnoſt sgubí, in ſvete zhiſtoſti lepo oblazhilo rasterga! Kako majhno je ſhtevilo odraſhenih mladenzhov, ki bi ſhe tako ſrezhni bili, po poti nedolshnoſti hodili, ino priſhli s' nebeſhkim venzam (krenzam) fantiſhtva v' vezhno shivlenje! — „Shro-

1) I. Petr. 5, 8 — 9. 2) I. Kor. 4, 7.

Digitized by Google

ka je zeſta, ktera v' pogublenje peljá, ino veliko jih je, kteri po nji hodijo. Oh, preljubi moj mladi brate! ſhiroke zeſte rasvujsdániga shivlenja, pa gotoviga pogublenja, varji ſe!

Sedem ſtrupnih kazh ki ſo mladenzham poſebno nevarne.

Sa potam poſvêtniga shivlenja veliko piſanih (prishanih, rajdaſtih) kazh preshí (leſtí), ino pod roshnim germam sapelíviga veſelja mladenzhov zhaka. Kdor ſe eni alj drugej kazhi perblísha, njega nevſmileno pikne, ter mu s' ſvojim pregreſhnim ſtrupam pamet omami, ino ſerze toljko rani, de zelo teshko kdaj vezh osdravi.

1. Perva ſtrupna kazha v' tebi ſpí, ino ſe pregreſhno poshelenje sove (imenuje). Isvirn alj poerban greh njo je vſakimu zhloveku v' ſerze saſadil; pa ona nam ſhkodvati ne more, zhe nje ſami ne sbudimo, tudi nje drugim ſkos gerdo pohujſhanje isbuditi ne namo. Kakor hitro ſe pa hudo poshelenje v' naſ sbudí, ſkos ſovrashno pohujſhanje oshiví, je ravno te pregreſhen nagon nar ſtraſhneji ſovrashnik mladenzhu. „Vſaki je ſkuſhan, od ſvojiga poshelenja vlezhen ino vablen. Poshelenje, po tem ko ſpozhne, porodí greh, greh pa kedar ſe ſtorí,

Digitized by Google

porodí ſmert.“ 1) — Ne poſheljúj pregreſhnih rezhi, ino jih ne premiſhlúj; vſake neſpodobne miſli ſe hitro isnebi. Iſkra ſe lehko pogaſi, dokler ſhe v' perhalzi pozhiva; alj gorje je ogenj ſtrahvati, ako ſe rasgori ino na veter pride. Le ſerze zhiſto ohrani, tako bo zhiſto tudi tvoje teló.

2. Druga ſtrupna kazha, ki mladenzham nedolshnoſt vmori, je neſramna jigrazha otrók na paſhi alj domá, na poti alj pod ſtrehoj, v' kakim koti alj na poſtelji, toljko nevarna, de veliko ſhtevilo mladenzhov ſkos njo ſvojo zhiſtoſt sgubí, sdravje oſlabí, ino shivlenje prikrajſha. Na duſhi ino trupli ona vſe tajiſte neſrezhne ſtori, ki ne poſluſhajo ſvoje veſti, ktera jih ſvarí pred tim grosovitnim greham. Ako me baraſh, kako ſe imenuje, ti po ſlovenſko povedat' ne vém, sakaj to je mutaſti gréh, kteri ſe po beſedah ſvetiga Pavla med nami ne imenúj. In zhe me praſhaſh, kaj je? tebi pokasat' ne ſmém, sakaj le pogledat' kaj take oſtúdniga lehko nedolshnoſt vmori, kakor blifk, ki is jaſniga vdari. Le ſamo to, ljubi moj fantizh, proſim te sa boshjo voljo, varji ſe, de tebe kdo kaj tako neframniga ne navuzhí, de ſe ſkrivſhi ne pregreſhiſh! —

Ne nori s' gerdimi otrozi, ki na paſhi goli létajo alj ſe nagi koplejo; ne zhazhaj (igraj) s' takimi, ki ſe v' kote ſkrivajo, ino neframne rezhi kashejo, alj pa v' poſtelji pod odejoj tebe

1) Sv. Jak. 1, 14 — 15.

Digitized by Google

per miru ne puſtijo. Ne iſlazhi ſe v' prizhō drugih do goliga, ne naj ſtoriti, zheſar bi te bilo pred Bogam ſtrah, alj pa ſram, ako bi ſtariſhi alj drugi poſhteni ljudjé priſhli, ino videli. Bog te vidi, Bog vſe vé ino ojſtro ſhibo v' rozi imá, ki bo tiſte otroke kervavo tepel, kteri délajo gerde rezhi, ino pravijo: „„Saj me nihzher ne vidi? Krog mene je vſe temno, ſtene me sakrívajo ino nobeden me ne gleda; koga bi ſe bal? Taki ne pomiſli, de ſo boshje ozhi neisrezhenkrat ſvetlejſhi ko ſonze, ter gledajo na vſako zhloveſhko djanje ino v' nar ſkrivnejſhi kote zhloveſhkih ſerz. Taki bo popaden, kedar ſe njemu bo nar manj sdelo.“ 1) Angel varh tudi vidi, ino ſe milo joka, kedar otrozi kaj neſramniga délajo.

Zhe ſi she pa kaj takiga ſtoril, de te ſerze boli, kedar na Boga smiſliſh, in te ſkerbí, ali bi bilo greh? le hitro povéj ſpovedniku, alj vuzheniku, alj pa ozhetu ino materi, kterih nar raji imaſh. Lehko, de je ſtraſhen mutaſti greh, ki v' nebo vpije, ino ravno sa to tebi ſtrah dela. — Oj ne ſtori nikdar kaj takiga, zheſar bi te ſtrah bilo ino bi ne vedel, ali je greh alj pa ne. Ako ne povéſh, kar ſi ſtoril, boſh neſrezhen.

3. Tretja ſtrupna kazha, je mladenzhu vſaka neſramna, klafarſka beſeda, ki nedolshno ſerze vmori. — Kedar zhloveka ſtrupna shivád pikne, ga po zelim shivoti neka vrozhina obletí, ino hitro mu sazhne ſlabo priha-

1) Sir. 23, 25 —.

Digitized by Google

jati; ravno tako tebe, mladénzh, tudi rjavza (rudezhiza) oblije, kedar kaj neframniga ſlishiſh, dokler ſhe nedolshno shiviſh. Gerda beſeda tvoje ſerze rani, in tvoja véſt tebe ſvari, de ſi v' nevarnoſti. Sa to ſe pravi, de tud' beſeda zhloveka vbije; in ſv. Duh govori: „Vezh je ſkos jesik pogublenih, kakor ſkos mezh pomorjenih.“ 1)

Ne poſluſhaj neſramnih gerdonov, naj she marnvajo tiho alj na glaſ. „Njih gerlo je, kakor odperta mertvaſhka jama; 2) njih jesiki ſo ſtrupni shalizi (sheve) ravno tiſte lashnive kazhe, ki je perve ſtariſhe v' greh sapeljala. Kdor ſe njih ſkerbno ne varje, bo sapeljan; hitro bo vmerla njegova nedolshnoſt.

Ne daj pa tudi Bog, de bi ti kedaj kaj takiga marnval, kar bi poſhteno ne bilo. „Povém vam, pravi Jesuſ, de sa vſako prasno beſedo, ktero bojo ljudjé govorili, bojo ſodni dan odgovor dajali; 3) kaj ſhe le sa gerde pogovore bo! — Gorjéj vſakimu, ki s' ſvojim neſramnim jesikam kako nedolshno duſho pohujſha! Bolje bi mu bilo, de bi ſe mu obeſil mlinſki kamen na vrat, in ſe potopil v' globozhino morja. 4)

Poſhten mladénzh, ſv. Bernardín, je nezhemarno govorjenje toljko ſovrashil, de ſe v' prizho nja kaj neſpodobniga siniti nikdo podſtopil ni. Ako ſo njegovi malopridni tovarſhi

1) Sir. 28, 22. — 2) Pſalm. 5, 11. — 3) Mat. 12, 36. — 4) Mat. 18, 6.

Digitized by Google

kaj neſpodobniga vganjali ino sagledali, de on pride, hitro ſo hénjali, ter ſo djali: „Tiho, fantjé, Bernardin pride.“ — To je lepo!

4. Shterta sapeliva kazha je mladenzham vſaka klafarſka péſem, ki ſe po dobrih voljah prepeva. Slo lehko ſe mladénzh takih péſem navuzhí, pa tudi dni in nozhi njemu po tem na miſel hodijo, de jih ſam pôje ino s' njimi nezhiſti greh ſam ſebi ino drugim budi. Neſramno peti fliſhimo mladenzhe na deli ino doma, v' taberni kakor na paſhi; po petji pa tudi ſposnamo, alj ſo zhiſtiga alj nezhiſtiga ſerza. Saj ſe tudi ptiza le po petji posná. Mladenzh, ki rad pleperze pôje, in njih ſhè rajſhi poſluſha, zhiſtiga ſerza ne bo. „Zheſar je polno ſerzè, tud' is vuſt vrè. 1)

Ti rezheſh, peſem je lepa, visha veſela; kaj bi take peſmi ne pél? — Tudi ptizhar ſladko pôje, kedar ptize lovi ino jim sanke naſtavlja. Ptizhiza, ki sa njegovim pétjam letí, ſe hitro vloví, ino ptizhar (tizhjak) ji vrat savije. Ravno tako mladenzhe peklenſki ſovrashnik s' neſpodobnim petjam na ſvoje limanze vabi. Prepevaj le, fantizh mlad, dokler nedolshno shiviſh, ſaj tudi angeli boshji s' tebo pojò; in ſv. Pavl kriſtjane opomina, naj pojó hvalne ino duhovne peſmi s' veſelim ſerzam Bogu; 2) alj tvoje peſme naj bojo poſhtene, v' nebeſih narejene, ne v' peklenſkim bresdni; naj bo hvalen Bog, ino veſeli angeli boshji, ne pa blishen

1) Mat. 12, 34. 2) I. Kol. 3, 16.

Digitized by Google

pohujſhan ino ti sapeljàn. Zhiſta voda le is zhiſtiga ſtudenza isvira; le is zhiſtiga ſerza poſhtene peſme tekó.

5. Peta ſtrupna kazha ſo vſake sapelive bukve (knige), v' katerih ſe neſramne, ſhkodlive in prepovédane rezhi berò. Ne verjami, de bi vſe gotova reſniza bila, kar v' sapelivih bukvah natiſnenga bereſh. Kakor hudobez po ſveti ſvoje pomagavze imá, ki mu ljudi sapeljujejo, kar ſam ſtoriti ne more, tako ima tudi ſvoje piſarje, ktíri sa njega píſhejo, in duſhen shivesh po ſveti prodájajo, ki je s' duhovnim ſtrupam nameſhan. Poſebno je nemſhkih bukuv sapelivih ſilo veliko.

Dobre, ſvete bukve ſo reſ velika dobrota boshja. Kokor ſrezhen je, kdor ima sveſtiga prijatla, tako ſrezhen je, kdor lepo brati sna. Svoje lepe bukve lehko vſaki zhaſ v' roke vsemeſh, ſe rasveſelíſh lepih rezhí, in ohladíſh ſvoje shaloſtno ſerze. Pa kakor naſ sapeliv prijatel lehko ogoljfá, v' zhaſno ino vezhno neſrezho potiſne, ako ſe njemu v' roke damo, ravno tako naſ ſhkodlive bukve oſlepijo, v' smote, v' hudobije, v' zhaſno ino vezhno neſrezho ſpravijo. Torej je ſkerbna mati, ſveta katolſhka zérkev, sapelive bukve brati pod velikim greham prepovédala.

Ljubi mladénzh! zhe hozheſh poſhten ino ſrezhen biti, ne jemli vſakih bukuv v' roke, ki ſe tebi ponujajo. Ni vſe sdravo ne, kar ljudjé hvalijo. Prej de kake nove alj pa tebi nesnane knige bereſh, pokashi jih pametnim vuzhenikam,

Digitized by Google

poſhtenim ſtariſham alj ſpovédnikam, de is njih ſtrupa poprej ne savshijeſh, kakor bukve ſposnáſh. Le po malim in varno beri, de ti branje ſhkodvalo ne bo. Prevezh jefti shelodez oſlabi, prévezh mnogoterih bukuv brati oſlabi pamet alj njo zelo smeſha. Ismed prijatelov ſto ſi le éniga praviga isvôli, ki je po volji boshji, ino dershi ſe tega sveſtó; ravno to tebi tudi od bukuv povém.

6. Shefta nevarna kazha je mladenzhu vſaka sapelíva shenſka, ki ſe ſpodobno ne noſi, moshkim naſtavlja ino dopaſti shelí. Neſramni shenſki ſpol je moshkimu ſpolu nar huji ſovrashnik, zhe ſe ga svesto ne varje; in kar peklenſhek ſtoriti ne more, to sapelivo shenſtvo ſtorí. Bogabojezh David, mosh po volji boshji, je sa shenſtva del preſhelſtnik ino zhlovekomór poſtál. Salomona, nar modrejſhiga kralja, ſo sapelive shenſke toljko omotile, de je posabil ſvojiga Boga ino malike zheſtil. Junaſhkiga Samsona, ki je leva sadavil, s' oſlovoj zheluſtjoj tavshente ſovrashnikov pobil, zele meſtne vrata sadel ino verh hriba saneſil, je Dalila, golufna shenſka svesala, de ſo ga ſovrashniki oſlepili, med katerimi je shaloſtno konzhal. Ravno tako délajo ſhe den donaſhni sapelivke s' sapeljanimi fantmi ino moshmi. Koljko jih sa shenſkih del ob pamet pride, koljko jih poſhtenje in tudi shivlenje sgubi! Oj poſluſhaj sotorej, kaj te ſveti Duh vuzhi: „Vino ino shenſke ſtorijo, de modri odpadejo, ino saſtopni sanizhlivi poſtánejo. Ne dajaj shenſtvu

Digitized by Google

oblaſti zhres ſe, de v' ſramoto ne prideſh. Ne ogledaj ſe po neſramni shenſki, de v' nje saderge (mreshe) ne padeſh. Ne imej drushbe s' pleſavko, tudi nje ne poſluſhaj, de ſe ſkos njeno ſladko petje ne pogubiſh. Ne gledaj mladenzhize, de te nje lepota kjé ne pohujſha. — Odverni ſvoj obras od naliſhpane shenſke ino ne sijaj po ptuji lepoti. Savolj shenſke lepote ſe je njih veliko pogubilo, ino is nje ſe posheljenje kakor ogenj vnema.“ 1) — Ako mladénzh poſhten ino ſrezhen biti sheliſh, ſluſhaj, kar te sa Boga ſvetiga profim:

Varvaj ſvojih ozhí, ino ne gledaj po shenſkim ſpolu! Kakor bliſk zhloveka vezhdel vmori, kteriga sadene, ravno tako vmori neſramen poglèd nedolshnoſt mladiga ſerza. Zhlovek sazherní, v' kteriga vdari, in velik ſmrad ſtrela napravi; tudi ſveto zhiſtoſt neſramno oko satemní, ino gerdobo nezhiſtoſti med moshkim' ino shenſkami vnema. — Ne rekaj, de ſi ſramoshliviga ſerza, ako imaſh neſramoshlive ozhí; neſramno oko osnanuje neſramno ſerze. (Sv. Avguſhtin.) „S' ſvojimi ozhmi ſim saveso naredil, pravi bogabojezh Job, de bi zelo ne miſlil na kako shenſko; sakaj kakoſhen del bi Bog v' meni imel, ino kakovi deleshVſigamogozhni?“ 2) Ravno tako ſtori tudi ti, zhe hozheſh poſhten oſtati.

Varji ſvojiga jesika, de ſe v' beſedi s' shenſkim ſpolam ne pregreſhiſh. Kdor ſe s' shenſtvam rad pogovarja, in bres potrebe v' ſa-

1) Sir. 19, 9, 2, — 9. — 2) Job. 31, 1 — 2.

Digitized by Google

moti s' njimi kvantà, on s' nezhiſtoſtjó barantá ino bo hitro ſvojé ſerze predál. S' shenſtvam neſramno govoriti ino pa duſho vbiti je vſe eno; sa to pravi ſv. Pavl, de ſe kaj takiga ſhe imenovati med kriſtjani ne ſmé. 1) — Kdor deklizham sapeljive obljube dela, ſi teshek kamen na ſvojo veſt navali, ino ne vé, kdaj ſi ga bode odvalil. 2)

---

1) Ef. 5, 3. — 2) Na Nemſhkim je bogatiga shupana ſin, Konrad, sa Rosaljkoj hodil; ki je bila poſhtena hzhér vbogiga teshaka (taverharja), ino ji je obetal, de njo bo vsel. Ona ſe mu brani, kér bogàti ſtariſhi dovolili ne bojo, de bi tako ſrotizo vsel. Mladénzh pa roko k' nebeſam povsdigne, ino ji perſeshe rekozh: „Rosaljka! alj kdaj tebe sapuſtim, in kako drugo vsemem, naj moje koſti nikdar ne ſperhnijo; koſt ſe naj koſti dershì, ino jes per mertvih pokoja ne najdem.“ Sapeljal je vbogo dèkelzo, pa jo tudi hitro posabil. Bogato hzhér imenitniga kmeta je vsel, vbogo Rosaljko pa v' ſramôti ino revſhini sapuſtil. — Konradu ſe je nekoljko zhaſa dobro gódilo, alj v' ſerzi ga je le zherv grisel, de je Rosaljko sapeljal. V' kratkih letah ga je ſmert pobrala. — Oſemnájſt let po tem je bila Rosaljka na neki goſtiji (ohzeti). Dobrovoljzi ſo ſi sa kratek zhaſ vſe to ismiſhlali. Nekimu noroglavzu na miſel pride, de pervi, kteriga verſta sadene, mora v' koſtenjak (karnar) jiti, ino koſteniga mosha v' hiſho

Digitized by Google

Varúj ſvojih vúſhéſ, ino sapeliviga govorjenja alj goljufniga pétja nikar ne poſlu-

---

prineſti. Bile ſe namrezh zele koſti, ki ſo njih pogrebniki iskopali, ino v' koſtenjak poſtavili, kér ſo ſe terdno ſkupaj dershale. — Igra sadene nekiga terdniga korenjaka, ki hozhe pokasati, de ga ni ſtrah. Hitro v' koſtenjak tezhe, ino koſténiga mosha v' hiſho prineſe, ter ga v' ſredo med dobrovoljze poſtavi. Strah ino grosa vſe obleti. — Goſpodàr med ſvate ſlopi, ino jih ojſtro poſvari, rekozh: „Ni prav, de tiga ſromaka v' pokoji ne puſtite. Zhe ſo ravno le ſuhe koſti, Bog vé, kako ſe njegovi duſhi godi. Vſak naj satorej koſtniku roko podá, ga sa samerò proſi, ino en ôzhe naſh sa njega pomoli.“ Svatjé vbôgajo, in koſtenimu moshu deſno podajo. Kedar pa verſta na Rosaljko pride, ſe sazhne braniti ino bledeti. Barajo njo; zhe gà posna? Ona pravi, de ſe ji snan dosdeva, sgrabi poſiloma koſteno roko ino rezhé: „Konrad, jes ti odpuſtim.“ Ko bi trenil na to beſedo koſti raspadejo. — Kedar ſi ſvatjé od ſtrahu odéhnejo, jim Rosaljka pové, kaj ji je bil Konrad priſegel, dopolnil pa ne. Goſpoſka, ki je to svédela, je sapovédala, sópet koſti pokopati. — Gorjej sapelivzam, ki ſladke obljube delajo, pa njih dopolniti nozhejo alj ne morejo! Solse sapelane nedólshnoſti v' nebo vpijéjo (Aus dem Aufmerkſamen. Grâz 1834. Nr. 130.)

Digitized by Google

ſhaj. Veliko je shenſkiga ſpola, ki nalaſh prav ſladko govorijo, alj pa prav mizhno pôjejo, mladenzhe v' ſvoje mreshe ſpraviti. Kdor jim rad vuſheta naſtavlja, ſam ſebi sanke napravlja, kterih posnéj rastèrgati premogel ne bo. „Ne imej drushbe s' pevkò, tudi nje ne poſluſhaj, de ſkos njeno ſladko pétje ſe ne sgubiſh. 1) Nezhiſtnize uſte ſo kakor ſatovje, is kateriga ſe med zedi, ino nje gerlo je glajſhi ko olje; alj poſlednizh je kakor pelin in kakor na oba kraja bruſhen mezh.“ 2) Sv. Shtaniſlaj je omedlel, ako je kako neſramno beſedo saſliſhal; sa to ſo njegov Ozhe morli ljudi proſiti, naj vprizho njega ne sinejo neſpodobniga kaj. Zhe ravno ti savólj oſtudnih marnov ne omedliſh, bo omedlela nedólshnoſt tvojiga ſerza, ako pred klafanjam ne beshiſh.

Varji ſvojih nog, de sa njimi hodil ne boſh. „Moj ſin! poſluſhaj me, in ne odſtopi beſedi mojih uſt; opomina ſv. Duh. Odverni ſvojo pot dalezh ad neſramnizè, ino ne perblishaj ſe k' duram njene hiſhe. — Nje noge grejo v' ſmert ino nje ſtopinje peljajo v' pekel.“ 3) Kdor po dné sa shenſkim ſpolam lasi, she zhres koleno v' nezhiſtoſti gasi ino bo ſkorej v' blato sagresnil. Kdor po nozhi sa njim hodi, njega she vodi peklenſki smotnjavez, ino ga v' ſvoji ſlushbi imá. Vſi voglarji ino veſovavzi, vlazhugarji ino ponozhniki ſo zherni vrani alj krokarji peklenſkiga bresdna, pravi vbijavzi ne-

1) Sirah. 9, 4. 2) Prip. 5, 3. 3) Prip. 5, 7 - 8, 5.

Digitized by Google

dolshnih dush. Vsaka nozh imá svojo mozh. „Moj sin! ako te bojo gresh niki prilisneno vabili, ne vdaj se njim. Ako porezhejo: Pojdi s' nami! ne hodi s' njimi, dershi nasaj svoje noge od njihovih stes. Njihove noge v' hudo tekô.“ 1)

Varji svojih rok, ino ne dotekni se prepovedanih krajov. Nesramno seganje dusho vmori. Kdo bo ogenj v' streho nosil, ino pogorel ne bo? Kdor se s' shenskim spolam pezha, persstane daja, persstane jemlje, dokler v' poshtenih sarokih ni, se bo hitro sgubil; vsi taki dari ino vse take skrivne rezhi so nevarna smota sa mlade ljudi. „Tak nespameten mladénzh je kakor vol, ki bo v' mesnizo peljan, ino kakor jagne, katero skazhe, ter ne vé, de se k' vesanju vlezhe, dokler pushiza njegove jetre presune; ravno kakor ptiza, ki v' saderge hiti, ino ne vé, de ji sa shivlenje gré. Dosti jih je, ktire je sapelivka ranila ino poderla, tudi nar mozhnejshe je ona vmorila. Njena hisha je pot k' peklu, ki peljá v' smertno globozhino.“ Tako sv. Duh govorí. 2) Mladénzh, Bog ne daj kaj toljko hudiga! Varvati se je lehko, odvaditi gorjé. Jame se lehko sogneſh; alj zhe v' jamo padesh, ne vésh, kako bosh is nje prishel. „Jes vam povém, pravi Jesus, de vsak, kteri sheno pogleda, de jo poshelí, je she presheſtval s' njo v' svojim serzi.“ 3) Le kdor se maliga varje, se v' velikim pregreshil ne bo. Vse kershanske deklize ino devize naj ti bojo enako

1) Prip. 1, 10. 2) Prip. 1, 22 – 27. 3) Mat. 5, 28.

Digitized by Google

nesnane, alj pa enako ſpoſhtovane. Ti niſi ſvetejſhi ko David, niſi modrejſhi ko Salomon, tud ne mozhnejſhi ko Samson. Ne posabi, de je shenſka bila, ki je pèrviga prebivavza is raja iſpodila. 1)

7. Sedma nevarna kazha je vſaka mozhna pijazha, naj bo she vino, shganje alj ol. Lehko ſe pijánz biti navadiſh, teshko odvadiſh. Sa to pravijo: Pijanz ſe preoberne, kedar ſe v' jamo sverne. — Shganjiza, pa tudi druga ſladzhiza je mladenzham prav shivi ſtrup. Kar prerado po gerli tezhe, rado tega ſmertno opezhe, ki ſe prevezh piti navadi. „Mladenzhe opominaj, naj bojo tresni;“ ſv. Pavl veli. 2) Ne vpijánite ſe s' vinam, is kateriga pride nezhiſtoſt.“ 3) Vino bres potrebe piti ſe pravi na nezhiſt ogenj derva noſiti. „V' pijanſhini ſe zhiſtoſt potopi.“ 4)

Zhlovek v' pijanoſti ſtori, kar je tresniga miſliti ſtrah. „Kdo ſe prepira ino kervavo tepe? kdo jezhí ino sdihuje? kdo imá satekle ozhi? Kaj ne tiſti, ki ſo vedno per vini, ino ſi prisadévajo bokale prasniti. — Tvoje ozhi bojo po ptujih shenah gledale, in tvoje ſerze bo govorilo hudobne rezhí. Podoben boſh enimu, ki v' ſredi morja ſpí, ino je veſlo sgubil.“ 5) Sa to sapelivzi nar rajſhi piti kupújejo, kedar nedolshne v' greh sapeljujejo. Tudi muham ſe

1) Sv. Jeronim mladenzhu Nepozjanu. — 2) Tit. 2, 6. — 3) Efes. 5, 18. — 4) Sv. Avguſhtin. 5) Prip. 23, 29.

Digitized by Google

ſtrupna ſladka pijazha naſtavlja, de jih omôti ino vgonobí. Kakor muhe pijanzi ino pijanke pádajo v' greh.

Pijanoſt ino nezhiſtoſt ſte ſi dve ſeſtri is pekla domá; mladenzha sdivjate, ki ſe njima podá. — Kakor ſtekli pſi po ſvojih potah létajo, grísejo in s' ſvojim ſtrupam morijo, zele okolje ze v' neſrezho in vſo deshelo v' ſtrah pripravijo, ravno tako délajo rasvujsdani mladenzhi, ki od pjanzhovanja alj pa preſheſtvanja sdivjajo. Joj mu, kdor ſe takim pridrushi; sgubil bo dúſho ino telò. Stekel peſ nima nikdar pokoja ino ſe vode ko ſmerti boji; tudi pjanzi níſo per míri, dokler kaj morejo. De ſo sdivjali, ſe jim ozhitno po oblizhji posna. Stekliga pſa ſe mora od dalezh sogniti, in ſkerbno sapreti vrate pred njim; ravno tako ſe je potreba rasvujsdaniga zhloveka varvati, de zele ſoſeſke pohujſhal ne bo. „Bolje bi takimu bilo, de bi ſe mu obeſil mlinſki kamen na vrat (gerlo) in bi ſe v' globozhino morja potopil.“ 1)

Oh mladénzh, zhe kedaj ſrezhen biti shelíſh, varúj ſe pjánoſti, varúj nezhiſtoſti; shivi tresno ino poſhteno, noſi ſe pametno ino ſpodobno, de boſh ljubej boshji ino vſih poſhtenih ljudí, krona ſtariſhov, hvala shlahte, ſvoje ſare zhaſt, ſrezha domazhe deshele, ino veſelje ſvetih nebéſ. — Ako pregrehi le perſt pokasheſh, te bo sa zelo roko prijela.

1) Mat. 18, 6.

Digitized by Google

Shtiri ſpotike
mladenzham poſebno ſhkodlive.

Kdor hozhe ſrezhno ſvoj pot hoditi, ſe ne ſmé ſpotikati ino muditi; sogniti ſe mora vſakiga kamena, ki njemu na poti leshi. Varji ſe tudi ti vſake navade, ki te lehko okrade na premoshenji alj poſhtenji, ino sa tebe lepa ni. Veliko takih prasnih, ſhkodlivih pervád ino ſlabih ſheg ſedajni mladenzhi imajo, ter ſe zlo s' njimi bahajo. Ne ſpotikaj ſe nad njimi, ino ſe varji poſebno ſhtirih ſpotik, na kterih ſe toljko mladénzhov ſpotekne.

1. Varji ſe ſlabe tovarſhije, ki mladenzham poſhtenje jemlje, ino krade dobro imé. „Kdor ſe ſmole dotekne, ſe oſmoli, ino kdor ſe s' prevsetnim pezha, bo prevsetin.“ 1) S' ſvetimi boſh ſvet, nedolshen s' nedolshnimi; s' zhiſtimi zhiſt, s' hudobnimi hudoben. Kdor ſe po ſebi posnati ne da, ſe lehko po ſvojih tovarſhih ſposná; kar ſi je podobniga, ſe ima rado.

Mladénzh, ti boſh ſrezhal po ſveti takih veliko, ki bojo vſe drugazh govorili, kakor ſo tebe tvoja ljuba mati vuzhili, alj tvoj ſkerben ozhe tebi povedali. Oh ljubi brate! samaſhi pred njimi vuſheſa, in ne poſluſhaj jih. Kar peklenſki ſovrashnik ſam ſtoriti ne more, ſkos sapelive to-

1) Sir. 13, 1.

Digitized by Google

varshe stori. Sa to nas vsmileni Jesus svari: „Varujte se lashnivih prerokov, kteri pridejo k' vam v' ovzhjih oblazhilah, snotraj so pa sgrablivi volkovi! Po njih sadu jih bote sposnali.“ 1)

De se bosh mogel slabih tovarshov varvati, jih morash po govorjenji sposnati. Zhesar je polno serzè, to jim tudi is ust vrè. Kdor rad nesramno govori, tudi v' serzu ni zhist. — Lehko jih posnash po njihovi nohi. Kdor glavo visoko nosi, po navadi malo veljá. — Posnash jih lehko po dobri volji, kako se vèdejo in sadershijo. Kdor se Boga ne boji, ne sposhtuje boshjih rezhí, svojo gosposko sanizhuje, je gotovi hudobez. Kdor s' takim potegne, svojo dusho predà. 2) — Oh koljko sa-

1) Mat. 7, 15. — 2) V' nekim mestu na jutrovim je sv. Janes Evangelist verliga mladenzha vgledal, ki she ni kershen bil. De bi Bogu svestiga slushavnika pridobil, sv. Janes mladenzha shkofu tistiga kraja isrozhi, rekozh: „Tiga mladenzha ti sporozhim, de sa nja svesto skerbish; zela sosesska inò Kristus sta moja prizha.“ Shkof mladenzha v' svojo hisho vseme, kakor sa svojiga sina sa-nj skerbi. Pridno ga vuzhi kershanskiga nauka, in ker se je hitro svuzhil ino lepo sadershal, je bil kersken, ino je sveto birmo prijèl. Stari shkof, predober ozhe, mladenzhu preveliko svojvolje da ino se prevezh na-nj sanese. — Mladenzh sazhne sam svoj biti, v' slabe tovarshije hoditi, in s' rasujsdanimi mladenzhi

lih mladenzhov je sapuſtilo ozhetovo hiſho sdravih ino veſelih, kakor lepo seleno drevó; v'

snaniti ſe, ki ſo ga v' hudo sapeljali. — Pervadli ſo ga dobro jeſti ino piti, pà nizh délati; po dné ſpati po nozhi ſe okolj vlazhiti. In kér niſo kaj vezh shiveti imeli, sazhnò goljfati, kraſti ino ròpati, ter ſo ſe med ſebo v' tatinſko derhalo sdruſhili. Mladènzh ne poſluſha vezh ſvoje veſti ne ſvójiga vuzhenika; kakor isdivjan konj bres vujsde po ſhroki zeſti pogublenja leti. Med vſemi tovarſhi hozhe on nar hujſhi biti; sa to ga sa ſvojiga poglavarja poſtavijo. Tako je bil blagi mladenzh ſkos ſlabe tovarſhe lenúh, potepúh, tat, ljudomòrz, in grosovitnih tolovajov glàva.

Pergodilo ſe je, de ſv. Janes v' nekih letih ſpet v' tiſto mèſto pride. Po opravili rezhe ſtarimu ſhkofu: „Odrajtaj nama savupano blago, ki ſva ga tebi jes ino Kriſtuſ isrozhila!“ Shkof premiſhluje, kaj ſv. Janes hozhe; alj poprèj ko ſe 'szhajma (raskopéti) ga ſpet zhaſtitliv apoſtel ogovori: „Mladenzha hozhem; duſho ſvojiga brata!“ Star mosh od shaloſti sajoka rekozh: „„Vmerl je.““ „Kako je vmerl?“ ſe Janes savseme. „„Odmérl je vſimu dobrimu,““ shaloſtno ſhkof odgovori; „tam v' uni gori je tolovajov poglavár.“ Sv. Janes veſ shaloſten ſvoje oblazhilo preterga, in milo sajoka, rekozh: „Salimu varhu ſim duſho ſvo-

Digitized by Google

kratkih letah so prishli vsi sapeljani ino sdélani sopet domó; in niso drusiga prinesli, kakor nekoljko novih smôt in sapelivih sheg, smerdlivo

---

jiga brata sporozhil! Le hitro mi dajte konja in pa zhloveka, naj me tje pelja.“ V' diri apostoljski starzhek med tolovaje prijahe (prijesdi) ino jim rezhe, naj ga k' poglavarju peljajo. Tolovajov glava ga ves v' oroshji prizhaka, alj ko hitro ljubesnivga Janesa sposná, se v' bége podá. Sv. Janes, de si ravno star ino slab, sa njim dirja, ino klizhe na ves glas rekôzh: „Moj sin! sakaj beshish pred svojim ozhetam? Vsmili se mojiga truda, nikár se ne boj! Tvoje svelizhanje she ni sanujeno. Jes hozhem sa tebe odgovor dati, tudi vmreti, kakor je vmerl Jesus sa nas. Posto! Jesus me k' tebi poshle.“ — Na to mladenzh ostermi, oberne v' semljo svoje ozhi, orohje od sebe saluzha, milo sajoka, ino objame svetiga Janesa, ki ga je doshel. — Ves vjokan rasbojnik pred svetim Janesam stoji, in svojo desno sakrivo, s' kateroj je toljkokrat kri prelival. Sv. Janes pa sa njo prime, in njo poljubi, ki je bila s' vrozhimi solsami prave pokore oblita. Spet ga nasaj peljá, s' njim moli ino se posti, dokler se ves ne poboljsha. Toljko sveto je po tém shivel, de ga je sv. Janes med zerkvene slushavnike vsel. — Kar slaba tovarshija pohujsha, le ojstra pokora poboljsha.

Digitized by Google

ſapo ino pa gnilo teló. Taka ſe takim godí, ki ſe hudobnih tovarſhev ne vàrjejo. Slaba tovarſhija je nedolshnoſti morija. — Ako svéſh, de v' kakim kraji radi jigrajo alj ſhpilajo, ne hodi bliso ino ne vſedi ſe k' njim. Taki ſoſedje, ki te jigrat ſpravljajo, nozhejo tebe, ampak tvoj dnar. Vſelej pojdeſh vboshnej od hiſhe, kakor ſi k' hiſhi priſhel. Ako zhujeſh, de v' kaki taberni (kerzhmi) kratkozhaſne (luſhne) dekleta imajo, ſhe memo ne hodi, de njih sapeliviga pétja ſliſhal ne boſh. One ſo tiſte morſke goſpodizhne, od katerih ſe perpoveduje, de ſo s' ſvojim petjam mornarje omótile, in sapelane rastèrgale. Zhe vidiſh, de per kaki hiſhi drushina nobeniga ſtrahu nima, de je goſpodàr ſam malo prida, in goſpodinja nizi boljſhi ni, beshi is take hiſhe kakor is shive Solome, de ſe ne pogubiſh! Take nepoſhtene hiſhe ſo peklenſke vrate. Taki domazhi ſo zhloveka nar hujſhi ſovrashniki. Kdor nevarſhino jubi, bo v' tajifti pokonzhan.“ 1)

2. Varvaj ſe jigre (ſhpila), poſebno dokler ſi mlad, de ne boſh ſebi ne drugim tat, ino na ſvoje ſtaroſt berázh. Kdor veliko dnarjov ima, lehko ſa kratek zhaſ jigrá; priden mladenzh pa nima sapravljati dnarjov ne zhaſa. Vſak krajzar, ki ga v' jigri sgubiſh, je kerváv dnar, in v' nebo vpije; ker ga ſam ſebi, alj pa ſvojim ſtariſham vsemeſh, ter ſe v' ſedmi boshji sapovedi pregreſhiſh, ktira pravi: „Ne kradi!“ Ako pa s' jigro kaj perdobiti shelíſh, ſe

1) Sir. 3, 27. —

Digitized by Google

zhres deſeto sapoved pregreſhiſh, ki prepové posheljeti blaga ſvojiga blishniga. Malo malokdaj prav pametni moshjé bres greha jigrajo; mladenzhi ino poredni ljudjé pa vſelej greſhijo. Per jigri ſe navuzhiſh legati ino goljſati, ſe navadiſh preklinjati in savesvati (sdajati), de naſ Bog varji! 1) S' kobrami (vurflami) jih veliko premoshenje sapravi, vos ino konje sakvartá, in kedar she vezh ne gleſhta, ſhe ſvojo dusho verh poſtavi, ter ſe v' goljſijo alj tatvino podá. Boljſhi je nikdar kvarte posnati, kakor ſe tako dalezh sapeljati; alj kako lehko je to! V' malim ſe sazhne, v' velikim nehá. — Tudi trinogarji ſo pod krisham jigrali, kedar je Kriſtuſ na krishi vmiral; saſtonj je tekla sa bresduſhne jigravze nja preſveta reſhnja kri. Oh, de bi sa toljko navadnih jigravzov tudi sgublena ne bila. 2)

---

1) V' neki veſ na Nemſhkim je v' leti 1832 na binkoſhtno nedelo v' nozh nekoljko kmetov v' kerzhmi (taberni) kvartalo. Ravno je bliſkalo ino gromelo. Eden ismed njih, ki je she veſ ſvoj dnar sajigral, ſhe enkrat poſtavi kar gleſhta, rekozh: „Ako ſhe to slodej vseme, tako pa naj mahoma ſtrela vdari.“ Komaj je to isrekel, ſtrela v' taberno vreshe, treſhi preklinjovza is samise na tlá, ino ga po eni plati tako sadene, de mu pol shvota odmerje. Vſim drugim ni shaliga ſtorila.

2) Nekiga tergovza alj kupzhovavza, ki je ſvojiga gospoda po goljſirſko ob dnarje

Digitized by Google

3. Varji ſe pleſa, ki je malokdaj brez greha. — Ako baraſh, sakaj pléſhejo? bojo ti

ſpravil, jih sajigral, po tem pa ſvojiga prijatla vmoril ino oropal, ſo k' ſmerti obſodli, de bo obeſhen. Kedar je ſvojo obſodbo saſliſhal, je djal: „Jes ne morem tajiti, de bi me boshja previdnoſt pred toj neſrezhoj ſvarila ne b'la. Ko ſim bil nekaj maliga ptujih dnarjov sajigral, ſo me moj ſtriz objiſkali in me profili, naj ſe varjem dolgov dèlati ino jigrati. „Zhe ſi dolshen, ſo djali, ti hozhem pomagati. Dolgi ino jigra ſo naſtave pogublenja.“ Alj jes nisim vbogal. Enkrat ſim ravno jigrat ſhel, ino veliko dnarjev s' ſebó neſel, ko ſo ravno zhloveka is vode potegnili, ki je savoljo jigre obvupal in v' vodo ſkozhil. She ſim ſe miſlil verniti; alj ravno me ſrezha neki jigravez, ki je ne ſil polno peſt zekinov is jigre domò. To mi je sopet veſelje dalo. Svunaj hiſhe, kjèr ſmo jigrali, ſim vgledal delavza per ſtebri, na katerim je ſvetilniza (leterna) viſila. Ravno je verv (ſhtrik) na shrebl djal, de bi laterno privesal. Vidilo ſe mi je, kakor bi bilo tó sa koga obéſiti pripravljeno. Grosa me je po vſih koſtéh preletela. Nekaj mi je klizalo: „Tvoj hudoben pot te bo h' gavgam pripeljal. Ne hodi, poverni ſe!“ „Stermel ſim, kakor bi she pod viſlizam' ſtal; alj ſpet ſim te miſli otreſil in jigrat ſhel. Neſrezhen pot v' igranje me je na gavge ſpravil.“ —

Digitized by Google

rekli: „Sa dobro voljo.“ Alj ſlaba dobra volja je, po kateri zhloveka veſ shivot bolí. — Ako baraſh, kdaj ſe pleſhe? boſh svedel, de nar vezh po nozhi; Bog je pa nozh sa pozhivati ſtvaril, ne sa noreti. Po nozhi ſe plesavzi prevezh putijo, ſe prehladijo alj prenaglo napíjejo, ino sbólijo. Serze jim klopozhe, kakor bi hotlo perſi rasbiti, in goni kri po shilah, kakor burja valove. Kri ſe ſkali, vezhkrat zelo raslije. Kdo samore ſhtevílo neſrezhnih mladenzhov povédati, ki ſo sdravi plesarit sazheli, bolni nehali ino mladi pomerli! Alj ſe ne pravi to ſam ſebe vbíjati ino zhres peto sapoved boshjo greſhiti?

Nar vezh ſe pleſhe o ſvetih nedeljah, doſtikrat po s-hodih (zerkvanji); po boshjih potah, ino tako ſe dvakrat hujſhi greſhi! Ino zhe prav po pameti premiſliſh, kako ſe na raji godí, boſh ſam ſposnal, de ſe v' ſredi med pleſar-

---

Neki priden ino poſhten meſarſki hlapez je ſhel is meſta po desheli shivine kupovat. V' neki veſi s' tremi ptujzami veſ dnar ſvojiga goſpodarja sajigra in sazhne jokati, kaj bo sazhèl. Goljufni jigravzi mu ſlushbo ponudijo, in on ſe jim v'tovarſhijo poda. Bili ſo vſi trej tolovaji, in vbogi hlapez savolj jigre tolovajov (ravbarjov) továrſh. — Ravno tak nevarna jiganija sa mladenzha je lotrija, naj she bo veika alj mala. Veliko ſe po malim saſtavi, veliko jih dolgov napravi; alj veah jih ſirela pobi, kakor lotrija obogati.

Digitized by Google

jami peklenſki ſovrashnik verti, dokler angel varh ſvete nedolshnoſti milo joka; sakaj nedolshnoſt na pleſi vmira, ino vmerje po poti domó; godzi ji mertvaſhko peſem pojò. — Koljkokrat ſe na pleſi ſtepó, kervavijo ino pobijajo! 1) Neſramna pleſavka je bila kriva, de je bil ſv. Janes kerſtnik ob glavo djan; rasvujsdano rajanje je ſhe sdaj krivo, de je mnogoter mladénzh v' greh sapeljàn, zhaſno ino vezhno neſrezhen. „Ne imej drushbe s' pleſavko, opomina ſv. Duh, de ſe ne pogubiſh!“ 2) Na pleſi peklenſki ſovrashnik ſvoj pobôj imá; nekoljko jih pobije, nekoljko ſmertno rani; le malo jih bres ſhkode is pleſiſha gre. Sa to ſv. Kriſoſtom pravi: „Ako bi toljko ſvetlih svesd na nebi bilo, kakor ſe je she grehov na raji sgodilo, bila bi temna nozh ſvetlejſhi kakor beli dan.“ Loshej je bel ſneg v' gorezhi pezhi ohraniti, de ſe ne rastopi, kakor na raji ſe greha vbraniti, ki nedolshnoſt ſerza vmorí. — „Otrozi per jigrah ſkázhejo, boben ino zitre noſijo, ter ſe per glaſni musiki veſelijo; ſvoje dni v' dobri volji preshivijo; alj ko bi trenil, pádejo v' grob.“ 3)

---

1) V' nekim kraji na Nemſhkim ſo v' leti 1834 fantje pleſali, ino tudi neke shene na pl... ſpravili. Drugo nozh pò tem jih mladi moshjé pred tabernoj prizhakajo, ino per prizhi tri tiſtih mladenzhov pokôlejo. — Koljko takih ſtraſhnih rezhi rasvujsdán pl... naredi!

2) Sir. 9, 4. — 3) Job. 21, 11—13.

Digitized by Google

Hudobna nezhiſtoſt tri pomagavze imá: pijanzhovanje, veſovanje alj voglarijo ino pleſ. Sa to vſi modri ino ſveti vuzheniki mladenzhe ſvarijo, naj ſe pleſa varjejo, na kterim je nevarſhine toljko sa duſho ino telò, dobizhka pa nobéniga. „Kdo je kriſtjane pleſati vuzhil? bara ſv. Jefrem; ſv. Peter gotovo ne, ampak ſama peklenſka kazha. Pleſ oſlepi moshke, pogubi shenſke, nedolshnoſt satere; nad njim angeli shaljujejo, ino hudizhi rájajo.“ „V' ſredi rajanja, pravi ſv. Avguſhtin, ſe slodej verti.“ Sa tega del ſo she neverni hajdje pleſ sanizhvali, ter ſo djali, de nihzher ne raja, kakor tiſti, kterimu ſe na pameti meſha. Zhe tedaj hozheſh pameten biti, bolh vſe te nauke rajſhi poſlushal, kakor bi neſrézho poſkushal, ki' te na pleſi zhaka, ino s' katero Bog plesavzam proti, rekozh: „Ker ſte s' nokami ploſkali ino s' nogami vdarjali, vaſ bom s' ſvojo rokó vdaril, ino satèrl.“ 1)

Ako she rajaſh na kaki domazhi dobri volji alj goſtiji (ohzeti) v' prizho ſtariſhov alj poſhtenih gospodarjov, le kratko pleſhi, de tebe pleſ omotil ne bo. Po oſhterijah alj tabernah ſe nikolj ne saſukaj, zhe hozheſh nedolshen ino poſhten oſtati. Boljſhi je vbogajme dati, kakor pa godzam na pleſi dajati; boljſhi de vboshzi sa tebe molijo, in ti po vôski ſtezi v' nebeſa pomágajo; kakor de tebi godzi godejo po ſhroki zeſti v' peklenſki bresden. Sapeliv

1) Ezeh. 25, 6 — 6.

Digitized by Google

ſvet ſzer vſe drugazhi govori, alj njega poſluſhati varno ni, sakaj: „Svet prejde ino vſe njegovo poshelenje, le kdor voljo boshjo ſtori, oſtane vekomaj.“ 1)

4. Varji ſe tobakaje, ino ſajſe (pipe, lule) ſhe v' roke, veliko manj v' sobe, ne jemli! Strah me je viditi toljko mladenzhov, zlo ſhe otrók, ki shlize prav prijeti ne snajo, ſmerdlivo lulo pa she v' sobéh imajo, s' katero ſebi in drugim nadlego, ſtrah ino ſhkodo délajo. — Boſh praſhal: Kako ſhkodo? — Od tobaka sobjé ſperhdijo ino ſe tobakajzu sa toljko hitreji sdrobijo, sa koljkor popréj je kaditi sazhél, ter mu ſtojijo po vuſtih, kakor gnili porobi alj ſhtori sa plotam. — Sapa is tobakajza vſakimu ſilo ſmerdí, ki te negude navajen ní; tudi perſi ſe mu vezhdel ſuſhijo, zhe ni poſebno tolſte ino terdne poſtave. Tobakájz bres vſe potrebe vezh alj manj ſvojiga sdravja ispluje ino v' nekih letah toljko dnarjov pokadí, de bi lehko par volov kupil. Ne rezi: „Kaj ti krajzarji! kar ſe sa tobak da, ſe malo posná; tobak ima ſam ſvoj denar.“ — Ako krajzarja nimaſh, tudi rajniſha imel ne boſh, ino kdor krajzarja ne pobere, tudi goldinarja najdel ne bo. Koljko jih je, ki neſlano jedó, in ſi ſhe kruha kupiti nimajo sa kaj, alj neſrezhen tobak mora le biti; toljko huda je ſlaba privada!

Ako vpraſham tobakajza: Pokaj tobak kadiſh? mi ne vé ſploh kaj drugiga odgovoriti,

1) I. Jan. 2, 17.

Digitized by Google

kakor: „Sa kratek zhaſ.“ Oj ti sanémaren hlapez, ki s' tobakam dolg zhaſ paſeſh, alj ne véſh, de je naſhe shivlenje bres tobaka ſilo kratko, dolga dolga pa vézhnoſt! Od vſake ponídama sgublene minute pride tavshent in tavshent vezhnih lét sa tebe nefrezhnih; vſaka sguba ſe lehko popravi, le sgublen zhaſ ſe ne poverne vezh. — Koljko slatih ur sapravijo delavzi s' tobakajo, ter Bogu drag zhaſ, ſebi in goſpodarju pa delo krádejo! Od ſvita do terdiga mraka mnogeterim pipa alj v' sobéh alj pa v' rokah tezhi. Koljko jih je, ki zelo po poti v' zérkvo ino is zérkve bres tobaka biti nè morejo! Svoje dni ſo poſhteni moshjé ſv. roshenkranz v' rokah imeli, kedar ſo k' ſlushbi boshji ſhli, sdaj jih vidim le fajſe v' rokah dershati; mladim, pametnim fantam ſo molitvine bukvize is shepa (arsheta) glédale, sdaj noroglavzam le tobaſhki mehúr alj pa rorzh is devsheka viſi. Povéj mi vender, ljubi moj! kaj je bolj prav?

Dezhko (pueb) ki sazhne kaditi, sazhne tudi glavo viſoko noſiti; ſtareſhov vezh ne poſluſha, in ſi raji fajſo trebi, kakor bi roke povsdignil in molil. Od tobakaje ima perſte oshgane, vezh del pa tudi od napuha vkajene moshgane ino perſmojeno pamet. Hitro ga grosi ſe ſvojimu goſpodu odkriti; pokleknìti pred Bogam miſli de ní lepó. Alj ravno takim Kriſtuſ pravi: „Kdor ſe ſam poviſhuje, bo ponishan.“ 1)

1) Mat. 23, 12. —

Digitized by Google

Slishal sim praviti, de tishi, ki tobak kadijo, navdol loshej grejo, kakor na vbrég; kteri pa nosljajo al ga shnofajo, po dné bolj tenko vídijo, kakor po nozhi; slishal pa tudi toljko nesrézh, ki se jih po sveti skos tobak prigodi, de me sa vsakiga mladenzha serze bolí, ki se te nadloge privadi. — Koljko nesrezhe, straha ino plazhila, koljko morij se skos tobakarsko kontrabantijo sgodi, koljko greha stori, vse savólj tobakaje! — Vsak dan sdihujemo ino prosimo: „Bog naf ognja ovarji ino sv. Florjan!“ stari in mladi pa po vsih potah in kotah ogenj nosijo, kér tobak shgejo; alj se ne pravi to na boshjo previdnoſt greshiti? — Sa koljkor vezh moshkih tobak kadi, sa toljko vezh méſt, tergov ino vesí pogorí; ismed pogorelzov defét jih je gotovo pet skos tobakajo pogorelo. Vezhdel pravijo, kedar kdo pogorí: „To je hudoben zhlovek storil;“ ako se prav prevdari, se pa ozhitno preprizha, de je le tobak. Dokler kravarji ino kuzhjashi po parnah tobak kurijo, pijanzi ino potepuhi (shterzi) s' gorezhimi lulami v' slami leshijo, stenarji (zimermani) in krivzi po strehah, mlatizhi po skednjah krésshejo, bi moral zhudesh biti, de bi se prej alj posnéj ne vshgalo.a)

a) Lepo mesto Novidunej (Wiener-Neuſtadt) je bilo srezhno ino bogato. V' leti 1834 na male Mashe (male Gospojnze) dan 8ga kimovza popoldne neki kuzhjash v' hlevi tobak napravi ino v' kermo (resanje) ogenj satrosi. Ko bi trenil, so bili vsi blishni skedni v' plameni;

Digitized by Google

Boſh rekel: „Se mora pa varvati.“ To je lehko rezheno, pa ne ſtorjeno, dokler navajen tobakájz ſam ne vé, kdaj kadi, ino ſe le tiſtokrát ſpomni, kedar mu v' fajfi pogori, de ſpet nabaſhe. Koljko je tobakajžov shivih sgorelo! *) Bog naſ varji take nepotrebne ino toljko nevarne rasvade! Skoraj bi rekel, de bi boljſhi bilo ſi v' mladih letah roko vlomiti, kakor tobaka privaditi; roka ſhe sazeli, alj redek je, ki tobak opuſti. Huda navada shelesna ſrajza. — Ti ſe mojim beſedam, fantizh mlad! mor de

v' eni uri je she vezhi del ſtreh gorelo. Vſi svoni ſo ſe raſtopili, 3 zerkve ino pa 500 hiſh je pogorelo, 30 ljudi ſo is pogorifha mertvih islekli; koljko opezhenih ino krultvih! Eno ſamo vezherko (popolden) je nefrezhna tobakaja velikim tavshentam beraſhko palizo v' roke podala. Veliko je bilo po krivim obdolshenih, dokler ni prevbogi zhlovek na ſmertni poſteli nefrezhe povedal.

*) V' neki okoljzi na Shvajzarſkim je moshkih nekdo ſvojo lulo, ki ſhe ni zhiſto pogorela, v' ſvoje dolge hlazhe vteknil. Hlazhe ſo ſe vnele, ognja vgaſniti mogel ni ino je sgorel. Mertviga ſo sravno fajſe najdli. — V' Goſpej ſveti na Koroſhkim je neki moshun do zerkve prikadil, ino gorezho fajſo v' shep djal. Per ſlushbi boshji ga sazhne ſtraſhno pezhi. Stiſka je bila velika, in preden is zerkve pride, je bil po enej plati veſ oshgan.

Digitized by Google

ſmejiſh? Alj bi ſe jim na ſmertni poſteli tudi ſmejal? — Oj ne posabi, kaj tebe ſv. Duh vuzhí: „Veſélj ſe mladénzh v' ſvoji mladoſti, ino naj bo veſelo v' tvojih mladih letah tvoje ſerzè; to de vedi, de bode Bog tebe savolj vſiga tega pred ſodbo poſtavil. 1)

„Sakaj pa toljko pametnih moshov ino imenitnih Gоſpodov kadi?“ ti porezheſh. — Nekoliko jih tobak pije sa sdravilo alj arznijo; ino to ravno tako bres greha, kakor bolniki bres greha vrazhtva (arznije) pijejo, sakaj Bog je tobak le sa sdravilo ſtvaril; kdo bi pa sdrav, zhe je per pravi pameti, bres vſe potrebe sdravila pil! — Veliko jih pa tudi kadi is neſrezhne privade, ino ravno sa to pogoſto sdihujejo, de bi ſe tobaka nikdar privadli ne bili! „Vſe tedaj govori Kriſtuſ, karkolj ti oni rekò, dershi ino ſtori; po njih delih pa nikar ne delaj. 2) Bedakov pak ne poſluſhaj ino ne poſnemaj. Puſti jih, ſlepzi ſo, ino ſlepze vodijo; zhe pa ſlepez ſlepza vodi, oba v' jamo padeta.“ 3)

---

1) Prid. 11, 9. — 2) Mat. 23, 3. — 3) Mat. 15, 4.

Digitized by Google

Devét ſtrafhnih prepadov mladenzham nar bolj nevárnih.

1. Pervi ſhirok prepád, ki ſe mladenzhu po poti shivlenja odpira, je prevsetnoſt v' miſlih, ſovrashen napuh v' sadershanji, gisdoſt alj ofert v' noſhi ino oſhabnoſt v' obhoji s' drugim' ljudmi, vſe ena gerda rodbina (shlahta) pregreſhniga ſerza. Prevsetija zhlovéka omoti, de ſam ſebe prav ne posnà, ino druge sanizhuje ſam ſebe poviſhat. Ako ſe mladénzh viſoko noſiſh, ſe ſramujeſh ſvojiga ſtanù, tovarſhe ſvoje sanizhujeſh, kakor bi tebe vredni ne bili, tako bodeſh mosh viſokih miſel, alj male male vrednoſti; Bogu ino ljudém ſe boſh sameril, nar vezh pa ſam ſebi ſhkodval. — Ali ſmé glinaſt piſkar ſvoje tovarſhe sanizhovati, ki ga je lonzhár is jilovke ſtoril, pa lepſhi poloſhal ko njega brate? — Naj ravno véter zeſten prah pod ſonze viſoko povsdigne, vender le prah oſtane: desh ga pomozhi in v' gerdo blato ga premeni. Taka ſe ſhtimanzam godi. „Kdor ſe poviſhuje, bo ponishan.“ 1)

Kdor rad druge sa sjake ima, ſe ne boji njih rasshaliti, sa samero ne proſi, temuzh ſe

1) Mat. 23, 12.

Digitized by Google

jim le smeji, kedar se oni jokajo ino jesijo, on si sovrashnikov bres vse potrebe napravi, ki mu bojo ob svojim zhasi ravno s' tako méro nasáj mérili, s' kakorshno jim on méri, ino mu she pervergli.[1]) Preshernik (rasujsdán prevsetnik) se povsodi spotika, ino framota se sa njim pomika. — Mladénzh, ki se s' lepim posvariti ne da, in vsako besedo sa slo vseme, ne bo nizh prida is nja. Napuh njegovo serze hapihuje, de se ga dober nauk ne prime; sveta shednost emaguje ino vse dobro per njim medli. — Kdor sam sebe preshtimá, ravno s' tim osnani, de malo veljá; dobro blagó se hvali samó. „Kaj imash, vprasha sv. Pavl, kar bi ne bil prijél? Ako si pa prijél, kaj se hvalish, kakor bi ne bil prijél.“ 2)

Bog vse pregrehe sovrashi, nar vezh med vsemi sovrashi prevsetnost, sakaj ona se nad njega zlo povsdiguje. „Pervo zhlovekoviga napuha je to, de se Boga lozhi, ker njegovo serze od njega odstopi, ki ga je stvaril.“ Prevsetija je angele hude duhove naredila, ona perve starishe nashe is lepiga raja ispodila, ona she sdaj nar vezh mladih ljudi nefrezhnih stori. „Napuh je sleherniga greha sazhetik; kdor v' njem tezhi, bo s' kletvijo napolnjen in pogubljen.“ 3) Nebeshke vrate so preteshne, de bi prevsetnesh skos nje v' nebeshko kraleshtvo shel. Satorej opomina sv. Peter: „Vi mlajshi, pokorni

1) Mark. 4, 24, — 2) I. Kor. 4, 7. —
3) Sir. 10, 14 — 15.

Digitized by Google

bodite ſtariſham. Vſi ſe eden drugimu ponishujte: sakaj Bog prevsetnim soperſtoji, in daja ponishnim le gnado.“ 1)

2. Druga nevarna jama sa mladenzha je huda jesa alja gnev, ki v' zhloveku sholzh kuha ino mu sdravje kali, ſpravlja truplo pod semljo, dusho pa v' pekel. Mladénzh ki ſe rad jesi, ſtrupno kazho v' ſebi redí, ki ga sa vſako ſtvarzo pikne ino mori. „Kar ſtori ſtrup savdanimu, vuzhi ſv. Avguſhtin, to dela jesa togotnimu.“

Hude jese tovarſh je navaden pobój. Veliko mladenzhov ſe najde, ki ſo pripravleni sa vſako shal beſedizo boj narediti. Po kerzhmah (tabernah) poſodo pobijajo, ſe po ſejmah ino s-hodih gerdo tepó, tudi is boshjih potov prineſejo kervave glavé domo. Zele ſoſeſke ſpuhtajo, ino prelétajo zele nozhí, kakor derézhi volki, ktiri ſe vſaziga lotijo, kdor jim ne vbeshi. V' boji ſe preklinja, savesuje ino prisega, de je ſtrah; oblazhilo ſe terga, vbija, kervavi, ino tako zhres péto sapoved boshjo greſhi, ki pravi: „Ne vbijaj!“ Oh koljkokrat per takih bojah mnogotér zhlovek po nedolshnim ſmert ſtori! 2) Taka po nedolshno prelita kri

1) I. Petr. 5, 5. — 2) Na Koroſhkim ſe je nekoljko kmetov memo nekiga ſkednja k' domu peljalo. Neki nepokojen kmet sazhne hlapzam sabavljati, ter jim kervave klobaſe ponuja, ino jih s' gerdimi beſedami pika. Sazhnó ſe tepſti. Kmetov nekdo veſ nedol-

Digitized by Google

soper vſakiga vbijavza v' nebo vpije, kakor nekdaj prelita kri nedolshniga Abelna. Kako bi tak rasbojnik kedaj ſrezhno vmerl, ki ſe je v' ſvojim shivlenji rad tepel? On je zele ſoſeſke ozhiten ſovrashnik, pravo ſeme peklenſkiga bresdna is ozheta hudizha; sakaj on je bil od sazhetka vbijávez. 1)

Lepo Jesuſ vuzhi ſe vſakiga boja varvati, ter pravi: „Povém vam, hudimu ſe ne soper ſtaviti, temuzh zhe te kdo vdari po tvojim deſnim lizi, pomoli mu ſhe uniga (rajſhi ko bi ſe v' boj podál). 2) Sato je tudi Kriſtuſ Petru v' Getsemani vkasal: „Vtekni ſvoj mezh v' njegovo meſto; sakaj vſi, kateri sa mezh primejo, bojo s' mezham konzhani.“ 3)

She ſtar pregovor pravi: „Vol, ki ſe rad bôde, hitro roge sgubí; ino jes rezhem: Mladénzh, ki ſe rad tepe ino bojuje, v' ſmertni nevarnoſti vedno shivi, in ſrezhne ſmerti imel ne bo. „Ne prijasni ſe s' jesovzam, opomina ſv. Duh, ino ne pezhaj ſe s' togotnim (jesovim) mosham, de ſe njegoviga sadershanja ne navuzhiſh, ino priloshnoſti ne dobiſh, ſvojo duſho pohujſhati.“ 4)

3. Tretja neſrezhna globód sa mladenzha je navadna kletuv, rotenje ino perdúſhovanje, ktéro veliko nesarobljenih moshakov imà, ki ſe sa vſako beſedo

shen jih hozhe miriti; alj hlapzov eden ga s' kolam po glavi vdari, de na prizhi obleshi, ino v' nekih urah vmerje.

1) Jan. 8, 44, 2) Mat. 5, 39. 3) Mat. 26, 52. 4) Prip. 22, 24 — 25.

Digitized by Google

rotijo, sa vſako malo rezh isdájajo. Podobni ſo taki zhernim meglam, is katerih na mesto desha le bliſka ino gromi, tozha ropozhe ino ſtrele ſhvigajo. Bog naſ varji takih ljudí!

Dobrotliv Stvarnik je zhloveku jesik dal, de bi s' njim Boga hvalil, ſebi ino drugim k' pridu bil; kdor pa preklinja, shali Boga, pohujſha blishniga, nebeſam shaloſt, peklu veſelje dela, ſam ſebi pa neſrezho. Vréden je, de mu jesik signije. 1) „Jesik preklinjovza je kakor ogenj; ki veſ tek naſhiga shivlenja sashgè, vnet od pekla. — S'njim hvalimo Boga Ozheta; ino s' njim kolneme ljudí, ki ſo po boshji podobi uſtvarjeni. Is enih uſt pride hvala ino kletva. To ſe naj ne godi, bratje moji!“ opomina ſv. Jakob. 2)

Kdor ſe sa vſako beſedo roti, mu ljudjé malo verjamejo, ker po navadi ni mosh beſéde. Sa to vuzhí Kriſtuſ: „Vaſhe govorjenje bodi: Je, je; ne, ne; kar je vezh od tega, je od hudiga. 3)

---

1) V' neki veſi na Nemſhkim je shivel mlad, zherſtev kmet, ki je imel hudobno navado per vſakim deli sa vſe preklinjati, karkolj mu ni po volji bilo. Tako ſtraſhno je preklinjal, de je mu doſtikrat kletviz smankalo, ino ni vedel, kaj bi ſhe sinil. V' nar boljih letah mu sazhne jesik gniti; poſlednizh ni mogel vezh jeſti ne govoriti, ino v' dveh letah je vmerl. Terpel je ſtraſhne bolezhine ino nar hujſhi glad; pa vſe voljno, ſtoriti sa ſvoje nekdajne kletvize ojſtro pokoro.

2) Jak. 3, 6 - 9. — 3) Mat. 5, 37.

Digitized by Google

Kdor sa vſako rezh, ki ma po volji ni, kletvizo na jesiki imá, on hudimu duhu ſvojo dushо predá ino bo v' pekli ſvoje tovarſhe najſhel. „Kedar hudoben kolne, kolne ſam ſvojo dushо.“ 1)

Strah je ſliſhati paſtirje na paſhi, kako hudizhujejo, nedolshno shivino hudimu isdájajo, ino ne pomiſlijo, kaj govorijo. Kaj bi bilo, zhe bi ſe sgodilo, kar oni rezhejo? — Grosa je ſliſhati rasbersdane mladenzhe, kako po mazhjarſko ino po nemſhko terentajd (preklinjajo), zhudno nesnane beſede isrékajo, ktire, zhe bi rasuméli ino vedeli, kaj isgovorijó, bi jim laſi po konzu vſtali. Kar zhlovek ne rasumí, tudi siniti ne ſmé. „Povém vám, pravi Jeſuſ, de sa vſako prasno beſedo, ktero bojo ljudjé govorili, bojo odgovor dajali na ſodni dan. Is ſvojih beſedi boſh opravizhen, is ſvojih beſedi boſh obſojen.“ 2)

Hozheſh, fantizh mlad, biti poſhten, Bogu ino pravizhnim ljudém ljubesniv, varji ſe gerde beſede kakor shiviga ognja. Zhlovek gerdih beſedi je tudi zhlovek gerdiga ſerza; ptiza ſe po pétji ſposná. Varji ſe pa tudi gerdih ljudi, kteri radi preklinjajo. Kakor blato pete, tako ſe prime gerdo govorjenje mladenzha, kteri preklinjavze rad poſluſha. Lepa beſeda lep proſtor najde.

4. Shterta globoka jama nefrezhe je sa mladenzhe nepokorſhina ſtariſham, vuzhenikam ino pravizhnim predpoſtavlenim. Kdor ne vboga je bres Boga, kako bi

1) Sir. 21, 30. — 2) Mat. 12, 36 - 37. — 3) Mat. 12, 36 - 37.

Digitized by Google

kedaj ſrezhen bil! „Sin, ki ſvojiga ozheta raſshali, in ſvoji materi ſolse preliva, nikdar dobro is-hajal ne bo; neſrezha ga bo vſe shive dni sa vrat (gerlo) dershala. „Kdor ſvojiga ozheta saſramuje in sanizhuje ſvojo mater, naj mu vrane alj krokarji ozhi ispikajo, ino jih mladi orli (poſtojne) poshrò.“ 1) Kdor ſvojim ſtariſham beſeduje, vreden je, de ſe mu jesik saveshe. „Kdor ſvoje ſtariſhe preklinja, njegova luzh bo v' ſredi teme vgaſnila“ 2) — Bog ne daj nad ozheta alj nad mater roke ſtegniti alj jih vdariti! 3) Kdor pa ozheta do praga priv-

1) Prip. 30, 17. — 2) Prip. 20, 20.

3) Bliso meſta Bukareſta v' desheli Moldavi na Turſkim je shivel poſhten ozhe Jakob Simonizh. Ni bil bogat, pa tudi ne dolshen; pridno je delal ino ſvoje ljudi lehko preshivel. — Marko, njegov ſin, ſe je na bogato oshenil, alj v' ſlabih tovarſhijah je velik pijanz ino sapravlivez jel biti. Kedar ſe je shganja napil, je goljufam shetvo na njivi pod nizh prèdál; ſvojiga ozheta pa gerdo imel ino nizh vbogal.

Neki vezher ozhe svè, de je Marko dvema ſleparjama (goljufama) v' roke priſhel, ki ga v' kerzhmi pjanita ino nagovàrjata dolshno piſmo sa en gon pitane shivine podpiſat', ki mu jo hozheta prignati. Bila je ozhitna goljſija. Ozhe v' taberno hiti, najde ſina med njima, piſmo pa na misi. „Nikar ne podpiſhi, moj ſin! proſi ozhe, le nizoj ne;“ popade piſmo ino hozhe s' njim vjiti. Marko

Digitized by Google

lezhe, njega bojo otrozi zhres prag ſunili. Pravizhen Bog tepe vſako hudobo, alj nehvaleſtne

plane sa ozhetam rekozh: „Kaj je tebi sa to. Piſmo nasaj!“ V' tej beſedi s' levizo piſmo sgrabi, s' deſnizo pa ozheta ſkos vrate ſune, in ſe med ſvoje tovarſhe povèrne. „Pravizhen Bog, savpije ozhe, v' tvojih rokah je ozhetov praviza!“ ino milo joka. Pjanzi ſe debelo ſmeijo ino Marka hvalijo, ki ſe je podpiſal.

„Stari ima dnar, sazhne pivzov nekdo; sa to ſe boji, de bi moral sa ſina plazhovati. Vem kje ima mazhka sakopaniga. Marko, pojdi ga vsdignit! V' unim ſtarim sidovji, v' ſtarim topi (ſhtuki, kanoni) alj pa pod topam morjo dnarji leshati. She vezhkrat ſo pravili, de po nozhi tam ropozhe ino ſtraſhi; jes pa le ſodim, de hodi ſtari ſvoje dnarje meſhat.“ — „Kaj ſhe, pravi Marko; top je veſ sarjavel; turſki poglavàr ga je ozhetu dal; ſhe smèsiti ſe ne dà. Smeſhno ſe mi pa vender sdi, de ſe mi je ſenjalo, kako ſo me ozhe ſvarili, naj ſe topa varjem, de mi roke ne sdrobi.“ „Ho ho, ſe pivzi saſmejijo, ravno to kashe, de bojo dnarji tam leshali. Pojdimo jih vsdignit!“

Vsemejo potrebno orodje ino ſvetilo; bila je temna nozh, ter grejo v' ſtaro sidovje raskapat. „Le luknjo nar prej odkoplite; bom videl, zhe ſe bo top ſproshil. Sam ſatan bi ga bil pod semljoj nabil (nabaſal).“ Tako Marko govori ino s' deſnizo v' luknjo ſeshe, ter pravi:

Digitized by Google

otroke ſedemkrat hujſhi. Hudóben ſin Abſolon je ſvojiga ozheta Davida preganjal; na neki vèji je sa laſe oviſel, ſovrashnik ga je s' ſuljzami prebodel, v' globoko jamo ſo ga vergli ino s' kamenjam saſuli. Tako ſe mu godi, kdor ſtariſhov ſvojih ne ſpoſhtuje. — „Vuzhi ſe vbógati, o zhlovek, ki ſi parſt; vuzhi ſe ponishati, o prah, ino pogléj, kaj ſv. Luka od Jesuſa prizha, ter piſhe: „Bil je ſtariſham pokoren“; veli ſv. Bernard.

Sluſhaj rad, kar te ſtarejſhi lépiga vuzhijo,

„Nekaj she oſhlatam; le blishej s' luzhjo!“— Ko bi vſtrelil, tako nesnano Marko savpije, de vſi tovarſhi isbeshijo. Grosovitno ga je v' roko sabolelo; komaj ſe je k' domu privlekel. Zelo nozh v' tami leshi, in kedar ſe rasdeni, ino on istresi, vidi roko ſtraſhno oteklo. Hitro po likarja (paderja) poſhle, ki pride ino najde dve globoke gadove (kazhje) pike, roko pa she vſo zherno, ter ſposna de ſe mora roka bres odloga odrèsati, kar ſe je tudi sgodilo.

Popoldné pride ozhe Simonizh s' duhovnikam neſrèzhniga ſina objiſkat, ino najde ravno tiſto roko, ki ga je svezher poprej is hiſhe potiſnila, mertvo na misi, ſina pa blediga ko ſmert v' poſteli leshati. „O Bog, isdihne ozhe, kako ſtraſhne ſo tvoje ſodbe!“ „Pa tudi miloſtlive, pravijo duhovnik; on hozhe, naj bi vaſh ſin ſvojo krivizo ſposnal, ino ſe poboljſhal.“ Roka je prekleta, ki ſe loti ſvojga ozheta.

Digitized by Google

kakor ſv. Duh govorí: „Moj ſin! poſluſhaj podvuzhenje ſvojiga ozheta, ino ne sanemari poſtavé ſvoje matere, de bo krona na tvojo glavo djana.“ 1) Stori ſhe rajſhi, kar ti poſhteniga velijo, ino rasveſeli kar moreſh njihove dni. Po tem boſh tudi dolgo shivel ino dobro ti bo na semlji. Jakob, ſtari ozhak, je vbogal v' mladih letah ſvojo mater, ino Bog mu je vſiga sadoſti dal; sgublen ſin ni hotel biti ſvojimu ozhetu pokoren, ga je sapuſtil ino ſe po ſveti podál, poſlednizh je moral otrobe s' ſvinjami jeſti, ino jih ſhe imel ni. Tako ſe bo vſakimu ſvojoglavzu godilo, ki ſvojim ſtariſham vhaja ino jih sapuſti.

Blagor mladenzhu, ki ſkerbniga ozheta imá, kterimu vſe lehko savupa; ljubesnivo mater, kterej vſe lehko pové, kakor ſvojimu ſpovedniku. Oni ſo angeli varhi ſvojimu ſinu, zhe jim le vſe is ſerza odkrije. — Oh mladenzh! ne sakrivaj ſvojim ſtariſham ſvojiga djanja, dokler jih ſhe shivih imaſh; rad bi jim ſhe kdaj pravil, pa jih vezh imel ne boſh. — Sin, ki laſhe ſvojimu ozhetu, alj ſvoji materi kaj hudiga vtaji, sato ker ſe njihove ſhibe bojí, ſtraſhni palizi ne bo vjiſhel, s' ktéro ga bojo drugi tepli. „Kdor ſvojimu ozhetu vseme, ino pravi de to ni greh, je vbijavzov továrſh.“ 2)

Ne posabi pa tudi ſvojih ſtariſhov, kedar ſe tebi dobro godí, ino zhe jim drugiga ſtoriti ne moreſh, ſaj moli sa nje. Bog ti bo ſedembart povernil, kar ſvojim ſtariſham enkrat ſtoriſh.

---

1) Prip. 1, 8 - 9. — 2) Prip. 28, 24.

Digitized by Google

Ako ſi v' ſlushbi per poſhtenih ljudéh, lepo poſhtúj goſpodarja in goſpodinjo, kakor bi tebi oshe ino mati bila, gladko jih vbogaj v' vſih poſhtenih rezhéh. „Pokorni bodite ſvojim viſhim, ino bodite jim podloshni, vuzhi ſv. Pavl; sakaj oni zhujejo, kakor taki, kteri bojo sa vaſhe duſhe odgovor dajali, de to s' veſeljam ſtorijo, ne sdihvaje; sakaj to bi ne bilo dobro sa vaſ.“ 1) Ne hodi od bogabojezhe hiſhe bres velike ſile; goſte ſlushbe, redke ſuknje. Boljſhi je manj ſlushiti pa v' ſtrahu *boshjim shiveti*, kakor veliko *plazhila imeti*, *gnade boshje pa malo*. „Kaj pomaga zhloveku, zhe veſ ſvet perdobí, ſvojo duſho pa pogubí? Kakoſhno samenjilo bo zhlovek dal sa ſvojo duſho?“ vprafha Kriſtuſ. 2) Preobilen saſlushek dela sapravlivze v' mladoſti, premaſten vshitek ſtradovze na ſtaroſt.

Pokoren bódi ſvoji duhovſki ino deshelſki goſpoſki, ino vſe ſvoje predpoſtavlene kakor nameſtnike boshje ſpoſhtúj. „Ni oblaſti od drugód, kakor od Boga; ktera pa je, je od Boga poſtavlena.“ 3) „Moj ſin! vuzhi ſv. Duh, boj ſe Boga ino kralja, ino ne pridrushi ſe k' sanizhovavzam; sakaj njih pogublenje pride naglo.“ 4) Ni gerſhih ljudi, kakor ſo pjanzi sa misoj, ki ſvojo goſpoſko ſodijo ino gerdo oprávljajo, ſami ſebe pa posabijo, ki ſo poprave nar bolj potrebni. Taki véjo s' ſvojim jesikam zél ſvét vishariti, le ſvoje domazhe kozhe ne morejo podproti, de bi

1) Hebr. 13, 17. — 2) Mat. 16, 16. — 3) Rim. 13, 1. — 4) Prip. 24, 21-22.

Digitized by Google

ſe jim ne poderla. Kdor ljudi nad predpoſtavlene punta, je hudizhov najemnik. Pahnen bo, kakor luzifer s' ſvojimi puntarji, v' peklenſki bresden. Punt napravi is mirnih ljudi hudizhe v' zhloveſhki podobi. Sam Bog naſ tega varji! — Kriſtuſ je bil pokorn tudi ſvoji krivizhni goſpoſki, pokorn do ſmerti krisha, ino je ſkos ſvojo pokorſhino veſ ſvet odreſhil. Ravno to naſ tudi ſv. Pavl vuzhi: „Vſaki zhlovek bodi viſhi oblaſti podloshen. — Kteri ſe oblaſti soperſtavi, ſe boshji volji soperſtavi. Kteri ſe pa soperſtavlajo, ſami ſebi pogublenja nakopavajo. Oblaſtnik je na meſti Boga, tebi k' dobrimu. Satega voljo morte podloshni biti, ne le sa voljo ſtrahovanja, ampak tudi savoljo veſti.“ 1) Vladniki alj visharji bojo odgovor dajali, kako ſo sapovedovali, podloshniki pa, kako ſo vbógali. Bog bo ſodil vſe po ojſtri pravizi, alj nar ſtraſhnej bo obſodil vſe nepokornike. — Nepokorſhina je prevsetne angele is nebéſ v' peklenſki bresden pahnila, ona pervim ſtariſham veſél raj v' ſolsno dolino premenila; tudi tebi dobriga prineſla ne bo. Sveta pokorſhina je varna ladija, v' kateri ſe peljamo v' ſveto nebo; vuzhí ſv. Bonaventura; ona je kluzh, ki nam neheſa odpré.“

5. Peta nevarna jama je sa mladenzha lashnivoſt, ino goljfija njena ſoſeda, po katerih ſe toljko hudiga na ſveti godi. S' lashjo je peklenſka kazha perve ſtariſhe v' greh sapeljala, jim nedolshnoſt in poſvezhejozho miloſt boshjo odvsela; savolj lashi bo ſhe sdaj toljko ljudi

1) Rim. 13, 1 — 5.

Digitized by Google

pogublenih. „Vſi lashnivzi ſo otrozi hudizhovi, pravi Kriſtuſ.. On ni v' reſnizi oſtal, ker ni reſnize v' njem; on je lashnik ino ozhe lashi.“ 1) Lashnivi jesiki, kteri njemu na ſveti ſlushijo, bojo po ſmerti tudi s' njim v' ognjenim ino shveplenim jeseri (v' pekli) ſvoj del imeli;“ pravi ſv. Janes. 2) Ne rekaj: „Saj nobenimu ne ſhkodjem, zhe ſe ravno islashem.“ Ako komu drugimu ne, vender ſam ſebi ſhkodjeſh, ker ſkos greh ſvojo duſho vmorſſh. „Lashnive uſta duſho vmorijo.“ 3) — Mala lash je mali greh, velika lash, veliki greh; kdor ſe pa maliga ne varje, tudi velikiga premagal ne bo. Lashnivez ino tat ſta ſi brata. Sa to govori ſv. Duh: „Gorſhi je tat, ko navajen lashnivez; pa oba bota pogublenje v' delesh prijela.“ 4) „Opuſtite lash, opominja ſv. Pavl; vſaki naj govori reſnizo s' ſvojim blishnim, ſaj ſmo vudje med ſebó.“ 5) Bog je vezhna reſniza; le kdor reſnizo govori, je otrok boshji. — Mosh beſeda nar vezh veljá.

Pa tudi goljfije varji ſe, naj bo mala alj velika; vſak krivizhen krajzar vrednoſti deſet pravizhnih poshrè. Kdor ptuje blago pod ſvojo ſtreho ſpravlja, ſi mole med ſvojim blagam redi. Krivizhno blago nikomur teknilo ne bo. Boljſhi malo po pravizi, kakor po krivizi veliko.

6. Shesta jama nefrezhe je sa mladenzha sanikarnoſt ino lenoba, mati veliko drugih pregréh. Lenúh v' mladih letah dobriga do-

1) Jan. 8, 44. 2) Skriv. rasod. 21, 8. 3) Modr. 1, 11. 4) Sir 20, 27. — 5) Ef. 5, 25.

Digitized by Google

ſti samudí, ino ſhe to kar imá, po malim sgubí. Nar vezhi vjima (sguba, nevurje) je sa mladenzha lenoba; de ga grosi ſe potrebniga nauka, alj pa navadniga dela pridno prijeti. Mlad sanikarnik je ſtar berázh. Boljſhi dober nauk v' glavi, kakor petiza v' shepi. Vezh ko fantizh dobriga sna, bolj ſe bres ſkerbi po ſveti podà; le pridno delo te bo povſodi shivelo. Kar ſe dobriga samudi, to ſe vkrade, ſebi, alj pa drugim.

Ne poſtopaj bres dela, dokler ſi sdrav ino mlad. Megla juterna, ki ſe predolgo pomika, dobriga desha dala ne bo, tudi mladenzh, ki ſe prerád bres praviga dela potika, dobriga malo obéta. „Lenuha glad mori, ker nozhe délati njegova roka.“ 1) Vſak dan je v' bukvah shivlenja sapiſan. Kar dobriga ſtoriſh alj opuſtiſh, boſh enkrat tamkaj bral, kedar boſh na ſodbi boshji ſtal, ino od ſvojih dragih dni rajtingo dajal. Le pridne delavze Bog rad imá.

Pridniga hlapza, ki je s' petimi talenti ſhe pét drugih pridobil, je Goſpod zhres veliko poſtavil ino ga v' ſvoje veſelje vsel; lenimu hlapzu, ki je ſvoj talent sakopal, je bilo vseto, kar je imel, ino on v' vunajne teme vézhniga pogublenja pahnen. Kako ſe pa bo tebi godilo? — Kar tukaj ſejeſh, boſh tamkaj shél.

7. Sedmi prepád mladenzham ſtraſhno nevàrn je sapravlivoſt, naj ſi bo v' shiveshi alj v' oblazhili, kteriga ſtan ne neſe. —

1) Prip. 21, 28.

Digitized by Google

Dokler je zhlovek nedolshen bil, mu oblazhila ni bilo potreba; kakor hitro je pa greſhil, mu je Bog obleko sa pokoro ino sa potrebo dal, ne sa bahanje. — Kedar ſi, ſantizh mlad, novo oblazhilo kupujeſh, praſhaj ſvojo premoshenje, ino po njem zeno naredi; baraj drugizh ſvoj ſtan, ino po pametni ſhegi ſvojiga ſtanu ſi daj oblazhilo prirésati. Bog hozhe, de ſe s' oblekoj sime ino ſhkodlive vrozhine várjemo, ſvojo ſramoto pokrijemo ino ſe po oblazhili ſposnamo, kakoſhniga ſtanu de ſmo. Kdor v' ſvoji obleki sa to trojno ne ſkerbi, mozhno greſhi.

Mladénzh, ki v' mladih letah prevezh v' shameti hodi, lehko na ſtare dni raſhovne imel ne bo, ſi ſvoje hlazhe okerpat' (oflikat'). Boljſhi je pamet ko shamet. — Kdor ſe neſpodobno oblazhi, ſveto ſramoshlivoſt iſlazhi, ino je ſlushavnik peklenſkiga sapelivza. Gisdazhi (ſhtimanzi) ino pa prisbani metuli ſo ſi nar lepſhi tovarſhi. Lepi ſo od sunaj, gerdi od snotraj; hitro lepoto veter neſrezhe pomete, hodnik pa ſhtimanzam oſtane. „Kdor sa obleko prevezh ſkerbí, pravi ſv. Ziprijan, ſkerbí sa zhednoſt premalo.“ — Kdor ſe ſhege ſvojiga ſtanu ſramuje, tudi boshjo previdnoſt sanizhuje, ki ga je v' ti ſtan poſtavila. Ino kdor ſe po oblazhili ſvojiga ſtanu ſposnati ne da, v' boshjim kraljeſtvi smeſhnjavo dela, in tudi Bog njega sa ſvojga ſlushavnika ſposnal ne bo. Tud' hudi duh ſe v' drugi podobi prikashe, kakor ſe mu ſpodobi; njega poſnema, kdor ſe po ſvojim ſtani ne noſi. „Po oblazhili ſe zhlovek posna. Nikdar ſe savolj ſvojiga ob-

Digitized by Google

lazhila vezhi ne miſli, tudi na dan ſvoje zheſti ſe ne poviſhuj!“ 1) Mladénzh, ki ſe po goſpoſko noſi, naj bo she kmet alj rokodél, vezhdel na ſtaroſt sa kako rastèrgano ſrajzo proſi, de bi mu njo kdo dal. Perteni goſpodje po navadi ſlabo is-hajajo. Mlad baházh, ſtar berázh. Nar lepſhi obleka je sa delavniga zhloveka, ktiro ſi ſam naredí.

She hujſhi je sa mladenzha ſapravliva rasvada v' shiveshi. Nove ſhkodlive ſhege ino potrate v' jeſtvini ino pijazhi ſo nar huji novize, ki ſi jih ljudjé ſami nalágajo. Tozha le neke okoljze pobije, ſlabe rasvade pa zele deshele obóshajo. Kdor s' dòmazhim, sdravim shivesham sadovóljen ni, ino ſi kopuje laſhke jedí, bo imel bólen shelodez, moſhno pa prasno. Kdor v' ſvojih mladih letah veliko po oſhterijah, kerzhmah, litushih, tebernah ino kofetarijah leta, bo hodil na ſtaroſt kruha proſit od praga na prag. Lehko ſe zhlovek boljiga privadi, alj odvadi teshko, kedar ni kupiti sa kaj. Kdor hozhe ſrezhno shiveti, mora borno sazheti. Ni ſrezhen, kdor veliko dobriga imá, ampak kdor maliga potrebuje. Kar od vezh imaſh, nekoljko prihrani, nekoljko vbogajme daj. Zheſar je doneſ prevezh, bo lehko jutri premalo. — Bogatin ſe je maſtno goſtil ino ni vbogimu Lazaru drobtinz privoſhil; vmerl je, ino bil v' peklu pokopán. 2) Kterih bog je trebuh, njih konez je pogublenje.“ 3)

1) Sirah. 11, 4. — 2) Luk. 16, 20. — 3) Fil. 3, 19.

Digitized by Google

8. Oſma globozhina mladenzham ſtraſhna je pijanſhina, ki mori truplo, ino dusho pogubi. Shaloſtna je velika ſuſha, ki hribe in doline poſuſhi, de semlja raspoka, ino sazhnejo gore ſame od ſebe goreti; ſhe hujſhi ſe pjanzu godi, ki ſe v' ol, vino alj zelo v' shganje podà; on ſam v' ſebi ſuſho imá, ktero tudi ſmert ne bo pogaſila. Pjanzu shelodez oſlabí, de shivesha kubati vezh ne samore; sa to pjanzi preveliko pijejo ino premalo jedó, kako bi ne onemagali! Pjanza noge vezh ne nóſijo, roke njemu vpadajo, huda bolesen ſe sa njim pomika, ſmert priblishuje, ino pekel ſe she odpira, ki bo pjanza poshèrl. — Pjanz ino pa vos, s' katerim divji konji vjidejo, ſta ſi podobna. Pjanz je sgubil pamet, vos pa ſvojga vosnika (furmana); obedva ſe potéreta. Na pervim vogli ſe vos sdrobí, pjanz pa, ki ſe po ſhiroki sesti ópoteka, ſmerti jiſhe, in tudi najde. Vſaka lusha je sadosti globoka, de ſe vtopí; vſaka ſtopniza (ſhtenga) sadosti viſoka, de ſe pobije. Strena glava ino pa ſtreno kolò, kako bi pjanza noſila! „Savolj nesmerne pijazhe, pravi ſv. Duh, jih je veliko she ſmert ſtorilo.“ 1) Kaj pa bo sa dusho?

Na meſto délati pjanz po litushih (tabernah) ſedi, ino ſam ſebi slat zhaſ krade. „Rokodélz, ki ſe pijanzhovanju vdá, ne bo obogatel.“ 2) „Ti, kteri pijanzhvajo, in ſi med ſebó pojedne naprávljajo, ſe bojo ſprasnili, ino saſpánz ſe bo s' zunjami oblashil.“ 3) Nameſto ſkerbeti sa ſvoje

1) Sir. 37, 34. 2) Sir. 19, 1. 3) Prip. 23, 21.

Digitized by Google

ljudi, prihraniti kaj sa ſtare dni, alj pa vbogim pomágati, pijánz ſvojo premoshenje tako rekozh v' vodo pomezhe, ino dolge dela, kterih nikolj poplazhal ne bo. Pogoſto preklinja, klaſa ino opravlja, malo pa moli; malokdaj k' ſpovedi gre, ino ſhe tiſtokrat ſe ne poboljſha. Gerdo je njegovo shivlenje, ſtraſhna njegova ſmert; gorel na tim ſveti, gorel na unim bo, kdor ſe pjanoſti ne varje 1) Pjanz na ſvét nobeden ne pride, ampak ſe le pijanoſti s' zhaſam privadi; ni pa pregrehe, ki bi zhloveka tako hitro vjela, ko pijanſhina. Od sazhetka le pokuſha, poſlednizh pa pijanz miſli, de mu bres vina alj shganja shiveti ni.

Nekoljko jih pije ino miſli, de bres mozh-

---

1) V' nekim vinſkim kraji ſim posnal ſhtiri poglavitne pijanze ino ſim vzhakal njih shaloſtniga konza. Pervi je na vodeniki vmerl, drugi je svezher pjan is gorize ſhel ino na nekim bregi v' kolovosi obleshal. Ploha po nozhi pritezhe ino ga salije. Tako ſe je na hribi vtopil. Tretjimu pjanzu je divja kanja (sakolzh, jaſtreb) shivlenje vsela. Vjeli ſo namrezh kanjuha, ino doma priklenili. Pjanzhe veſ sgublen ga gre drashit. Serdita ptiza ga s' klunam sa roko popade, de mu hitro otezhe ino sazherni. Priſad (brand) ſe prime ino on vmerje. — Kar ſe je ſhtertimu prigodilo, tega ne vém; ſamo to vém, kar ſv. Pavl pové: „Pjanzi ne bojo nebeſhkiga kraljeſtva poſedli.“ I. Kor. 6, 10.

Digitized by Google

ne pijazhe delati ne more; taki delavzi she na pragi pogube ſtojijo; ne bo dolgo, de bojó mozh ino pamet sapili. Drugi pijejo sa kratek zhaſ, sa dobro voljo, ino vezhi veſelja na ſveti ne posnajo, ko po gerli vlivati. Taki she globoko v' neſrezhi tizhijo. Teshko ſe bojo vbofhtva ino neſrezhne ſmerti vbranili; sa takim veſeljam vſelej vezhi shaloſt pride. Tretje pijejo bres vſiga védenja, bres vſe pameti. Taki pjanzi shiv pekel v' ſebi imajo, ino zhlovek biti nehajo. 1)

Shkodliva je zhloveku vſaka mozhna pijazha, ki ſe zhres potrebo savshiva, shganjiza pa ſedemkrat hujſhi, prav shivi ſtrup sa ljudi, poſebno sa mlade. 2) Kdor ſe v' shganje podá, mu sazhne shivot od snotraj po malim goreti; 3) shivlenju shlahna mozh vhaja ino ſmert naglo

---

1) V' leti 1827 je priſhel neki moshak na Zheſhkim is meſta Tabor veſ pijan domo. Po kosili gre sa ſvojoj shenoj na vert, njo krega, de ſhe ni podsemliz (krumpirja) vſadila, ji vsome hlod, s' katerim je ſadila, ino njo hozhe pretépati. Ona vjide, pjanz pa v' hiſho gre. Nekoljko zhaſa po tem ga gre jiſkat, ino ga najde na hlevi klezhé viſiti, kjér ſe je v' pijánoſti obeſil.

2) M'adim kushejam (peſam) shganja piti dajajo sa to de majhini oſtanejo. Tudi otrozi v' ſvoji raſhi saoſtajajo, ako shganja piti dobijo.

3) Neki kmet na Angleſhkim ſe je pri kameni v' kuhnji grel. Nagloma ſe mu truplo vshgè; in kedar ſo ga hotli gaſiti, je vezh ino vezh

Digitized by Google

perhiti. Vſe to ſe shganopivzam ozhitno posná. Mlado oblizhje naglo ohledi, in kakor parſt bledo prihaja, alj pa rudezhe kakor kuhan rak. Shelodez ſe kerzhi ino ſtiſka, musek po kosteh ſuſhi, ino veſ shivòt ſe treſe kakor ſhiba na vôdi od prevelika ſuhote. Vſaka nevarna bolesen ſe ga rada prime, in zhe sholi, ga ni lehko osdraviti. 1)

Kdor sazhne shganje piti, sazhne tudi pamet gubiti; v' kratkim ſe bo veſ poshivinil. Takiga ne veſelí délati, ne Bogu ſlushiti, ne sa ſvoje ljudí, ne sa ſam ſebe ſkerbeti. Gerſhi ko shvina shivi, in kedar ſe ſpije, ſi ſhe shivlenje vsame. Vſe to shganje dela; vno is zhloveka shivino naredi. Sa to pravijo, de je vino Bog

---

ſiviga plamena is njega ſhvigalo. Povedal je, de ſe ognja ni dotehnil, pa nagloma ſe mu v' shelodzi vsbgè, in v' eni minuti veſ preſtraſhen vidi, de mu roke ino noge gorijo. Neſrezhen zhlovek je rad shganje pil, ino ga je vezhkrat ob enim duſhki pol ſlaſtke potegnil. — Na Franzoſkim ſta ſe mosh ino shena toljko lepo saſtopila, de je eden raji ko drugi shganjizo pil. Neki vezher ſe shganja toljko napijeta, de ſta obleshala. Drugo jutro jih ni bilo drujiga najti, kakor kup oljnatiga, sazherneliga pepela, ino pa dvoje gole kosti.

1) Po vſih deshelah je huda bolesen kolera nar vezh pijanzov pobrala, posebno pa shganopivzov; redek je pjanz, ki bi ga per shivlenji puſtila.

Digitized by Google

vſtvarîl, shganje pa peklenſhek ismiſlil, ki toljko hudiga ſtori. Zhe ravno tega terditi ne ſmémo, to vender vémo ino ezhitno vidimo, de sa toljko vezh ljudí isdivjá, sa koljkor vezh ſe jih v' shganje podà. Drugi pjanzi ſhe le ſploh popoldné sazhnó, shganopivzi pa she na teſhe pijó; she sjutraj shganje is njih hahlá, kakor is vreliga kotla; kako bi ſe taki pjanzi ne pokuhali ino ne poſuſhili!

Ne moti ſe, ljubi brate, de je pjanzov veliko, kterim ſe hudiga nizh ne sgodí. Ako ſe ni, ſe jim ſhe bo. — Ne sanaſhaj ſe, de ſe tebi ne bo godilo takó; le po malim huda navada zhloveka sa ſeboj mika, pa nagle ga sgrabi, kedar ſi vezh pomagat' ne more, in kakor gorezh kolovrat s' njim v' pogublenje leti. Le 's kraja ſe brani hude navade, ki te prijasno vabi; doneſ je lehko, jutri bi bilo preposno. — Ne daj ſe poſiliti, zhe ſe ti shganje ſhe tako ſladko piti ponuja; boljſhi nigdar ſladkiga ſtrupa okuſiti, kakor od njega vmreti. Loshej boſh shivel bres shganja sdrav in veſél, kakor bi shganja prevezh ne pil, zhe ſe ga enkrat privadiſh.

V' Ameriki ino na Angleſhkim prelepo bratovſhino imajo, de ſe med ſeboj po braterno shganja varjejo. 1) Per naſ is repe, koſenja,

1) V' desheli Novijark na Amerikanſkim je bilo v' leti 1832 nad enkrat ſo tavshent lepo braterne tovarſhov. Kdor v' to bratovſhino pride, ſe saobljubi vſake shgane pijazhe varvati. Le ol (ov) ino vino ſe pije, pa po malim. Vſak

Digitized by Google

podsemlíz alj krumpirja in tudi is drugih rezhí shganje délajo, in tako rekózh is ljubiga kruha ſmerten ſtrup ſa ljudi pripravljajo; ſa to je toljko dober kup, de ſe lehko ſa neke krajzarje vſaki dan ſmerti kupi.

9. Deveta jama nar grosovitnejſhi je ſa mladenzhe nezhiſtoſt, nevarna kuga, ki mori duſho ino telo, de ſe ravno v' ſapelíve roshize povija. Ni jih ſhe vojſka toljko pobila, tudi ne kuga pomorila, kakor je hudobna nezhiſtoſt mladenzhov zhaſno ino vezhno neſrezhnih ſtorila, ki ſe niſo nje ſkerbno varvali.

Nezhiſtoſt mlado truplo omori, kakor huda ſlana zvetozho rosho, ino mu vſo lepoto vseme. Kakor od zherva jeden ſad nezhiſtnik klaverno hodi, bleda ſmert ſe mu na oblizhji posná. Vgaſnile je njegovo jaſno, biſtro oko, sginila sarja ſvete nedolshnoſti is njegovih liz; podoben je shaloſtnimu dreveſu, kteriga ſo goſenze

---

továrſh je dolshen, kakor vé ino sna, ſvoje blishne shganiga odvaditi. V' enim leti ſe je nad ſheſt miljonov goldinarjov privarvalo, ki ſo jih poprej sa shganje sdajali. Ljudjé rajſhi vbógajo, bolj sadovoljno shivijo, in ſo bolj sdravi. — Shene ſe hvalijo, de imajo nebeſa na semlji, kar moshje, tovarſhi te lepe bratovſhine, shganja ne pijejo. Ljubi mir per hiſhi prebiva, boljſhi je shivesh in oblazhilo; tudi sa otroke imajo vezhi ſkerb. — Oh de bi tudi per naſ veliko takih bratov bilo!

Digitized by Google

objedle. Tudi v' njegovim ſerzi zhiſtiga veſelja ni vezh, kér le nezhiſti ogenj gorí ino kalne (môtne) shelje nezhiſtoſti kuha. — Koljko jih od nesnane nezhiſtoſti signije, koljko nezhiſtnikov ſe poſuſhi; koljko jih premoshenje ino vſo ſrezho sapravi, sadnizh obvupa ino ſe pomorí! Sa to pravi ſv. Duh: „Kdor nezhiſtoſt vganja, ne bo henjal, dokler ní veſ ogen poshèrt.“ — „Vſaki gréh, kteriga zhlovek ſtori, je svunaj teleſa, kdor pa nezhiſtuje, ſe na ſvojim teleſi pregreſhi.“ 1) „Pregrehe njegove mladoſti bojo njegove koſtí napolnile, ino v' prahu s' njim pozhivale.“ 2)

Kakor je sa truplo nezhiſtoſt velika neſrezha, tako je nesnana kuga sa duſho; nezhiſtoſt je nedolshne duſhe nar ſtraſhnejſhi ſmert. Dokler mladénzh nedolshno shívi, v' njegovim ſerzi zhiſta ljubesen boshja gorí, kakor veſela lampiza (ſvetilniza) v' Goſpodovi hiſhi pred boshjim altarjam. Ako po ſvetli luzhi pihneſh, ſvetlobo vgaſneſh; vſe je temno ino shaloſtno, le zhern ſmerdlív ogorek tebi oſtane. Ravno tako vmerje v' mladim ſerzi nebeſhka luzh miloſti boshje, kedar mladenzh neſramen greh ſtori; njegova duſha poſtane is prijatelze boshje gerda puſháſt. Od nje prerok Jeremija shaloſtno pôje, rekòzh: „Vſa lepota Sionſke hzhére je od nje sginila; vſi, ki ſo njo zheſtili, njo sanizhújejo, kér vidijo njeno ſramoto.“ 3)

---

1) Ef. 6, 18. — 2) Job. 23, 11. — 3) Jer. shal. peſm. 1, 6.

Digitized by Google

Ako bi kdo kraljevo hzhér, shlahno oblezheno, v' gerdo mlako potisnil, njej predrago svatovsko oblazhilo rastergal ino njo v' oblizhje sapluval, povéj, kaj bi kralj s' takim hudobnesham storil? — Ravno to bo storil pravizhen Bog s' nezhistnikam, ki svojo dusho osramotí, sakaj tudi njegova dusha je po svetim kersti bila kraljeva hzhér Ozheta nebeshkiga, nevesta Jesusa Kristusa, isvoljen tempel svetiga Duha, v' predragim svatovskim oblazhili svete nedolshnosti. Vso to nebeshko shlahnost dushi nezhisti greh vseme, ktire ji ves svét ne more poverniti vezh. Pamet nezhistnika oslabi, kakor se zhista voda v' blati skali; njegovo serze ljubi mir sgubí, nozh ino dan mu nezhisto poshelenje ne da pokoja. Rasbersdan nezhistnik Boga posabi, ne mara sa nebesa ino se pekla ne boji, zelo sveto véro sataji, in predà svojo dusho. „Vino ino shenske storijo, de modri odpádejo, ino sastopni sanizhlivi postanejo;“ govorí sv. Duh. 1) „Nezhistnik gre sa svojoj pregrehoj kakor vol, ki se v' mesnizo peljá. Nje hisha je pot k' peklu, ki peljá noter v' smertno globozhino.“ 2) „Kaj pomaga, naj she toljko lepih zhednosti imàsh, ako pak pasa zhistosti nimash, bosh vse poblatil;“ tako sv. Jeronim mladiga Nepozjana vuzhi.

Gerda ino ostudna je szer vsaka pregreha, ki Boga shali ino zhloveka pogubi, alj gnoja gèrshiga ni, tudi ne saj tako zhernih, kakor nezhisto djanje; strashno ino gerdo, ko shivi pekel.

---

1) Sir 19, 2. — 2) Prip. 7, 22 — .

Digitized by Google

Nezhiſtnik je derezhi volk med nedolshnoj mladinoj; nevarn je njegov pogled, ſhkodliva njegova ſapa vſakimu, kdor ſe ga ſkerbno ne ſogne. Sa to tudi ljubi Jeſuſ ni med ſvoje tovarſhe nobeniga nezhiſtnika vſel. Bil je med apoſtelni lakomen Judesh, ki je ſvojga Goſpoda ſa trideſet ſrebernikov predál, bil je nesveſti Peter, ki ga je trikrat satajil, bil je nevérn Tomash; pa od nezhiſtnika ne beremo, sakaj: „Nizh nezhiſtiga v' nebeſhko kraljeſtvo ne pride.“ Sa to ſo ſe pervi kriſtjani bolj nezhiſtiga grehа bali, kakor nar grosovitnejſhi ſmerti. 1) Perva zerkev je preſheſtnike kakor vbijavze is ſvoje drushine odlozhila. Delati ſo morli dolgo, ojſtro ino ozhitno pokoro, preden jih je sopet med ſvoje vérne

1) Grosovitni neverniki ſo nekiga kerſh. mladénzha nevſmileno terpinzhili (martrali), de bi ſv. vero satajil, pa nobena muka ga ni premagala. Sdaj ſi gerdi ſodnik vmiſli njega ob zhiſtoſt djati, ter ſi je ſveſt, de bo sapeljan tudi véro satajil. — Vkashe ga v' lepi lepi vert na mehko pérnzo poloshiti ino s' shidanimi trak'mi privesati, de bi ſi pomagati ne mogel. Sdaj poſhle neſramno deklizo, lepo oliſhpano, njega v' nezhiſto djanje pripravit. Vſe je poſkuſila, pa nizh opravila; sdaj ga hozhe v' hudo poſiliti. Kedar ſe ſrotej svesan braniti ne more, ſi koſ jesika odgrisne, ter ga s' kervijo neſramnizi v' sobe plune. Tako je sapelivko odgnal, véro ino nedolshnoſt obranil.

Digitized by Google

vsela, ino kriſtjani ſo ſe nad njimi kakor nad merlizham jokali, kér ſo bili pred Bogam mertvi. Oh koljko je med nami preſheſtnikov, kako malo po ſpokornih ſols! —

Veliko ſe na ſveti pregrehe godí, ki v' nebo vpije, ino dela nefrezhne ljudi, pa hudobije ní zhlovéſhkimu rodu toljko ſhkodlive, kakor oſtudna pregreha nezhiſtoſti. Zele okoljze, meſta ino deshele toljko oſlabí, de she ſkoraj pridniga, sdraviga fanta vezh najti ni, ki bi ſvojga deviſhtva (fantiſhtva) ne bil oſkrunil. Vſo lepoto je mladenzham nezhiſta ſlada vsela, mosham vſo mozh posherla, kakor pomorí mersel ſéver shlahnoſt mladimu zvetju. Kjér poſhtenih mladenzhov ni, tudi pravizhnih ino zherſtvih moshov ne bo. „Hudobnih rodovita mnoshiza ne bo sa nizh, ino preſheſten ſaród nima globoke korenine, ne terdniga debla.“ 1)

Pravizhen Bog tepe vſako pregreho; vſakiga gréſhnika préj alj posnéj ojſtra ſhiba sadéne, alj nezhiſtnike tepe do bele koſti. — Nezhiſto je shivel veſ pervi ſvet, ni bilo poſhténiga mladenzha ne mosha, rasen Noeta ino njegovih; ino Bog je veſ ſvet bres vſiga vſmilenja potopil, rasen oſem pravizhnih. — Gerdo ſo shiveli raspuſheni Sodomitarji, Gomorzi ino njih ſoſedje; pravizhen Bog jih je s' shivim ognjam poshgal, le poſhteniga Lota je po angelu reſhil. Na tiſtim meſti sdaj ſmerdlivo jesero ſtoji, ino nam prizha, kako je gerda nezhiſtoſt.

1) Modr. 4, 3. — 2) Sirah. 19, 3.

Digitized by Google

Dva nesramnesha sta hotla poshteno Susano v' nezhisto djanje posiliti, ino Bog nju je dal s' kamenjam podsuti. Onan je silo oftudno rezh storil, ino Gospod ga je vmoril. Sedem moshov, ki so Saro, Raguelovo hzhér, v' nezhistih misslih, polni shivinskiga poshelenja vseli, je pervo nozh hudi duh pomoril; sakaj do takih ima hudizh posebno oblast. Tako se bo nezhistniku vsakimu sgodilo. „Kdor se s' nezhistnizami pezhá, bo nesramen; on bo delesh strohlivosti ino zhervov, ino njegova dusha bo is shtevila shivih vershena;“ prizha sv. Duh. 1) „Oj nezhistost, ogenj peklenski! tvoje plamno je napuh, tvoje jiskre slabi pogovori, tvoj dim nespodobnost, gnusoba tvoj pepel, ino tvoj konez je pekel.“ Tako sv. Jeronim govori.

Mladénzh, ki se globoke jame bojish, ktero tebi nezhistost nastavlja, ne poslushaj sapelivih tovarshov, kteri pravijo, de nezhistovati ni greh; oni so najémniki tiste lashnive kazhe, ki je nashe perve stharishe sapeljala, ter je tudi djala, de prepovedan sad jesti ni greh. Vprashaj take krive preroke, ali vbijati ino krasti tudi ni greh, kar peta ino sedma sapoved prepovedujete? Ali ni ravno tisti Bog tudi shestе sapovedi dal: „Ne preshestuj!“ Naj bi te ravno angelj kaj takiga vuzhil, mu ne smesh verjeti, sakaj on je preklét, pravi sv. Pavl; 2) koljko manj rasvujsdanim sapelivzam.

Ne sanashaj se, rekozh: „Saj se ne bo sve-

1) Sirah. 19, 3. — 2) Gal. 1, 8.

Digitized by Google

dilo, zhe ravno kaj nezhiſtga ſtorim.“ Vſe na ſvetlo pride. Nad tebó je oko, ktero vſe vidi; pravizhna roka, ki vſaki greh ojſtro kasnuje (ſhtrafuje). Dalej ko odlaga, hujſhi sadene. Bolj ki ſvoje bolezhine ſkrivaſh ino jih zdravitи samudiſh, hujſhi te bojo bolele; vezh ko ſvoje pregrehe odevaſh ino bolj ko ſkrivaj grehiſh, hujſhi ſe Bogu sameriſh, ino ojſtrejſhi ſodbo ſi naredиſh. Podoben ſi pobelenim grobam, ki ſe od svunaj ſvetijo, snotraj ſo pa polni mertvaſhkih koſti, ino vſake gnusobe. 1)

Ne jagovarjaj ſe, ino ne rezi: „Kaj pa je hudiga, zhe kako znanje imam, kaj nobene krivize ne ſtorim.“ Nevarno je s' ſtrupnoj kazhoj jigrati; nar bolj varno je, de ſe ji ne priblishaſh. Nezhiſta ljubesen je huda bolesen, dolga bolesen pa gotova ſmert. Nezhiſto znanje malokdaj ſrezhen sakon prineſe; alj pa nikolj. Na poti pregrehe prava ſrezha mladenzha nikdar ne ſrezha. Mladenzhi, ki poprej gerdo shivijo, ſi ſvoj sakon v' shivi pekel premenijo, v' kterim sayshivajo grenek ſad, kteriga ſo ſi pred sakonam ſadili. Kdor pa v' sakon ſtopiti nozhe, alj ne more, ino nezhiſto shiví, po ravni zeſti v' peklenſki bresden letí. „Vſako drevo, ki dobriga ſadu ne ſtori, bo poſekano ino v' ogenj vershено.“ 2) Ino tako drevo je vſaki nezhiſtnik.

Ne rekaj: „„Saj jih veliko nezhiſtno shiví, in kaj ſe jim je sgodilo?“ Njihova ſodba tezhe, ako ſhe ravno ni obtekla. Ob kraji mertviga

1) Mat. 23, 27, — 2) Mat. 7, 19.

Digitized by Google

morja, kjér ſo nekdaj hudobne meſta Sodoma ino Gomora ſtale, jabelka ráſtejo, ki ſe svunaj lepo bliſhijo, snotrej jih je pa ſam ſtrupen pepél. Kdor jih ne opuſtí, mora vmreti. Tako ſmertno jabelko je vſaka nezhiſta ljubesen. Tudi ſteklina ſe zhloveku hitro ne posná, kedar ga ſtekla svér vgrisne, alj v' kratkim ſe toljkajn ſtraſhnej prikashe. 1) Ravno taka je tudi s' nezhiſtnikam. „Ne rezi, grefhil ſim, ino kaj ſe mi je hudiga sgodilo? Narvíſhi je poterpeshlivi maſhovavez.“ 2)

Ne tolashi ſe rekozh: „Zhe grefhim, ſaj ſe lehko ſpovém ino Bog mi bo moje grehe odpuſtil.“ Kdor predersno na boshjo miloſt grefhí, vezhdel bres boshje miloſti vmerje. Ako lepi pot ljube nedolshnoſti ſapuſtiſh, boſh moral po ojſtri ſtesi pokore k' nebeſam hoditi; nezhiſtoſt bo tebi roshe veſelja v' ternje shaloſti premenila. Kako boſh frotej po terdim poti v' nebeſa priſhel, ako je tebi po lepim poti preteshko! Sa to ſv. Duh opomina: „Savolj odpuſheniga greha ne bo-

---

1) V' nekim kraji na Slovenſkim je mladénzh domazhiga pſa gerdo pretepal; peſ raſjaden ga sa roko popade ino vgrisne; alj fantizh tega ne porajta ino zelo leto sdrav shivi. V' enim leti ſtraſhno ſtezhe, grise, ino kar mu v' roke pride, sdrobi. Na ſkeden ſo ga priklenili. Neki den je nagel piſh ſkos ſviſle desha po njem vergel; frotej ſe je sázhél verteti; ino ſe je tako dolgo ſukal, de je okolj padel ino vmerl. — 2) Sir. 5, 4.

Digitized by Google

di bres ſtraha, tudi ne kladaj greha na greh. Ne rezi: Vſmilenje boshjo je veliko, Bog ſe bo vſmilil obilnoſti mojih grehov. Sakaj njega ſerd pride ravno tako hitro, kakor vſmilenje; she ſe osira (gleda) na greſhnika njegov ſerd.“ 1)

O vi neſpokorni nezhiſtniki, vi ſlepi kerti v' oſtudnim gnoji nezhiſtoſti, ne prevsetujte v' ſvoji rasvujsdanoſti, kakor bi vi bres vſiga ſtrahu bili! Vſigamogozhen Sodnik, ki je prevsetne angele, vaſhe tovarſhe, s' gorezhimi verigami (ketnami) v' peklenſki bresden priklenil, on bo tudi vaſh ſodnik. „Gorjej je shivimu Bogu v' roke priti.“ — Védite ino premiſlite, „de nobeni kurbir alj nezhiſtnik nima déla v' kraljeſtvi boshjim.“

Vi pa, poſhteni mladenzhi! ne dajte ſe nikomur sapeljati s' prasnimi beſedami, ker savoljo tiga pride jesa boshja nad nepokorne ljudi. 2) „Kdo pa pojde na goro Goſpodovo? Kdo bo v' njegovim ſvetim meſti (v' nebeſih) prebival? On, ki ima nedolshne roke ino zhiſto ſerze, kteri ſe s' nezhemarnim' rezhmi ne pezhà.“ 3)

---

1) Sir. 5, 5 - 7. — 2) Efes. 5, 5 - 6.
3) Pſalm. 23, 3 - 4.

Digitized by Google

Mladenzhov nar hujſhi bolesen.

Mlajſhi drevze ko je, rajſhi ſe ga bolesen prime; shlahneji ko ſi mladénzh, bolj ſkerbno ſe v' ſvojih mladih letah hude rasvade varji, poſebno pa noroglávnoſti, ki je mladenzham nar vezh ſhkodliva *duſhna bolesen.*

Kdor ſe v' mladih letah ſvoje glave *dershi*, *njemu* rado ſpodleti; globoko pade ino teshko vſtane, kér prijatela nima, de bi mu roko podál. — Mladénzh, kteriga ſe v' roshnim zveti shivlenja modri nauki ne prímejo, bojo ſe ga ſlabi nauki kakor hude muhe prijeli; muhaſt mladénzh bo pa tudi muhaſt (savít) mosh, kteriga ſe vſaki rad ſogne. —

Kdor sazhne she v' ſvojej lepi mladoſti rasbersdano shiveti, hitro bo zvetje ſveté zhednoſti pomandral, in oſtro ternje hudobij mu bo oſtalo, ki ga bo do ſmerti vbadalo, ino lehko ſhe tudi po ſmerti. — Tako noroglavo saderſhanje kaj je drujiga, kakor nevarna bolesen, ki ſe mladenzhov slo rada prime. Varji ſe te nevarne bolesni, na kateri jih toljko sbolí, ino vezhdel vſe ſvoje shive dni boleha. Petero sdravilo tebi sa to isrozhím:

1. Dershi ſe ſkerbno pametnih mosh ino ne sahajaj med noroglavze, naj bo na poti, v' zerkvi, alj domá. V' kakerſhno to-

Digitized by Google

varſhijo sahajaſh, po takej ſe shiveti privajaſh, ino zheſar ſe Janshek navadi, tega ſe tudi Janes teshko odvadi. Dezhek (pubizh) ki ſe rad potepati hodi, ſe hitro svodi ino priden ne bo. Slaba tovarſhija dobro sadershanje kasí.

2. Bodi vſelej krôtek ino ponishen v' ſvojim sadershanji ino lepo pametno ſe noſi; ſpoſhtúj ſtariſhe ino vuzhenike, tudi drugih nikar ne sanizhúj, naj bojo boljſhi alj ſlabſhí, kakor ſi ti. „Tako vi mlajſhi, pravi ſv. Peter, bodite pokorni ſtarejſhim; vſi ſe eden drugimu ponishujte, ker je Bog prevsetnim ſovrash, ponishnim pa miloſt daja.“ 1)

Zhloveku, kteri na viſoki ſkali ſtoji, ſe rado v' glavi sverti (smoti), mladénzh lehko snorí, ki previſoko glavo noſi ino je prenapuhnjenih miſl. Pohlevniga mladenzha vſe rado ima, preſhèrniga vreſhaka vſe sanizhuje. Samo v' lepim doli ponishnoſti shlahne roshize verlo zvetijo; po viſokih ſtermínah prevsétnoſti le ojſtro ternje raſte.

3. Dobrih ſvêtov (naukov) ne sanizhúj, ki ti jih ſtari ludjé alj pa modri vuzheniki dajajo. Kdor modriga poſvarjenja ne porajta ino ſe ſvoje terme dershí, je abotniku podoben, ki shlahne biſere (jagode) v' blato tepta.

Ne prenagli ſe v' ſvojim djanji ino nehanji; vſelej premiſli, popréj ko ſtoriſh, ino profi Boga, de boſh modriga ſerza. „Zhe

1) I. Peter. 5, 5.

Digitized by Google

kdo modrosti potrebuje, naj prosi Boga, ki vsim obilno daja, ino bo njemu dana;" pravi sv. Jakob. 1). Kar se prehaglo stori, rado zhloveka boli; boljshi je perva samera ko druga. Ako bi zhres nevarn most hodil, pod katerim derezha voda shumi, kako rahlo bi stopal, de bi se v' globozhino ne vderl. Ravno tak most so tudi mlade leta, v' katerih mosh is mladenzha sori. Kdor v' ti dobi varno ne hodi, lehko sblodi (smoti se) sa zelo svoje shivlenje. Kratka smota, dolgo srota.

5. Ne posnemaj prehitro novih sheg ne v' kosili ne v' oblazhili, ako prav po pameti niso. Boljshi je stara modrost, kakor nova norost, boljshi poshtenje, kakor neumno poshelenje svetá. Sa to opomina sv. Pavl: „Shelj mladih ljudi se varji, dershi pa pravizhnosti, vére, ljubesni ino miru s' temi, ki s' zhistim serzam Bogu slushijo. 2)

Nar vezhi nesrezha je sa zhloveka, ako ob pamet pride in obnori; prav pameten pa v' resnizi nobeden ni, ki le na stare dni pamet odlaga. Po sveti je silo veliko propadov, v' katire bosh gredozh padel, ako od mladih nog pametno shivel ne bosh. Lehko je v' jamo past, alj is jame priti gorjé; lehko greh storiti, alj teshko poboljshati se. Ako pregrehi le mesínz pokashesh, sa zelo roko sgrabila te bo, ino te vlekla do pogublenja. Velik kamen verh hriba vsako déte lehko obdershi, zhe se pa enkrat na

1) Jak. 1, 5. — 2) I. Tim. 2, 22.

Digitized by Google

vdol satozhi, ni ga mogozhe vſtanoviti vezh, dokler v' globozhini ne obleshi. Ravno tako ſe mladenzhu godí, ki ſe v' malim hudiga ne varje. Kdor pervokrat greſhi, ne greſhí sadnokrat; sa pervoj ſtopinjoj je she druga na pol ſtorjena. Srezhen kdor pred greham beshí, kakor Egiptovſki Joshef, rekozh: „Kako bi samogel jes tako hudobijo ſtoriti ino greſhiti soper ſvójga Bogá?“ 1) Le kdor pred greham beshí, nedolshnoſti ſvoje ne sgubí ino vſe ſkuſhnjave lehko premaga.

Preljubesnivi ſantizh moj, ki ſhe lepo zhiſto shiviſh, ino neſrezhniga greha ne posnaſh, ki je nevarnej kakor modróſa (kazhe) ſmerten ſtrup, oh, varvaj ſe pervokrat greſhiti, ſvojo nedolshnoſt na vſelej sgubiti; hitro bi tebi Bog ſvojo miloſt vsel, ino te vezhno pogubil. 2) Ako ſi pa toljko neſrezhen, de ſi sgubil nedolſhnoſt

1) I. Mojs. buk. 39, 9. — 2) V' nekim meſti na Eſtrajharſkim je shlahen mladénzh v' ſhelo hodil, ki ga je bila ſama nedolshnoſt ino ſvetóſt. Toljko priden je bil ino pa tako zhedno ſe je sadershal, de ſo ga vſi vuzhiteli nar raji imeli ino vſim drugim sa isglèd priporozhali. — Neſrezha je bila, de ſe je s' rasvujsdanim zhlovekam sisnanil, ki ga je v' greh sapeljovati sazhél. Spervizh ſe je ſerzhno branil ino ſtrah ga je bilo neſramnih marnov, ktire mu je sapelivez pravil. Po malim ſe pa le da sapeljati, ſe pregreſhi ino ſvojo nedolshnoſt sgubi. Oh

Digitized by Google

ſvojiga ſerza ino ſveto zhiſtoſt sa gerdo zhervivo veſelje predál, ſaj ne odlagaj omiti ſvojiga ſerza s' vrozhim' ſolsami prave pokore; le ſamo is tiga ſtudenza ſhe tvoje isvelizhanje isvira. „Ne odlagaj ſe k' Goſpodu preoberniti, ino ne odkladaj od dné do dné, govori ſv. Duh, sakaj njegova jesa bo naglo priſhla: ino ob zhaſu maſhtovanja te bo rasdjál.“ 1) Ne rezi: „Saj niſim ſam; koljko jih je, ki ravno tako shivijo.“ Ravno ta je tiſta ſhroka zeſta, ki v' pogublenje pelja, ino po kateri jih veliko hodi. 2) „Bres ſhtevila vezh jih bo pogublenih, kakor svelizhanih;“ pravi ſv. Avguſhtin. Ne isgovarjaj ſe, de niſi pervi ne sadni, ki ſlabo shiviſh; ſaj tudi pervi ino sadni ne boſh, ki v' pogublenje pojdeſh. „Voske ſo vrata ino teſna je pot, ktera pelja v' shivlenje, ino malo jih je, ktiri jo najdejo, govorí Kriſtuſ. Pojdite noter ſkos voske vrata.“ 3)

Nikar ſe ne môti, mladi prijatel, in ne posabi, de je le eno ſamo potrebno: ſvojo duſho svelizhat'. Le ſamo eno duſho imaſh; ako njo pogubiſh, nobene vezh nimaſh. — Le ſamo eden je Bog, tvoj pravizhen ſodnik;

---

neſrezha! — Ravno tiſto nozh, v' kateri je ſmerten greh ſtoril, je tudi vmerl; ſjutraj mertviga v' poſteli najdejo. — Strah ino grosa! —

1) Sirah. 5, 8 - 9. — 2) Mat. 7, 13. — 3) Mat. 7, 13.

Digitized by Google

ako ſe njemu sameriſh, h' komu ſe boſh obernil? — Le ſamo ena ſmert bo tudi tebe sadela, ſrezhna alj nesrezhna; kakor je tvoje shivlenje, taka bo tud' tvoja ſmert. — Le ſamo eno ſodbo boſh pò ſmerti saſliſhal: „Pridi ſem isvoljen mojga Ozheta!“ alj pa: „Poberi ſe v' vezhen ogenj!“ Kar boſh saſliſhal, to boſh prijél. — Le ſamo ena vezhnoſt te zhaka: ſtraſhna alj veſela, ktere konza nikdar ne bo. De bi vſakih ſto dét le eno ſolso potozhil, zel ſvet bi v' ſolsah potopil, vezhniga ognja vgaſnil ne boſh. — Le ſamo eno je potrebno: ſvojo duſho svelizhat'; vſe je sgubleno, ako je to samujeno! „Per vſih ſvojih delah ſpomni ſe ſvojih poſlednih rezhí, in ne boſh nikdar greſhil.“ 1)

Dvanajſt,

tovarſhov in' tovarſhiz,

mladenzham

poſebnih prijatlov ino prijatelz.

Kdor hozhe na ſveti veſelo shiveti, naj ſi sa sveſte prijatle ſkerbi, ki mu terplenje polájſhajo, veſelje poſlájſhajo ino shivlenje prijetno

1) Sirah. 7, 40.

Digitized by Google

ſtorijo. „Sveſt prijatel je mozhna bramba; kdor ga je najdel, je saklad (ſhaz) najſhel; on je sdravilo shivlenja, ino vezh vreden, kakor slato in ſrebro.“ 1) — Kdor hozhe ſrezhno po ſveti hoditi, ne ſmé bres dobriga tovarſha biti; sakaj, kedar bo padel, ga ne bo imel, ki bi mu gori pomagal. 2) Kamo ſe boſh torej mlad popotnik ti obernil, kjé ſi prijatelov jiſkal, koga ſi sa ſvojga tovarſha isbrál?

1. Pervi prijatel tvoj naj ti bo vſmileni Jesuſ, ljube mladoſti nar sveſtejſhi továrſh. Nikolj ſe ne pogubi, kdor s' Jesuſam v' zhiſti ljubesni shivi.

Bil ſi sgublen ſin, v' grehi od matere rojen; Jesuſ je priſhel na ſvét tebi po braterno roko podàt, ino te ſpet pripeljat k' tvojimu ljubmu Ozhetu. Vidiſh, kako te on ljubi! — Sovrashniki tvoji ſo hotli tebe vſmertiti, ino ti vseti vezhno shivlenje; dal ſe je vſmileni Jesuſ sa tebe vmoriti, naj bi ti vékomaj shivel. „Vezhe ljubesni od te nima nobeden, de kdo ſvoje shivlenje sa ſvoje prijatele da.“ 3) Njegovi neſkonzhni ljubesni ſhe ni bilo sadoſti. De bi po poti shivlenja v' dobrim ne oſlabel, daja tebi v' duſhen shivesh ſvojo laſtno meſó ino kri, ter govori: „Jes ſim kruh shivlenja, ki ſim is nebéſ priſhel. Ako kdo jé od tega kruha, bo shivel vékomaj; ino kruh kteriga bom jes dal, je moje meſo sa shivlenje ſvetá.“ 4) Sa to tebe

1) Sirah. 6, 14-16. — 2) Prid. 4, 10. — 3) Jan. 15, 13. — 4) Jan. 6, 52.

Digitized by Google

k' ſvoji misi klizhe, rekozh: „Pridite k' meni vſi, ki ſe trudite ino ſte oblosheni, ino jes vaſ bom poshivel!“ 1) Tako ljubesniv Jesuſ she na tim ſveti sa tebe ſkerbi; ſhe lepſhi pa po ſmerti v' nebeſih, kjer on tebi proſtor pripravlja. Obljubil je nekdaj po tebe priti, in tebe k' ſebe vseti na preljubi Ozhetov dom, de kjér je on, boſh tudi ti njegov ſlushavnik. 2) Oh koljka ljubesen Jesuſova!

Ino kaj Jesuſ sa toljko ljubesen od tebe shelí? — Le ſamo tvoje ſerze, de njega ljubiſh. „Brate moj! daj meni ſerze ſvoje!“ to te on proſi; „naj bom jes v' tebi ino ti v' meni vekomaj shivel.“ 3) „Kdor mene ljubi, bo moje beſede ſpolnoval, ino moj Ozhe ga bo ljubil, ter bova k' njemu priſhla ino per njem prebivala.“ 4) Oh koljka ſrezha ljubesni Jesuſove! — Kedar ſe moraſh v' hudo nevarſhino podati, ſpomni ſe, de je ljubi Jesuſ tvoj továrſh ino ſerzhno isrezi: „Serze moje, nikar ſe ne boj; Jesuſ Nazarenſki je vajvoda tvoj!“ in ſrezhno boſh vſe ſovrashnike ſvoje premagal; sakaj: „Kdor kolj bo klizal v' ime Goſpodovo, bo isvelizhan.“ 5) Zhe ſi

---

1) Mat. 11, 28. 2) Jan. 12, 26. 3) Jan. 6, 5. 4) Jan. 14, 23. 5) Rim. 10, 13. Sv. Edmund ſe je v' ſvojih mladih letah po selenim travniki prehajal ino sdihvaje po nebeſih osiral. Sdaj vgleda pred ſebó saliga mladenzha v' nebeſhki blagoſti, ki ga prijasno ogovori: „Bodi posdravlen Edmund, moj preljubi prijatel!“ Edmund ſe sazhudi, ter mu odgo-

Digitized by Google

v' hudih skushnjavah, in to hudobo sapeljati shelí; hitro isrezi njega preſveto ime: „Jesuſ, pomagaj, de ſe ne potopim!“ ino vſa ſovrashna mozh bo pred tebó béshala; vſe boſh samogel v' njem, ki tebe mozhniga ſtori. — Ino alj ſe ti hudo godí in ni pomozhi sa tebe od nohéniga kraja, le s' terdnim savupanjam k' njemu isdehni: „Jesuſ ſin Davidov, vſmili ſe mene!“ in zhe bi mati sapuſtila ſvojo déte, on tebe sapuſtil ne bo.“ 1) Oj kdo naſ ba lozhil ljubesni Kriſtuſove? nadloga? alj bridkoſt? alj lakota, alj golota? alj nevarnoſt? alj preganjanje? alj mezh? — V' vſim tem premagamo savolj tiga, ki je naſ ljubil. — Ne ſmert ne shivlenje, ne druga ſtvar naſ ne bo lozhila ljubesni hushje; ktéra je v' Kriſtuſu Jesuſu, Goſpodu naſhim.“ 2)

---

vori: „Jes tébe ne poſnám ino ne vém, kako bi ti mene poſnal?“ Mladenzh mu ljubesnivo rezhe: „Kaj bi me ne poſnal, dokler vender v' ſholi per tebi ſedim ino te ne sapuſtim, alj she hodiſh alj ſtojiſh. Le na zhelo mene poglej ino beri: Jesuſ Nazareuſki, Judovſki kralj. To je moje ime. Globoko v' ſerze ſi ga vtiſni ino pobosbno na ſvoje zhelo sasnamnovaj; ono je isvelizhanſko ime.“ — Jesuſ je sginil is pred njegovih ozhi; pa ne is njegoviga ſerza. Sv. Edmund je bil imeniten vuzhenik ino ſv. ſhkof.

1) Isaia 49, 15. — 2) Rim. 8, 35 - 39. Kedar ſo ſvetiga ſhkofa Poliharpa k' ſmerti obſodili, ino je on she pred gorezho germado ſtal, ga

Digitized by Google

Po vſih tvojih potah tebi nar ljubſhi posdrava, tvoja nar lepſhi sahvala naj bo: „Hvalen bodi Jesuſ Kriſtuſ! Bodi hvalen vékomaj!“ 1)

2. Druga tvoja tovarſhiza po poti shivlenja naj tebi boshja beſeda bo, beſeda nauka Jesuſoviga, ki ima vezhno shivlenje. V' temni nozhi je popotniku potreba luzhi, de ne sajide in ſe ne pobije; ravno tako potrebna je mladenzhu beſeda boshja, ki njemu kashe pravo pot v' vezhno shivlenje. „Jes ſim luzh na ſvét priſhel, de nobéden, kteri v' mene véruje ne, oſta-

---

neverni ſodnik“ nagovarja, rekózh: „Prekleſ (ſakolni) Kriſtuſa, ino te ispuſtim!“ Sv. Polikarp pa odgovori: „She 80 let njemu ſluſhim, ino ſhe nikólj mi ni on ſhaliga ſtóril; kako bi ſvojiga kralja preklinjal, ki je mene odreſhil?“ Tako je isgoveril ino radovoljno vmerl.

1) Kdor s' temi beſedami: „Hvalen bodi Jesuſ Kriſtuſ!“ koga posdravi, ino kdor na to odgovori: „Na vekomaj Amen!“ alj pa: „Bodi hvalen vékomaj!“ vſakokrat 100 dni odpuſtikov sadobi. Vſi, ki ſo to ſveto navado vſe ſvoje shive dni imeli, sadobijo na poſledno uro popolnoma odpuſtik, ako ob zhaſi, obshalovaje ſvoje grehe, preſveto ime Jesuſa ino Marije, zhe ne s' jesikam, ſaj v' ſerzi isrekó, — Ravno te odpuſtike tudi vſi sadobijo, ki druge vuzhijo ino opominvajo tako posdravljati ſe. Pap. Sikſtuſ V. 1587. Benedikt XIII. 1728.

Digitized by Google

ne v' temi.“ 1) — Toljko mladenzhov ſe smoti *ino* sdivjá, koljkor jih pridige ino kerſhanſke nauke objiſkovati nehá. „Kdor je is Boga, beſedo boshjo poſlufha.“ 2) Pridna buzhéliza vſako mlado jutro ſkerbno na polje leti po zvetlih roshizah ſladkiga medu naberat; tezi vſako nedelo ino sapovedan ſvetek (prasnik) tudi ti v' ſveto vesho boshjo, boshjiga nauka poſlufhat; on je tvoji dufhi ravno to, kar je vſakdanji kruh sa tvoje telo. Bres shivesha vmerlo bi tvoje truplo, bres nauka *boshjiga* pa tvoja dufha. Gorjé vſim viſokoglavzam, ki pridige malo obrajtajo, ino kerſhanſke nauke The manj. „Sam ſv. Duh po pridgarjih govori; ino: „Kdor njih poſlufha, pravi Jeſuſ, mene poſlufha; kdor njih sanizhuje, mene sanizhuje.“ 3)

Kader je Kriſtuſ v' puſhavi ſkufhan bil, je peklenſkiga fovrashnika vſelej s' boshjo beſedo savernil, rekozh: „Piſano je, Goſpoda ſvojiga Boga moli ino njemu ſlushi!“ ino hudi duh je sbeshal. 4) Tudi tebi bo v' ſkufhnjavah boshja beſeda mogozhno orôshje; ona je mozhna ino oſtrejſhi, ko na dvé plati brufhen mezh, ki do shiviga prebôde. 5) — V' nar vezhih teshavah na krishi je Kriſtuſ ſveje potolashenje v' boshji beſedi imel; ter je isrekal, kar je v' ſvetim piſmi od nja govorjeniga bilo. Tudi tebi bo v' nar hujſhih bridkoſtih beſeda boshja nebeſhka tolashba; sakaj ſlajſhi je ona kakor méd. 6) Kdor be-

1) Jan. 12, 46. 2) Jan, 8, 47. 3) Luk. 10, 16. 4) Mat. 4, 10. 5) Hebr. 4, 12. 6) Pſalm. 118, 103.

Digitized by Google

ſedo boshjo ljubi, ne bo nikolj na sgubi; ona vezhne shivlenje imá. 1)

3. Tretja pomozhniza tvoja naj ti bo ſerzhna molitev, katire je dobrotlivi Jesuſ nam tovarſhizo isrezhil, kedar ſe je tega ſveta lozhil, rekozh: „Zhujte ino molite, de v' ſkuſhnjavo ne pridete.“ 2) Poboshna molitev oblake predere, gre pred ſedesh miloſti boshje ino prinese ſvojim prijatelam sa vſe potrebe boshjih darov. „Molitev, pravi ſv. Avguſhtín, je nebeſhki kluzh, ki nam nebeſa odpre; je mana, ki nam naſhe shelje napolni; je ojſter mezh, s' katerim ſovrashnike ſvoje premagamo. Molitev pravizhniga gre k' nebeſam, ino boshje vſmilenje pride is nebéſ. Naj ſi je ravno niska semlja ino viſoko nebó, vender Bog zhloveka vſliſhi, ako le zhiſto veſt imá.“ 3)

---

1) Dva raſvujsdana mladenzha ſta neko nedelo memo zerkvize ſhla, v' kateri ſe je ravno ſlushba boshja obhajala. „Pojdiva ſhe midva sa kratek zhaſ v' zérkev!“ rezhe eden. Greſta ino ſe bres vſih miſel v' neki ſtol vſédeta. Med pridgoj ſv. Duh ſerze eniga toljko gine, de ſe na veſ glaſ raſjoka, ſe ſvojiga hudobniga shivlenja duhovniku ſpové, in prav sveſto Bogu ſlushiti sazhné.

2) Mat. 26, 41. — 3) Vuzhen mladenzh ſe v' ſvoji domiſhleni modroſti prevseme ino molitev opuſti, ter pravi: „Pokaj bi molil; ſaj molitev nizh ne pomaga.“ Modriga vuzhenika to mozhno v' ſerze saboli; veſ shaloſten ſvojga

Moli kedar ſi veſél ino hvali Boga, ki tebi veſelja daja; — moli v' shaloſti, kakor Jeſuſ na oljſki gori, ino proſi nebeſhkiga Ozheta, naj tebi, zhe je mogozhe, grenek kelh terplenja odvseme; naj ſe njegova ſv. volja vſigdar sgodí. Juterna roſa pohladí raspokano ſuho zemljo, boga-bojezha molitev pa shaloſtno ſerze. — Zhe ſi v' ſkuſhnjavah ino ſe hudih miſel snebiti ne moreſh, sazhni moliti, rekozh: „O Bog! hiti mene reſhit; Gospod, tezſ meni pomagat!“ ino beshale bojo tvoje ſkuſhnjave. — Kedar ſi v' velikih teshavah ino ne véſh, kamo bi ſe djal, povsdigni ſvoje roke, s' rokami pa tudi ſvoje ſerze ino sazhni moliti, rekozh: „Is globozhine klizhem k' tebi, Gospod, Gospód! vſliſhi moj glaſ!“ Popréj bo Vſigamogozhni tebi angela poſlal, kakor bi tebe bres vſe pomozhi sapuſtil. — Kjér ſe

---

vuzhenza objiſhe. „Káj vam je?“ mladenzh pobara. „Oh, vélí moder mosh, moj prijatel dobro polje ima ino je doſehmal lepo ishajal, sdaj je pa delo opuſtil ino vſe ſvoje orodje prodal, rekozh: „Saj me Bog bres vſiga dela lehko shivi.“ „Temu moshu ſe v' glavi meſha, rezhe mladenzh; to ſe pravi Boga predersno ſkuſhati. Kdo je toljſki abotnik?“ „Ravno ti, moj ljubej! mu vuzhenik odgovori. Bog zhloveka bres dela ravno kakor bres molitve lehko shivi, to de nozhe. Sapovedal je delati, pa tudi moliti, ino je delu kakor molitvi ſvojo obljubo dal Hozheſh torej ſrezhen biti, moli ino delaj!“

Digitized by Google

kolj snajdeſh, moli ozhitno, moli ſkrivaj v' ſvojim ſerzi. „Bogabojezha duſha je tempel boshji, in zhiſto ſerze nar lepſhi altàr.“ (Sv. Bernard.)

4. Shterti prijatel, ſrezhniga shivlenja sveſt tovarſh, je ſveti pôſt, varh ljubiga sdravja, ſvete zhiſtofti sveſt redník ino ozhe kerſhanſke mére v' shiveshi. Moder pôſt zhloveka vuzhi s' malim sa dobro vseti ino ſe ſhkodlivih rezhí varvati, hudo poshelenje premagati ino greſhne pozhutke ſtrahvati; kdor pa to premore, vezh veljá kakor vojſhak, kteri meſta ino kraljéſtva premaga. Nesmérna shertnoſt nar vezh ljudi v' nar boljih letah pomori; ljudjé, ki ſe radi po pameti poſtijo, vzhakajo ſtarih dní.

Ljubesnivo ino prijetno je jaſno nebó, ktérga ne sakrivajo temni oblaki, ſhe ljubesnivſhi je tresno teló, ki po malim jé ino pije; v' njem biſtra pamet prebiva. Debele megle ſonze sakrivajo, preobloshen shelodez pamet tamní; is gnoja ſmerdliva ſoperza vſtaja, is polniga trebuha pa kalne (môtne) miſli. „Varujte ſe, de vaſhe ſerza ne bojo preobloshene v' poshréſhnoſti ino v' pijanoſti.“ 1) Neſrezha perburi ko nagel piſh nad zhloveka, in poshreſhnik ji vbéshati ne more. Ne boj ſe, de bi po pametnim poſti s-hudel ino oſlabel; Daniel ino njegovi tovarſhi ſo rajſhi ſozhivje jedli ino zhiſto vodo pili, kakor ſe per kraljevi misi goſtili, vender ſo bili

1) Luk. 21, 34.

Digitized by Google

lépſhiga liza kakor vſi drugi kraljevi rejènzi, ino ni bilo take prebriſane glave, kakor oni. Vergli ſo Ananija, Azaria ino Miſaela v' ogneno pezh, ino niſo sgoreli; vergli ſo Daniela med derezhe leve, ino nilo ſe ga lotili. Vſi ti mladenzhi ſo bili ljubiki boshji; poſt pa ljubikè boshje ſtori. Pervi zhlovek ſe ni poſtil, ter je prepovedan ſad jedil, ino naſ vſe neſrezhnè ſtoril; Jesuſ isvelizhar naſh ſe je poſtil, ino naſ je odreſhil; pa nam tud isglèd sapuſtil, naj ga poſnémamo.

Poſti ſe, kedar te hudo poshelenje ſkuſha; de ga ſrezhno premagaſh; poſti ſe, ako neſrezhno greſhiſh. „Poſt greh pomorí, hudobijo pokonzhá, v' svelizhanje pomaga, je korenina boshje miloſti ino je dno ſvete zhiſtoſti.“ (Sv. Ambrosh.) Sveti pôſt je tiſti isvelizhanſki moſt, po katerim ſo ſvetniki v' nebeſa hodili; ſrezhno boſh hodil po njim tudi ti, ako sapovédane poſte dershiſh, ino ſe modro poſtiſh.

5. Peti prijatel mladenzhu je vſak dober oprávk, vſako pridno delo, kteriga ſe v' mladih dnéh navuzhi. Dobro podvuzhena glava ino pa roke delavne ſo boljſhi kakor gotovo blago. Dnar ſe lehko sgubi ino sapravi, drugo premoshenje nam tatje vkrádejo; kar pa zhlovek dobriga sna, po vſim ſveti k' redu imá ino ſi lehko pomaga.

Bogateshi dnarje poſojújejo, vole kupújejo ino jih po réjah imajo, de bojo ob ſvojim zhaſi lep dobizhek imeli; modri mladenzhi pa ſkerbijo, de ſe kaj dobriga navuzhijo: naj

Digitized by Google

bo she brati alj tekàti, 1) piſati alj koſhe pleſti, metle vesati alj preſti. Vſako tako pridno delo bo zhloveka lehko shivilo, ako vſe drugo sgubí. — Tudi Jesuſ je delal orala ino drugo domazhe orodje, prizha ſv. Juſtín; sravno dela je pa tudi raſtil v' modroſti ino v' miloſti per Bogu ino per ljudéh.

---

1) V' nekim gorenſkim kraji na Franzoſkim ſo ljudjé toljko borno shiveli, de ſo morli po simi vezhdél na dolenſko jiti vbogajime proſit. Samo ovze ſo redili, pa ſrovo ovno prodàjali, ino v' ſili prav dober kup. Duhovnimu tiſte okoljze ſo ſe farmani mòzhno vſmilili; sazhnejo miſliti kako jim pomagati. Pridno deklizo v' ſlushbo vsemejo, ki je snala ovno preſti; potem najmejo saſtopniga tekavza, ki jim je ovno podelal ino potikàl. Vsemejo ſhtir ſvojih farmanov, de ſo napravleno ſukno v' meſto s' njimi na prodaj neſli. Videti lep dobizhek (bliso 140 rajniſhov ſo vezh iskupli, kakor je ſrova ovna veljala) ſe sazhnejo eden od drugiga vuzhiti is ſvoje ovne ſukno délati. V' kratkim je zela okoljza toljko obogatela, de ſo ſhe drugim pomagali; ni bilo ljudém potreba berazhiti vezh. — Gerda navada je, de moshki po simi bres dela sa miso ſedijo, na pezhi leshijo ino ſi fajſe trebijo. Ravno takim ſe glad v' pezhi kuha ino beraſhka paljza ſkos vrate ponuja. „Leniga zhaka ſtergan rokáv, paljza beraſhka, prasen bokál.“ Vodnik.

Digitized by Google

Kdor pridno dela, ſe lehko ſkuſhnjavam brani; hude muhe le ſamo lenuhe rade pikajo. „Vedno kaj dobriga delaj, de te ſkúſhnjavez prasnovati ne najde, opomina ſv. Jeronim; ne bo te lehko vjél, ako bres dela ne boſh.“ — Pridnimu ino saſtopnimu delavzu je Bog ino vſak poſhten zhlovek prijatel; veſelo na semlji lehko shiví, ino ſi s' pridnim delam nebeſa ſlushi; po ſmerti pa gre v' nebeſa ſvoj saſlúshen dnar prijét, kjér delavnik neha ino ſe vezhna nedela sazhne.

6. „Sheſta tvoja tovarſhiza naj bo poſhtena obnoſha, modro ino pametno sadershanje. Bodi prijasen vſém ljudém, ſaj ſo vſi tvoji bratje in ſeſtre, alj poſebno odkrito ſerzhen le isvóljenim, ki ſo dobre Bogu ljube dushe. Varji ſe goljufam ſvojga ſerza prodati. Premedéna potiza (gibanza, ſhartel) sobe kerhtá, preſladek zhlovek pa rad ogoljſá; sato ſe lisuna ſkerbno sogibaj. — Kdor ſe pa prekiſlo dershí, njega ſe marſkdo bojí, de bi ga ne vgrisnil. Vſiga tega ſe varje moder mladénzh po nauki ſvetiga Pavla, ki govorí; „Tvoje mladoſti naj nobeden ne sanizhuje, to de bodi isgléd vérnim v' beſedi v' sadershanji, v' ljubesni, v' véri, v' zhiſtoſti.“ [1])

„Spoſhtúj ſvoje goſpode, naj ſi bojo duhovſki alj deshelſki; kedar jih ſrezhaſh, ſe jim odkrí; roko jim poljubi, kedar k' njim prideſh, alj od njih gréſh. Lepa posdrava nam prijatele

1) 1. Tim. 4, 12.

Digitized by Google

dela, ino ponishna obnoſha, zhe je reſnizhna, naſ bolj priporozha kakor vuzhena glava ino sholtih zekinov nadevan shep. Tudi ſv. Pavl je ravno te miſli, kar govori: „Dajte vſakimu, kar mu gré; ſpoſhtovanje, komur ſpoſhtovanje; zheſt, komur zheſt.“ 1) Priljuden ino ljubesniv bodi ſvojim verſtnikam ino tovarſham, ki ſo tvoje ſtaroſti alj tvojiga ſtanu; zhe ravno niſo vezh ko ſi ti, lehko de ſhe pa bojo. S' braterno ljubesnijo ſe med ſeboj ljubite, s' pozheſtenjam drugi drugimu napréj pridite. 2) „V' ponishnoſti imejte eden drugiga viſhi od ſebe.“ 3) — Bodi prijasen ſvojim nishejam, ki ſo mlajſhi, alj boshneji, alj révnejſhi kakor ſi ti. „Nikar vezh od ſebe ne miſli ko ſe ſpodobi miſliti, ampak miſli kar je prav. Kakor imamo v' enim telesi veliko vudov, vſaki vud pa nima ravno tiſtiga opravila; tako je naſ tudi veliko eno telo v' Kriſtuſi, vſak poſebej pa ſmo eden drugiga vudi.“ 4) Ni dobro, ako ſi niſo vudjé eniga telesa dobri. Pogoſto en ſovrashnik vezh ſhkodje, kakor pomaga prijatlov deſét.

Pomagaj rad vſakimu zhloveku, koljkor premoresh, naj bo domázh alj ptujz, naj bo she ſtriz alj vujz, bogat alj vboshen. Roka roko vmije, lize pa obedve. Ne daj ſe dolgo proſiti sa to, kar lehko daſh; kar ſe rado da, dvakrat toljko vrednoſti imá. S' kakorſhno mé-

1) Rim. 13, 7. 2) Rim. 12, 10. 3) Fil. 2, 3. 4) Rim. 12, 4 - 5.

Digitized by Google

ro mérite, pravi Jesuſ, s' takoſhno ſe vam bo nasaj mérilo.“ 1)

Poſhtene ſhege ne sanizhuj, naj ſi bo ſtara alj nova, de je le dobra. Vſe novo ſe poſtara, pa tudi ſtaro ſpet ponovi; le kdor ſe pameti dershi, je moder. Sato ſv. Pavl opomina: „Vſe poſkuſite, kar je prav, dershite.“ 2)

7. Sedma tvoja tovarſhiza bodi tebi dobra véſt, ki zhloveka k' dobrimu opomina, ino pred hudim ſvari. — Ako tebi tvoja véſt pravi: nikar! sa nobeno zeno ne ſtori; ako pa rezhe: to je prav! ſtoriti nikolj ne samudi. Véſt je boshji glaſ; ſrezhen, kdor njo poſluſha. Njena hvala bo tebi ſtanovitno veſelje dajala, naj ſe ti dobro alj hudo godi. Dobra veſt zhloveka sasible, de ſladko ſpi, zhe ravno na terdi ſlami leshi; huda véſt krivizhnika tudi na pernizi drami. Straſhne ſenje ga pláſhijo po nozhi, hude miſli ga ſtráſhijo po dné, grosoviten zherv ga grise, ki ſe vmoriti ne da; v' perſah mu peklenſki ogenj gori, ki hujſhi pezhe, kakor sherezhe voglje.

Hozheſh dobro véſt imeti, moraſh is mládiga sa njo ſkerbeti, in ſe varvati vſake krivize, male kakor velike. — Krivizhno blago dobriga nikolj prineſlo ne bo; vſak krivizhen krajzar deſét pravizhnih poshrè, ino boljſhi je malo po pravizi, kakor po krivizi veliko. — Ravno tako nam pregreſhno veſelje naſhih shelj ne potolashi, ampak jih le rasdrashi, véſt pa

1) Mat. 7, 2. — 2) II. Teſ. 5, 21.

Digitized by Google

nepokojno. ſtori. — Varuj ſe torej vſakiga greha; greh je tern hude veſti. Hujſhiga pa vender na ſveti ni, kakor nedolshno dusho v' gréh sapeljati; pohujſhanje zhiſte dushe je nar ſtrashneji morija. Sa to Jesuſ pravi: „Gorjé zhloveku, po kterim pohujſhanje pride. Bolje bi mu bilo, de bi ſe mu obeſil mlinſki kámen na vrat, in bi ſe potopil v' globozhino morja.“ 1) Koljkor sapeljanih dush kdor na ſvoji veſti imá, toljko peklenſkih kazh ſi na ſvojo ſerze obeſi, ki ga bojo vékomaj píkale. Le kdor zhiſto véſt imá, lehko mirno shivi ino ſrezhno vmerje.

Hozheſh dobro véſt imeti, ſi moraſh dobriga ſpovednika pojiſkati, ino ſe njih tako svéſto dershati, kakor ljubesnivo déte ſvojiga ljubiga ozheta. Spovednik ſo tvoj duhovſki ozhe, ino ti ſi njihov otrok. Sa to ſv. Duh govori: „Moj ſin! poſlushaj podvuzhenje ſvojiga ozheta, de bo djana krona na tvojo glavo.“ 2) Mladénzh bres praviga ſpovednika in pa popotnik bres snaniga visharja po nevarnim potu ſrezhno ne bota hodila.

Dokler moreſh le k' enim ſe hodi ſpovedat, bolj ko tebe posnajo, loshej tebe po poti pravize peljajo. Sdravnike ino ſpovednike pogoſto ſpreménjati nikolj pridno ni. — Kedar pa dobriga ſpovednika imaſh, le vſe jim povéj, sa vſe potrebno jih poproſhaj, ino bres njihoviga ſveta kaj ne ſtori; tako ſi nikdar vgreſhil ne boſh. „Stesa pravizhniga je ka-

1) Mat. 18, 6 – 7. 2) Prip. 1, 8 – 9.

Digitized by Google

kor ſvetlo ſonzhize, pot krivizhniga pa terdá nozh. 1)

8. Oſmi tvoji tovarſhi ſo snanzi ino prijateli, kterih po vſim ſvéti najdeſh, ino ſe s' njimi lehko ſposnáſh. Preden ſe jim v' roke podáſh, moraſh trojne snanze ino prijatele dobro raſlozhiti. Pervi snanzi ino prijateli ſo (kakor pravijo poſvetni ljudjé) zhaſno blagó in poſvetne dobrote. Na nje ſe mladénzh nikar ne sanaſhaj; oni zhloveka ravno takrat sapuſtijo, kér jih je nar vezh potreba. — Drugi tovarſhi na tém ſveti ſo navadni snanzi ino prijateli; le v' neſrezhi ſe pravi prijatli ſposnajo. Kakor ſenza sgine, kedar ſe ſonze ſkrije, tako bojo sginili vſi perlisovavzi, ako per tebi ſrezhe ne bo. Koljkor ti jih pa oſtane ino v' neſrezhi roko podá, od teh ſe rezhe, de ſo vredni ſto zentov slatá. Bojo te vsdignili, ako boſh padel, tébi pomagali v' vſaki potrebi, ino te lepo ſpremili do pokopaliſha. „Kdor ſe Boga boji, on bo dobriga prijatela najdel; sakaj kakoršhen je on, takov bo tudi njegov prijatel.“ 2)

Kakor dobrote minejo ino prijatli sginéjo, zhe ne popréj vender sa grobam, tako bojo tebi tretji prijateli vekomaj svesti oſtali, tebe ſpremili krisham ſvét, ino pójdejo s' tebó tudi na un ſvét v' dolgo vézhnoſt: to ſo zhednoſti in dobre dela. Naj ſi ravno nimaſh poſvetnih dobrót, ino le malo pravih prijatelov ſhtejeſh, vender sa te prijatele povſodi lehko ſker-

1) Prip. 4, 18–19. 2) Sir. 6, 17.

Digitized by Google

bíſh, zhe le po ſvoji mozhi dobriga floriſh. Ravno to tebe vſmileni Jesuſ vuzhí, rekòzh: „Delajte ſi prijatle s' poſvetnim samoshenjam (krivizhnim mamonam) de vaſ, kedar obnemàgate (vmèrjete) vsamejo v' vezhne prebivaljſha (v' nebeſa).“ 1)

Kerſhanſki mladénzh pa nima ſamo prijatelov na tem ſveti; tudi v' nebeſih, kjér je domá, bres ſhtevila veliko snanzov ino prijatlov imá, katerih ne ſmé posábiti.

9. Med nebeſhkimi snanzi ino snankami je nar perva prijatelza tvoja sa Bogam Marija prezhiſta deviza, tvoja nar mogozhnejſhi priproſhniza. Kakor Janesu pód krisham njo je tudi tebi vſmileni Jesuſ isporozhil, rekozh: „Poglej tvoja mati!“ Satorej njo morash pa tudi ſvojo nebeſhko mater ſpoſhtovati ino ljubiti kakor ſv. Janes, ljubesnivi Marijni ſin. — Marija je perbeshaljſhe gréſhnikov, kterim vſmilenje proſi in sadóbi; zhiſtim mladenzham je pa ſkerbna mati, ki jih tako rekozh na ſvojih rokah noſi, de ſe noboden ne pogubí, kdor Marijo prav zheſtí. 2)

---

1) Luk. 16, 9. — 2) Svet Anshgar je v' petim leti ſvojo mater sgubil, ino ſe je po tem sło ſlabo sadershal, ter v' nevarnoſti bil, ſe pogubiti. Sdaj ſe mu je ſenjalo, kakor bi bil v' neko blato globoko sagresnil, kateriga she ni vezh gasiti mogel. Polek blata je videl gladko zeſto med drevjam selenim, po zeſti pa trumo zhiſtih deviz, prav po nebeſhko

Kar je Marija na shenitnini (ohzeti) v' Kani Galileje ſtreshetam djala: „Kárkolj vam Jesuſ porezhe, ſtorite!“ to tudi tebi ona veli. Marijin ſin ne more biti, kdor svèſt ſlushavnik Jesuſov ni. — Ni mladenzha na ſveti poſhtenega, ne vém ſvetnika v' nebeſih, ki bi Marijo poſebno ne zheſtil ino ſi nje sa ſvojo poſebno pomozhnizo ne bil isvolil. Tudi tvoja poſebna tovarſhiza tebi ona naj bo, poſebno dokler po deviſhko (v' ledig ſtani) shiviſh. — Prezhiſta Deviza, neveſta ſvetiga Duha, ſe je moshke podobe sbala, kedar ji je angel Gabriel pozheſhenje prineſil; sa to je pa deviza rodila ino deviza oſtala, vſim mladenzham isglèd, kako

---

belo oblezhenih. Pred njimi je priſhla nar imenitnej nebeſhka goſpá, ktero je lehko sa vſih kraljizo ſposnal. Prijasno njega sakhizhe po imeni, rekozh: „Moj ſin Anshgar!“ Mladenzh ſe ogleda ino vidi v' nebeſhki drushini tud ſvojo rajno mater, in hozhe njej v' narozhje ſkozhiti; alj on ne more, ker preglòboko v' blati tezhi. „Vidiſh moj ſin, mu sdaj nebeſhka kraljiza rezhe; ako ti hozheſh v' naſho drushino priti, moraſh veſ drugi mladenzhizh biti. Varji ſe prasnih jigrázh ino otrozhjiga labranja; bodi priden, pokoren ino bogabojézh; po tem boſh priſhel tudi ti ob ſvojim zhaſi h' ſvoji materi v' naſho tovarſhijo.“ To je mladenzha toljko poboljſhalo, de je odraſtil moder mosh, ſv. ſhkof ino imeniten apoſtel nemſhkih deshèl.

Digitized by Google

naj deviſhko zhiſtoſt ohranijo. — Ponishna dekla Goſpodova je Marija bila, ti pa hlapez sveſt Goſpodov bodi; kakor Mariji, naj ſe tudi tebi po njegovi ſveti beſedi godi —

Posdravi vezhkrat ſvojo nebeſhko mater rekozh: „Bodi zheſhena kraljiza, mati milosti, shivlenje, veſelje ino vupanje naſhe!“ Perporozhaj ſe vedno njeni mogozhni priproſhni, ino rezi: „Pod tvojo pomózh perbeshimo, o ſveta boshja porodniza, ne saversi naſhih proſhenj v' naſhih potrébah.“ — „Kedar tebe valovi hudih pregréſhnih navàd sgrabijo, ino ſi v' nevarnosti, de bi te ne posherli, ogledaj ſe gor na nebeſhko svesdo, saklizhi Marijo. Hitro hoſh obzhutil roko, s' katero te bo prijela, povsdignila ino ohranila, is nevarnosti reſhila ino is morja na kraj miru ino pokoja pripeljala;“ vuzhi ſv. Bernard. — Ako je tvoje ſerze shalostno ino ſe potolashiti ne moreſh, oberni ſe k' Mariji ſvoji materi, ino ſe njej priporozhi, rekozh: „„Spomni ſe, o premila deviza Marija, de ni bilo ſhe kdaj ſliſhati, de bi kdo bil sapuſhen, ki je pod tvojo brambo pribeshal, ſe tebi sa pomózh priporozhil, ino sa tvojo priproſhnjo proſil. V' tem shivim savupanji, deviz Deviza, k' tebi hitim, pred tebó greſhnik isdihujem; ne saversi, Mati Jesuſa, boshjiga Sina, mojih beſedi, ampak milo poſluſhaj ino vſliſhi me!“ 1)

1) Sv Franziſhko Salesjan je imel v' ſvoji mladosti ſtraſhno hude ſkuſhnjave kterih ſe ni mogel isnebiti. V' ſvoji bridkosti ſe v' zer-

Digitized by Google

V' narozhji ſvoje matere najdiſ boſh mir in veſelje. — Moli poſebno o ſabotih litanije Matere boshje, poſti ſe vezhkrat Bogu ino Marijí v' zheſt; hodi vezhkrat ob njenih ſvetih prasnikih k' ſpovedi ino k' ſvetimu obhajilu, ako le moreſh; shivi po njenih ſvetih isgledih, in kar boſh pravizhniga po Marijí proſil, vſe boſh prijél ino ſe nikdar sgubil ne boſh. „Po njej je ſtopil Bog na to semljo, govorí ſv. Avguſhtin, po njej saſlushijo priti ljudjé k' Bogu.“

10. Deſeti továrſh, poſeben nebeſhki prijatel je tvoj **sveſti Angel varh**, kí ga je Ozhe nebeſhki tebi tovarſha dal od sibele do pokopaliſha. On tebe hudiga varje ino te h' dobrimu opomina; on v' tvojim ſerzi dobre miſli budí, in te ſkos tvoje véſt ſvarí, kedar kaj hudiga ſtoriſh. Tvoj angel varh ſtojí pred oblizhjam Ozheta nebeſhkiga, noſi tvoje molitve in dobre dela pred tron miloſti boshje, ino ſe veſelí tvojga poboljſhanja. Sa to pravi Kriſtuſ, de je veſelje med angeli boshjimi nad enim greſhnikam, kteri ſe ſpokorí. 1)

Tvoj deſni angel varh tebi v' nebeſa pomaga; o nikar de bi ti ſebi in drugim ſkos sapeljvanje v' pekel pomagal! Vſak sapelivez je ſovrashnik angelov in pomagavez hudizhov.

---

kev poda, pred podobo Marije devize poklekne, sazhne milo ſoſe tákati, ino to molitvizo shebrati. Kakor hitro je to opravil, ſe njegovo ſerze oveſeli, in ljubi mir ga ni vezh sapuſtil. — 1) Luk. 15, 10.

Digitized by Google

„Poglej, pravi goſpod Bog, jes hozhem ſvojiga angela poſlati, ki pojde pred tebó; on bo tebe na poti varval, in te pripeljal v' tajiſti kraj, katerga ſim tebi pripravil. Spoſhtúj ga ino gléj, de njega ne sanizhujeſh. Kedar boſh greſhil, on tebi ne bo prisaneſil; v' njem je moje ime.“ 1)

Pozhefti vſaki dan sjutraj ino svezher ſvojiga angela varha, ter ſe njegovimu varſtvu isrozhi, rekózh: „Ljubi angel, ti varh moj, vſelej mi k' pomozhi ſtoj!“ — Obljubi pa tudi ſvojimu angelu ga lepo vbógati, ino mu svefto pomagati Boga zheſtit' ino blishniga isvelizhat'. Kdor ſam ſebe in druge hudiga varje, sa ſrezho ino svelizhanje ſveje ſoſeſke ſkerbí, on je angelz ſvojih bratov, ino bo tudi v' nebeſih angelov ſrezhen továrſh. — Poklizhi v' vſih ſkuſhnjavah ino nevarſhinah ſvojga angela v' pomózh, ino ſe hudiga ne boj. 2). „Bog je ſvojimu angelu vkasal, de bo tebe po vſih tvojih

1) II. Mos. bukve 23, 20 – 21. 2) Neki grosovitni deshelſki poglavár je vbogi materi mosha ino otrokam ozheta v' jezho vergel. She 15 meſenzov je bil nedolshen mosh ſapert. Neko dolgo nozh mati poklekne in tudi otroke moliti opomina rekozh: „Otrozi! ſhe vi molite ino perporozhite ſe ſvojim angelam varham, naj Vſigamogozhniga naproſijo, de ſe bo vjetiga ozheta vſmilil.“ — Otrozi vbógajo. Nagloma pa nar mlajſhi njih, ſhe veſ nedolshen angelz, ſávpije ino ſtermó ſkós okno gléda, rehózh: „Mama! poglejte angelze, kako ſe ſvetijo, in pa kak hitro dirjajo proti

Digitized by Google

potah varval.“ 1) „Per naſ ſo angeli ino ſo tudi per tebi, de te varjejo in ti pomágajo; govorí ſv. Ambrosh. Kaj bi ſe bali, ki toljke varhe imamo? Le ſamo poſnémajmo jih. — Kedar naſ kaka ſlo huda ſkuſhnjava ſtiſka, alj ſe nam velika bridkoſt priblishuje, vſaki naj ſvojga varha poklizhe, ſvojga vladnika in pomozhnika ſvojiga v' ſrezhi ino v' bridkoſti.“

11. Ednajſti poſeben prijatel v' nebeſih je tvoj ſveti imének, alj ſvetnik tvojiga imena, ki ſo ga tebi per ſv. kerſti sa tovarſha dali. — Lepo ino shlahno je ſvetnika ime, kteriga ſv. kerſhanſka zérkev novokerſhenimu

---

poglavarjovi hiſhi! Sdaj she v' hiſho grejo.“ „Hodi ſpat, dete, rezhe mati; ti niſi sdravo, ki to govoriſh. K' temu moshu ne hodijo angelzi.“ — „Shli ſo ſhli k' njemu;“ dete poterdi. „Kaj niſte mati vi ſami rekli, ſazhne ſtarejſhi otrok, de angelzi per bogabojezhih zhujejo; lehko ſo naſho molitev ſliſhali, ino ſo ſhli hudimu goſpodu povedat, kar je Bog rekel.“ Materi ſe na to ſerze ohladi; vſi ſladko saſpijo. — Drugi dan poglavar ſvojmu piſarju velí: „Kakorkolj ſim ſe nizoj obernil, neprenehama ſim proſhnje shene ino otrók sa tega jetnika ſliſhal; niſim imel pokoja, dokler ſim mosh beſedo dal, kakor hitro bo dan tiga jetnika ispuſtiti. Naj ſe to sgodi!“ — Kmalo po tém reſhen ozhe sheno ino ſvoje atroke objame.

1) Psalm. 90, 11.

Digitized by Google

na proſhnjo ſtareſhov ino bôtrov (kumejov) da; le po tem imeni naſ ſv. mati kat. zérkev sa ſvoje otroke ſposná, po tem ſe bomo tudi na unim ſveti ſposnali. Ako pa greſhno shiviſh, ſvojiga patrona (beſednika) pridno ne ſposnáſh, tudi on enkrat tebé sa ſvojiga imenza posnal ne bo.

Kakor tebe tvoji snanzi ino prijateli po tvojim imeni klizhejo, tako klizhi ſvojga patrona tud' ti, ino ſkerbi, de boſh njegoviga imena vreden. 1) Nar boljſhi ſvojiga patrona zheſti, kdor po isgledi njegovim shiví ino nja zhednoſti ſkerbno poſnéma.

Dobro ſtoriſh, zhe ſi lepo podobo ſvojiga ſvetiga patrona omiſliſh, ino ſe ſpomniſh njegoviga shivlenja koljkorkrat njegov kip (pild) sagledaſh; ſhe boljſhi ſtoriſh, ako njegove zhednoſti globoko v' ſvoje ſerze vtiſneſh, ino vezhkrat ſveto obljubo ponoviſh njih po ſvojim ſtani ſkerbno poſnémati. Poſebno kedar veſél god ſvojiga imena obhajaſh, ponovi, kerſtno obljubo, prebéri ino premiſli shivlenje ſvojiga patrona; ſkleni kakor on pravizhno shiveti ino sa nebeſhko kraljeſtvo voljno terpeti; taka reſhitev je nar boljſhi vesitev, ktéro vſaktér lehko ima. „Ravnaj ſe po meni, kakor ſim ſe jes po Kriſtuſi;“ 2) tako tebe po beſedah ſv. Pavla tvoj pa-

1) Alekſander je bil imeniten kralj ino mogozhen vojſhák. Kedar je svedel, de ſe neki malo prida moshún tud Alekſander imenuje, mu je djal: „Alj ſe nofi, de boſh Alekſandra vreden, alj ſe pa Alekſander vezh ne imenúj.“

2) I. Kor. 4, 16.

Digitized by Google

tron opomina. Perporozhaj ſe ſvojima patronu, alj ſe tidobro alj hudo godi, naj proſi sa tebe Bogà; sapuſhen ni, kdor imá ſvojiga beſednika v' nebeſih.

12. Dvanajſti tovarſhi ino tovarſhize tvoje ſo vſi ſvetniki ino ſvetnize boshje, tvoji bratje ino ſeſtre v' nebeſih. Tam per Ozhetu ſe veſelijo, sa tebe proſijo ino shelijo, de bi priſhel ſkoraj sa njimi v' ſveto nebo. — Ljubi njih, in perporozhaj ſe njim, naj Boga sa tebe proſijo; molitev pravizhnih veliko premore, koljko vezh proſhnja isvoljenih.

Lepo miglajo ſvetle svesde na ponozhnim nebi, kashejo pot brodnarjam po morji ino popotnikam ſteso po ſuhim; ſhe lepſhi ſe ſvetijo isvoljeni boshji v' nebeſih, ino nam kashejo pravo pot ſrezhno sa njimi priti. Moder popotnik ſe rad po nebi osira, kedar ſe njemu na semlji ſtemni, ogleduj ſe mladenzh tudi ti ino rad premiſhluj ſvetnikov ſveto shivlenje, dokler na ſveti malo kaj dobriga vidiſh.

Vſaki dan ſveta mati katolſhka zérkev veſél ſpomin eniga ſvetnika abhaja; obhajaj ga tudi ti, kakor te ſv. katolſhka zérkev vuzhi, ino ſe vſako jutro ſvetniku tiſtiga dné priporozhi. — Beri ino poſluſhaj, kako ſo boshji ſvetniki shiveli; shivlénje ſvetnikov, pravi ſv. Franziſhko Salesjan, je shiv evangelj. — Poſebno pa vſako nedelo ſi eniga sa tovarſha isvôli, njegovi priproſhni ſe isrozhi, njegove zhednoſti sapomni, in jih poſnemat' obljubi. — K' temu namenu najdeſh v' teh bukvizah dva ino petdeſet boshjih ſvetnikov, vſake ſtaroſti, vſa-

Digitized by Google

kiga ſtanu, poſebno sa mladenzhe popiſanih; po njih boſh ſposnal, kako ſe Bog v' ſvetnikih zhesti. — Oni tebi roke podájajo ino tebe k' ſebi shelijo, le tudi ti jim roko podáj ino lepo svesto hodi sa njimi, dokler enkrat po tebe pridejo ino te ſprémijo v' vezhno shivlenje. „Gotovo boſh tudi po tim kratkim shivlenji ti, kar ſo sdaj ſvetniki, ako boſh na semlji to, kar ſo oni bili ſvoje dní.“ Sv. Janes Kriſoſtom.

Dva ino pétdeſét boshjih ſvetnikov, mladenzhov poſebnih prijatelov ino nebeſhkih tovarſhov.

1. Sv. Alojsi.

Isglèd ſvete nedólshnosti.

Sv. Alojsi, nedolshen ino ko angel zhiſt mladénzh, je bil na Laſhkim 1) v' Kaſtiljoni de-

1) Laſhko (Italja) ſe imenujejo vſe lepe deshele sa Tershaſhkim morjam od laſhke Gorize globoko med ſredno morje. Ako sa ſonzam gresh, ſtopish na Franzoſko; ako ſe na gorenſko oberneſh, prideſh na Nemſhko. Slovenſkiga ſe dotika Benezhanſko Lombarſko

Digitized by Google

má, pervorojen ſin kraljeviga vajvoda. Bogabojezha mati ga je she v' sibeli Bogu isrozhila, pa tudi vuzhila njemu ſlushiti, poſebno pa ljubiga Jesuſa ino Marijo zheſtiti. Blago déte Alojsi je rádo vbogalo; vſe ſvoje shive dni angelſkiga oblazhila nedolshnoſti ino poſvezhijozhe gnade boshje sgubil ni, kteró je per ſvetim kerſti sadobil. — *Oh, kako lep je fantizh v'*

---

kraljeſtvo, v' kterim ſta poglavitne meſta Benedke (Mletke) ino Milán. Sa Lombarſkim pridejo papeshove dershave, kjér je Rim nar imenitniſhi meſto. She dalej na ſpodjanſkim (nishej) je Napolitanſko, ino nar nishej Sizilſki otok. — Lahi ſo radi dobre volje, pa tudi hude jese, vſmilezhni ino priljudni, radi molijo ino ſo terdi katolſhki kriſtjanj. — Laſhka semlja je ſilo topla in rodovita, kjér raſte toljko shlahnih laſhkih rezhi. Ravnine ſo ſilo ſhiroke, prelépo obdelane, reke velike, ſneg le po gorah nekoljko pobeli; sa to ſe Laſhko Evropini vert imenuje.

Evropa je tiſti nar bolj ſrezhen del ſveta, kjér Slovenzi, Nemzi, Lahi, Franzosi, Anglesi, Shpanjoli, ino drugi ſoſedi prebivajo. Od jutra ſe Asje dershi, od drugih krajev jo morje obdaja. Semlja je sdrava in rodovita, kjér ni premerslo, tud ne prevrozhe. Rodi nam shita in vina, daja ſrebra in slata, kakor drugih potrebnih rezhi. Evropejzi ſo nar bolj rasumni ljudjé; deb' le tudi pametni bili!

Digitized by Google

ſveti nedolshnoſti! angel je v' zhloveſhki, podobi. Kdor pa hozhe nedolshno shiveti, mora ſa ſveto zhiſtoſt ſkerbeti, kakor ſv. Alojsi.

Kedar je vtegnil, ſe je v' ſveto ſamoto podál, in zhe ſo sa njim poglédali, kaj dela, je klezhé molil, ſveto pél, alj pa ſvete hukve bral. — *Otrok, ki je rad poteple, ſvojo nedolshnoſti dolgo ohranil ne bo; otrozi je med ſebo ſtraſhnih rezhi navuzhijo. Mladénzh, ne ſahajaj v' ſlabe tovarſhije, derſhi ſe Jeſuſa ino Marije kakor ſv. Alojsi.*

Bogu bolj sveſto ſlushiti ſe je saobljubil vſe ſvoje shive dni zhiſto po deviſhko shiveti. De bi v' gréh ne padil, ſe je vſako ſredo, pétek ino ſaboto poſtil, pa tudi druge dni le sa potrebo jedil ino pil. Shenſkih ſe je zhifti mladénzh ſkerbno varval, ſe ni bres file s' nobeno pogovarjal, ino je beshal dalj ko je mogel is takiga kraja, kjér ſe je kaj neſpodobniga godilo, alj govorilo. — *Kako pa ſedajnih mladenzhov veliko shivi? Mnogoterim je ſhe materno mleko po ſobih zedi, in ſhe ſo ljubo nedolshnoſt ſgubili. Shivijo, kakor bi ne bilo peklaino ne nebéſ. Kar je gerdiga, jim dopade, poſhtenja pa jih je ſram; ne bojijo ſe greha kakor ſv. Alojsi.*

Ozhe vseme mladiga Alojsija na vojſko, de bi ſe sholnirſhine privadil. Sliſhal je bojake gerdo govoriti, ino ſhe ni vedil, de ſo neſpodobne beſede greh, Kakor hitro je pa ſposnal, de ſo te neſpodobne beſede greh, ſe je vſiga

Digitized by Google

zhiſto ſpovedal, ino je smôte ſvoje mladoſti mozhno obshaloval. — Sa vredno ſveto obhajilo ſe je tri dni pripravljal, ino je tri dni po obhajili Jesuſu sa toljko miloſt hvalo dajal. Od gorezhe ljubesni do ſvojiga Isvelizharja ſo ga po obhajili vſelej ſolse polile. — *Pogoſto k' ſveti ſpovedi ino vredno k' ſvetimu obhajilu hoditi je mladenzham toljko potrebno, ko po dné jeſti, ino po nozhi ſpati, ako pravizhno shiveti hozhejo. Kdor vſakiga meſza, alj ſaj vſake kvatre vredne ſpovedi ino ſvetiga obhajila ne opravi, bo teshko ſvojo nedolshnoſt ohranil, ino ſe lehko pogubil.*

Ozhetu ojſtro shivlenje mladiga Alojsija ni bilo po volji; pôſhlejo ga v' velike meſta, v' kraljeve hiſhe, naj bi ſe bolj ſveta privadil. Moder mladénzh ſe pa sapelivimu ſvetu oſlepiti ni dal, ter je ſposnal, kako je prasno vſe poſvetno velizhaſtvo, zhe nam brani Bogu lepo ſlushiti. Sklenil je duhovnik biti. Kakor rada ſo mu poboshna mati privoljili, tako mozhno ſo mu ozhe branili. She le v' dvéh letah sa tem jih preprosi, ino veſél v' red (orden) ſvetiga Ignazja k' Jesuitam gre. — *Potreba je ſinu poſluſhati, v' katér ſtan mu ozhe ino mati ſvetujeta; alj ſhe bolj poſluhniti Boga ino premiſliti nagnenje ſvojiga ſerza. Srezhniga ſtanu ni, ako ſe bres Bogá isvoli.*

V' duhovſkim ſtani je bil ljubzhik boshji veſ ponishen ino pokoren; zhe ravno shlahniga rodu, je vſe domazhe dela voljno opravljal, pa tudi blishnimu pomagati ſi je po vſi mozhi pri-

Digitized by Google

sadél. Kedar ſe je kushna bolésen v' Rimi 1) veliko ljudi prijela, je isprosil, de ſo ga poſlali bolnikam strezh. Na svojih ramah jih je v' bolnishnize (ſhpitale) nosil, ino sa vboge od hiſhe do hiſhe vbogajime prosil. Ljudjé, ki ſo ga to storiti vidili, ſo tudi po njegovim isgledi storili. — Kogar pa dobri ljudjé radi imajo, njega tud Bog rad imá.

Sv. Alojsi je sbôlel, ino ſe bres vſiga odloga vmreti pripravljal. Voljno je vſe sdravila jemál, naj ſo ſhe toljko grenke bile. Le od nebéſ ſe je nar raji pogovarjal, ino je svoji ljubi materi pisal, naj ſe s' njim veſelijo, de je she tako bliso svetiga raja. — Kedar je zhutil, de ſe njegova poſledna ura she blisha, je vſe okolj stojezhe povabil, naj sahvalno peſem s' njim sa-

---

1) Rim (Rom) nar imenitniſhi meſto na Laſhkim. Dva brata ſta ga 764 let pred Kriſtuſovim rojſtvam posidala. Bilo je nekdaj poglavitno meſto snániga sveta ino je ſhe sdaj glava zeliga kerſhanſtva. — V' Rimi prebiva nad 152,000 ljudi, je 35,900 hiſh, ino 328 zerkuv; med njimi nar vezhi ino nar lepſhi na sveti zerkev sv. Petra, v' kteri je njegovo pokopaliſhe. — V' Rimi je veliko imenitnih pa ſhe vezh svetih rezhi; sa to is vſih krajov kerſhanſtva veliko romarjov v' to sveto meſto hiti, na pokopaliſhi dveh pervih Apoſtelnov ino toljko drugih marternikov svoj boshji pot opravit, tam, kjér vidni poglavar sv. ker. zerkve, sveti ozhe papeſh, svoj ſedesh imajo.

Digitized by Google

pojò. Posledaizh se je lepo nasmejal, rekòzh: „Gremo gremo s' veseljam!“ Vprashajo ga: „Kamo?“ „V' nebesa!“ jim odgovori, se poln savupanja v' podobo krishaniga ogleda, isdihne poboshno, rekòzh: „Gospod v' tvoje roke isrozhim svojo dusho!“ isrezhe sladko ime Jesus, in lepo mirno v' shtir ino dvajsetim leti svoje mladosti v' Gospodu saspi. —

Tako lepo vmerje nedolshen! Ljudjé se sa njim jókajo, alj veselo ga nebeshki angelzi spremijo v' sveto nebó; sakaj sv. Duh govori: „Ker je pravizhen Bogu dopadil, je bil njemu ljub; in kér je med grésshniki shivel, je bil ismed njih vset, de bi hudobija ne bila njegov um popazhila, ne hinavshina njegoviga serza sapeljala.“ Modr. 4, 10. „Lehka je nedolshnih smert, vezhni raj jim je odpèrt; le nekoljko tu terpijo, tam se vezhno veselijo.“ Sv. Atanasi.

2. Sv. Ambrosh.

Poshten mladénzh ino imeniten mosh.

Pogosto she dété v' mladosti pokashe, kaj nekdaj v' starosti bo; kakor se tudi v' shivlenji svetiga Ambrosha bère. Bil je imenitnih rimskih starishev sin, ino ko je she v' sibeli sladko spal, so buzhelize priletele, ino krog njegovih ust obsedele. Péstovna jih je hotla odpoditi, de bi

Digitized by Google

ga ne opikale; ozhe ji pa prepové, ter *hozhe* videti, kaj bo is tega. V' kratkim ſo ſame zhudno viſoko odletele, ino po tem ſo vſi ſodli, de bo to déte nekdaj imeniten mosh. Buzhele ſo pokasale prihodniga mosha, ki je bil s' ſvojim mizhnim govorjenjam pravizhnim ſladek ko méd (ſterd) krivizhnikam pa ojſter ko shelo (ojſterz) ſerditih buzheliz (zhibeliz).

V' ſvoji shlahti je imel ſv. Ambrosh ſveto devizo ino muzhenizo Sotero; nje je bil *bolj* veſél, ko vſih drugih ſhe toljko ſhtimanih ſorodnikov, ter je nje ſveto shivlenje poſnemal. Tudi nja ſeſtra Marzelina je bila ſveta deviza, ki ga je vuzhila bogabojezhe shiveti, ino ſveto zhiſtoſt toljko ljubiti, de ſe ni famo on vſiga neſpodobniga varval, ampak tudi ſvoje snanze ino snanke mozhno nagovarjal, naj po deviſhko shivijo. — *Poſhteni bratje ino ſeſtre je morjo med ſebo hudiga sveſto varvati ino k' dobrimu opominjati; le tako bojo vredni otrozi boshji, ino shlahta angelſka. Ravno to je nar imenitnej shlahnija.*

Mladi Ambrosi je poboshno shivel, pa ſe tudi pridno vuzhil. V' kratkim ſo ga deshélſkiga poglavarja v' Milani 1) poſtavili. — *Hozheſh*

1) Milán alj Milano je poglavitno meſto Lombarſkiga kraljeſtva v' laſhki desheli, proti Franzoſkim. Meſto je lepo ino veliko, ima nad 5600 hiſh, ino 145,000 prebivavzov; kralj nameſtnik in vſihi ſhkof v' njem prebivata. Milanzi lepo shido délajo.

Digitized by Google

mladenzh tudi ſrezhen biti, isvolj ſi v' ſvojih mladih letah dve nar potrebnej drushize: bogabojezhoſt in pridnoſt; one bote sveſte tovarſhize tvoje po poti prave ſrezhe; vſe drugo prave ſtanovitnoſti nima.

Tifti zhaſ niſo v' Milani ſhkofa imeli. Duhovſhina ino ljudſtvo ſe v' veliko zérkev sberó, noviga ſhkofa isvolit. Ambrosh, deshelſki oblaſtnik, pride mir ino ſpravo okerbét. Ravno ljudi lepo k' temu opominja, in neki otrok ſe v' zerkvi saglaſi: „Ambrosh naj bo naſh ſhkof!“ Vſe sberaljſhe to poterdi ino njega isvoli. On ſe je pa tiga preſtraſhil, ino je hotel sbéshati; alj niſo ga ispuſtili, dokler ni bil poterjen ino sa ſhkofa poſvezhen. — *Tako neſkonzhno moder Vishar nekimu oralo, drugimu kelh, tretjimu kraljevo palizo v' roke da; nékdaj pa vſim ſvet raj odpro, ki po ſvojim ſtani sveſto Bogu ſlushijo, kakor je ſv. Ambrosh ſlushil.*

Veliki nameſtnik boshji bil je ſkerben duſhen paſtir. Neprenehama je ljudi vuzhil, veliko ſvetih bukuv ſpiſal, mnogo greſhnikov poboljſhal, pa tudi veliko hudiga je preterpel sa boshjo zhaſt ino sa isvelizhanje ſvojih ovzhiz. Na ſmertni poſteli ſo ga prijatli proſili, naj bi ſi ſhe shiveti nekoljko zhaſa od Boga isproſil. Sv. Ambrosh jim odgovorí: „Niſim med vami tako shivel, de bi me merlo biti ſram ſhe nekaj zhaſa per vaſ shiveti; pa ſe tudi ne bojím vmréti, ſaj imamo Goſpoda dobriga.“ — *Srezhen, kdor tako*

Digitized by Google

shivi, de lehko na vezher ſvojga shivlenja ravno tak govori!

„Pravizhen bo, kakor palmovo drevo zvetel, in kakor zédar na gori Libani raſtil v' hiſhi Goſpodovi, v' veshi naſhiga Boga.“ Pſalm. 91.

„Zhaſt mladenzhov je: Boga bati ſe, ſtariſham pokoren biti, ſtare ljudi ſpoſhtovati, ſveto zhiſtoſt obdershati, in poſhtenoſt ljubiti, to je mladih lét lepota.“ Sv. Ambroſh.

3. Sv. Andrej.

Ljubej isvelizhanſkiga krisha.

Boga prav ſposnati, ino ſvoje shivlenje po boshji volji ravnati, mora biti vſakiga zhloveka perva ſkerb, kakor je bila ſvetiga Andreja. Sv. Andrej in Shimon Peter, ſi brata, ſta po Galilejſkim morji 1) ribila ob zhaſi, kedar je ſv. Janes

1) Obljublena deshela ſe je ob zhaſi Jesuſovim rasdelila v' Judejo, Samarijo, ino Galilejo. V' Galileji je veliko jesero, Galilejſko morje imenovano, 3 mile dolgo, 1 milo ſhiroko, vſe shivo shlahnih rib. Krog jesera ſo bile prelepe rodovite okoljze; ob morju ſo ſtale meſta Kapernaum, kjér je Kriſtuſ ſtanoval, Betzajda, kjér je bilo nar vezh apoſtelnov domá; Korazajm ino drugih vezh. Skos jesero lepa reka Jordan tezhe. — V' tim veſelim kraji je nar rajſhi Jesuſ vuzhil ino zhudeshe delal.

Digitized by Google

kerſtnik v' puſhavi pridgovat' sazhel. Sv. Andrej ga je hodil ſkerbno poſluſhat, ino je ravno prizho bil, kedar je ſv. Janes kerſtnik Jesuſa ljudém obljubleniga odreſhenika pokasal, rekózh: „Poglejte jagne boshje, ki grehe ſveta odjemlje!“ — Veſelo ſe je po tem ſv. Andrej Kriſtuſu ponudil, naj hi ga sa uzhenza vsel, kar ſe je tudi sgodilo. To ſrezho ſv. Andrej ſvojimu bratu pravit hiti, rekózh: „Isvelizharja ſmo najdli, kteriga ſo nam preroki napovedvali.“ Tudi Shimona Petra k' Jesuſu peljá. — *Oh, kako lepa je taka braterna ljubesen, ki bratam v' nebeſa pomaga!*

Kedar ſta ravno tiſto leto ſv. Andrej ino Shimon Peter s' ſvojimi tovarſhi zelo nozh ribila, pa nizh vjela, pride Jesuſ s' veliko trumo ljudí k' Galilejſkimu morju. Ribizhi ravno mreshe shaloſtno perejo; in kedar Jesuſ vuzhiti neha, rezhe Shimonu, naj ſhe enkrat vlak naredijo. Storíli ſo, ino toljko rib vjeli, de ſo ſe mreshe tergale, ino zholni topili. Na tolik zhudesh jih je Kriſtuſ poklizal jit po vſim ſveti ſkos isvelizhanſke nauke ljudi v' nebeſhko kraljeſtvo lovit alj ſpravljat. Gredózh ſo vſe popuſtili ino sa Jesuſam ſhli. — *Tako moraſh biti tudi perpravlen, mladenzh, sa boshjo zhaſt ino svelizhanje duſh je vſiga poſvetniga isnebiti, ako bi bila boshja volja, ſaj na sgubi ne boſh; vſe bo tebi ſtokrat povernjeno, po ſmerti pa vezhno shivlenje dano.*

Digitized by Google

Jesuſ je ſvetiga Andreja toljko ljubil, de ga je med 12 ſvojih apoſtelnov vsel, ki ſo ga po vſih krajih ſpremljali, koder je hodil, vſe vidili, kar je ſtoril, ino vſe ſliſhali, kar je vuzhil, po njegovim odhodu ſveto kerſhanſko véro po vſim snanim ſveti raſſhirat. Do konza je bil sveſt ſlushavnik ſvojiga Goſpoda.

Sv. Duh je na binkoſhtno nedelo apoſtelne napolnil, ino sazheli ſo ſveto véro Jesuſovo osnanovat'. Sv. Andrej je ſpervizh Judam pridgovat, ino je bil s' drugimi apoſtelni savoljo Jesuſoviga imena preganjan. Po tem ſe je podál med nesnane narode, ki ſo po ſévernih krajih Evrope 1) prebivali, ino je, kakor vuzheni terdijo, tadi ſtarim Slovenzam veſél glaſ kraljeſtva boshjiga osnanoval. Poſlednizh ſe je v'

1) Zel ſvèt ſe na ſhtiri kraje, ſtrani ali poglovitne vetre rasdeli. Zhe ſe oberneſh v' tiſte kraje, kjer ſonze is haja (vſtaja), imaſh pred ſebò is-hod, vſtôk alj jutro: sa ſebò sahod, sapad alj vezher; na deſno je jug, jushna alj poldanja ſtran; na levo je ſever alj polnozhna ſtran. Po tem ſe rezhe: od is-hoda do sahoda, od juga do ſeverja; to je, od eniga kraja semlje do drugiga, — Vſa semlja ima pét poglavitnih delov, kateri ſo: Asija, kjer je hil Kriſtuſ rojen; Afrika, kjér ſo Samurzi, sazherneli ljudjè; Evropa, kjér mi shivimo; Amerika ino Avſtralija, alj Polinesija (mnogotozhje) ki ſe nov ſvet imenujete, ker ſo nju v' novih zhaſih najdli.

Digitized by Google

Gerſhke kraje, v' Ahajo ino Epir obernil, ino je perpridgoval v' poglavitno meſto Patras. 1) Veliko nevérnikov ſe je dalo kerſtiti, ino ravno to je meſtnimu poglavarju Ageju toljko samerſelo, de ſvetimu Andreju prepove od Jesuſa govoriti, ter mu vkashe malikam darovati. Sv. Andrej mu pa odgovori: „Jes darujem vſaki dan vſigamogozhnimu, edinimu Bogú, ne klavne shivine, temuzh neoſkrunjeno jagne na ſvetim altarji, ki zelo ino shivo oſtane, tudi po tem, ko ſe vérnim she savshiti da.“ Na vſe to ga poglavar v' shelesje djati sapové, ino po-

1) Gerſhko (Grezija, Helenſko) ſo imenitne deshele dalezh sa Hrovaſhkim pod jugam, med morjam ino Turſkim zeſarſtvam. Po tiſtih deshelah ſo lepe planine, kjér zhede paſejo, pa tudi rodovitne doline, kjér doſti shlahniga ſadja raſte. Med deshelami o morji ſte poſebni dve Ahaja in Epir; Patras poglavitno meſto v' Ahaji. Imenitne ſtare meſta v' Greziji ſo Korint, Solunj alj Teſalonika, Filipe, v' kterih je ſv. Paul vuzhil, ino jim liſte piſal; ino poglavitno meſto Atén. — Gerki ſo bili ſvoje dni vuzheni ino ſlavni ljudjé; njihov jesik je po vſim snanim ſveti ſlovel; tudi apoſtelni ino evangeliſti ſo v' gerſhki beſedi piſali. Bili ſo dolgo lét Turkam pokorni, sdaj pa ſpet ſvojiga kralja imajo. Gerki ſo umetni saſtopni kupzi, ino ſvojo kupzhijo po morji ravnajo.

Digitized by Google

ſlednizh krishati obſodi, naj bi kakor njegov Goſpod krishan vmerl.

Po poti k' ſmerti perpravlen krish od dalezh vgleda, in ga veſelo posdravi, rekózh: „Oblagi (ſrezhen) krish, ki ſi ſvojo lepoto od vudov Goſpodovih prijél, dolgo ſim te sheljel, neprenehama jiſkal. Miren ino veſél k' tebi pridem; vsemi me ismed ljudi ino isrozhi mojimu vuzheniku, naj me on po tebi prime, ki me je na tebi reſhil!“ *Oh, kaj vſe shiva ljubesen v' Jesuſa premore! tudi nar ſtraſhnej martro v' veſelje premeni, in je mozhneji ko ſmert.*

Dva dni je ſv. Andrej shiv na krishi viſel ino ni do sadne ure nehal ſveto véro Jesuſovo osnanovati, ter je sa ſvoje morivze molil. Ljudém ſe nedolshen apoſtel vſmili, hozhjo ga poſilim isſneti; Andrej je pa le proſil: „Goſpód! ne naj ſvojiga ſlushavnika is krisha vseti; vsemi me raj ti k' ſebi; ſaj je she zhaſ, de k' tebi pridem.“ Tako je lepo vmerl.

Oh, naj bi mladenzh tudi ti le nekoljko ljubesni Andrejove do Jesuſa imel, radovoljno bi vſe ſvoje krishe ino teshave ſvojiga ſtanu preſtál, kakor naſ Kriſtuſ jam opomina: „Ako hozhe kdo sa meno priti, naj satají ſam ſebe, ino vſak dan ſvoj krish sadene ino naj gre sa meno.“ Luk. 9, 23.

Digitized by Google

„Kriſtuſov krish nam nebeſa odpira, s' savupanjam on bolnike podpira ino ſlepe sa roko peljá; on je drevo vſtajenja, on leſ vezhniga shivlenja.“ Sv. Krisoſtom.

4. Sv. Anton puſhavnik.

Bogabojézh mladenzh ino ſvet mosh.

Sv. Anton je bil v' neki veſi na Egiptovſkim 1) rojen. Njegovi ſtariſhi ſo bili imenitni ino bogati ljudjé, alj de bi ſe nedolshen mladénzh med nevérnimi tovarſhi ne pohujſhal, ſo ſe bali Antona v' ſhola dati; sa toljko bolj ſkerbno ſo ga doma vuzhili Boga prav ſposna-

1) Egipt (Miſirſko) ſe imenuje velika, bogata deshela v' Afriki, obljubleni desheli ſoſeda. Od jutra ima rudezho, proti ſeverju ſredno morje, ino ſe le nekoljko obljublene deshele po ſuhim dershi. V' Egipti ſo velike gore ino ſtraſhne puſhave; pa tudi doſti rodovitniga polja. V' tiſtih krajih sa simo ne véjo, le ſpomlad ino poletje imajo; vrozhina je toljka, de vſe vſahne. Po ſredi deshele tezhe velika reka Nil, ki vſako leto o pravim zhaſi s' ſvojoj povodnjój vſe pokrajne doline toljko pognoji, de ſe po pravizi Egipt shitniza imenuje. — Sedajni prebivavzi ſo ſploh Mahomedanzi; le malo kriſtjanov sdaj v' Egipti prebiva.

Digitized by Google

ti, ino mu svesto slushiti. Tudi brati se je navuzhil. — *Dobro je sina v' sholo dati, ki je prebrisane glave, pa sadershanja lepiga; lehko bo kdaj imeniten gospód, slava svoje shlahte, ino srezha svojiga ljudstva; alj she loshej bo sin sapeljan, sanikarn potepúh, sramota svojiga kraja, ino zele deshele nadloga. Ni na sveti vezhiga neteka, kakor je spazhen dijak (ferderban shtudent), kedar se smoti. Ozhetu ino materi berashko palizo prineše, bratam ino sestram suknjo issleze, ino posleduizk sam sa njimi berazhiti gre. Bog varji stariše takih shtudentov! Kedar se pa otrozi v' mestne shole dajajo, naj bo stariševa perva skerb, de bojo per poshtenih kershanskih ljudéh.*

She ni bil poboshen mladenzh sv. Anton dvajset let star, she so mu starejshi pomerli. On ino njegova sestra, ki je mlajshi od njega bila, sta lepiga premoshenja prijela. Obilno premoshenje starishev je pogosto pohujshanje otrók; alj serze svetiga Antona je le v' nebesah svoje shelje imelo. Podál se je neko nedelo v' farno zérkev k' boshjimu opravilu. Gredózh premishljuje sveto shivlenje apostelnov ino pervih krishjanov, kako so vse sapustili, ino sa Jesusam shli. Tudi on sheli tako storiti, ako bi boshja volja bila, si lepshi plazhila v' nebesih saslushit. Kedar v' zérkev stopi, ino duhovnik na lezo (pridishnizo alj kanzel) prídejo, ravno besede is svetiga evangelja beró, ktire je Krishus bogatimu mladenzhu povedal: „Ako hozhesh

Digitized by Google

popolnama biti, jidi, prodaj, kar imaſh ino daj vbogim, in boſh saklad imel v' nebeſih; ter pridi in hodi sa meno.“ Te beſede ſo toljko njegovo ſerze vnelo, de je po tem rasen leſterniga dela, vſe ſvoje premoshenje med vboge rasdelil. De bi bres vſih poſvetnih ſkerbi Bogu ſlushil, ſvojo leſtro devizam isrozhi, ki ſo v' ſveti druſhini shivele; on pa v' ſveto ſamoto gre, kjér je molil, premiſhloval boshje rezhi, ino ſi s' ſvojmi rokami potrebna shivesh ſlushil. — *Kriſtuſ ne sapoveduje mladenzham vſe sapuſtiti, ino v' puſhavo jiti; vender vſim powé: „Jiſhite narprej boshje kraljeſtvo ino njegovo pravizo; vſe drugo vam bo naversheno. Kaj pomaga zhloveku, naj ji vés ſvet pridobi, ako pa ſvojo duſho sgubi.“*

Mladenzhi radi ſlabo sadershanje ſvojih verſtnikov poſnémajo, ſtare, modre ljudi pa sanizhujejo, kar je goſtokrat njih nar vezhi neſrezha. Sv. Anton ſi je pa bogabojezhiga ſtarzheka sa vuzhitela isvolil, kteri je v' njegovi ſoſeſki prebival. Hodil je tudi druge ſvete moshe objiſkat, ino ſe je od eniga prav ponishen biti, od drugiga moliti, od tretjiga poſtiti ſe, vuzhil. Kar je per drugih hvalevredniga videl, to je doma ſtoril, ino je tako v' ſvetih zhednoſtih raſtil, kakor mlado drevo sa biſtrim potokam raſte.

Kakor je pa ſadunoſnimu drevju hudiga vetra ino burje potreba, de ga goſenze ne objedo, ta-

Digitized by Google

ko potreba je tudi pravizhnimu ſkuſhnje. Hudi duh je hotel ſvetiga Antona omôtiti, ter mu je na miſel noſil lepo bogaſtvo, kteriga je drugim sapuſtil, ino sdaj ſam v' toljki revſhini shivi; kasal mu je, kako ſrezhno bi bil lehko shivel, sdaj pa v' puſhavi toljko terpi. Sv. mladénzh ſe pa ni premôtiti dal, ſhe toljko syeſtejſhi je molil, poſtil ſe, klizal Jesuſa v' pomozh, ino je vſe ſkuſhnjave ſrezhno premágal. — *Vſak zhlovek ſvoje ſkuſhnjave ima, poſebno pa v' mladih letah; ſaj je bil tudi Jesuſ ſkuſhan. Ali ſkuſhnjava nima oblaſti naſ premagati, ako le ſami nozhemo. Po Jesuſi vſe premóremo, ki nam mozh daja.*

Veliko let je v' ſvoji ſveti ſamoti preshivel, ino njega ſveto shivlenje ſe je po vſim ſveti rasglaſilo. Stari ino mladi, modri ino nevedni k' njemu hitijo, njega paſtuſhat ino zhudeshe vidit, ki jih je nad bolnikami ſtoril. Nekteri ſo ga proſili, naj bi jih popolnoma ſveto shiveti vuzhil. Poſtavili ſo ſi okolj njegove bajtize male hiſhize (hramze), ino ſo per ſvetim Antoni v' ſveti druſhini shiveli, molili, ſvete peſme peli, premiſhlovali boshje rezhi, ino pridno delali, kakor jih je on vuzhil. Tako ſo ſe menihi sazheli, in ſv. Anton je njih pervi apat, duhovni ozhe bil. — *Ni lepſhiga na ſveti, kakor to, de ſoſedjé ino domazhi v' ſveti druſhini shivijo, je hudiga varjejo, ino v' dobrim podpirajo; ſam Jeſuſ v' ſredi med njimi prebiva.*

Sv. Anton je bil she 105 let ſtar, ino Bog mu je rasodél, de bo v' kratkim vmerl. Obji-

Digitized by Google

ſkal je ſhe pred ſmertjo vſe ſvoje vuzhenze, jih opominvajé: „Preljubi moji otrozi! ne navelizhajte ſe dobrih del opravljati; shivite kakor bi vam vſaki dan vmreti bilo.“ — Vſe ga je hotlo per ſebi imeti; alj on je odgovoril: „Anton gre sdaj od tod, in ne bo dalej vezh per vaſ.“ — Povernil ſe je v' ſvojo ljubo ſamoto, ter je ſrezhno ino veſelo vmerl.

Kako reſnizhne ſo beſede ſv. Paula, ki govori: „Bogabojezhoſt je sa vſe dobra, kér ima obljubo ſedajniga shivlenja, ino prihodniga.“ Tim. 4, 8. „Brumnoſti hod je med vſemi nar lepſhi pot.“ Sv. Gregor.

5. Sv. Avguſhtin.

Isglèd praviga poboljſhanja.

V' Afriki, 1) delezh sa morjam je bil ſv. Avguſhtin rojen. Imel je slo poſvètniga ozheta,

1) Afrika, med pètemi deli ſvetá nar gorkejſhi ſvèt, je od naſ globoko pod jugam. Po vſih krajih v' morji ſtoji, le majhen krajez semlje, ki ſe Suez imenuje, ſe terde Asije dershi. Straſhne puſhave, nesmérne planjave rasbeleniga pèſka, ſo v' tiſtih nesnanih deshelah. Vetri ſo goſtokrat vrezhi, kakor plamén, ter s' ſvojim ſtrupam

Digitized by Google

pa bogabojezho mater ſveto Moníko. Lépo ga je vuzhila Bogu ſlushiti, ino Jesuſa toljko ljubiti, de ni mladenzha veſelilo bukuv brati, v' katerih ni preſládkiga imena Jesuſ najdel. — *Blagor ſinu, ki bogabojezho mater ima; kar ljubesniva mati ſinka navuzhi, vſe ſvoje shivedni ne bo posabil. Oj mladenzhi, ſluſhajte radi ſvoje matere, dokler jih ſhe imate; dobra mati ſo pervi dar miloſti boshje na ſveti.*

Otrokam nar nevarnej ſo ſlahe tovarſhije, kar ſpriden (ſpazhen) otrok hudobniga sna, v' to ſvoje tovarſhe tud' sapeljá, ako derhal otrok varuzha (varha) nima. Tako je mali Avguſhtin s' drugimi fantini v' neki ſoſedov vert slesil, kjér ſo polno jebelno drevo otreſli, ino nesrele jabelke ſvinam pometali. — *Veliko ſhkode otrozi is nevúmnoſti ſtorijo; ako ſe ne podvuzhijo prav, ino nobeniga ſtrahu nimajo.*

Avguſhtin odraſte, ino ſe v' viſoke ſhole podá. Vuzhil ſe je dobro, pa tudi sazhél prevsetovati, ino viſoke glave biti. Vuzhenoſt ga je napihnila, ino pregreha v' ſvoje sanke vlovila. —

---

ljudi ino shivino vmorlje. Sušha je toljka, de dni koda vode ne najdeſh. Nekoljko primorſkih krajov je pa tudi lepih in rodovitih, kakor Egipt. Ludjé ſo od prevelike vrozhine sagoreli ino zherni; po vezhim Mahomedanſke vere, divji ino sapuſheni. V' Afriki je ſhe veliko roparſkih (rasbojniſhkih) meſt, kjer s' ljudmi, kakor s' nevumnoj shivinoj kupzhújejo.

Digitized by Google

Oh kako nevarno je sa mladenzha, ki je prebrisane glave, pa ne ponishniga serza; napuhnesha se vse pregrehe lotijo. — Mladi Avgustin sazhne po dobrih voljah hoditi, ino se s' shenskim spolam snaniti; nedolshnost v' njegovim serzi vmira, in boshji strah ga sapusha. Ves posvetnih misel in nespodobnih shelj ne porajta opominvanja svoje matere, ne poslusha opomnize svoje vesti, in Bog dopusti, de se pravo vero sapustivshi Avgustin v' krivo vero smoti. — *Mladenzk, ki se nesramnih ljudi ne varjesh, v' nevarne kraje sahajash, vidish, kamo bosh sajishel! Ostudna ljubesen bo ti pamet skalila (omôtla), boshja roka te sapustila, de bosh vero tajil, dusho in truplo pogubil. Srezha tuoja, ako ozheta alj mater imash, ki te vredno svarijo, molijo ino se sa tebe solsijo, kakor sv. Monika sa svojga sina.* — Dni in nozhi se je mati sa-nj prejokala, in kedar si she vezh svétvati ne vé, gre bogoljubniga shkofa prosit, naj bi rasvajenga sina posvarili. Moder shkof shalostni materi odgovorijo: „Ne obupaj, shena! sin, ki svoji materi toljko solz veljá, se ne bo pogubil.“

Avgustin mozhno prebrisan, pa tudi shtimán, ni le sam pravizhniga pota sapustil; sam sapeljan je tudi drugih tovarshov sapeljal, kakor teshek kamen, ki se po bregi satozhi, tudi drugih kamenov sproshi, de se sa njim potozhijo. Prishel je v' Rim, is Rima v' Milán mlade ljudi posvetne sagovornosti vuzhit. Vsiga je imel

Digitized by Google

dovolj, pa ne mirne veſti; bil je greſhnik, ino greſhni pokoja nimajo.

V' trideſetim leti ſvoje ſtarosti sazhne ſvoje smôte ojſtro premiſhlovati; vidi ſlabo sadershanje krivoverzov, ki ſo ga môtili, in ſvoje gerdobe ſposnava. Sliſhati, kako lepo Milanſki ſhkof ſv. Ambrosh pridigje, ga hodi tudi poſluſhat. Boshja beſeda ga v' ſerze prime; on ſposnà ſvoje pregrehe, ino pravovérn kriſtjan biti sheli, alj bil je veſ v' pregreſhne ſlade sakopán, ino slo teshko mu je bilo ſe jih isnebiti, kakor ſam govorí: „Vlazhil ſim ſvoje teshko shelesje (hude navade) sa ſebò, pa ſim ſe vender bal, ſi ga rastergati; ſhe ſliſhati niſim mogel kegá, mi ſveto zhiſtoſt hvaliti; zlo branil ſim ſe mu, ki mi je roko podajal, me ſushnoſti reſhit', ktero ſim ljubil.“ — *Koljko mladenzham je v' pregrehi ravno tako godi. Lehko je lehko ſe v' saderſe saviti, ki ſo ſkrivno naſtavljene; teshko pa teshko ptizhu vjiti, ki je na limanze vjame. Alj kar ljudem mogozhe ni, je Bogu lehko.*

Zhedalje bolj nepokojno je Avguſhtinove ſerze prihájalo; jiſkal je v' piſmih poſvetnih modrijanov pokoja, alj ni ga najdil. Sazhne ſveto piſmo brati, ino sazhelo ſe mu je ſvitati. Potrebo, ſe k' Bogu poverniti, ſposnà, alj pregreſhno shivlenje ſe mu ſhe opuſtiti ne da; godilo ſe mu je kakor saſpanzu, kteriga kdo budí, kakor ſam pravi: „Sdaj sdaj bom, ſim djal; pa

Digitized by Google

le nekoljko mi ſhe naj; alj tiga: sdaj sdaj ni dolgo bilo ino moje nekoljko ni minulo.“ — Te ſvoje teshave Avguſhtin ſvojim prijatlam potoshi, ino njih nekdo mu perpoveduje, kako ſveto je ſv. Anton puſhavnik shivel, ino kako ſta po njegovim isgledi dva imenitna zeſarſka ſlushavnika vſe sapuſtivſhi ſhla Bogu ſlushit. Ta perpoved je Avguſhtina vſiga premenila. „Kaj délamo? je savpil; preproſti grejo v' nebeſhko kraljeſtvo, mi pa na vſe vuzheni abotniki, poglej, kako ſe v' neframnih pregrehah valjamo! Kaj naſ je ſram sa njimi jiti, kalj? kér ſo nam oni naprej uſhli? — Sdaj, ravno sdaj mora biti!“ — To je isrekel in terdno ſklenil poboljſhati ſe; pa njegove ſlabe rasvade, she toljko lét njemu druſhize, ſo ga mudile ino ſilile v' poprejno shivlenje. V' tim ſvojim duhovſkim vojſkovanji ſe v' ſamoten vert podá, pod neko drevo pokrukne (ſe poſloni), ino v' ſolsah milo sajoka, rekózh: „Oh kako dolgo bom ſhe le na jutri odlagal! sakajne kolj sdaj?“ Tako sdihaje saſliſhi glaſ, kakor bi mlado dete klizalo: „Vsemi in beri! vsemi in beri!“ — To je boshji glaſ, miſli; vſtane, ter vsame bukve liſtov ſvetiga Paula, in perve beſede, katere sagleda, ſo bile: „Ne v' poshréſhnoſti ino v' pijanoſti; ne v' nezhiſtoſti, ino nefrámnoſti, ne v' kregi ino nevoſhlivoſti, ampak oblezite Jesuſa Kriſtuſa, ino ne ſtréshite meſu po njegovih she-

Digitized by Google

ljah.“ Rim 13, 13, 14. Te, beſede ſo ga rasſvetlile. Sklene v' zhiſtofti shiveti ino vſe Bogu ſlushiti.

Sapufti ſvojo poſvetno ſlushbo, ino ſe lepo k' ſvetimu kerſtu pripravlja. Ko je kerſhen bil, ni bilo nepokoja ne shalofti v' njegovim ſerzi vezh, in od veſelja bi ſe bil jokal. — Poverne ſe v' ſvoje domazhe kraje, ino v' nekoljkih letah ga ſhkofa poſtavijo. Kar je v' mladofti pohujſhal, je sdaj s' ſvojimi nauki ino s' ſvetim shivlenjam poboljſhal, veliko ſvetih bukuv ſpiſal, greſhnikov preoberni, ino kerſhanſkih duſh v' nebeſhko kraljeſtvo pripeljal. She sdaj ſe po vſih zérkvah ſliſhi ſvetiga vuzhenika ſlavno ime.

V' ſvoji veliki ſtarofti je ſhe milo toshoval, rekózh: „Kako pozno ſim sazhél tebe ljubiti, o Goſpod! Kamorkolj ſe zhlovek oberne, ne najde drusiga, kakor doſti nepokoja ino nadlóg; le ſamo ti ſi njemu mir, le v' tebi ſamim ſvoje svelizhenje najde.“ Na ſmertni poſteli je neprenehama ſedem pſalmov pokore molil, ter je djal: „Nobén kriſtjan, ſhe toljko bogabojézh, naj bres pokore ne vmerje!“ Veſelo je umerl, rekozh: „V ſmilenga Boga imamo.“

Neſrezhen mladénzh, ki ſe v' ſvojih mladih letah smôti, ſhe neſrezhnej, ki pokoro odlaga. „*Versimo od ſebe dela teme, ino oblezimo oroshje ſvetlobe; opomina ſv. Paul. Kakor po dnevi poſhteno hodimo; ne v' poshreſhnoſti,*

ino v' pijanoſti, ne v' nezhiſtoſti ino v' neſramnoſti, ne v' kresi in nehvaleshnoſti.“ Rim. 13, 13.

„Zhloveſhko ſerze miru ne vskiva, dokler v' tebi, o Bog, ne pozhiva.“ Sv. Auguſhtin.

6. Sv. Basili in ſv. Gregor.

Poſhtena tovarſha ino sveſta prijatela.

Svéſt prijatel je boljſhi, kakor gotóv dnar, in poſhten tovàrſh je viden angel boshji mladenzhu. Taka prijatela ino ſholſka tovarſha ſta ſi bila ſv. Basili ino ſv. Gregor Nazjanzhan.

Sv. Basili je imel imenitne, ſvete ſtariſhe. Njegova babiza ſv. Makrina, ino bogabojézh ozhe ſta mladenzha v' ſtrahu boshjim isredila. Podál ſe je po tem v' vuzhene ſhole, potrebne modroſti vuzhít. Shtudentjé alj dijaki ſo po velikih meſtah grosno rasvujsdano shiveli; alj mladi Basili ſe je sapelivih tovarſhov varval, ino ſi je ſvetiga Gregorja prijatela isbral. „Skupaj ſva shivela, ſkupaj prebivala, in ſkupaj jedla. Bila ſva ene volje, eniga ſerza; le ena duſha je v' dvéh truplah prebivala. Edina ſkerb je nama bila zhednoſt, le sa prihodno vézhnoſt ſva ſe opominala bogabojezhe shiveti. Niſva ſe s' továrſhami pahajala, ki ſo ſe ſlabo sadershali. Dobro ſva vedla,

de je lohkejſhi ſe njihovih hudobji priváditi, kakor ſlabe tovarſhe hudiga odvaditi. — Le ſamo dva pota ſva v' meſti posnala, perviga v' zérkvo k' vuzhenikam potrebne modróſti. Na poſvetne dobre volje, kratkozhaſe in pojédi niſva pota védla, in vſe take potrate drugim prepuſtila. Naju nar vezhi prisadeva ino nar viſhi ſlava je bila ta, de ſva ſe kriſtjana imenovala, ino v' reſnizi bila.“ — *Tako ſv. Gregor pripoveduje. Kaj ſe pa od ſedajnih ſhtudentov prepogoſto ſliſhi in vidi?*

Nedolshni sapuſtijo mladenzhi ozhetovo hiſho ino ſe v' meſtne ſhole podajo. Ozhe in mati, bratjé in ſeſtre pojiſhejo ſvoje ſledne krajzarje jim pomagat. Po meſtih pa sapelivih tovarſhov vſe gomesni, (gomeslá) ki ſe jim prijasne délajo, ino jih v' ſvoje pajdaſhije vadijo. Po takih ſe navuzhijo jigrati, neſpodobno govoriti ino neſramne rezhi vganjati. Po dnevi ſe malo vuzhijo, po nozhi v' kaſeterijah ino v' oſhtarijah bedijo; nikdar ni dnarjov sadoſti. Po novih ſhegah ſe drago oblazhijo, dobro jedò ino pijejo, ſtarejſhi pa doma ſtradajo; bratjé ino ſeſtre bôſi hodijo. Kedar taki ſholzi o prasnikih damu pridejo, jih she veliko moliti vezh ne sna, hudobij pa toljko véjo, de je poſhtenih ljudí pred njimi ſtrah. V' zérkvo jiti, roke povsdigniti ino moliti, jih je ſram; ſe pohajati ino neſpodobno norzhvati, miſlijo de je po gospoſko ino lepo. Taki ſo duſhna kuga sa domazho okoljzo; hitro ſe

Digitized by Google

gerdih rezhí drugi ſantje od njih navuzhijo. — Vi ozhetje, ki ſine v' viſhi ſhole dajate, ſkerbno posvedujte, kako ſe v' tim alj v' unim meſti godí, ino v' nevarne kraje ne dajajte njih; pa tudi pobarajte vezhkrat vuzhenike, kako ſe sadershijo. Boljſhi je plushiti, boljſhi pukſho noſiti, kakor ſe v' ſholah smotiti, in pogubiti. — *Vi mladenzhi pa, ki v' ptuje meſta greſte, poſhtenih tovarſhov je dershite, kakor ſta ſi ſv. Basili ino ſv. Gregor dobra bila.*

Kedar ſe poſhtena mladenzha isvuzhita, terdno ſkleneta ne jiſkati poſvetne zhaſti in dobrote, ampak vſe k' boshji zhaſti oberniti. Sv. Basili poboshne moshe objiſkuje, ſe od njih navuzhit shiveti. Videti, kako neki tresno shivijo, drugi ſe ojſtro poſtijo, ſpet drugi ſveſto molijo in pridno delajo, ſe sazhudi, ino ſklene jih na tenko poſnemati. Tako je iſraſtil toljko imeniten ino ſvet mosh, de ſo ga maſhnika poſvetili, ino posnej velikiga ſhkofa isvolili. Sv. paſtir je tudi ſvoje ovzhize ſveto paſil, ino ſkerbno varval, de mu jih krivoverzi smotili niſo. To jim je ſilo merselo. Krivoverni zeſar poſhle ſvojga naméſtniga poglavarja nad Basilja, naj bi ga v' krivo véro pripravil. Alj sv. ſhkof mu na ravnoſt odgovori: „Zeſarju dopaſti ne bom pogubljal ſvoje veſti. Vſe, kar mi shugaſh (protiſh) mene ne vſtraſhi. Kdor ne gleſhta vézh, kakor bukuv nekoljko, pa lôsniga ponoſheniga oblazhila, kar ga na shivoti ima, ſe sa ſvoje blago ne boji. Me hozhete is do-

Digitized by Google

mazhije ſtirati? ne vém, sakaj bi ſe tega bal? Zel ſvét je meni ptuja deshela, le nebeſa imam sa ſvoj dom. Ka me hozhete v' jezho vrezhi? Tud' v' vôsi bom bolj veſél; kakor zeſarſki ſvetvavzi polek ſvojga g'oſpoda. Kar muke (martre) sadene, kako bi me terpinzhili? Moje telo je toljko ſlabotno, de jih ne bo preterpelo. Pervi mahlej bo tudi poſledni, ki mi ga vaſha mogozhnoſt dati samore. Kar pa savolj ſmerti: bo ona meni dobrotniza vſmilena, ki me pred boshje oblizhje popelja; ravno to v' ſvojim shivlenji nar bolj shelim.“ Tako je ſv. mosh hudobnim krivoverzam povedal, ino niſo ſe predersnili njemu shaliga ſtoriti.

Sv. Basili je mladenzham veliko naukov sapiſal, ino je bil, kakor ſv. Gregor, njegov tovarſh, ljube mladine sveſt prijatel ino vuzhitel. „Sveto piſmo, pravi on, in poglavitni nauki vezhniga shivlenja ſo kriſtjanu nar potrebniſhi podvuzhenje. Pa tudi druge vednoſti ſo dobre in tak rekózh zhedno pérje, ki shlahno ſadje lepſha in varje. — Mladenzhi, govori dalej, kar is tiga ſveta v' uni ſvet ne ponesete, tako blago ni vredno de ſe hvali, ino ſrezha imenuje, ki nam le kratko haſne. — Imenitna radovina, mozh ino lepota, zhaſt in oblaſt, vſe te rezhi niſo toljko vredne, de bi jih

prevezh posheleli, alj druge ljudi sa-nje savidali (nevoshlivali). Nashe vupanje gre v' dolgo vezhnoſt; kar nas totaj ſpremi, to naj ljubimo, tega po vſi mozhi jiſhimo.“

Poln dobrih del je ſklenil ſv. Basili ſvoje ſveto shivlenje. Od prevelikiga joka ſe per njegovim pogrebi niſo mertvaſhke peſme ſliſhale.

Tako priraſtejo is bogabojezhih mladenzhov v' poſhteni prijasnoſti modri in ſvèti moshjè; ſlaba tovarſhija pa mladenzhan vſo pravo ſrezho poshrè. Sa to pravi ſv. Duh: „Sveſt prijatel je mozhna brambа; — on vezh velja kakor ſrebro in ſlato: Le kteri je Boga bojijo, ga najdejo.“ Sir. 6, 4 — 16. „Ne pezhaj ſe s' hudobnesham; prijatel tvoj bo Jéſuſ ſam.“ Sv. Gregor.

7. Sv. Benedikt.

Imeniten vuzhitel ſvetiga shivlenja.

Kdor hozhe ſveto shiveti, mora she v' mladih letah sazheti; ſtaro ſuho drevó je bres zhudesha ne oseleni. — Nar nevarnej ſo mladenzhu ſapeliveshi; ako hozhe nedolshen oſtati, je jih mora varvati, kakor ſv. Benedikt.

Bil je v' Iaſhki desheli bliso Rima rojen, ino v' to meſto ſo ga imenitni ſtarejſhi v' ſholo

dali. Toljko pridno ſe je vuzhil, de ſo ga bili ſtárejſhi prav veſeli. Kedar moder mladenzh razvujsdano shivlenje ſvojih tovarſhov vgléda, ino ſposná, kako nevarno mu je med njimi shiveti, sapuſti meſto ino ſe v' tiho ſamoto podá, ter dobro vé, de je boljſhi med divjoj sverinoj prebivati, kakor med divjimi, sapelivimi ljudmi. — *Zhe ravno sa vſakiga ni, ſe sapeljvanju v' puſhavo ſkriti, je vender naſha dolshnóſt ſe sapelivzov ſkerbno sogniti, kdor nevarſhino ljubi, ſe v' nevarſhini pogubi.*

Tudi v' ſveti ſamoti naſ ſkuſhnjave najdejo; zhlovek jih noſi povſodi s' ſebó. Svetiga Benedikta ſó ſlabe miſli ino nezhedne shelje toljko obhajale, de ſe je she namenil bil v' poſvetno shivlenje nasaj poverniti. Alj v' tej teshavi ſe ojſtro poſti, moli in pokori, ter s' boshjoj pomozhjoj nezhiſte shelje na vſelej premaga.

Jélo je po desheli ſloveti, kako ſv. Benedikt ſveto shiví. Od vſih krajov ga pridejo objiſkovat, ino nja nauke poſluſhat. Veliko njih ſv. Benedikta naproſi, de per njem oſtanejo, ino v' ſveti drushini s' njim Bogu ſlushijo. Posidal je v' ta namén v' tiſtim kraji dvanajſt malih kloſhtrov, vſakimu kloſhtru je dal dvanajſt menihov ino eniga poglavarja. Sv. Benedikt je vſe lepo vishal, ter jim moliti ino délati ojſtro narozhal. Posneji ſe je na drug hrib preſelil, kteri ſe gora Kaſino imenuje, kjér je nov kloſhter poſtavil, dve zerkvi posidal, ino ſvete vodbe (regelze) ſpiſal, po katerih ſhe sdaj zherno oblezheni minihi shivijo, ki ſe po ſvojim du-

Digitized by Google

hovſkim ozheti Benediktinarji imenujejo. Sveti ino pridni moshje ſo bili; po vſih krajih ſo semlјo lepo obdelovali, ino mladenzhe vuzhili, kakor jim je ſv. Benedikt sapovedal.

Preden je ſv. Benedikt sbolel, ſi je dal pokopaliſhe pripraviti, ino ſheſti dan ſvoje bolesni v' zérkvo saneſti. V' ſredi ſvojih vuzhenzov sadno popotnizo (preſveto reſhnje Telo) savshije, ino v' njihovih rokah ſvojo dusho Bogu isrozhi. Po njegovi ſmerti ſe je ſvetla ſtesa is semlje v' nebeſe sasnala, ino saſliſhal glaſ: „Ta je pot, po kateri ljublen boshji prijatel v' nebeſa gre.“ *Hozhemo tudi mi sa njim v' nebeſa priti, mormo po ſvojim ſtani popolnoma ſveto shiveti. To naj Kriſtuſ vuzhi, rekozh: „Bodite popolnoma, kakor je vaſh Ozhe nebeſhki popolnama.“* Mat. 5 — 48.

„Kakor ſrove derva ogenj pogaſijo, tako saduſhijo tud modróſt gerde hudobije, o mladóſt. Delo, trud ino molitev odshenó ſkuſhnjave mladih lét.“ Sv. Ziprian.

8. Sv. Bernard.

Sérzhen premagavez hudobije.

Imeniten zerkvéni vuzhenik ſv. Bernard je bil na Franzoſkim 1) rojen. Bil je mladenzh

1) Franzoſko (nekdaj Galja imenovano) ſe sôve kraljeſtvo proti ſonzhnimu sahodu od Slo-

Digitized by Google

saliga liza, lepe postave, pa tudi prebrisane glave, de malo takih. Njegovi starishi so bili imenitni, bogati ino tudi pametni, ki niso svojih otrok rasvadili, ampak jih is mladiga ojstro shiveti vuzhili. Bernardovo nar vezhi bogastvo je bilo de so ga v' strahi boshjim isredili, de se je dobro vuzhil ino poshteno sadershal. Vse ga je ljubilo ino hvalilo, on je pa le ves pohleven ino ponishen bil. Vedel je, kako ste mladenzhu dve rezhi nar nevarnejshi: previsokih misel biti, ino preveliko govoriti.

Kakor se ose rade shlahniga sadu primejo, tako se prilisujejo sapelivzi mladenzham, ki premoshne starishe imajo. Tudi Bernarda so slabi tovarshi na svoje roko vabili, s'njimi rasbersdano shivét, sosebno po smerti njegove bogabojezhe matere, kedar ni bilo ozheta domá. Alj strah boshji ga je ovarval vsih sapelivost; bal se je Boga rasshaliti, ki vse vidi, ino vse vé.

---

venskiga. Od jutra se dershi nemshkih, shvajzerskih (helveshkih) ino lashkih deshel; od juga ima morje ino shpansko kraljestvo; od vezhera ino severja ga shiroko morje obdaja. — Franzoske deshele, so sploh rodovite, semlja shlahne vina shita ino sadje rodi. Imenitne reke po desheli tekò, po katerih se ladje vosijo. — Franzosi, ljudjê dobriga serza, pa lehkih misel. Bili so nekdaj dobri kristjani, ino veliko svetnikov je med njimi shivelo. — Posvetni modrijani so jih veliko smôtili.

Digitized by Google

Tudi nesramne shenske so sa njim lasile, to de nedolshen mladénzh she nobene pogledal ni. Pergodilo se je, de se ga neka nesramenza v' gostilnizi (oshtariji) loti. Kedar ji vbeshati mogel ni, na ves glas savpije: „Rasbojniki, tatjé so tukaj; pomagajte!“ Na to je ona isbéshala. — *Tako naj vsak poshten mladenzh svojo nedolshnost varje! Eantje pa, ki se radi sa voglam pomikajo, po hishah lásijo, ino se po kotih potikajo, tergajo angelsko oblazhilo svete zhistosti. Oshtarije (litushi alj taberne) so bile ino bojo mladenzham nevarnejshi, ko tolovajske jame.*

„Se sapelivimu svetu vmekniti, si je sv. Bernard Marijo devizo sa svojo ljubo mater isvolil, se njej posebno isrozhil, sapustil posvetno shivlenje ino se je v' sveto samoto k' bogabojezhim duhovnim podal. Teshko mu je to hodilo. Bratje, snanzi ino prijateli so mu branili, ino se sa njega jokali; tudi on se je sa nje jokal, ter jim golsijo ino nevarnost posvetniga shivlenja toljko shivo popisal, de tudi oni sklenejo jiti sa njim v' sveto shivlenje. Kedar se bratjé is doma odpravljajo, rezhe starejshi mlajshimu, ki bi imel doma ostati: „Vse nashe premoshenje naj tvoje bo; mi pa gremo v' samoto.“ Mlajshi silo shaloften odgovori: „Vi si nebesa isvolite, meni pa semljo pustite; ta delitev ni po pravizi!“ V' kratkim je shel tud on sa njimi. Poslednizh she ozhe h' svojim sinam v' sveto drushino gré, kakor tudi Umbelina Bernardova

Digitized by Google

feſtra. Bilo je ſedmiro otrók, ino ſedem ſvetnikov. *To je poſhtena, hvale vredna shlahta, ki ſe ne prepira sa poſvetno blagó, ampak sa ſveto nebó.*

Bog je dal ſvetimu Bernardu toljko modroſt, de je njega ime po vſim kerſhanſtvi ſlovelo. Papeshi ino ſhkofjé, kralji ino zeſarji ſo ga sa ſvêt praſhali; verh vſiga tega je pa tako priden ino ponishen bil, de ſi je ſam ſvoje ſhkorne (zhevle) trebil ino zhedil (puzal). — *Kako gerdo je torej mladenzham, ki ſo sdravi ino mozhni, pa sakadijo svezher blatne ſhkornize pod klop, ino blatni okolj hodijo! Po blatnim oblazhili ſe ravno tak lehko lenúh posná, kakor po prevelikim liſhpanji na ſameti vboshez.*

Ker je ſv. Bernard poſvetno zheſt ino obláſt savolj Boga sapuſtil, mu je Bog sa vſe to ſtotero nebeſhkih darov povernil. Bil je mogozhen v' beſédi, in vſe, kar je rekel, ſo ludjé ſtorili. Spiſal je doſti ſvetih bukuv, ino ſhe sdaj ſe v' pridigah njegove beſede boshjiga nauka ponovljajo. Premagal je ſerzhno vſe duſhne ino teleſne teshave, ter je ſhel, 64 let ſtar, v' veſelje ſvojga Goſpoda.

Varvati je potreba shlahen zvet, de ga mras (ſlana) ne omori; ſhe vezh varvati mlado ſerze, de ljube nedolshnoſti ne sgubi. Sa to ſv. Peter opomina: „Bodite tresni ino zhujte; sakaj hudizh, vaſh ſovrashnik hodi okolj, ko rujovezh lev, jiſkaje, kogar bi poshèrl.“ I. Petr. 5, 8.

Digitized by Google

„Sovrashnik lehko telesno (pregreshno) poshelenje sbudi, alj per tebi stoji, v' tajsto dovoliti, alj dopadenje pobiti.“ Sv. Bernard.

9. Sv. Blash.

Poboshen zhrednik.

Sv. Blash je bil bogabojezhih stariſhev ſin, ki ſo zhredo paſli ino ſe shivinſke reje shiveli. Po isgledi Jesuſovim ſo ſe lepo ravnali, kteri ſe imenuje dober paſtir ſvojih ovzhiz, ino ſo ſvojiga ſinka ravno tako bogabojezhe shiveti vuzhili, naj bi sveſt ſlushavnik Jesuſov bil. Mladénzh jih je rad vbogal, ſe je bal Boga rasshaliti ino ſe sameriti stariſham. Kedar je she sadoſti odraſtil, tudi zhredo paſe, ino je prav ſkerben sa ſvojo ljubo shivinzo. — *Srezkni Jo paſtirzi, ki ſe Boga bojijo, ino shivino ſhkode varjejo. Abraham, Jakob, Egiptovſki Joshef, Moſej in David ſo tudi paſli; paſtirzam je angel pervim osnanil, de je rojen Svelizhar ſvetá. — Veliko paſtirjev ſe pa na paſhi neſpodobno sadershi. Nedolshno shivino preklinjajo, nevſmileno pretépajo, v' ſhkodo puſhajo, kradejo, jigrajo, ſe gerdih rezhi vuzhijo, ino ſkrivaj ſtraſhne grehe délajo, ki v' nebó vpijó. Oh, takim niſo angeli tovarſhi; ſam preklenſhek je njim prijatel.*

Digitized by Google

Sv. Blash, priden paſtir, je lepo shivel, ino toljko dobriga ſtoril, de je njegovo ime po zeli desheli ſlovelo. Neverzi ſo tifti zhaſ kriſtijane hudo pregánjali, ino morili. Tudi ſvetiga Blasha ſo priſhli v' planino lovit. Ni ſe vſtraſhil sa Kriſtuſa vmreti, ſhe jeſti je ſovrashnikam dal, ki ſo ga po tem pred nevſmilenga ſodnika gnali. Serzhno je povedal, de Kriſtuſu ſlushi, ino rajſhi vmerje, kakor bi pravo véro satajil. Sa to ga vkashe nevérn ſodnik krisham svesati, ino s' volovſkimi shilami (bikovzi) nevſmileno rastepſti. Dober Bog mu je pa bolezhine polajſhal ino rane pozelil. Po tem ga rezhe v' poſodvo vreliga kropa vrezhi, kjér ga pét dni puſtijo, ter miſlijo, de je mertev. Bog ga ohrani per sdravji ino shivlenji. Shesti dan pridejo rabelni, de bi truplo is vode vergli, ino ſe sazhudijo, nja shiviga viditi, ſposnajo pravo véro, ino ſe dajo kerſtiti. — Sv. Blash ſe ſpet k' ſvoji zhredi poverne, kjér je v' ſvojim delavnim ſtani ſrezhno shivel, dokler ga je Bog k' ſebi vsel.

Bog je vſakimu zhloveku prijatel, ki njega ljubi, naj bo bogát alj vboshen, goſpod alj kmet. Ne posabi lepiga nauka, kteriga ſtari Tobija mladimu da: „Ne boj ſe moj ſin; zhe ravno borno shivimo, veliko dobriga bomo imeli, ako ſe bomo Boga bali, vſiga greha varvali, ino ſtorili dobriga.“ Tob. 4, 23.

Vſe poſvetno je gol prah; prava ſrezha boshji ſtrah.

Digitized by Google

10. Sv. Boſhtjan.

Stariſhi ſv. Boſhtjana (Sebaſtijana) ſo bili vboshni kmetizhi v' ſhpanſki desheli. 1) Lepo ſo ga isredili po ſvojim ſtani, ſkerbno moliti vuzhili, ino pa varvati ſe greha. Boſhtjan je vidil ſvojiga ozheta ino ſvojo mater lepo Bogu ſlushiti, ino je ravno tako ſtoril. Paſil je majhino zhedizo ſvojih ſtariſhov, in ko je shivinza pohlevno dersala, je on na paſhi pokleknil, ino molil. — *Nedolshna otroke Bog nar raji vſliſhi, ter jih reſhi vſake nefrezhe, kakor ſvetiga Boſhtjana.*

Kekar je she sali ſantizh odraſtil, pride nevarna kushna bolésen in ſe ga prime. De bi drugi bolesni od njega ne dobili, ga v' neko bajtizo (utizo) na ſamim savlezhejo, in mati mu

---

1) Shpanſko kraljeſtvo (Shpanija) je od naſ dalezh pod jugam, ino ſe po ſeverji Franzoſkiga, proti vezheri Portugalſkiga kraljeſtva dershi; od vſih drugih ſtrani je pa morje. Deshela ima viſoke gore, velike reke, ino je ſploh rodovita.

Spomlad (vigred) ſe she po ſvetim Boſhtjani sazhne; po leti je ſtraſhna vrozhina, po enih krajih ſhe prav ſnega ne posnajo. Shpanjolzi ſo zherſtvi, ſhtimani ludjé, vſi katolſhke vére. Velika bogatija, ki ſo jo ſvoje dni is noviga ſveta vlekli, je deshelo oboshala, ino ljudſtvo vezhdel nefrezhno ſtorila.

Digitized by Google

vſaki dan jeſti neſe, pa od dalezh pred nja poſtavi, de bi vsel ino jedil. V nekih dneh she ni mogel vezh vſtati, ne leſti po ſvoje koſilo; mati miſli, de je she mertev, ino ſe po njem jozhe (plaka). Sdaj pride divji volk v njegovo utizo, ga sa glavo sgrabi, mu bule alj humpe, ki jih je imel, predére, zhedno islishe, ino ga sapuſti. To je bilo njegove sdravje. Spet je okreval (osdravil) ino priſhel sdrav domó. Kar jih je videlo, vſi ſo Boga hvalili, ki ſvojim ljúbejam tako zhudno pomaga.

V dvajſeto leto ſvoje ſtarosti je doma oſtal, ino ſe vſakiga dela dobro navadil. Kér pa ſtarejſhi s' ſvojoj maloj kmetijzoj vſih otrók niſo mogli rediti, ſi je ſhel Boſhtjan dalej kruha ſlushit. Premoshna vdova ga v nekim mesti ſlushiti vseme. Skerbno je vſe po opravljal, ſvojo goſpodinjo rad vbogal, ino ſpoſhtoval. Vdova ga hozhe v neframen greh sapeljati, poſhten hlapez pa rajſhi ſlushbo sapuſti, ki je bila njemu nevarna in goſpodinji. — *Tako ſkuſhnjava nikolj ne prasnuje; vedno je potreba zhuti. Mladénzh naj is hiſhe beshi, kjér je njemu mresha pregréſhniga snanja naſtavlja; boljſhi je zhiſta véſt, ko slata ſlushba.*

Boſhtjana je neki shlahen goſpod v ſlushbo vsel; alj hzhér, kteréa je ozheta goſpodinila, ſe je sazhela bogabojezhimu hlapzu perlisovati. Neki dan s' volmi poln vos blaga pripelja, kar mu hzhér nekoljko ſladke torte prineſe; alj Boſhtjan nozhe prikupila, koſze torte volam da ino tako ſkuſhnjavo premaga. — *Nar bolj sa-*

Digitized by Google

peljivi mladim ljudém ſo lepi dari, ki ſe v' neſpodobnim ſuanji dajajo: sdaj kako gisdaſto (ofertno) oblazhilo, pa ſtati perſtani, alj uhane; sdaj kaka nova haderza. Vſe te rezki ſo zena pregrehe, in kdor jih jemlje, ſe ſkuſhanavi predá. Nar nevarneiſhi pa je od takih ljudi, ki neſpodobno miſlijo, poſebej jeſti in piti jemati. V' takih ſladkarijah je nezhiſten ſtrup; ne jemli ga!

Boſhtjan ſi je drugo ſlushbo pojiſkal, ino v' nekim meſti poſhteno goſpôdo ſlushi. Bil je veſ priden ino prijasen, kakòr ſe kerſhanſkimu hlapzu ſpodobi, ino ſhe gerdiga miſlil ni; pa goſpôda je dve hzhéri imela, kterih ena je hodila sa njim, ter mu obétala, de ga bo vsela; zlo po nozhi je priſhla v' ſpalnizo k' njemu. Tega ſe iv. mosh preſtraſhi in bres pomiſlika ſlushbo sapuſti. — *Ponozhno lasenje in voglarija (veſovanje) je nedolshnoſti kuga. Kdor po nozhi h' drugimu ſpolu hodi, njega ſkuſhnjava vodi ino pregreha na vujsdi ima.*

Boſhtjan ſe je sunaj meſta na priſtavo nekiga goſpoda vſelil, ino je njegovo polje obdeloval. Bog mu je ſrezho dal, de ſo njive toljko rodile, de ſta on ino goſpod obogatela. Boſhtjan je po tem ſklenil ſe v' nov ſvét podati, de bi ſhe tam vezh dôbriga ſtoril. Kedar ſe v' ptuj ſvét odpravlja, mu pripelja neki vezher moshki ſpol mlado kerſhenzo, ter ga sa boshjo voljo proſi, naj njo pod ſtreho vseme, de ſe ji hudiga ne prigodi. Boſhtjan, vſmilenga ſerza, ji lepo poſtele, on ſe pa sa vrate na ſlamo vleshe.

Digitized by Google

Deklina ga pa sdaj sazhne prositi, naj bi njo v' Ameriko 1) s' sebo vsel, ter se joka in prilisuje. Na to se Boshtjan rasserdi, ino njo ojstro isprashuje, kdo ino od kodi je? Morla mu je povedati, kako je s' mladenzham nesramno shivela, in svojim starisham vbeshala. Gredozh njo starisham nasaj poshle, ino se po morji v' nov svet podá. — *Kdor ozhetu vbeshi, in sapusti svojo mater, nehvaleshnik, kako bo srezhen na sveti?*

Sv. Boshtjan je v' Ameriki nevednim ino

1) Amerika se tudi sapadna Indija alj novi svet imenuje, kér je te del sveta Krishtof Kolos she le v' leti 1492 najdil. Od vsih krajov Ameriko morje obdaja, ino se v' gorno alj severno, ino v' spodno alj jushno Ameriko rasdeli. Semlja je dobra in rodovita, daja shita, vina, slata srebra ino vsih potrebnih rezhi; veliko she pa ni obdelane. Strashno sarashene dobrove ino planine so she v' tistih krajih, nar vezhi gore, ino nar shirokejshi reke. Amerizhani ravno pod nami prebivajo; kedar je per nas nozh, je per njih dan. Ludjé v' Ameriki so is vsih krajov sveta: beli, zherni ino rudezhkasti, mnogih vér ino sheg. Silo veliko je she divjakov, ki praviga Boga ne posnajo, ino po planinah shivijo. Veliko ljudi v' novim sveti svoje srezhe jishe, veliko vezh jih pa le revshino najde. Veliko bogastvo je tam doma, pa tudi vboshtvo.

Digitized by Google

potrebnim ljudém neisrezheno veliko dobriga ſtoril. Vuzhil jih je shivino rediti, polje délati ino travnike kosíti; bil je ozhe zelo deshele. Bog mu tudi v' Ameriki ſrezho da. S' ſvojim premoshenjam je vbogim obilno pomagal, ſam pa po ſtari navadi borno shivel. Na ſvoje ſtare dni je ſvoje bogaſtvo vbogajme dal, on pa med brate ſvetiga Franziſhka v' kloſhter ſhel, ker je ſveto vmerl, kakor je ſveto shivel.

Mladénzh! ohrani zhiſto véſt, ino Boga ne posabi, tudi on te nikjér sapuſtil ne bo; Jaj je po zelim ſveti domá, in ti povſodi njegov ſin. On jam govori po ſvojim preroki: „De bi ravno shena posabila ſvojiga ſina, vender jes tebe posabil ne bom.“ Jes. 49, 15.

„Te hudoba sapeljava, Jerzhno ti pomagaj njo; hujſhi ko je b'la ſkuſhnjava, lepſhi tvoja krona bo.“ Sv. Avguſhtin.

11. Sv. Dominik.

Vbogih vſmilen prijatel.

Bil je v' ſhpanſki desheli ſv. Dominik imenitnih ſtarſhov ſin. Od ſvoje bogabojezhe matere ſe je navuzhil biti pohleven, bogabojézh in sa vſe priden. Sveto piſmo je v' mladih letah she nar raje bral, po katerim je ſklenil le Bogu shiveti ino ſkerbeti sa isvelizhanje ſvojiga blishniga. Vbogim je bil od ſvojih mladih dni po-

Digitized by Google

12. Sv. Felikſ.

Srezhen kmetiſhki hlapez.

V' laſhki desheli bliso Rima je ſv. Felikſ ſvoje ſtariſhe imel. Niſo bili premoshni, pa bogabojezhi, kakor tudi on njihov ſin. Bil je ſhe otrok, ino je shivino paſil, ter ſi v' tihi ſamoti na neko drevo krish sareshe, pod drevo poklekne, in zele ure lepo moli. Ker drugih molitviz ne sna, ſvet ozhenaſh, zheſhena ſi Marije, véro ino zhaſt bodi Bogu Ozhetu i. t. d. vezhkrat ponoví. Premiſhluje lepo nebó, zherno semljo, roshe na polji, ptize pod nebam ino ribize v' vodi; vſe rezhí mu kashejo dobriga Ozheta, ki jih je ſtvaril. — *Tako lehko ſlushi vſak zhlovek Bogu; ino zhe ravno brati ne sna, zelo ſtvarjenje sa bukve imá, is katerih velizhaſtvo boshje ſposnuje.*

Ko je Felikſ sa teshke dela terden israſtil, k' nekimu premoshnimu goſpodarju ſlushit gre, ino njega polje obdeluje. Ker po dné moliti vtegnil ni, je po nozhi molil, ino vſak dan k' ſveti maſhi ſhel, pa vſelej ob takim zhaſi, de ni ſvojga dela samudil. Poſebno rad je terplenje Kriſtuſovo premiſhloval, ter mu je ſvojo terplenje isrozhal. V' ſvoji bogabojezhnoſti ſe pa ſv. Felikſ ni kiſlo dershal; on je bil krótek, prijasen ino vedno dobre volje. V' ſlabe tovarſhije hodil ni, pa tudi ni teshil zhres druge; ino zhe ga je kdo, de je ſvetnik, sanizhoval,

Digitized by Google

mu je pohlevno odgovoril: „Bog daj, de bi bil tudi ti ſvetnik!“ Tako vſe ſopernoſti v' ſvoje poſvezhenje oberne.

Sv. Felikſ je v' ſtrahi boshjim shivel, ino Bog ga je ozhitno neſrezhe refhil. Neki dan pride njegov goſpodár veſ zherno oblezhen na njivo; mladi voli ſe ſplaſhijo, njega poderó in pod oralo ſpravijo, njemu ſe pa ni shalize sgogilo. — *Neſrezha tudi sa tebó vſaki dan hodi, in ti ne véſh, kjé te sadene. Priporozhi je torej vſako jutro ino vſak vezher Bogu, de boſh bres ſkerbi v' boshjih rokah shivel.*

Sv. Felikſ je sheljel ſvoje shivlenje zhiſto Bogu poſvetiti, ino je ſprosil, de ſe ga k' Kapuzinarjam vseli. V' tej bogabojezhi bratovſhini je ſhe bolj ſveto shivel, vbogim pomagal, bolnikam ſtregel, ino vmerjozhim v' pomózh bil; poſlednizh je pa tudi on ſveto vmerl.

Take sveſte hlapze ima Bog rad, pa tudi vſi dobri ljudjé. Od ſvetiga Felikſa naj ſe vſi hlapzi ino teshaki pravizhno shiveti vuzhijo po nauki ſvetiga Pavla, ki govori: Hlapzi, ſlushite s' dobro voljo kakor Goſpodu, ino ne kakor ljudém; ter vedite, de karkolj bo kdo dobriga ſtoril, to bo od Goſpóda prijel.“ Efes. 6, 7 — 8.

„*Naj pravizhen ravno ſlushi, vender je le ſvoj goſpód; ino greſhnik, naj kraljuje, vender shaloſtno hlapzhuje; koljkor ima hudobij, toljko goſpodinj.*“ *Sv Avguſhtin.*

Digitized by Google

13. Sv. Filip Nereji.

Pokoren ſin ljubih ſtariſhev.

She v' ſvojih mladih letah je bil Filip vef ponishen in ljubesniv. Vſi ſo ga imenovali blagiga (dobriga) Filipa, kar je v' reſnizi bil. V' Laſhkim je bil rojen ino je imel bogoljubne ſtariſhe. Nikdar ozheta rasshalil ni, ino ſe ni is meſta genil, kamor ſo mu mati vkasali, bres dovolenja. Po ſmerti ſvoje matere je tudi mazhuho ravno tako ſpoſhtoval, sa to ga je tudi mazheha kakor ſvojiga ſina rada imela. — *Gerdo je gerdo, ako paſterki ino paſterkinje ſvoje ozhme ino mazhuhe ſanizhujejo, jih preklinjajo in ſhe pogledati ne morejo! Kako bi ſrezho imeli, dokler ljubesni per njih ni? Ref de vezhdel huda je, ozheta ſkerbniga sgubiti in ozhma imeti, ljubo mater sa mazhuho smeniti; sa to otrozi vi, ateja ino mamo prav sa ljubo imejte, ino proſite Boga, naj jih ſhe dolgo ſhivi. Zhe vam papiſane (nepriſtne) ſtariſhe da, vſe voljno poterpite. Doſtikrat ozhem ino mazhuha sapuſhene otroke rajſki imata, ko laſten ozhe ino mati.*

Mladi Filip ni sa to priden bil, de bi ga ljudjé radi imeli; ſkerbel je pred vſim Bogu dopaſti. Silo rad je molil, ino ſe pridno vuzhil; kar je poſvetniga bilo, njega ni veſelilo. Imel je bogatiga ſtriza, ki mu je hotel vſe ſporozhiti, alj bogoljuben Filip ni maral sa poſvetno bogaſtvo. Hotel je borno shiveti, ino sa

Digitized by Google

vezhnoſt veliko dobriga ſtoriti, de bi bogat iſ tiga ſveta v' nebeſa ſhel. Vedil je, de naſ poſvetno blago le tiſtokrat ſrezhne ſtori, zhe ſi s' njim nebeſa ſlushimo. Nebeſa ſlushi ſi pa reven ravno tak lehko, vezhrat ſhe loshej, kakor bogát.

Sv. Filip je bil dobro vuzhen in veſ poboshen, ljubesniv do Boga ino ſvojiga blishniga; sato ſo ga maſhnika poſvetili alj shegnali. Bil je dober vuzhenik ino viden angel varh mladih fantov in dekliz; greha jih je varval, ino ſveto shiveti vuzhil. She od delezh je oſtudne greſhnike posnal, in vezhkrat rekel: „V' vojſki ſa zhiſtoſt le bojezhi premágajo, ki ſe nevarnoſti sognejo ino priloshnoſti vbeshijo.“

Veſ poterpeshliv je v' ſvoji sadni bolesni molil, rekózh: „Goſpód! pomnoshi moje bolezhine, pomnoshi pa tudi mojo poterpeshlivoſt!“ Oſemdeſet let ſtar je mirno v' Goſpodu saſpál; Bog mu je dolgo shivlenje dal, ker je mladenzh ſhterto sapoved boshjo sveſto dopolnil, ki pravi: „Spoſhtúj ozheta in mater ſvojih, de boſh dolgo shivel, ino ti dobro pojde na semlji!

„*Kdor ſvojiga ozheta gerdo pogleduje in ſvojo mater na ſtran poſtavlja, vreden je, de mu krokarji (vrane) ozhi isklujejo ino jih mladi orli sa potokam poshrô.*“ *Prip.* 30, 17. „*Nar lepſhi je mladina, ki ſe Boga*

Digitized by Google

boji; nar vezhi zhaſt sa ſina, ki ſtariſhe zheſti.“ Sv. Ambrosh.

14. Sv. Florjan.

Serzhen vojſhák sa boshje kraljeſtvo.

Zhlovek ima nevmerjozho duſho, ino vmerlivo telo. Deshelni poglavar ima le zhres truplo obláſt; Bog je Goſpodar duſhe ino teleſa. Nizh ſe torej ne ſmé ſtoriti, kar bi Boga rasshalilo, ne duſha pogubiti, de bi truplo shivelo. To nam ſerzhen vojſhak ſv. Florjan pokashe.

V' sgornim Eſtrajhi [1]) ſe je vrodil, v' tiſtih ſtarih zhaſah, kedar ſo neverni Rimlani zhres vſe te kraje goſpodarili. Veſ mlad je bil she ſv. Florjan zhverſt rimſki vojſhák, zeſarju ino desheli sveſt, alj ſhe sveſteji Bogu, kterimu je lepo ſlushil. — *Kriſtjani priſeshejo na kerſtnim kameni biti Jesuſu, vojſhaki*

1) Eſtrajh poglavito vajvodſtvo eſtrajharſkiga zeſarſtva, ſe sgorniga Shtajarſkiga na Nemſhkim dershi. V' ſpodnim Eſtrajhi je poglavitno meſto Dunaj alj Bezh, v' sgornim pa Linz, bliso kateriga je ſv. Florjan ſmert ſtoril. Semlja je dobra ino ſkerbno obdelana; v' ſpodnim Eſtrajhi sdravo vino raſte. Eſtrajharji ſo prijasni in dobrovoljni ludje, katolſhke vére.

Digitized by Google

pa per banderi zeſarju sveſto ſlushiti; kdor pervo obljubo posabi in véro satají, tudi druge ne dopolni, in pred ſovrashniham beshí. Sv. Florjan ni tega ſtoril.

Grósovitna zeſarja, Dioklezjan ino Makſiminjan, vkasheta ojſtro kriſtjane ſiliti, naj satajijo Jesuſa, alj jih pa pomoriti. Veliko kriſtjanov ſe preſtraſhi ino is meſta beshi, ſv. Florjan pa le v' meſto hiti, jih v' pravi véri poterdit. Gredozh ga sholnirji ſrezhajo, ki jih je nevérn poglavár poſlal, kriſtjane lovít. Sv. Florjan ozhitno ſposna, de je kriſtjan, in ſe njim voljno vda, de ga pred poglavarja sheno. Sodnik ga mozhno nagovarja, naj malike zheſti, kakor je vkasa zeſarſka; ſv. Florjan mu pa na ravnoſt odgovori, de tiga nikdar ſtoril ne bo, naj le s' njim ſtori po zeſarſki sapovedi. Poglavár ſe mu grosi, de ga bo muzhiti, tudi vmoriti dal, zhe ne dopolni povelje zeſarſke. Sv. Florjan je odgovoril: „Jes zheſtim ſvojga Boga ino le njega molim. Sluſham tudi vkaso zeſarſko v' takih rezhéh, ktire vojſko sadévajo; alj malikam darvati ino jih moliti, meni nobeden sapovédati ne more. Ti imaſh sdaj moje telo v' oblaſti, pa moje duſhe ne; zhres njo le Bog oblaſt ima.“

Veſ raskazhen poglavar ga vkáshe pretépati, nevſmileno s' grebeni tèrgati, ter ga ſpet nagovarja, naj malikam daruje. „Ravno sdaj darujem ſvojimu Goſpodu Jesuſu Kriſtuſu to ſvoje terplenje;“ mu ſv. Florjan

Digitized by Google

nepreſtraſhen pové. — Vídeti, kako ſv. Florjan veſel terpí, ino sa vſe Boga hvali, ga bres odloga obſodi v' blishno vodo, ktera ſe Ens imenuje, vtopiti. Ko ga na ſmerten kraj prishenó, je bil ravno tako dobre volje, kakor bí ſe kopat ſhel. Goſpóda je ſahvalil, de ga vredniga ſtori, jiti v' vezhno shivlenje.

Na môſti je ſhe poproſil, naj mu dajo nekoljko zhaſa pomoliti. Proti ſonzhnim is-hóda ſe sdaj oberne, ſerzhno moli, ter ſklene ſvojo molitev: „*Jesuſ, moj Goſpód, ſprimi mojo duſho.*“ Svesáli ſo ga, mu kamen na vrat alj ſhinjak, obéſli, ino ga v' vodo vergli. — Tako je ſvet vojſhák sa vezhno veſelje zhaſno shivlenje dal. — *Zeſarjam ino drugim deshelſkim poglavarjam ſmo dolshni v' vſim pokorni biti; le ſamo takrat ne ſmemo vbogati, kedar ſe boshja sapoved ſkos to prelomi; Bog jenaſh pervi Goſpodár. Jesuſ govorí: „Ne bojte ſe jih, ki telo vmorijo, duſhe pa ne morejo vmoriti; temuzh bojte ſe veliko vezh tiſtiga, kteri ſamore duſho ino telo pogubiti v' pekel.*“ Mat. 10, 28.

„*Truplo je ſtvarjeno sa duſho, ne pa duſha sa telo; ako duſho kdor sapravi, trupla reſhil tud ne bo. Je duſha isvelizhana, bo ſrezhno tud telo.*“ *Sv. Krisoſtom.*

Digitized by Google

15. Sv. Franzifhko Kfaverjan.

Isglèd, kaj dobri snanzi pomagajo.

V' gradi Kfaveri na Shpanfkim rojen, fe fv. Franzifhk Kfaverjan imenuje. Bil je fin imenitnih fharifhev, pa tudi prebrifane glave, in fe je prav rad vuzhil. Starfhi fo ga y' Paris 1) v' vifoke fhole poflali. Bil je priden, pa filo shelljen poſvetne zheſti; na boshjo zheſt je fkoraj posabil. — *Lepo je lepo sa mladenzha, ki ſe tako noſi, de ga ljudjé hvalijo, pa tudi slo nevarno. Shtimana glava ſe rada smóti; le kdor vſe k' vezhi boshji zheſti oberne, jam pa ponishen oſtane, frezhno is-haja.*

Pergodilo fe je, de fv. Franzifhko s' fvetim Ignazjam pod enoj ſtrehoj prebiva, kjér fe sisnanita ino poprijásnita. Sv. Ignazi mu sazhne kasati, kako nezhémerna ino nevarna je vſa poſvetna zheſt, ako nje ne isrozhimo Bogu, ino he fkerbimo sa fvoje isvelizhanje. Spomni ga beſede Kriſtuſove: „Kaj pomaga zhloveku, naj veſ ſvet pridobi, ſvojo duſho pa pogubi.“ Te beſede ſo zheſtisheljniga mladenzha tako osdravile, de je terdno ſklenil,

1) Paris, poglavitno meſto franzoſkiga kraljeſtva, ima 1100 uliz (gaſ); 12 farnih zerkuv, 27 podrushenz, ino 28,000 hiſh, kjér nad 899,000 ljudi prebiva; veliko dobrih, pa tudi hudobnih. V' Parisi je veliko bogaſtva, pa tudi vboſhtva.

Digitized by Google

ſamo sa boshjo zheſt shivéti ino vmreti. — *Srezhen mladénzh, ki je s' dobrim prijatelam sisnani, ki ga lepo poſvari in navuzhi Bogu ſlushiti; gerdo snanje pa je duſhna morija.*

Sv. Franziſhko je ſklenil s' nekoljko tovarſhami v' duhovſki ſtan ſtopiti. De bi ſe vredno ſkos dobre dela pripravil, je v' Benedkah [1]) bolnikam ſtregel, ino po tem sa maſhnika shegnan bil. V' maſhnim ſtani je ojſtro ino ſveto shivel, ljudi ſkerbno vuzhil ino jih k' pokori opominjal. Posnej ſe je po ſhirokim morji v' dalno Indijo podál, nevérzam ſveto Jesuſovo véro osnanovat. Kedar ſo ſe po morji peljali, ſo mu v' barki hlapza ponujali, ki bi mu ſtregel, ter ſo djali, de bi sa apoſtolſkiga miſjonarja ne bilo lepo prati, alj jeſti kuhati. Alj on ga ni hotel, ino je rekel: „Moje roke ſo moje ſlushavnize; ne le ſam ſebi, tudi dru-

---

1) Benedke (Mletike, Mletaka, Venezja) imenitno ſtaro meſto sa Tershaſhkim morjam, tak rekozh na morji plava, ker na 80 otozih sidano ſtoji. Nameſti zeſt ſo po meſti vodotoki (kanali) ino nameſti vosov ſe ljudjé v' zholnizhah vósijo, kterih ſe per 20,000 po meſti sible. Veliko verlih hiſh ino ſivnih zérkuv ſe v' Benedkah vidi; nar lepſhi je velika zérkev ſvetiga Marka. Benezhani ſo bili ſvoje dni bogati ino mogozhni goſpodarji; njih deshele ſo nad laſhko Gorizo ſegale, ino njih barke po vſih morjah plavale.

Digitized by Google

gim hozhem poſtrezhi, ter ſe ne bojim koga pohujſhati, dokler ne ſtorim kaj, kar bi Boga raſshalilo.“ — *Vidiſh mladénzh velikiga ſvetnika, kako ſa ſvoje potrebno ſam ſkerbi; tebe pa tako rado grosi, ſvoje rezhi poſpraviti ino v' lepim redi imeti! Lenobe ino gerdobe naj te bo ſram, ne pa poſhteniga dela.*

Ni mogozhe popiſati ne dopovédati, koljko je ſv. Franziſhko v' Indiji dobriga ſtoril, koljko mladenzhov poduzhil, greſhnikov poboljſhal ino nevérnikov kerſtil. Po vſih krajih, koder je hodil, ſo ga sa ſvojga ozheta imeli. Per 30 kraljeſtuv je peſhez (k' nogam) prehôdil, vezh kó v' ſto deshelah ſv. evangelj osnanoval, ino s' ſvojoj rokoj nad 200,000 hajdov je kerſtil. — Veliko je she dobriga ſtoril sa boshjo zheſt ino svelizhanje ɬlishniga, ſhe vezh je sheljel ſtoriti, ino ſe v' Kinesarſko 1) nameni, Jesuſovo

1) Kina (Sina, Kitaj) alj Kitajſko zeſarſtvo, je nar vezhi kraljeſtvo v' Asiji, dalezh dalezh od naſ proti ſonzhnimu is-hodu. Kinejzi alj Kitajzi ſo slo prebriſani ljudjé, vezhdél hajdovſke poſebne vére. Kmetovanje nar vezh ljubijo, in vſako leto kitajſki zeſar nekoljko brasd s' ſvojimi rokami isorje. Zhe je ravno semlja povſodi obdelana in rodovita, je vender v' tiſtih krajih toliko ljudi, de jih pogoſto vezh ſto tavshent od glada pomerje. Kriſtjane hudo preganjajo, ino ſhe v' ſedajnih zhaſah morijo. Oſhabnih ljudi ſe ſveti

Digitized by Google

ime osnanovat. Bogu je pa sadosti bilo, vezher njegoviga shivlenja se priblisha, ino on na nekim samotnim otoki sboli. Pod slaboj pojatoj (utizoj) od vsih sapushen obleshi, le krishan Jesus je njegov prijatel; v' njegovo podobo gleda, in po nebesih isdihuje. Jesusa ino Marijo v' pomozh saklizhe ino veselo vmerje. Bil je v' shivlenji ino po smerti zhuden prosbnik vsim, ki se njemu priporozhajo.

Toljko so svetniki sa nebeshko kraljestvo storili, mi pa she deset boshjih sapoved prav ne dershimo; kaj bo sa nebesa? Oj ne posabimo Jesusovih besed, ktire so svetiga Kjaverja smodrile: „Kaj pomaga zhloveku, zhe vej svét pridobi, svojo dusho pa pogubi? Mat. 16, 26.

„Bog je zhloveku udov po dvoje dalnoge dvé, roke dvé; dusho samo le eno. Zhe sgubim tudi eno oko, drugo ostalo mi bo; zhe pa dusho sgubim, nobene vezh nimam.“ Sv. Krisostom.

---

nauki ponishniga Jesusa ne radi primejo. Po nekih krajah je pa tudi prezej Kristjanov; alj tako malo duhovnih, de po zele leta mashnika ne vidijo.

Digitized by Google

16. Sv. Franziſhko Salesjan.

Isglèd pohlévniga mladenzha.

Bogabojezhi ſtarejſhi po navadi tud' bogabojezhe otroke imajo, sakaj jabelko dalezh od debla ne pade. Tako je imel ſv. Franziſhko, v' gradi Sales bliso Franzoſkiga rojen, ljubesniviga ozheta, pa ſhe ljubesniviſhi mater, ki ſta bila shlahniga rodú. Ko ga je mati ſhe pod ſvojim ſerzam noſila, je Boga vedno proſila, raji ne poroditi, kakor doshiveti, de bi njeno déte kdaj ſkos greh ſovrashnik boshji bilo. Sa to je doſtikrat otroku ponovila, rekozh: „Sinko moj! rajſhi bi te mertviga vidila, kakor pa svédela, de bi ti lè en ſam ſmerten greh ſtoril.“ Brala mu je shivlenje ſvetnikov, she maliga v' zérkev s' ſebó vodila, ino ga vuzhila, kako ſe ima v' hiſhi boshji ſpodobno sadershati. Bilo ga je satorej v' molitvi, poſebno per ſveti maſhi, ko angela viditi. Sploh gola pamet ino pohlevnoſt ga je bila. Lashi ſe je toljko bal, de je rajſhi vſako ſhtrafo preſtál, kakor bi ſe bil slegal. Sam ſi je pritergal, ino vboshzhikam dal; pa tudi sa nje vbogajime proſil. — *Tako je bogabojezha mati ſinu perva ſrezha na ſveti, pa tudi poboshen ſin dobre matere nar vezhi veſelje.*

Dali ſo ga v' viſoke ſhole v' Paris, po tem pa v' Padvo 1) na Laſhko vuzhit ſe. Imel je lepo

1) Padva, ſtaro imenitno meſto v' laſhki deshéli. Viſoke ſhole ſo nekdaj toljko v' Padvi ſlo-

Digitized by Google

prileshnoſt ſe *dobriga* veliko navuzhiti, pa *tudi* nevarnoſt ſvojo nedolshnoſt sgubiti, ino ſe ſispriditi (ſpazhiti). Hudôbni mladenzhi ſo mu sanke naſtavljali, de bi v' nezhiſtoſt sabredil (sagasil), alj s' ſilo ſe jim je vbranil. Neko naproſheno shenſtvo ga je smotiti hotlo, alj bogabojézh mladénzh ji oſtro rezhe: „Ako naj ravno noben shivi zhlovek ne, vidi naj vender Bog, on gola ljubesen, ki greh s' vezhnim pogublenjam tepe.“ — Na te beſede ſe je sapelivka *rasjokala ino poboljſhala.*

Skuſhnjave ſrezhno premagat je rad molil, ſe poſtil, ino ſvete sakramente pogoſto prijemal. Bog mu je pomagal, de ſe je lehko dobro vuzhil, ino ſveto shivel; sa to je ſhe sdaj vſih pridnih ſholzov poſeben prijatel in pomozhnik, ki ſe njemu priporózhajo ino njega lepe isglede poſnémajo.

Sv. Franzifhko je bil po natori ſilo nagel, alj on ſe je tako ſkerbno krôzhal in jeſe varval, de je po tem nar pohlevnejſhi bil. Bog mu je njegóvo krótkóſt prelepo plazhal. Ko je v' Rimi prebival, pride neki vezher v' ſvojo goſtinzo (taberno) in ravno ſliſhi, kako goſtnik njegove ſlushavnike odpravlja, naj ſe drugi goſpôdi is njegove hiſhe vgenejo. Pohlevno sapové ſv.

---

vele, de je bilo neko leto po 2 — 3000 ſhtudentov is vſih krajov ſveta. Med 96 zérkvami je nar imenitnej zérkev ſvetiga Antona Padvanſkiga, v' kateri nja ſveto truplo pozhiva.

Digitized by Google

Sules ſvoje rezhi pobrati, ino ſe drugam preſeliti. Po nozhi mozhna plôha priburi, povodnja ravno tiſto goſtinzo podere, ino vſi ludjé, ki ſo v' njej prebivali, ſmert ſtorijo.

V' Jakini (Ankoni), v' nekim primorſkim meſti rimſke deshele, je ladjo najél ſe po morji v' Benedke prepeljat. Neka goſpà, ki je bila voshinjo she poprej plazhala, ga ni hotla s' ſebó, zhe bi ravno bili vſi proſtora imeli, ino ſe tako dolgo krega, de je ſv. Franziſhko perſilen bil saoſtati. Njegovi ſlushavniki ſo bili slo hudi; on pa veſ pohleven pravi: „V' *boshjo voljo ſe podajmo!*“ Barko odrinejo ino na globoko perpeljajo; kar ſe vsdigne grosoviten vihár, ki barko ino ljudi potopi. — *Blagor krotkim, oni bojo semljo poſedli.*“

Imenitne ſlushbe ſo ſe ſvetimu Franziſhku ponujale, on pa je hotel le ponishen ſlushavnik Kriſtuſov biti, ino je duhovſki ſtan naſtopil. Bil je bogabojezh maſhnik ino ſveti ſhkof; doſti lepih bukuv je ſpiſal, ino neisrezheno velikim duſham v' nebeſa pomagal, kjér ſe med njimi sdaj veſelí.

Bodi pohleven tudi ti ino ſe nagle jeſe ſkerbno varúj, ter ne posabi, kar te Kriſtuſ vuzhí: „*Vuzhite ſe od mene, kér jes ſim krótek, ino is ſerza ponishen, in bote pokoj najdli ſvojim duſham.*“ **Mat. 11, 29.**

„*Nagla jesa pamet otemní, in zhloveka v' shvino premení.*“ *Sv. Basili.*

Digitized by Google

17. Sv. Franziſhko Serafinſki.

Mlad prijatel vbógih.

Veliko ſtariſhev je, ki imajo vezh ſkerbi sa premoshenje, kakor sa poſhténo isrejenje ſvojih otrók. Takiga ozhéta je tudi ſv. Franziſhko imel, premóshniga kupzhovavza (barantavza alj tergovza) ſin, v' malim meſti Aſiſi na Laſhkim. V' ſhelo ſo ga ſtarſhi poſhiljali, de bi ſe vſiga dobro navuzhil, kar je potreba sa kupzhijo vediti, sa bogabojezhe shivlenje ſvojiga ſina jih je pa malo ſkerbelo. Mladénzh je ravno sa to tudi slo mlazhno ino poſvetno shivel, ni rad molil, in ſe je tudi le ſlabo vuzhil; sakaj kdor ſe hozhe dobro vuzhiti, mora pridno moliti; bres Boga ne samoremo nizh.

Franziſhko, zhe ravno mlad, nevarno sboli, in sazhne premiſhlovati, kako minejozhe je vſe, in de ſe tudi mladénzh ſmerti vbraniti ne more. Sveti ſtrah ga objide, ino on terdno ſklene, zhe mu ſhe Bog osdraviti da, njemu bolj svesto ſlushiti. — *Ne prevsetúj s' ſvojim sdravjam, fantizh mlad, ne trati ga s' rasvujsdanim shivlenjam. Doneſ ſi sdrav ko riba v' vodi, ino je boletnim ljudém ſmejiſh, lehko de jutri na ſmertni paſtelji, alj na mertvaſhkim vojdri leshiſh. Zhe pa sboliſh, ne posabi ſvoje duſhe, ſpravi ſe s' Bogam, ſtori terdno obljubo, ako ſpet osdraviſh, lepſhi Bogu ſlushiti po isgledi ſvetiga Franziſhka.*

Kedar sopet osdravi, veſ ſlushavnik boshji,

Digitized by Google

rad moli, v' ſveti ſamòti terplenje Kriſtuſovo premiſhluje, bolnikam ſtreshe, ino rad potrebnim pomaga. To poboshno shivlenje lakomniga ozheta mozhno jesi. Ojſtro ga ſvari, tepe ino v' poprejſhne navade ſili, ter mu pravi, de je abotnik in sapravlivez. Kedar ſe pa mladenzh poſvetno shiveti poſiliti ne da, ga ozhe popade ino pred ſhkofa peljà, ter mu rezhe: „Tukej v' prizho naſhiga ſhkofa ſe odpovéj vſimu mojimu premoshenju!“ Rad je moder, mladenzh sa Jesuſa del to ſtoril, ker ga poſvetno blago ni veſelilo. Tudi ſvoje oblazhilo iſſlezhe, in ſkopimu ozhetu poda, rekozh: „Doſehmalo ſim vaſ ozheta imenoval, poſehmal bom pa loshej Bogu rekel: „Ozhe naſh, kateri ſi v' nebeſih. Per njem imam sdaj ſvoj del jiſkati v' njega poſtavim vſe ſvoje savupanje.“ Shkofa je to govorjenje toljko rasveſelilo, de ſo ga s' ſvojim laſtnim plajſham ogernili. — *Dolshni ſo ljubiti otrozi ſvoje ſtariſhe, pa ſhe vezh ſvojga Boga; „Kdor ozheta alj mater vezh ljubi kakor mene, govorí Jesuſ, ni mene vreden.“*

Sv. Franziſhko je sazhél tudi ljudí opomínjati, naj ſe poboljſhajo ino pokoro ſtorijo. Mozhne ſo bile njegove beſede, pa ſhe mozhnejſhi njegovo ſveto shivlenje. Veliko ljudí ſe je poboljſhalo in ſpokorilo. Spokorjenim greſhnikam v' vezhi savupanje ino tolásh je ispróſil od Jesuſa popolnoma odpuſtike, ki ſo jih rimſki papesh osnanili, in ſe ſhe sdaj vſako leto enkrat delijo, po imeni

Digitized by Google

porzjunkula, sa to, ker so malo zerkvizo po lashko takó imenovali, per kateri je tishi zhas sv. Franzishko prebival. Vezh bogabojezhih ljudí, se ma je, spokorno shiveti, pridrushilo.

Ta sveta drushina, je bila sazhetek menihov, ki se she sdaj Minoriti, Franzishkanarji, ino Kapuzinarji imenujejo. Po vsih krajih sveta jih je rasposlal, ljudém pokoro priporozhat. On sam pa ni hotel bit' sa mashnika, kér ni bil po svojih mislih serza dosti zhistiga. Kakor ponishnoft, je tudi sveto zhistoft ljubil, ino jo svojim tovarshem posebno priporozhal. Vsih prasnih in nepotrebnih pogovorov s' drugim spolam se je skerbno varval, ter je djal: „Se s' shenskim spolam pezhati ino pa sherezhe voglje teptati, kdo bi si podplatov ne opekel? Varvati se je potreba tudi maliga, sakaj peklenskimu sovrashniku je en las dovólj, de is njega mozhno verv alj shtrik splete.“ — Verh drugih zhednoft je tudi delavnoft priporozhal, ker je lenoba dvorishe slabih misel ino neframniga posheljenja; delo pa greshno telò strahuje.

Na sadno uro vseme lepo od svojih slovó, ter pravi: „Bog vas ovarji, moji otrozi! Srezhen, kdor v' dobrim do konza svest ostane. Sdaj grem k' Bogu, ino vas vse njegovi milosti priporozhim.“ To je isgovoril ino vesélo vmerl. — *Vsmilenje do vbogih je svetimu Franzishku per Bogu vsmilenje najdlo, mu na pravi pot svetiga shivlenja pomagalo, ino mu vrata nebesh-*

Digitized by Google

ke odperlo. Pomni torej, kar ſv. Duh vuzhi:

„Sin, ne odtegni daru potrebnimu, ino ne odtegni ſvojih ozhi od vbogiga. (Sirah. 4, 1.

„Vboshzam vbogajme dajati, je ſeme v' dobro sémljo ſjati, ki nam hitro zasori; pot k' nebeſam mu pripravlja, ki rad vbogim podeli.“ (Sv. Avguſhtin.

18. Sv. Gregor.

Veſ ponishen ſlushavnik boshji.

Kakor gerdo je, ako ſe zhlovek niſkiga ſtanú napihuje ino baha, tako lepo je, zhe ſe mladénzh imenitniga ſtana ponishuje, kakor ſv. Gregor. Bil je ſin ſlavnih ſtariſhov, je imel bogatiga ozheta in ſveto mater, pa tudi on je bil toljko vuzhén, de ga je zeſar, zhe je bil ravno ſhe mlad, poglavarja rimſkimu meſtu poſtavil. Sv. Gregor hitro ſposná, de mu je toljka ſlushba in velizhaſt nevarna, in de ne more, kakor bi rad, v' toljkim ſtani sa isvelizhanje ſvoje dushe ſkerbéti. Po ſmerti ſvojga ozheta veliko premoshenja vbogim rasdaja, nekoljko kloſhtrov posida, in tudi ſvoje domazho poſlopje v' ſveto prebivaliſhe boshjih ſlushavnikov premeni; iſlezhe ſlato oblazhilo, ter sazhne tiho ino ſveto shivéti. — *Vidiſh mladenzh, de prava ſrezha ni vſelej v' viſokim ſtani doma; le v' tiſtim ſtani nar vezhi ſrezha shivi, v' kteriga naſ Bog poklizhe.*

Digitized by Google

Sa njegove vuzhenofti ino ſvetofti del ſo ga maſhnika shegnali. Grosoviten pomor je tifti zhaſ po Rimi bil, ino nevſmilena kuga je tudi papesha pobrala. Namefti nar viſhiga poglavarja ſvete zérkve je ſv. Gregor prozeſje peljal, per katerih ſo Boga proſili, ino ſvetnike v' priproſhnjo klizali, naj bi jim Bog ſtraſhno ſhibo odvsél; kar ſo bili vſliſhani. V' ti ſpomin ſe ſhe sdaj ſvetiga Marka dan prozeſja vodi.

Toljko ſlavniga moshá ſo sdaj papesha isvolili; ſv. Gregor ſe pa toljke zhefti preſtraſhi, v' hofto sbeshí, ino ſe v' neki berlóg ſkrije. Ljudje pa nozh ino dan Boga proſijo, naj jim ſvetiga Gregorja svédeti da, ino sa viſhiga paſtirja kerſhanſke zérkve poſtavi. Bog je njih proſhinjo vſliſhal, de ſo ga svédeli ino poſilim v' Rim pripeljali, kjér je na meſto ſvetiga Petra poſtavlen bil. Vſe ſe je veſelilo, le on je bil shaloſten, ter ſe je bal, de bi ſvojih velikih dolshnoſt tenko dopolniti ne mogel. „Tako me ſerze boli, de komej govorim, je nekimu prijatlu piſal. Zheſar ſe drugi veſelijo, ſim jes shaloſten. Proſim, moli sa mene!“ — *Bog ſanizhuje zheſtilakotne, ki po viſokih ſlushbah hrepenijo, rad pa ponishnim pomaga, kteri v' njegovo pomozh ſavupajo.*

Sv. Gregor je bil dober paſtir ſvojih ovzhíz, veſ ſkerben sa boshjo zheſt ino isvelizhanje duſh. Lepo zerkveno pétje, ki ſe ſhe sdaj per ſlushbi boshji v' naſhih zérkvah pôje,

Digitized by Google

napravil je on. Veliko ſvetih bukuv je ſpiſal ino nam v' podvuzhenje ſapuſtil; sa to ſe poglaviten zerkveni ozhák imenuje. Ker ſam kerſhanſke vére osnanovat ni mogel jiti, je bogabojezhih maſhnikov v' Anglijo 1) poſlal, vuzhít nevérnike ino jih kerſtít. — Koljkor je poſvetno bogaſtvo in dobroto ſovrashil, toljko je vboſhtvo in terplenje ljubil, ter je djal, de le to kriſtjana Jesuſu podobniga ſtori.

Vezhdel ſvojiga shivlenja je boléhal, pa vſe voljno poterpel, in ne prenéhama je pridno delal. She na semlji je Bog ponishniga ſlushavnika nad vſe povsdignil; alj ſhe lepſhi v' nebeſih poviſhal, kjér sdaj sa ſvoje dobre dela neſkonzhno plazhilo savshiva.

---

1) Anglija (Britanija) mogozhno kraljeſtvo v' sahodni Evropi, unkraj Franzoſkiga, od vſih krajov s' morjam obdano. Semlja je dobro in zhiſto delana, pa she ljudém slo preteſna; vreme megleno ino vetrovno. Anglesi ſo prebriſani ino umetni delavzi, ki zhudne rezhi naredijo. Na morji ſo nar mogozhniſhi vojſhaki ino nar imenitnejſhi tergovzi, ki na vſe kraje ſvetá barantajo. Poglavitno meſto je London, ki ima pol drug miljon prebivavzov. Anglesi ſo vezhdel nekatoliſhke vere, in ſami ſvoji ljudjé. V' Angleſhkim je veliko bogatinov, ki neisrezheno premoshenja imajo, pa ſhe vezh ſtradovzov, ki gladú vmirajo, od prevelike dragine.

Digitized by Google

Kdor per Bogi in per ljudéh imeniten biti sheli, naj ponishnoſt ljubi, priden bo, ino lepo Bagu ſlushi; sakaj: „*Bog prevsetnim soper ſtoji, ponishnim pa gnado daja.*“ *Jak.* 4, 6.

„*Kdor bogabojezhe shivi, sravno pa ponishen ni, prah na veter noſi.*“ *Sv. Gregor.*

19. Sv. Ignazi.

Isgléd, kaj branje ſvetih bukuv premòre.

Rojen v' ſhpanſki desheli je ſv. Ignaz imenitne ſtariſhe imel. Prav poſvetno ſo ga isredili, ino kralju v' ſlushbo dali. Hvalil ſe je s' lepotoj ſvojiga trupla, ino ſe gisdavo (prevsetno) noſil. Doſezhi vezho zheſt ſe je v' shold podál, kjér je bolj ſkerbel ljudém dopaſti, kakor Bogú. Ta prisadeva bila je sa mladenzha ſilo nevarna; sakaj kogar ſkerbí le pregreſhnim ljudém dopaſti, on ſlushavnik Kriſtuſov ni. Bog ſe pa mladiga Ignazja vſmili, ino mu k' njegovi ſrezhi zhaſno neſrezho poſhle. V' boji ga nagla krogla (kugla) sadene, ki mu deſno nogo slomi, ino levo hudo rani. V' neki grad ga saneſò, kjér je dolgo zhaſa boln leshal, ino veliko bolezhin terpel. Njegova noga je tako ſlabo szelila, de je vſe shive dni ſhantov oſtal. — *Tako Bog mladenzhu lepoto vseme, kteri s' njoj prevsetuje; sakaj ona je boshji dar, in tem nevarna, ki njo prevezh obrájtajo.*

Digitized by Google

Dolg zhaſ je Ignazju v' peſteli bilo; proſi terej, naj mu kakih poſvetnih kvant sa kratek zhaſ brati dajo. K' ſrezhi pa ni bilo takih knig (bukuv) per hiſhi, ino prineſó mu shivlenje Jesuſa ino ſvetnikov. Spervizh njemu to branje ni dopadlo; bil je prevezh poſvetnih baſnov (fabul) navajen; pa zhedalje bolj mu dopádejo, in ga toljko vnémejo, de na to ſklene po isgledi Jesuſovim shiveti ino ſvetnike poſnémati. — *Dvojno je mladenzham nar vezh nevarno: ſlabim tovarſham v' roke priti, alj pa ſlabe bukve v' roke dobiti. Spazhene knige ſo prepovedan jad, ktire jam peklenſki jovrashnik ſkos ispridene piſárje pozherka, ter jih nedolshni mladini naſtavlja, naj bi ſe jmertniga ſtrupa is njih napila. Sladko ſo pijane kakor méd, in kdor jih bère, ga omotijo kakor pijanka ribe v' potozi. Kdor hozhe ſrezhen biti, naj je jih varje, in v' mladih letah bukuv ne bere, kterih ſhe prav ne posná. — Ravno tak dobro je pa ſvete, poſhteno ſpijane bukve brati, ki naſ vuzhijo Bogu ſlushiti, modro shiveti, ino drugih vezh koriſtnih rezhi, katerih védeti je sa shivlenje potrebno. Take knige ſo prijateli sveſti, ki nam kratek zhaſ délajo, ino naj vſiga lepiga vuzhijo, kakor ſvetiga Ignazja.*

Kedar osdravi, veſ drugazhen shivi. Huda vojſka je v' njegovim ſerzi bila; pregreſhno veſelje ga je v' poprejne navade mikalo; alj ſvetnikov lepo shivlenje ga je vabilo, ravno tako ſveto shiveti. Nar rajſhi je ſvete buk-

Digitized by Google

ve Tomasha Kempzhana bral, imenovane: **Hoja sa Kriſtuſam.** Jél je zelo ſvoje shivlenje po tih bukvah ravnati.

Tudi blishnim v' nebeſa pomagat, ga ni grosilo s' otrozmi v' ſholo hoditi, ſe latinſhine navuzhit, zhe je bil ravno she 33 let ſtar, ter je védel, de vuzhiti ſe gerdo ni, zheſar zhlovek ne vé, alj ne snati ino ſe ne vuzhiti, kedar bi lehko, to je gerdo. — V' ſholah ſe mu vezh bogabojeżhih mladenzhov pridrushi, ki ſe saobljubijo, vſe ſvoje shive dni Bogu ſlushiti ino dusham v' nebeſa pomagati. Kedar ſo ſe isſholali, ſo bili v' Benedkih maſhniki poſvezheni. Ti ſo bili pervi tovarſhi imenitniga reda (ordna) tovarſhije Jesuſove, ki ſe jim **Jesuiti** pravi. Slavni, vuzheni ino ſveti moshjé ſo Jesuiti bili, mladenzhev poſebni prijateli in vuzheniki, kakor njih duhovni ozhe ſv. Ignazi, kteri je mladenzhe nar rajſhi vuzhil, ino sa nje ſkerbel.

Veliko veſelje bilo je ſvetimu Ignazju ſvetlo nebó ino svesde pregledovati, in rad je sa to na kako viſhino ſtopil. Kedar je lepoto nebéſ premiſhloval, ſe je od veſelja rasjokal, rekózh: „Kako oſtudna je meni semlja, kedar nebeſa pogledam!“ — *Tudi ti povsdigúj ſvoje ſerze k' nebeſam; one naj bojo tvoje shelje, one tvoje nar ſlajſhi veſelje; le kar zhlovek ſerzhno poſheli, to tudi ſkerbno jiſhe; kdor pa jiſhe, on najde.*

Sv. Ignazi je imel poſebne dve ſkerbi: pérva je bila, Boga prav zhéſtiti; sa to je bil njegov navaden prigovor: „Vſe k' vezhi

Digitized by Google

zheſti boshji!“ Druga njegova ſkerb je bila, blishniga isvelizhati; sa to je pogoſto djal: „*Ni sadoſti, de jes ſam Goſpodu ſlushim; vſe ſerza naj njega ljubijo, vſi jesiki hvalijo!*“ — *Oh, naj bi vſi ljudjé, vſaki po ſvojim ſtani, sa to dvoje prav ſkerbeli, kako ſrezhno bi na tim ſveti shiveli, po ſmerti ſe pa per Ozhetu veſelili, kjer ſe ſv. Ignazi sdaj veſeli. — Lepo naj k' temu ſv. Pavl opominja: „Jiſhite kar je gori, kjér Kriſtuſ na deſnizi boshji ſedi; hrepenite po tiſtim, kar je sgoraj, ne pa, kar je na semli.*“ *Kol. 3, 1.*

„*Kako oſtudna je meni semlja, kedar nebeſa pogledam!*“ *Sv. Ignazi.*

20. Sv. Isidor.

Poboshen kmetiſhki delavez.

Ni ſtana tako ſtariga na ſveti, kakor je kmetiſhki, pa tudi ne toljko ſrezhniga, zhe le kmetizh po nauki Jesuſovim shivi, kakor ſv. Isidor, kmetov poſeben savetnik alj patrón. Njegovi ſtariſhi ſo v' Madriti [1]), poglavitnim meſti na Shpanſkim, shiveli. Niſo imeli bogaſtva; s' ſvojmi shulami ſo ſi vſakdanj kruhej ſlushili,

1) Madrit, ſedesh ſhpanſkiga kralja, je nar vezhi meſto v' zelim kraljeſtvi, ki ſe v' poſhterti uri komaj obhodi.

Digitized by Google

ino ſvojiga ſina prav po kerſhanſko isredili. Skerbeli ſo mu poſebno sa kerſhanſko poduzhenje, de je Boga ſerzhno ljubil, greha ſe pa sveſto varval. Mladi Isidor je rad k' kerſhanſkimu nauku hodil, in kar je ſliſhal, je v' ſvojim ſerzi ohranil. — *Kaj pomaga ſinam po ſtariſhah veliko premoshenja, zhe pa kerſhanſkiga nauka ni? Premoshenje bres ſtrahu boshjiga, ino pa pleve bres sernja. Poboshno ſerze ino pridne roke ſo nar boljſhi dota (erbija); ino to ſo ſtariſhi ſvetimu Isidorju sapuſtili.*

Ozhe ino mati ſvojimu ſinu niſta v' goſpoſki ſtan pomàgala, ker ſta ſposnala, de ga je Bog sa kmeta vſtvaril; pa tudi dobro védla, de goſpoſki ſtan zhloveka ne ſtori ſrézhniga, ako ga Bog v' viſhi ſtan ne poklizhe. Sa hlapza je Isidor per nekim bogatim goſpodarju ſlushil, sveſto opravljal ſvoje dolshnoſti, ter je shivel sdrav in veſel. — *Starejſhi, ki ſvoje ſine le v' goſpoſki ſtan tiſhijo, vezhdel ſvoje otroke neſrezhne ſtorijo, ako niſo poſebno prebriſane glave ino pa modriga sadershanja. Perſilen goſpód je ravno ko na pol kuhana jéd, ki nikomarju prav ne tekne. Boljſhi je biti dober kmet, kakor perten (na pol) goſpód.*

Dve poglavitne dolshnòſti kmetiſhki ljudjé imajo: Moli, ino delaj! To je pravizhen Isidor vſak dan sveſto dopolnil. Sgodaj je vſtal, ino tekel v' blishno zérkev k' ſveti maſhi; Bogu je ſam ſebe in ſvoje delo priporozhil, kér je

Digitized by Google

védel, de vſe dobro le od Boga pride. Ko je opravil juterno ſlushbo boshjo, ſe je veſelo na ſvoje delo podàl, ki mu je po tem sa toljko bolje od rok ſhlo. Pri delu je vezkrat ſvoje ſerze k' Ozhetu povsdignil, ino vſe ſvoje opravila njemu isrozhal. Zhe mu je kako delo teshavno bilo, ſe je ſpomnil Jesuſa, kako voljno je teshek krish na goro neſil, in tako mu ni bilo nizh preteshkiga. — *Sakaj je pa sdaj per hlapzih ino deklah vezh toshvanja kakor terplenja, de shè drugiga govoriti ne vedó, kakor to, koljko terpijo? Sa tega del, ker premalo Bogu ſlushijo, le na zhaſen dobizhek gledajo, vezhniga pa posabijo. Delo jim hodi dvakrat teshji, plazhila jim nikdar sadoſti ni; ſvoje dela na pol ſtorijo, in tak ſvoje poſhtenje sgubijo, de jih poſlednizh ljudjé ne obrájtajo, ino tudi Bog ne mara sa nje.*

Sv. Isidor ni delal ſamo sa zhaſen dobizhek, ſlushil je sa vezhno plazhilo, ino je tudi ſvojga priſlushika rad vbogim podelil, kar je premogel, de bi ſi pripravljal vezhnih sakladov (ſhazov) v' nebeſih; védel je, de kdor rad vbogajime daja, nikdar oboshal ne bo. Vſmilila ſe mu je tudi shivinza, ktera je ravno tak boshja ſtvar. Neki posimſki dan je v' mlin (malen) neſil, ino videl ſhôko ptizhiz, ki ſo lazhne po drevji klaverno ſedele. Odgerne nekoljko ſnega, ino jim toljko sernja potroſi, de ſo ſe nasobale. Továrſh ſe mu je ſmejal, alj Bog je Isidorju boshji dar ozhitno povernil, ino dal, de ſe mu je obilnej namlelo. — *Gérdiga ſer-*

Digitized by Google

za zhlovek je, kterimu ſe ljuba shivinza ne vſmili; ſhe gerſhi, kdor njo preklinja, pretepa, pobija, in zlo terpinzhi alj martra. Tak shvinoderz je ozhiten ſovrashnik boshji, sakaj Bog je shivino ſtvaril.

Hudobni ljudjé ſo bogabojézhiga Isidorja goſpodarju toshili, de vedno v' zérkvi tezhi, doma pa delo saoſtaja, in ſe mu ſhkoda godi. Goſpodar ga hudo okrega; Isidor ſe mu pa pohlevno odgovorí: „Zhe bote kako samudo najdli, mi plazhila vtergajte, kar bo ſhkode.“ Neko jutro je goſpodár ſam na polje gledat ſhel, alj je reſniza, kar ljudjé pravijo. Sv. Isidor je bil she v' zérkvi, alj angela dva ſta sa njega orala, kakor pripovedujejo. — *Tako Bog v' deli poverne, kar ſe v' molitvi pomudi; vſe ſe naj o pravim zhaſi sgodi.*

Bogat v' dobrih delah je ſv. Isidor ſvoj delavnik na tim ſveti dokonzhal, ino sdaj vezhno nedelo v' nebeſih ima. *Oh, de bi vſi kmetjé, hlapzi in goſpodarji tako shiveli, ko on! lehko bi bili ſrezhni ino veſeli tukaj in tam. Jeſuſ naſ tako shiveti vuzhi: „Jiſhite nar poprej boshjiga kraljeſtva, ino njegove pravize, ino vſe drugo vam bo priverſheno.“ Mat. 6, 33.*

Srezhen, kdor Bogu prav ſlushi, naj maſhuje alj plushi. Per Bogu ſerzé per delu roké.

Digitized by Google

21. Sv. Jakob.

Isglèd Bogu sveſto ſlushiti.

Kriſtuſ je med ſvoje apoſtelne dva Jakoba svolil: pervi je bil Zebedejov ſin, ſvetiga Janesa evangeliſta brat, kteriga ſo v' Jerusalemi 1) ob glavo djali; drugi je bil Jakob Alfejov ſin,

---

1) Jerusalem, ſveto ino nar imenitnejſhi meſto v' obljubleni deshèli, nekdajni ſedesh judovſkih kraljov, kjer je bil tempel Salomonov, pravimu Bogu poſvezhen. Bilo je velizhaſtno meſto ſhe ob zhaſi Jesuſovim, alj hudobni ſo bili njegovi prebivavzi, ino Jesuſ mu je s' ſolsnimi ozhmi prerokval, de bo rasdjano. Judjè ſo ſe 70 let po Kriſtuſovim rojſtvi ſpuntali; Rimlani ſo vſo deshelo obſedli, ino poſlednizh Jerusalem rasorali, de ni kamen na kamni oſtál, kakor je Kriſtuſ 37 lèt poprèj napovedal. Sv. Helena, mati pervega ker. zeſarja Konſhtantina, je dala lepo zèrkev boshjiga groba posidati, kamor ſo is vſih krajov ſveta kriſtjani na boshji pot hodili. Nekoljko ſto let po tem ſo Muhamedani ſi ſvete meſta oſvojili, ino kriſtjane hudo imeli. Vsdignili ſo ſe kerſhanſki vojſhaki is Evrope, ſvete meſta ſpet dobit. Krishanki ſo jim rekli ino tim vojſkam krishatije, ker je vſakter krish ne perſih noſil. Okolj dveſto let ſo ſe hodili knesi (grofi) ino vitesi, vezhdel is vſih teh ſtarih gradov, ki ſhe sdaj ſtojijo,

Digitized by Google

Marijne shlahte. Gospód je timu posebno modróst ino svetóst dodelil, ino apoštelni so njega perviga shkofa v' Jerusalemi postavli. Bil je toljko poboshen, de so ga tudi sovrashni Judjé sposhtovali, ino imenovali pravizhniga. Ojstro je shivel, ni vina pil, ne mesa jedel, ino je borno oblezhen hodil; od klezhanja v' molitvi se mu je kosha na koleni vterdila. — *Ako hozheš, mladenzh, per Bogu ino per pravizhnih ljudéh kaj veljati, shivi pravizhno ino slushi Bogu sveſto. To te sv. Jakob v' svojim lišti vuzhi, rekozh: „Zhe kdo is med vaj modrosti potrebuje, naj prosi Boga, ino dana mu bo; naj pa prosi s' savúpanjam.*

Sovrashniki nauka Kristusoviga so ga hotli napraviti, naj bi kershansko véro satajil, ino ljudi napravil ne vérvati v' Jesusa Kristusa; sakaj

---

v' sveto deshelo vojskovat, ino bliso sto let so imeli svete mesta v' oblasti. Ker pa kristjani eniga serza bili niso, so jih spet zgubili, ino sdaj Turki v' Jerusalemi gospodujejo. Nar lepshi zérkev je she sdaj hoshjiga groba, kjér je bil Kristus pokopan; kjer je pa nekdaj imeniten tempel bil, tam velika molivniza (shamija) turska stoji. Sedajn Jerusalem je slabo, shalostno mesto, zela okoljina pusta. Ves kraj shaljuje, ter nam kashe, kako strahuje pravizhen Bog terdovratne, nespokorjene ljudi. Haj pomaga sveto mesto, ako ljudstvo pridno ni! —

Digitized by Google

kar kojj je zhaſtitliv ſtarzhek rekel, tega ſe je ljudſtvo dershalo. Poſtavijo ga na neki viſok kraj Jerusalemſkiga tempelna, kjer je veliko ljudí sbranih bilo, ino vpíjejo: „Oj pravizhen mosh, ti nam pové, kdo je Jesuſ, kteri je krishan bil? Kar nam boſh rekel, vérvali bomo.“ Sv. Jakob na veſ glaſ odgovorí: „Jesuſ, Sin boshji, ſedí na deſnizi ſvojga vézhniga Ozheta, ino bo priſhel v' oblakih vſe ljudí ſodit.“ Veliko poſluſhitelov je na to veſel glaſ sagnalo, rekózh: „Hvalen bodi Davidov Sin!“ Sovrashnike Jesuſove je pa to toljko vjesilo, de ſo ga is viſhine na tla vergli. Svet mosh sopet vſtane, ino klezhè sa ſvoje ſovrashnike moli; oni ga pa s' kamenjam pobijajo, ino eden njih ga poſlednizh s' batizò (kolam) pa glavi vdari, de vmerje.

Svéſtiga ſlushavnika boshjiga ne ſmé biti ſram ino ne ſtrah, dati Bogu ſpodobno hvalo in zhéſt, zhe bi bilo ravno kudo sa to. Ravno to nam ſv. Jakob v' ſvojim liſti priporozha, ter govorí: „Blagor zhloveku, ki ſkuſhnjo preterpí, sakaj ſkuſhan bo prijél venz (krono), kteriga je Bog tajiſtim obljubil, ki njega ljubijo.“ Jak. 1, 12. „Kratek zhaſ in lehko delo naj nam vſelej bo, s' kterim ſrezhno in veſelo vezhnoſt ſlushimo.“ Sv. Jeronim.

Digitized by Google

22. Sv. Janes evangelíſt.

Nedolshen mladénzh, poſeben prijatel Jesuſov.

Sv. Janes je imel ſveto shlahto: Zebedeja ozheta, Salome bogabojezho mater, ſvetiga Jakoba brata; bil je tudi on veſ nedolshen in ſvet. Zelo mlad je ſhe bil, kedar je njega ino brata Jesuſ od riblenja v' apoſtolſtvo saklizal. Mladenzha ljubesnivo deviſhko ſerze je zhres vſe Jesuſu dopadlo; sa to je bil Janes ljubej Jesuſov. *Oh mladenzhi, kako ſrezhni ſte vi, dokler ſte zhiſtiga, nedolshniga ſerza! Jesuſ je ſtudi vaſh dober prijatel, Marija vaſha ljuba mati, vaſhi tovarſhi angeli ſo. Kakor hitro pa gerdo miſlite, neſramno klafate, neſpodobno délate, v' ſlabe tovarſhije ſahájate, po nozhi voglarite, ino ſe s' shenſtvam pezhate, — hitro vmira Jesuſova ljubesen v' vaſhim ſerzi; angeli ſhaljujejo, ino peklenſki ſovrashnik vam roko podá.*

Jesuſ je ſvetiga Janesa nar rajſhi imel; vsel ga je na goro, kjér ſe je premenil, ino mu je pokasal ſvojo nebeſhko zheſt; per sadnji vezherji njemu je Janes na perſih ſlonel, ino nar blishej njegoviga ſerza bil; na oljſki gori ga je s' ſebó v' vert saklizal, kjér je kervav put putil. Pa tudi Janes je bil med vſemi apoſtelni Jesuſu nar bolj sveſt; on ſam ga je pod krish na ſtraſhno goro Kalvarijo ſpremil, ter je do

Digitized by Google

konża per njem oftál. Jesuſ mu je pa tudi is krisha ſvojo shaloſtno mater isrozhil, ino materi Janesa sa ſina dal; ſaj ſta bila obedva deviſhkiga ſerza. — *Ljubi Jesuſa, ſlushi mu veſto v' shaloſti kakor v' veſelji, tak bo tudi Marija tvoja mati, ino ſv. Janes tvoj brat. Nedolshni mladenzhi ſo angelam v' shlahti.*

Po Jesuſovim vnebohodi ſta Marija in ſv. Janes v' ſveti druſhbi shivela, dokler ni boshja mati, sapuſtivſhi to ſolsno dolino, k' ſvojimu ſinu v' nebeſa ſhla. Janes je bliso ſto let deshivel, ter je veliko meſt ino deshél Kriſtuſu pridobil. Spiſal nam je ſvet evangelj, ino bukve ſkrivniga rasodenja, v' katerih beremo, kako ſe je kerſhanſki zérkvi godilo, in ſe ſhe bo do konza ſveta, kakor mu je ſam Jesuſ pokasal. Imamo tudi tri liſte alj piſma od njega, polne gorezhe, kerſhanſke ljubesni. Kakor je pa ljubesen vuzhil, njo je tudi v' djanji pokasal. Kedar she ni od prevelike ſtaroſti v' zérkev hoditi mogel, ſo ga v' sberaljſhe vérnih noſili. Ni jim samogel pridigvati vezh kakor te le beſede: „Otrozhizhi, ljubite ſe med ſebó, otrozhizhi ljubite ſe!“ Tega védniga ponovlenja ſo ſe vuzhenzi navelizhali, ino ſo djali: „Vuzhenik! kaj nam to ne prenéhama praviſh?“ Lepo jim odgovoril: „To je ſapoved Goſpodova, ino zhe ſe le to ſgodi, je ſadoſti.“

Ljubi mladenzhi! bodite kakor ſv. Janes nedolshni, ljubite Jesuſa, kakor ga je on ljubil, pa tudi ſvojiga blishniga prav po

Digitized by Google

kerſhanſko, in vi bote ljubeji Jesuſovi. — Med vſemi apoſtelni je ſv. Janes nar vezhi ſtaroſti vzkakal, ker je deviſhkiga shivlenja bil; doshiveli bote tudi vi ſtarih dni, ako dusho ino telo zhiſto ohranite. Nezhiſtniki bojo kitro zhervam v' shivesh. Slushajte, kar vaſ ſv. Janes vuzhi: „Nikar ne ljubite ſvét, tudi ne tega, kar je na ſveti. Zhe kdo ſvet ljubi, ljubesni Ozhetove v' njem ni. — Ino ſvet preide, ino vſe njegovo poshelenje; kdor pa voljo boshjo ſtori, oſtane vékomaj.“ I. Jan. 2, 15-17. *„Poſvetnesh je ravno kakor votel ſod; kar sgoraj noter vlijeſh, istezhe 's njega ſpod.“* Sv. Gregor.

23. Sv. Janes Krisoſtom.

Greha gorezhi ſovrashnik.

Blagor ſinu, ki ima ſkerbno mater; ſrezhna pa tudi mati, ki ima toljko dobriga ſina, kakor je ſv. Janes Krisoſtom bil, v' meſti Antijohiji 1) rojen. She je bil otrok, ko mu je ſmert

1) Antijohija, imenitno nekdajno meſto v' Sirji, desheli Asje, bliso ſvete deshele. V' Antijohiji je ſv. Pavl vuzhil, ino ſv. Peter ſvoj pervi ſedesh isvoljil, kjer ſe je toljko nevérnikov kerſtilo, de ſo ſe pervizh kriſtjani imenovali. Le malokaj je ſhe nekdajniga velizhaſtniga meſta viditi.

Digitized by Google

dobriga ozheta vsela; alj ljubesniva mati; zhe ravno mlada vdova, si je vle prisadela, svojiga sina poshteno isrediti. Zhudno dobro glave je imel, ino se tako pridno vuzhil, de se njegovi vuzheniki nad njim savseli. Ker pa prebrisana glava malo pomaga, ako pameti ino bogabojezhosti ni, je sv. Janes tudi rad molil, sveto pismo bral, ino se ponishno nosil, de si je bil ravno mlad in vuzhén. Ni hotel nevarnih posvetnih slushb, ki so mu jih ponujali; isvolil si je duhovski stan, ter je hotel v' pushavo jiti.

Ljubesnivi materi se je presilo toshilo svojiga sina is doma pustiti. „Moj sin! je djala, sa

---

Asja je med petimi deli sveta nar pervi in nar vezhi del, kjér je Bog nashe perve starishe stvaril, ino je Kristus rojen bil; nam proti jutru. Semlja je po nekih krajih lepa, ko boshji vert, po drugih pusta, strashna pushava. Veliki sloni, derezhi levi ino grosovitni tigri so v' Asji doma. — V' Asji so bile nekdajne kraljeve mesta: Babilon, Ninive ino vezh drugih; sdaj so Persija, Kina, Indija ino Japan imenitne kraljestva proti sonzhnimu ishodu. Nekoljko deshél ima tudi Turshi, nekoljko Rushki zesar v' oblasti. Is Asje so se narodi po vsih krajih semlje rassuli. Ljudjé so sdaj nekoljko kershanske, ino nar vezh pa drugih vér. V' Asji je prava luzh sveté vére sjati sazhela; kér ljudjé nisó po njenih naukih shiveli, jih je sapustila, ino v' druge deshele shla.

Digitized by Google

vſe, kar ſim tebi ſtorila, ne shelim drujiga od tebe, kakor ne ſkori me v' drugizh vdovo. Pozhakaj toljko, de me boſh h' ſvojmu ozhetu pokopal, potlej lehko greſh, kakor dalezh hozheſh.“ Sv. Janes je mater vbogal ino doma oſtal, pa tudi v' ſredi velikiga meſta je tiho ino ſveto shivel. — *Dolshni ſo otrozi ſtariſhe vbógati, ino jih na ſtare dni bres velike file ne sapuſtiti. Saj jih tudi ſtariſhi mladih nijo sapuſtili. Bog daja ſrezho otrokam, ki ſtariſhe lepo imajo.*

Poboshno shivlenje Janesovo ſe po ſhrokim rasvé; bil je ſatorej od ſhkofa duhovnik shegnan, ino mu narozheno boshjo beſedo Antijohenzam osnanovati. Njegove pridge ſo po zelim zeſarſtvi saſlovele; sa to ga Krisoſtoma, po naſhim ſlate uſte imenujejo, in kedar v' Zarimgradi 1) ni ſhkofa bilo, ſo njega poſilili v' poglavitno meſto odpeljali ino ſhkofa poſtavili. Kakor ſhkof je v' ſvojih pridgah ſerzhno reſnizo govoril, terdil pravizo ino ſovrashil greh. Vſi dobri ſo ga radi poſlúſhali, hudobni pa ſmertno ſovrashili. — *Ravno taka ſe ſhe den dena-*

1) Zarigrad (zeſarſki grad) alj Konſhtantinopel je ſvoje dni poglavitno meſto bilo vſiga rimſkiga zeſarſtva na jutrovim. Konſhtantin, pervi kerſhanſki zeſar, ga je ponovil, ino mu ſvoje ime dal. Posnej ſo ſi ga Turki pooblaſtili, ino ſhe sdaj turſki zeſar v' njem prebiva. Meſto je v' lepim lepim kraji o morji, kjer ſe Evropa in Asja gledate.

Digitized by Google

Jhen godi. Kar pravizhni ljubijo, to krivizhni lovrashijo, ino kdor jim po pravizi pové, jih rasdrashi.

Zeſariza Evdokſija je ſilo poſvetno shivela. Merselo ji je, de ſveti vuzhenik neſramen pleſ, neſpodobno shenſko noſhinjo, ino druge pregreſhne dobrovolje prepoveduje. Zeſarju ga toshuje, ino podpihuje druge ljudi, ſvetiga ſhkofa toshvati. Radovérn zeſar ſe vtogoti, ino pravi ſvojim ſvetvavzam: „Oh, kako bi neki timu ſhkofu prav ojſtro plazhal?“ Zeſarjovi prilisvavzi hitro sazhnò, in pervi pravi: „Istiraj (ispôdi) ga v' ptuje kraje, de ti ne pride vezh pred ozhi.“ Drugi rezhe: „Vsemi njemu vſe, kar imá.“ Tretji ſe oglaſi: „Vkashi ga v' shelesje djati ino v' jezho sapreti.“ Shterti veli, naj ga k' ſmerti obſodi ino ſe ga na vſelej snebi. Poſlednizh nekdo vſtane, ki je bil modrejſhi od vſih, ter pravi: „Vſi ſe motite! s' vſim tem njemu ne bote kaj hudiga ſtorili. Kamo ga bi istírali? On je na veſolnim ſveti domá. Alj mu vsemete premoshenje, ga bote le vbogim vseli, njemu ne. Zhe ga v' jezho dénete, bo on shelesje poljubil, ino ſe veſelil. Ako ga k' ſmerti obſodite, njemu nebeſa odprete. O Zeſar! ako mu hozheſh kaj hudiga ſtoriti, perſili ga v' greh. Posnam mosha, ne boji ſe na ſveti drujiga vezh, kakor greha.“ — *Oj preſrezhni zhlovek, od kateriga ſe tako govori.*

Perſilen je bil poglavitno mesto sapuſtiti, alj preganjan sa pravize del ni drujiga rekel, kakor to: „Goſpód! isidi ſe tvoja

Digitized by Google

volja. Kar Bog hozhe, naj se sgodi!“ Gnali so ga v' silo terde kraje, kjér si je veliko hudiga vshil; alj tudi tam je veliko dobriga storil sa boshjo zheſt ino svelizhanje blishniga. — Bres vsiga vsmilenja svetiga mosha is perviga kraja she v' hujshi kraj shenó. Po poti od prevelike vrozhine ino od húdiga vremena nevarno sboli; nobene poſtreshbe, she pridne strehe mu ne dajo. Pridejo gredózh do neke zérkve svetiga marternika Basiliſka, kjér prenozhijo. Po nozhi se mu sv. Basiliſko prikashe, ino ga potolashi rekózh: „Bodi veſél, Janes, brate moj, jutri bova v' enim kraji skupaj!“ Drugo jutro prosi vojshake, naj bi na tim mesti do enajstih poterpeli; alj moral je s' njimi napréj. Kedar pa sazhne vmirati, se s' njim poverniti morjo. Ker nasaj pride, se belo preoblezhe, prejme presveto reshnje Telo, poſlednó popotnizo (brashnjo), isrezhe svoje navadne beſede: „Bodi Bog hvalen v' vsih rezhéh!“ se pokrisha, in svojo dusho stvarniku isrozhi. —

Ne boj se, o mladénzh, govoriti reſnizo, terditi pravizo, kedar je tvoja dolshnóſt, naj te ravno sa to hudobneshi pregánjajo. Rasveſeli se Jesusove obljube, ki govori: „Blagor savolj pravize preganjanim, ker njih je nebeſhko kraljeſtvo.“ — Mat. 5, 10.

„Le greha naj bo tebe ſtrah; vſe drugo je le dim in prah.“ Sv. Krisoſtom.

Digitized by Google

24. Sv. Janes Nepomuſhki.

Sveſti zerkveni ſlushavnik.

Lepſhiga ni na ſveti, kakor gledati mladiga hlapzhizha v' zérkvi, ki lepo pametno k' ſveti maſhi ſtreshe; sakaj to je angelſka ſlushba. Tak bogabojézh zerkven ſlushitel je bil ſv. Janes, v' tersi Nepomuk na Pemſkim 1) rojen, ino po tem Nepomuſhki imenovan. Imel je vboge, to de poſhtene ſtariſhe; ki ſo ga is mladiga v' ſtrahi boshjim redili; ino vuzhili Boga zhres vſe ljubiti. Kakor hitro je tóljko odraſtil, de je na altar doſegel, ſe je navuzhil k' ſveti maſhi ſlushiti. Vſako jutro je prav sgodaj vſtàl, de je maſhnikam per altarji ſtregel. Toljko ſe je poboshno noſil, de ſo vſi, ki ſo ga videli, lehko molili. — *Zhedno je sa vſakiga fanta ino ſpodobno, de k' ſveti maſhi ſtrezhi sna;*

1) Pemſko alj Zheſhko kraljeſtvo je imenitna deshela od naſ proti ſeverju sa Eſtrajham (Rakushanſkim), ki je ſvoje dni ſvoje kralje imela; sdaj pa v' oblaſti Eſtrajharſkiga zeſarja ſlovi. Pemſka semlja med gorami leshi, ima shita, ſádja ino shivine; vina manj, pa sa toljko vezh dobriga ova (pira). Pemzi alj Zhehi ſo ſlovenſkiga rodu; pa jih nekoljko teshej saſtopimo, kakor druge ſlovenſke ſoſede. Pemzi ſo vezhdel katoljſhki kriſtjani, dobri muſikanti, pa tudi dobri délavzi, ki dóſti lepih ino haſnovitih rezhi naredijo.

Digitized by Google

alj gerdo je, ino velik greh temu, ki se nespodobno pred altarjam vêde (nosi). Mashni stresheti alj minístranti, ki molitve prehitro sgovárjajo, se smejijo, osírajo (ogledujejo), ino po zérkvi létajo, niso slushavniki boshji, temuzh najemniki peklénskiga Jovrashnika. Oni vsmilenga Jesusa shalijo, krishjane môtijo, ino sa tishe krajzarje, ki jih saslúshijo, dusho predajo. Oh, to je grosa in strah! Mladenzh, ne hodi bliso altarja, ako se spodobno ne sadershísh; strashen je kraj, na katerim se sv. mashа slúshi.

Mladi Janesek je pridno v' sholo hodil, in se je skerbno vuzhil; sa otrozharije mu ni bilo mar. Moliti in pa vuzhiti se ga je nar bolj veselilo. — Gerdo je sholarje videti, kedar is shole grejo, kako se súvajo, skazhejo in nespodobno norijo. Vsi taki po poti sgubijo, kar so se v' shóli navuzhili. Fanté pa, ki kvartajo ino sa dnarje igrajo, hudi duh v' svoji oblasti ima, ter jih po shroki zesti v' pekel peljá. Bog ne daj tega!

Starishi so sv. Janesa v' vishi shole poslali. V' Prasi 1) se je isholal, kjér so ga tudi mash-

1) Prag poglavitno mesto pémshkiga kraljestva, v' srodi zheshke alj pemshke semlje stoji; ima 46 zerkvi, med njimi nar lepshi velika zérkev svetiga Vita, v' kateri 4 sreberni angeli srebern grob sv. Janesa Nepomushkiga dershijo: 3382 hish, ino 96,000 prebivavzov. V' 4 urah mesto obhodish. Skos mesto tezhe velika Moldava

Digitized by Google

nika posvetili. Mlad slushavnik bil je v' malim svesht, sa to ga je dober Bog zhres veliko postavil. Toljko lepo je pridigval, de so od vsih krajov ljudjé hrnli njega poslushat. Bogabojezha pemska kraliza Johana si ga je spovednika isvoljila. Hudoben pemski kralj Benzheslí (Venzeslaus) je raspushleno shivel. Merselo mu je, de kraliza tako pogosto k' spovedi hodi, ter hozhe svédeti, zhesa se spoveduje. Saklizhe svetiga Janesa, ino mu veliko obéta, naj spoved kraliže pové; alj sveti mashnik molzhí. Ker s' dobrim kaj ne opravi, mu proti strashne martre in smert. Sv. Janes kralju serzhno odgovori: „Tega ne smém, in rajshi vmérjem.“ Grosovitnik vkashe svetiga mosha nevsmíleno mushiti ino s' gorézhimi baklami shgati; sv. Janes je vse voljno prestál, in ker je vedel, de bo vmreti moral, se pripravlja sa srezhno smert.

Sv. Janes se poda k' Materi boshji na boshjo pot, kjér se Bogu ino Mariji sa srezhno smert priporozhí. Kedar se v' poglavitno mesto poverne, in memo kraljeviga poslopja gre, njega serdit kralj sagleda, k' sebi poklizhe, ter ga saroti, naj mu pové, kaj se je kraliza ispovédala; ako ne, ga bo sapovedal vtopiti. Janes mu drugiga ne odgovorí, kakor de rajshi tavshentkrat vmerje. Nevsmilen kervolog vkashe svetiga Janesa

(Veltava), prek nje je verli most, is kateriga so sv. Janesa vtopili. Velike shole so bile nekdaj tako imenitne, de se je po 20,000 shtudentov v' Prasi sholalo.

Digitized by Google

o terdim mraki is mosta v' globoko Moldavo vrezhi. Hitro so se nad njegovim svetim truplam luzhi prikasale, kakor gorezhe svesdize svetle, ino so ljudém osnanile, kjé telo svetiga spovednika najdejo. Tri sto let po tem so njegov jesik she ravno tako lepo rudezh najdli, ko hi bil shiv, v' zhudno snaminje, kako Bog tiste ljubi, ki se v' jesiki ne pregreshijo.

Mladénzh, ki rad govorish, varji, de se s' jesikam ne pregreshish. Ne kradi blishnimu poshtenja, varji se nesrámniga govorjenja; vselej rajshi manj govori kakor prevezh, ino ne posabi, de tudi beseda zhloveka vbije. Sv. Duh pravi: „Veliko je s' mezham pomorjenih, she vezh s' jesikam pogublenih. „Sirah. 28, 22.

Per misi ljudi pred obrekvanjam ovarvat je Sv. Avgushtin te le verstize napisal: „Kogar veseli zhres druge govoriti,
Naj se ne slobi kdaj k' moji misi priti!“

25. Sv. Jefrem.

Strahván mladénzh, mosh po volji boshji.

Starejshi svetiga Jefrema so bili kmetjé. Niso mu imeli premoshenja sporozhiti, sa toljko bolj so ga vuzhili, naj se Boga bojí in greha varje. Ko je bil she mlad, ga je rada jesa

sgrabila. Neki dan od doma gre, najde gredózh kravo revniga vboshzheka, ino jo is hudobije tako dolgo s' kamenjam naganja, de obleshi, in k' domu ne more. Pride divja svér, ino kravo rasterga. Jokáje ſrotej krave jiſhe, ino Jefrema vpraſha, ali kaj vé, kamo bi kravza bila? Namesto odgovora ga Jefrem oſhabno smérja ino mu perimke daja. — *Najde je ſhe veliko takih norogláuzov, ki vbogo shivinzo sa kratek zhaſ preganjajo, ljudem pa bejedújejo, ter ne pomíſlijo, kako je to velik gréh. Tudi njih Bog tepel bo, kakor neſrézhniga Jefrema.*

Meſenz dni po tem ſe mladi Jefrem is polja k' domu ſpravlja. Dalezh je bilo, nozh ga objide, ino moral je per nekim ovzharji prenozhiti. Ovzhar je bil pijan, ino kér je terdo ſpal, perderò volki nad zhedo, ino veliko ſhkode naredijo. Drugo jutro pridejo laſtniki, kterih ſo ovze bile, ino ne verjamejo, de bi jim volki toljko ſhkode ſtorili bli, ampak terdijo, de ſo le tatjé; ter dajo paſtirja ino vbógiga Jefrema v' jezho sapreti, kakor bi bila tatíje tovarſha ino pomagavza. S' njima ſta bila ſhe dva jetnika saperta, kterih eniga ſo dolshili, de je vbijavez, drugi preſheſtnik. — V' ſedmih dnéh ſe Jefremu v' ſpanji angel prikashe ino ga pobara, sakaj je v' jezhi? „Sa to, mu shaloſten odgovorí, ker me dolshijo, de bi bil tate v' ovzhárnzo ſpuſtil, zhe ſim ravno nedolshen.“ „Dobro vém, de ſi v' tém nedolshen; alj le ſpomni ſe, kaj ſi nekoljko poprej vzhinil (ſtoril), ino ſposnal boſh, de je Bog pravizhen.“ Kedar ſe

Digitized by Google

prebudi, premiſhluje, kaj bi bil pregreſhil? Spomni ſe, kako gerdo je s' kravo reveshu naredil, in ſvoje ſenje tovarſhama pravi. Tudi ona ſposnata, de ſta kriva hudobij, zhe ravno ne teh, katerih nju sdaj dolshijo.

Dva dni po tem jih pred ſodnika shenò. Tovarſha njegova ispraſhújejo, nju tepò ino grosovitno terpinzhijo; ravno tako ſhe drugih pet hudodelzov. Jefrema grosa obhaja vſe to videti; ſilo joka ino trepezhe, ter ſe boji, de bodo tudi nad njega ſegli. Alj sopet ga v' jezho sapró, kjer je ſhe dva meſenza tezhal. Angel ſe mu ſpet prikashe, rekózh: „Noj Jefrem! alj ſi preprizhan, de Bog ſvét po pravizi vlada (visha) ino nebénimu krivize ne ſtori?“ „Dobro, goſpód, Jefrem odgovori; dobro ſposnam, de ſo zhudne njegove dela, neprevedlive njegove ſodbe. Vender vſmilí ſe ſvojiga ſlushávnika, ino reſhi me jezhe; hozhem menih biti, ino sveſto ſlushiti Jesuſu.“ Angel mu rezhe, de ga boje ſhe v' drugizh pred ſodnika gnali, ino po tem ispuſtili. „Joj meni! Jefrem savpije; kako bom pa ſtraſhno shuganje pred ſodnikam prebavil!“ Angel odgovori: „Bolje bi tebi bilo, de bi ſe v' nobeni rezhi pregreſhil ne bil, ne bilo bi ti potreba v' tej ſtiſki biti; kér ſi pa saſlushil vſe to, kako bi tebi pomagal?“ Potolashil vender ga je, de ne bo toljko terpel, ino bo sopet proſt; kar ſe je tudi sgodilo.

Kakor hitro Jefrem is jezhe pride, ſi zhaſtitlivga vuzhenika pojiſhe, ino sazhne ſveto shiveti. Molil je, pridno delal, poſtil ſe, ino

Digitized by Google

tako vſe ſvoje hude navade, poſebno pa jeso premagal. Kedar mu je enkrat po dolgim poſti prav lázhnimu njegov továrſh jeſti prineſil, mu ſkleda is rok pade, ſe potruple ino vſa jéd raſtroſi. Sv. Jefrem ſe ne raſerdi vezh, ampak veſ pohleven tovarſha potolashi, rekózh: „Nizh ne dé, brate moj; ker nozhe jed do mene priti, pojdem pa jes do nje.“ Na tla ſe vſede, shivesh pograbi, kar more, in ga veſelo povshije.

Nezhiſtniga greha ſe je poſebno varval, ino sa to neprenehama v' Boga miſlil, ktér vſe vidi, vſe vé. Kedar ſe je enkrat v' neko meſto podál, okolj kateriga je veliko puſhavnikov shivelo, je Boga proſil, de bi ga ſrezhal kdo, ki bi mu kak dober nauk is ſvetiga piſma povédal. Kedar do meſtnih vrat pride, ga neko shenſtvo vſe naliſhpano ſrezha, ino ga ſtermo gleda. Sv. Jefrem njo pobara: „Kaj ne tako ſtermo gledaſh?“ Shena mu odgovorí: „Jes imam pravizo to ſtoriti, sakaj shena je is mosha ſtvarjena; pa ti bi mene ne ſmel pogledati, ampak le semljo, is katire ſi.“ Sv. Jefrem ſe je savsél, ino hvalil Boga sa te nauk.

Kedar je mladiga mosha neki dan v' meſti Edeſi 1) nefrámno shenſtvo nagovorilo, naj bi ſe pregreſhil s' njoj, ji ſvet duhovnik rezhe: „Pojdi v' ſredo meſta na velik terg, ino me tamkaj

1) Edeſa imenitno ſtaro meſto v' Mesopotamji (Medrezhji, med vodami) na jutrovim, bliso ſvete deshele. V' ſtarih zhaſah je v' tiſti okoljzi veliko puſhavnikov shivelo.

Digitized by Google

pozhaj!“ „Voj, je djala, tega ne; tam bi naj veliko ljudi vídelo, ino ſram bi naj bilo.“ Sv. Jefrem ji rezhe: „Ti ſe ljudi bojiſh, Boga pa ne, ki je povſodi prizhujózh, ino bo enbart vſe ſodil?“ Te beſede ſo njo toljko ginile, de ſe poboljſha in ſpokori. — *Oh, naj bi mladenzhi nikdar ne posabili, de jih Bog vidi!*

Veſ zhaſ ſvojga shivlenja je ſv. Jefrem Bogu ſvesto ſlushil, ljudém pa neisrezheno veliko dobriga ſtoril sa duſho ino telo. Na poſledno uro je sapovedal, naj ga prav berno pokoplejo, ino na meſti ſedmine vbogajime dajo; bilo bi shalenje boshje, je djal, vbogim kratiti, na ſedmini pa tratiti.

Mladénzh, boj ſe ojſtre pravize boshje, ino vſake krivize varji ſe, ſakaj: „Ni mraka ne teme toljke, de bi je greſknik mogel v' njo ſakriti.“ Job. 34, 22.

„Sedajna tvoja hoja le koſzhek pota je; de dojdeſh v' kraj pokoja, gredózh ne mudi ſe.“ Sv. Jefrem.

26. Sv. Jernej.

Isglèd prave prijasnoſti.

Po miſlih zerkvenih vuzhenikov je bil ſv. Jernej (Arni, Paternush) ſpervizh Natanael imenovan. Bil je v' Galileji rojen, vbogi, poſhten ribizh, kakor vezh del vſi drugi apoſtelni. S' ſvetim Filipam ſta ſi bila poſebna pri-

Digitized by Google

jatla. — *Nar shlahnej blago na ſveti je pravi prijatel; sa to ſv. Duh govori: „Sveſt prijatel je mozhna bramba; kdor ga je najſhel, je saklad najſhel; njegova zena vſe drugo prevaga; on je nam shlahno masilo, v' shivlenji. Kateri Boga zheſtijo, ga najdejo; le med bogabojezhimi je prijatelſtvo terdno, kteri ſo ene miſli.“ To reſnizo nam shivlenje ſvetiga Jerneja lepo pokashe.*

Kedar je Kriſtuſ ſvetiga Filipa v' ſvoje tovarſhtvo poklizal, je ſv. Filip hitro tudi ſvojiga prijatla Natanaela pojiſkal ino mu rekel: „Obljubleniga Meſija, ki ſo ga preroki osnanovali, ſmo najdli; pridi ino pogléj!“ Natanael gre s' Filipam Jesuſa ſposnovat. Ko Jesuſ poſhteniga mosha vgleda, ga od dalezh pohvali, rekózh: „Glej, to je pravi Israelz, v' katerim goljfije ni.“ Natanael mu rezhe: „Od kodi me pa posnaſh?“ Jesuſ mu odgovori: „Preden te je Filip saklizal, ko ſi pod figovim dreveſam hil, ſim te videl.“ Ves sazhudel Natanael Jesuſa pozheſtí: „Uzhenik! ti ſi boshji Sin, ti Israelſki kralj!“ Jesuſ ga je po tém med ſvojih dvanajſt apoſtelnov vsel, ino mu ime Bartolomeus dal, ki ſe po' naſhim Arni alj Jernej, po Koroſhko Paternush imenuje. — *Tako Kriſtuſ vſe povſodi vidi, vſakiga posnâ, ino nar ſkrivnejſhi miſli vé; saſtónj bi ſe pred njim ſkrival.*

Svesto je ſv. Jernej sa Kriſtuſam hodil ino

Digitized by Google

ſe njegovih boshjih naukov vuzhil. Po Jesuſovim v' nebohodi je ſerzhno ſvet evangelj narprej v' domazhi desheli na Judovſkim 1) osnanoval, potlej pa po Arabji, Persji, Indiji, ino poſlednizh v' veliki Armenji na jutrovim. Kedar je neko kraljevo hzher zhudama osdravil, ktero je boshja (padaviza) metala, ino sa tem

1) Judovſko kraljeſtvo ſe ſveta alj obljublena deshela sôve, ino od naſ proti ſonzhnim is-hodu sa morjam leshi. — Judovſkiga ſhe dalej proti jutru ſe Arabja dershi, po kateri ſo Israelzi is Egipta 40 let hodili. Tam je imenitna gora Horeb, na kateri je Moſeſ ovze paſil, ino gorezh germ (kupino) videl; gora Sinaj, na kateri je Bog 10 sapoved dal. Deshela je po vezhim puſhava, vrozhina ſtraſhna, ino pogoſto hushen veter; ima pa vender doſti shlahnih rezhi: zhiſto slato, kadilo in balsam. Is tih krajov ſo bili po miſlih vuzhenikov modri, ki ſo priſhli Jesuſa darovat; tam je tudi Mahomed, turſki prerok, ſvojo lashnivo vero sazhel. — Od Judovſkiga proti ſevernim jutru je Persja, ino sa Persjoj ſtara Indija, dalni kraji na jutrovim, kjer je sdaj malo pravovernih kriſtjanov. Armenja ſe imenuje deshela, ki od Judovſkiga proti ſeverju leshi, ino ſe Ruſovſkiga zaſarſtva v' Asji dershi. V' teh krajih je viſoka gora Ararat, kjer je barka Noetova obſedela; tam tezhete velike reke Evfrat ino Tiger, od katerih ſveto piſmo govori. Armenzi ſo imenitni barantavzi, ki po vſih krajih ſveta kupzhujejo.

Digitized by Google

njeniga ozheta kralja ino vſe njegove domazhe kerſtil, ſe hudoben kraljov brat s' neverniki ſpunta. Svetiga Jerneja primejo, shivimu kosho lupijo ino mu poſlednizh glavo vſékajo. Veſelo je sa véro Kriſtuſovo vmérl.

Bog ſvoje ljube po ſtesi terplenja v' nebeſa peljá, sakaj: „Nebeſhko kraljeſtvo ſilo terpi, ino ſilni ga na ſe potegnejo.“ Mat. 11, 12.

„Kdor na ſveti ne terpi, naj Je vezhnoſti boji.“ Sv. Avguſhtin.

27. Sv. Jeronim.

Serzhen premagavez ſkuſhnjáv.

Srezhen mladenzh, dokler nedolshno shivi; ſkuſhnjava nima do njega oblaſti, lepo mirno hodi po roshizah zhednoſti, in angel boshji ga varje. Kedar pa ljubo nedolshnoſt sgubi, ga tudi duſhni mir sapuſti; ſtraſhne ſkuſhnjave ſe obudijo ino mu premenijo roshize nedolshnoſti v' ojſtro ternje pokore. To nam ſv. Jeronim (Hironim alj Jerom) prizha.

Bil je bogatih ſtariſhev ſin v' nekdajnim meſti Shtridovi, kakor nekteri pravijo med Muroj ino Dravoj 1) nekoljko pod Lotmergam domá, drugi pa terdijo, de v' Dalmatin-

1) Nar imenitnej reke na Shtajarſkim ſo: Mura, ki na Salzpurſkim isvira, ſkos nemſhki Gradez

ſkim. 1) Premoshen ōzhe je vèrliga mladenzha v' Rim ſholati dal. Vuzhil ſe je dobro, alj veſ je bil poſvetnih miſel. Slabi tovarſhi ſo ga v' nevarne drushbe privadili, kjér ſo pleſali in neſpodobne rezhi délali. Mladénzh sazhne rasbersdano shiveti, ino môtiti ſe, ker je miſlil, kakor bi bilo vſe poſvetno veſelvanje bres greha. — *Tudi v' ſedajnih dnéh ſe nar vezh mladenzhov v' ſlabih tovarſhijah smôti, kteri ſe isgovarjajo, de tudi drugi ravno tako shivijo. Pa ravno shivlenje tako je tiſta ſhiroka zeſta, ki po beſedah Jeſuſovih v' pogublenje pelja, ino veliko jih je, ki po*

---

tezhe, ino ſe pri Legradi s' Dravo ſklene; — Drava is Tirolſkiga po Koroſhkim pritezhe, med Vogerſkim, Hrovaſhkim ino Slavonſkim v' Donavo gre; Savina bliso Koroſhkiga isvira, ſkos Zele tezhe, ino ſe per sidanim moſti s' Savo sdrushi; Sava na Krajnſkim pod viſokim Triglovam vſtane, nekoljko ſpodniga Shtajarſkiga otezhe, na Hrovaſhko gre, ino ſe per Belimgradi v' veliko Donavo potopi.

1) Dalmaſhko (Dalmazija) je bila ſvoje dni velika deshela med Donavoj ino Adrijaſhkim morjam; sdaj je kraljeſtvo unkraj Hrovaſhkiga med morjam ino Turſkim, v' Eſtrajharſki oblaſti. Semlja je kamenita, gore velike; pa redi ſladko mozhno vino. Nar imenitnej meſta ſo Sadar, (Zara) kjér je deshelſko vladarſtvo; ino Dobrovnik (Ragusa). Dalmatinzi ſo Slovenzi, vezhi del katolſhke vére.

Digitized by Google

njej hodijo. Gorjé mladenzhu, ki ſe takih ne lozhi.

Bog mladimu Jeronimu névárn ſtan pokashe, v' katerim ſe njegova dúſha snajde. Bres odloga sapuſti ſvoje sapelive tovarſhije, oshaljuje pregrehe ſvoje mladoſti, ino ſe k' ſvetimu kerſtu pripravlja. (Tiſti zhaſ ſo vezhdel le odraſhene kerſtili). Po ſvetim kerſti ni sgubil vezh oblazhila zhiſtoſti. Hodil je imenitne vuzhenike objiſkovat, de bi ſe per njih prave modroſti ſvetiga shivlenja navuzhil. Priſhel je v' Voglej (v' Akvilejo) [1]) ino je v' tim imenitnim meſti v' ſveti prijasnoſti vezh let shivel. — *Hozheſh mladénzh tudi ti ſvoje shivlenje poboljſhati, tako je potreba, de narprej ſlabim tovarſham ſlovo daſh. Pa kakor te sapilivi pajdaſhi radi imajo, dokler s' njimi greſhiſh, tako te ſovrąshili bojo, ako njih opuſtiſh. Taka ſe je ſvetimu Jeronimu godila.*

Sovrashniki ſo ga huda obrekovali ino preganjali; ſe njim vgenit ſe zhres ſhiroko morje na jutrovo prepelja v' ſveti ſamoti shivét. Alj tudi v' tihi puſhavi zhloveka ſkuſhnjava

1) Voglej (Akvileja) nekdajno imenitno meſto sa Tershaſhkim morjam; sdaj le mala veſ s' imenitno ſtaro zerkvijo nekdajnih patrijarhov (viſhi ſhkofov). Is Akvileje ſo priſhli pervi kerſhanſki vuzheniki na Krajnſko, Koroſhko ino Shtajarſko. Sdaj je viſhi ſhkofija v' laſhko Gorizo preſelena.

Digitized by Google

najde, ino rasvajeni pozhutki naſ povſodi v hudo vlézhejo; potreba jih je s' poſtam, molitvijó ino ſvetim premiſhlovanjam ſtrahovati, kakor je ſv. Jeronim ſtoril. Kedar ſo mu nekdajne dobre volje na miſel hodile, je premiſhloval ſhtiri poſledne rezhi, poſebno ſtraſhno ſodbo boshjo; kakor ſam govori: „Naj jém alj pijem, alj kaj drugiga poſlujem, vedno ſe mi ſdi ſlishati groſoviten glaſ: „Vſtanite mertvi, ſtopite k' ſódbi!“ Pred podoboj krishaniga Jeſuſa je veliko jokal, pridno delal, ſe teshkih rezhi vuzhil, ſvete bukve bral ino piſal. Tako je premagal ſovrashnike ſvoje dushe.

Na ſtare dni ſe je v' Betlehem [1]) ſaſelil ſravno hlevza (ſhtalize), kjér je bil Jeſuſ rojen. Sveta Pavla je dva kloſhtra posidala, eniga moshkim, drujiga shenſkim. Sv. Jeronim je med njimi shivel, kakor ozhe med ſvojimi ſini ino hzhérami, ter jih je kerſhanſke modroſti lepo vuzhil. Dober Bog mu je do ſmerti mnogoterih nadlóg poſhiljal, pa vſe je voljno prebil ſvojo dusho sveliżhat.

„Goſpód! je vezhbart isdihoval, kako dolgo ſhe boſh ſvojiga ſlushavnika na semlji terpeti puſtil? Alj naj

---

1) Betlehem, meſtize dve uri hoda pod Jerusalemam na kamnitim hribi, v' prav prijetni okoljzi. Sdáj je le mala vaſ, ino svunaj veſi imenitna zérkva na tiſtim kraji, kjér je Isveliżhar rojen bil.

Digitized by Google

bo hvaleno tvoje ime; tvoja volja se isidi!“ — Kedar so prishli poſledno uro njemu v' pomózh, jih je veſelo ogovoril rekozha: „Prijatli moji, kaj mi pridete pravit; de se bom ſkoraj lozhil? Bog vam poverni toljko veſelo poved. — Ne ljubite kaj drujiga, kakor Jeſuſa Kriſtuſa, zhujte ino molite, ter bote ſkuſili, kako ſladko je vmreti, ako ſi prisadenemo pravizhno ino ſveto shiveti.“ To je poſlednizh govoril, ino ſrezhno vmerl. — *Ako shelish vſe ſvoje ſkushnave ſrezhno premagati, moli rad ino delaj pridno, de te ſkúſhnjava prasnovati najdla ne bo; ino premishlúj ſhtir poſledne rezhi, kakor te ſv. Duh opominja: „Per vſih ſvojih delah pomni ſvoje poſledne rezhi, ino nikdar ne bosh greshil.“ Sirah 7, 14. Poproſi vezhkrat, kakor ſv. Jeronim:*

„O Goſpód,
Vsemi, kar je mojiga;
Daj mi, kar je tvojiga!“

28. Sv. Joshef.

Pridni delavez.

Bog ne porajta imenitnoſti ſtana, ne gleda bogaſtva ne poſvetne zheſti; on ljubi zhiſtoſt ino nedolshnoſt ſerza, le pokorne ino pridne mladenzhe rad ima, kakor ſvetiga Joshefa. Bil je

Digitized by Google

ſv. Joshef nar imenitnejſhi shlahte rojen, kralj David ino Salomon ſta bila njegova predediza; alj kakor poſvetno velizhaſtvo rado neko hiſho sapuſtivſhi v' drugo gre, tako je tudi rodvina ſvetiga Josheſa toljko obóshala, de ſe je on moral ſtenarſkiga dela navuzhiti, ino ſi s' ſvojimi shulami vſakdanji kruhej ſlushíti. — *Ne ſanaſhaj ſe tudi ti, fantizh mlad, na imenitnoſt ino bogaſtvo ſvojih ſtariſhev. Ogenj, voda, ſovrashniki tebi lehko vſe vsémejo, ino ti beraſhko palizo v' roke podajo; ſamo to, zheſar ſe navuzhiſh, tebi oſtane. Pridne roke ſo nar bolj bogatija, poſhteno ſerze nar imenitnejſhi shlahtnija.*

Sv. Josheſ, ker je veſ nedolshen, bogabojézh ino priden bil, ga je Ozhe nebeſhki ſvojimu edinorojenimu Sinu Jesuſu sa varha, ino Mariji prezhiſti devizi shenina isvolil, ter ga zhres vſe mladenzhe ino moshe povsdignil. — *Ne bodi shaloſten hlapzhe moj, ako ſi bórniga ſtanu, pogoſto ſanizhvan od oſhabnih prevsetneshov; Bog ponisha napuhneshe, ino poviſha ponishne. Ne bo dolgo, ino ravno oni, ki te sdaj sanizhújejo, ſe bodo tebi priklánjali; ſamo potreba je, de ſi v' reſnizi ponishen ino Bogu pokoren, kakor ſv. Joshef.*

V' velikih ſkerbéh je bil, ko je Marijo ſvojo nevesto jemal; angel mu je djal: „Ne boj ſe vseti Marije sa ſvojo sheno; ona bo mati Sina boshjiga.“ Veſelo Mariji roko podá. — Rimſki zeſar vkashe vſim Israelzam jiti v' meſto ſvojiga rodú ſe popiſat. Iz Naza-

Digitized by Google

reta 1), kjer je ſtanoval, jiti v' Betlehem, kjér je bil njegov ino Marijni rod, je bilo dalezh; tudi po simi s' noſhezhoj shenoj ſilo teshavno; alj ſv. Joshef veſ pokoren ſe ne vſtavi, temuzh ſe voljno na pot poda. — V' njegovim domazhim mesti ga shlahta nozhe posnati, njemu ino Mariji ſhe ſtrehe ne da; poterpeshlivo is mesta gre, v' bornim hlevzi prenozhi, ino v' tim revnim kraji Marija bosbjo déte porodí, Jesuſa isvelizharja vſiga ſveta. — Grosoviten Herod mladimu otroku po shivlenji ſtreshe, ino ga ſklene vmoriti. Angel Joshefu pové, naj s' Jesuſam ino Marijoj v' ptujo deshelo beshí, ino tam oſtane, dokler mu sopet nasaj ne porezhe. Sv. Joshef ne odlaga, ne toshuje, ampak vſtane vseme Jesuſa ino Marijo, ino gre v' dalen Egipt. Ko je nevſmilen kervolog Herodesh vmerl, pride ſpet angel Joshefu povedat, naj ſe v' ſvojo deshelo poverne. Joshef gre nasaj v' meſtize Nazaret, tam pridno dela, ino polhteno ſvoje shivi. — *Pové mi, ljubi mladenzh, ali ni lepo biti Bogu ino predpoſtavlenim tako pokoren, kakor je ſv. Joshef bil? Satega del je pa tudi vſmilen Jesuſ njegov domazh továrſh.*

Marija ino ſv. Joshef ſta svesto hodila k' ſlushbi boshji v' Jerusalem; ino kedar je bil mladénzh Jesuſ 12 let ſtar, ſta tudi njega s'

1) Nazaret, ſvoje dni shedno meſtize v' Galileji na viſoki pezhini, od Jerusalema 24 ur hoda, kjér ſo Jesuſ, Marija ino ſv. Joshef prebivali. Sdaj je le majhna veſ, kjér kriſtjani shivijo.

Digitized by Google

ſebo vsela, hiſho boshjo objiſkat, ino lepo Ozhetu nebeſhkimu ſlushit. — *Oh naj bi tudi per naſ mladi fantje s' ſvojimi ſtariſhi v' zerkvo hodili, ſe od njih v' zerkvi ſpodobno sadershati vuzhili; ne pa po famim létali, Boga shalili ino ljudi kujſhali; kakor ſe pogoſto godi.*

Ko je she Jesuſ mozhen priraſtel, je ſvetimu Joshefu ſvojimu redniku pridno délati pomagal. Skerbno ſta shagala, ſékala, ino teſala kakor priden ozhe ino ljubesniv ſin, de nji je bilo veſelje glédati; Marija nju je pa ſkerbno goſpodinila. Shiveli ſo borno, pa vender ſrezhno, ker ſo imeli poſhteno ſerze ino pridne roke.

V' narozhji Jesuſa ino Marije ſv. Joshef ſvoje shivlenje ſklene, ino ſvojo zhiſto duſho Stvarniku isrozhi. Ponishen je shivel na semli, poviſhan ſe sdaj v' nebeſih veſeli, vſih poſhtenih mladenzhov poſeben prijatel in proſhnik. *Mladenzh, ki hozheſh na ſveti ſrezhen biti, ino svelizhan po ſmerti, ne letaj sa bogaſtvam, ne sa poſvetnoj zheſtjoj. Varji ſe greha, priden bodi ino ſlushi Bogu lepó; tako bo veſélo tukaj tvoje shivlenje, ino po ſmerti odperto tebi ſveto nebó.* Sv Duh govori: „*Srezhen zhlovek, ki je bres madesha najden, kteri sa slatam ne gre, ino ſe ne sanaſha na saloge denarjev. Kdo je on, in ga bomo hvalili? On je ſkuſhen ino popolnama najden; njemu bo vezhna zheſt*“ Sirah 31, 8. „*Kogar vidiſh, de pravizhno shi-*

Digitized by Google

vi, naj ſe mu ravno ſhe tak hudo godi; njega ſrezhniga imenúj, zhres vſe hvali in poviſhúj; ſaj ſo nebeſa njegove.“ Sv. Kriſoſtom.

29. Sv. Juri.

Imeniten kerſhanſki vojſhák.

Imeniten vitès ſv. *Juri* je bil v' juternih deshelah domá. Njegovi ſtariſhi ſo bili bogáti; ino kédar mu je ozhe odmèrl, je ſam od ſebe v' shold ſhel, ter je védel, de je tudi sholnirſki ſtan od Boga, pravizo méd ljudmi terditi, hudodelze ſtrahovati, ino ſtranſkim ſovrashnikam v' deshelo braniti. — *Ni lepo ſa verliga janta, ki je zherſtev in mlad, de ſe sholda bojí; ſhe gerſhi je, ſkrivati je, vhájati pa velik greh; ſakaj vhajovez je ozhiten puntar ſoper Boga po beſedah ſvetiga Petra, ki pravi:* „*Bodite podloshni ſavoljo Boga, alj kralju kakor nar viſhimu, alj vajvodam, kakor od njega poſlanim; ſakaj tako je volja boshja.*“ *1. Liſt 2, 13–15. Ino ſv. Pavl vuzhi: „Ni oblaſti od drugod, kakor od Boga. — Kdor ſe oblaſti ſoperſtavi, je boshji voli ſoperſtavi. Kateri je pa ſoperſtavijo, jami ſebi pogublenje nakaplejo. Oblaſtniki niſo h' ſtrahu dobriga, ampak hudiga dela. Hozheſh pa, de*

Digitized by Google

bi je oblasti ne bal, dobro storí, ino bosh hvalo od nje imel.“ Rim. 13, 1 – 3. Vojshák, ki je na vojshki serzhen, ino vsmilen domá, per Bogu ino per ljudéh veliko velja. Nosi otko (lopatizo) alj mezh, slushi vselej Bogu vshezh, ino se ob pravim zhasi sa boshjo zhest poskusi, kakor sv. Juri.

Slushil je nevérniga zesarja Dioklezjana, kteri ga je veliko obrajtal, ino sa vishiga vojshaka povsdignil. Kedar je pa nevsmilen zesar jél kristjane pregánjati, ino jih siliti, de bi kersanske véro satajili ino malike molili, ni sv. Juri po nobeni zeni v' to dovolil, ter je zesarju na ravnost povedal, kako hudo dela, ki nedolshne kristjane tako grosovitno mori. Zesar se vjesi, vkashe svetiga Jurja s' kolam treti, natesvati ino nevsmileno muzhiti; ker se pa ni premotiti nal, so ga ob glavo djali. — *Naj si je ravno sv. Juri svoje zhasno shivlenje sa Kristusa dal, mu je dober Bog stotero vse to povernil. Njegova dusha se sdaj v' svetih nebesah veseli, ino na semli toljko lepih zérkuv stoji njemu k' zhasti posidanih.*

Sv. Juri, mogozhen prijatel vsih pravovernih kristjanov, v' podobah na konji sedi, ino strashno poshásk s' ojstroj sulzoj prebada; v' strani pa mlada deviza klezhi, ktero je strashni sverini otél. *Ali vesh mladenzh, kaj to pomeni? Grosovitna svér je pregreha, ino tvoja dusha lepa, mlada deviza, Jesusova nevesta, ktero peklenska pushásk poshreti sheli. Premagúj serzhno skushnjave, in reshi svojo*

Digitized by Google

dusho pogube, tako bo Jv. Juri prijatel tvoj, ti pa v' nebesih njegov tovársh. Sv. Duh pravi: „Gorshi je poterpeshliv, kakor mozhen zhlovek, in kdor sam zhes sebe gospoduje, gorshi (imentnejshi) kakor on, ki mesta premaguje.“ Prip. 16, 32. „Venza ne dobi, kdor ne premaguje; smagal pa ne bo, kdor je ne vojskuje.“ Sv. Avgushtin.

30. Sv. Karol Baromej.

Vuzhenik poshtene dobrovolje.

Ozhe svetige Karola Baromeja je bil imeniten ino bogat knes (grof) v' lashki desheli, ki je posebno rad vbogajime dajal. Nekoljko snanzov ga je svarilo, naj ne posabi, de ima veliko otrók oskerbeti. On jim odgovori: „Ako jes sa vboge skerbim, bo tudi Kristus skerbel sa moje otroke.“ Tudi mati je bila ponishna ino vsmilezhna gospá, ki je sa vboge ino bolnike rada poskerbela, ter jim pomagala, kar je premogla. Kershanski stanishi so tudi kershanske otroke imeli; med njimi nar pridnishi je sv. Karol bil. Zhenzharije ga niso veselile, kakor druge posvetne otroke; on je molil, alj se pa vuzhil, kedar so drugi jigrali; v' sholo ino v' zerkev je nar raj hodil. Po tem bogoljubnim sadershanji svojiga Karlna so starejshi lchko sposnali, de ga Bog v' duhovski stan klizhe,

Digitized by Google

ter ſo ga dali na maſhtvo vuzhit. — *Kmetiſhki ſtarejſhi, ki ſvoje ſine v' ſholo dajo, bi radi, naj bi vſak maſhnik bil. Lepa ino poſhtena je ta shelja, zhe le ſin glavo in saderſhanje ſa to imá; ako pa glave in saderſhanja ni, ſe ozhe in mati ſlo pregreſhita, zhe ga v' duhovſki ſtan ſilita. Bolſhi je na polji orati, kakor perſilen na altarji ſtati, ſhiveti pa ne, kakor ſe maſhniku boshijmu ſpodobi.*

V' viſokih ſholah je ſv. Karol veſ ponishen bil, ino nedolshno shivel, ako ſo ravno tovarſhi raſpuſheno shiveli, ino tudi njega omôtiti ſi prisadevali. Veliko je molil, poſtil ſe, ino pa ſvete sakramente pogoſto prijemal, de bi ſveto zhiſtoſt ohranil, sakáj védel je, de bres zhiſtiga ſerza vredno duhovſki ſtan naſtopiti ne samore. Kedar mu je neki ſtar, málopriden ſlushavnik enkrat neframno shenſtvo napeljal, naj bi ga sapeljala, je nedolshen mladénzh hitro is hiſhe shéshal, ino tako ſveto zhiſtoſt ohranil. — *Beshi tudi ti, mlad prijatel boshji, kedar neſramne moshke alj shenſke vidiſh, de ſe neſpodobno vêdejo; le kdor pred takim beshi, nedolshen oſtane.*

Striz ſvetiga Karola ſo bili tiſti zhaſ ſveti papesh, pervi poglavár kerſhanſke zérkve na semlji. Kedar je bil ſv. Karol sa maſhnika poſvezhen, ſo ga savoljo njegove vuzhenoſti ino ſvetoſti kardinala [1]), ſvojga ſvetvavza in pomozh-

1) Kardinalov je v'kerſhanſki zérkvi 70, ki ſo papeshovi ſvetvavzi ino sa njimi pervi viſharji

Digitized by Google

nika isvoljili. Bil je po tem veliki ſhkof v' Milani na Laſhkim, ljubesniv ozhe ino ſkerben paſtir ſvojih ovzhiz. Neprenéhama je vérne vuzhil lepiga sadershanja, in jih ſvaril, de bi s' poſvetnoj dobrovoljoj Boga ne shálili. Ker ga pa niſo Milanzhani vbógali, jim je ozhitno napovedal, de bo priſhla ſhiba boshja nad nje; kar ſe je tudi sgodilo. Straſhna kuga je vſtala, ino velik pomôr je bil po zeli Milanſki okoljzi. V' tej veliki ſmertni nevárnoſti ſo poſvetni poglavarji bres pomude is mesta sbéshali, ravno oni, ki ſo poprej ljudſtvo v' pregreſhne dobre volje napeljovali; ſv. Karol pa ſvojih ovzhiz ni sapuſtil. Dni in nozhi je premolil, poſtil ſe ino delal sa grehe ſvojiga ljudſtva ojſtro pokoro; prozeſje vodil, ter kriſtjane opominal, jeso boshjo tolashiti. Huda lakota je bila po mesti, ker ſo premoshni vezh del pobégnili, vboshni ljudjé pa oſtali; vſe je rasdajal, tudi laſtne poſtel predal, ino na golih deſkah (dilah) je leshal, v bogim pomagat.

Kedar je kuga hénjala, poklizhe ſvoje ovzhize, naj bi ſe Bogu sahvalili, ino jih ojſtro opomínja, ne drashiti viſhej jese boshje, ter pravi: „Vaſhe abotne dobrovolje, ki jih poſebno o puſti imate, ſo veliko krive, de je Bog ſhibo kuge nad naſ poſlal; ino zhe ne bote takih rezhí opuſtili, ki ſe

---

ſvete zérkve. Nekoljko jih je v' Rimi, nekoljko po kerſhanſkih deshelah, kjér ſvoje ſhkofije imajo.

Digitized by Google

kriſtjanam ne ſpodobijo, bojím ſe, de bi naſ Bog ſhe huje ſtrahoval. - Od ſedaj sa napréj naj bojo vſelej overshene une neſpodobne ſheme (maſhkare) v' katire njih veliko podobo boshjo sakriva, ino v' njih nepoſhtene rezhi dopernaſha. S' njími naj grejo tudi dalezh od naſ vſe komedije ino poſvetne jigre, per katerih ljudſtvo ob nedelih ino prasnikah greſhi, na meſto te ſvete dni prav poſvezhovati. Dalezh od naſ naj bojo nevarni pleſi ino raji, ki ſo kerſhanſki zhiſtoſti toljko ſhkodlivi, toljko krega, boja ino ſovraſhtva napravljajo, ino ſo shive ſhole nezhiſtoſti. Nehajo naj vſe nesmerne pojedine ino pijanzharije, ki zhloveka tak sdélajo, de ſe vezh ne savé, kedar v' miſlih, v' beſedah ino v' djanji tako hudo greſhi. Pokonzhajo ino v' vezhen bresden pogresnejo ſe naj vſe tiſte she saſtarane pregreſhne navade, ki ſo bíle ſhe med ljudſtvam do sdaj saoſtale! Sa njih del je shalen Bog sa ſhibo kuge prijél, naſ ſtrahovat. — *Tako ſv. Karol Milanſki ſhkof od pregreſhnih dobrovólj, od hudobniga veſeljvanja govori. Slushaj mladenzh dober nauk ſkerbniga paſtirja, ino varji ſe tudi ti rasvujsdaniga pleſa, jigranja ino pijanzhvanja; sakaj ſkos te rezhi nar vezh mladenzhov v' neſrezho pride.*

Sv. Karol je sahvalno opravilo sa prelo-

Digitized by Google

shenje kuge ravno v' sadnih puſtnih dnéh obhajal, ker ob tem zhaſi puſtnjaki po navadi nar vezh Boga shalijo. Sa to je ſhe sdaj po nekih méſtah ino krajih navada, de ſe tri sadne puſtne dni preſveto reſhnje Telo ozhitno k' molitvi poſtavi, ſprofit vſmilenje ſlepim greſhnikam. Veliko veliko je ſv. Karol dobriga ſtoril, veliko je pa tudi ſovrashnikov imel, ki ſo toshvali, de je preójſter, jim nobeniga veſelja ne dovoli, i. t. d. Vſe je voljno poterpel, ino je do poſledne vure ſlushavnik boshji sveſt oſtàl. V' ſmèrtni bolesni je bil krishani Jeſuſ njegov tolashnik; vedno ſe je v' njegovo podobo osiral, ino poſlednizh isdihnil rekozh: „Glej! sdaj pridem;" po teh beſedah je v' vezhno veſelje ſhel.

Ozhe nebeſhki ima rad, de ſo njegovi otrozi poſhtene dobre volje. Alj Bogu ſe vſmili! kedar mladenzhi po rasvujsdanih pleſah radújejo, angeli boshji shaljujejo. Kerſhanſka dobra volja naj bres vſiga greha bo, kakor ſv. Pavl vuzhi: „Veſelite ſe vſelej v' Gоſpodu, ſhe enkrat rezhem, veſelite ſe; pa vaſha pohlevnoſt naj bo snana vſem ljudém." Fil. 4, 4-5. *Od ponozhniga raja ſv. Krisoſtom govori: „Pregreſhni pleſ je duſhe pogublenje, nedolshnih ſerz neſrezhno poshelenje, le ſatanu k' veſelju sbran; bi ſvetlih svesd na nebi toljko bilo, ko ſe na pleſi grehov she sgodilo — bi temna nozh poſtala beli dan"*

Digitized by Google

31. Sv. Klemen.

Dober ſin bogabojezhe matere.

Kakor ſtariſhi ſvoje otroke is mládiga vuzhijo, tako odraſheni otrozi vezhidel shivijo, pravízhno alj krivizhno. Nar bolj ſe pa materne beſede mladiga ſerza primejo, ki je ſhe mehko kakor vóſk, in sa vſe dobro pripravno. Srezhen ſin, ki ima toljko ſkerbno mater, kakor njo je ſv. Klemen imel.

V' tiſtih shaloſtnih zhaſih, ko ſo nevérni malikvavzi kriſtjane nevſmileno morili, je imenitna vdova shivela, Shófija po imeni. Imela je ediniga ſinka, Klemena, katerga je od mladih dni vuzhila, kako naj ſerzhen bojvavez Kriſtuſov bo; sakaj tiſti zhaſ ſi je bil vſak kriſtjan ſveſt, de bo sa pravo véro martran ino vmorjen. *Kako ſrezhni ſmo sdaj mi kriſtjani, katerih sa ſvete vére del nihzher ne tepe in ne mori! Pa ravno sa to, ker nam predobro je, ſe naſ veliko smóti in pogubí, ako ſe od mladih nog ne vádimo, sa isvelizhanje duſhe vojſkovati ſe.*

Skerbna mati Shofija je ſvojiga Klemena neprenéhama opominjala ſe vojſkovati, ino terpéti sa Bogá. Nobéniga nauka ni ſliſhal toljkokrat, kakor te beſede; ni ſmelo per hiſhi ſe sgoditi ne govoriti kaj, kar bi mladenzhizha bilo v' druge miſli obernilo. Kakor hitro ſe je brati navuzhil, mu je mati shivlenje ſvetih muzhenzov (marternikov) podala, naj bere, koljko ſo sveſti prijateli bosbji ſerzhno terpeli sa Jesuſa; ino

Digitized by Google

zhe ſe nevſmileni nevérniki kriſtjane k' ſmerti gnali, je tudi mati ſina gledat peljala, de bi ſe od njih navuzhil sa Kriſtuſa shiveti ino vmreti. Po prebivavnizi, kjér ſta prebivala, ni bilo videti, kakor podobe kerſhanſkih marternikov, kako ſo ſe sa ſveto vero vojſkovali. Vſaki god tiſtih je mati ſvojiga ſina prashno oblekla, naj bi ſe njih godovanja veſelil. Verh te nar perve ſkerbi je mati pa tudi ſkerbela, de ſe je Klemen vſiga navuzhil, kar mu je bilo po njegovim ſtani potrebniga védeti.

Bogabojezh mladénzh ſvoje dvanajſto leto naſtopi, ino ljuba mati njemu sboli! Poklizhe ga h' ſvoji ſmertni poſteli, ino na sadno uro pobara: „Déte moje! kaj ſim tebe vſe ſvoje shive dni vuzhila?“ Blagi ſin ji odgovori: „Vojſkovati ſe ino terpeti sa Bogá.“ „Prav tako!“ rezhe mati, ino veſele ſolse ji v' ozhi perigrajo; „sdaj ſim preprizhana, de ſi moje nauke saſtopil. O jes ſrezhna mati, kako lehko ino pa rada sdaj vmerjem! Bali (pridi) naj tvoje vude poljubim, ktire ſi perpravlen dati sa Kriſtuſa! “To je mati isgovorila, ino je veſelo vmerla. — *Blagor materi, ki v' narozkji bogabojezhiga ſina vmerje; blagor pa tudi ſinu, ki toljko ljubesnivi materi ozhi ſatijne!*

Po ſmeri ſvoje matere je ſerzhen mladénzh ſveſto dopolnil, kar je obljubil; bil je mosh po volji boshji. Veliko je terpel sa nebeſhko kraljeſtvo, je sa kerſhanſko véro vmerl, ino je

Digitized by Google

prijel nebeſhko krono, katero je Goſpód ſvojimu sveſtimu bojvavzu podál.

Mladénzh! zhe ſe tebi ravno bati ni, de bi sa kerſhanſko véro kri prelil, vender boſh veliko hudiga prebil, ako hozheſh nedolshen ino pravizhen oſtati. Pomni torej, kar te ſv. Pavl vuzhi: „Terplenje ſedajniga zhaſa ni veliko proti prihodni zhaſti, ki ſe med nami rasodela bo.“ Rim. 8, 18. „S' ſvetnikmi veſeliti ſe shelimo, alj' krishov in teshav ſe pa bojimo; kdor s' ſvetmi marterniki terpeti nozhe, mu tudi v' njih veſelje prit' ne bo mogozhe.“ Sv. Avguſhtin.

32. Sv. Lavrenz.

Serzhen mladénzh sa nebeſhko kraljeſtvo.

Vboshen mladénzh ſv. Lavrenz je v' Rimi shivel, pa ſkerben sa nebeſa je v' ſvoji mladoſti she bil; ker je védel, de ſtaroſt teshko da, kar mladoſt samudi. Veſ ko angel nedolshen, pohleven in ljubesnîv je ſvetimu papeshu Kſiſtu II. poſebno dopadel, ki ga med ſvoje vuzhenze vseme, ino sa duhovſki ſtan ſkerbno isredí. Kér je rad vbogal, ino ſvojimu duhovſkimu ozhetu v' vſih rezhéh vſtregel, ga ſveti papesh diakona (duhovnika s' ſheſtermi shegni) poſveti, zhe ravno je bil ſhe mlad. Imel je zerkveno ſlushbo k' ſveti maſhi ſtrezhi, sa vbo-

Digitized by Google

vdove in sapuſhene ſrote ſkerbeti. — *Oh kako lepa je Jlushba maſhniga ſtana, pa ſe le temu ſpodobi, ki nedolshno ino bogabojezhe shivi, kakor ſv. Lavrenz. Rasvujsdân mladenzh ino pa zhervivi ſad nifta sa altar.*

Sveſto je mlad diakon ſvojo ſveto ſlushbo opravljal, k' ſveti maſhi ſlushil, vérne obhajal, ino sa vboge prav po ozhetovo ſkerbel. Boshji duh ga je vodil; bil je prijeten Bogu in pravizhnim ljudém. Nevérni zeſar Valerijan je vkasal kriſtjane nevſmileno pregánjati, pred vſim pa duhovnike martrati ino moriti, ako Jesuſove vére ne satajijo. Ravno ſvetiga papesha Kſiſta II. in ſhe nekoljko duhovnikov k' ſmerti shenó. Mladi Lavrenz ſe ſvojiga zhaſtitlivga paſtirja lozhiti ne more; jokáje sa njim hití, ino na veſ glaſ milo sdihuje: „Kamo greſh, ozhe, bres ſvojiga ſſna? kamo hitiſh maſhnik ſvet bres ſlushavnika ſvojiga? — V' zhem ſi'm ſe tebi, ozhe, sameril, de me sapuſhaſh? Le poſkuſi me, ali ſim vreden, de ſi me ſvojiga ſlushavnika ísvolil, deliti Goſpodovo kri? Ne sapuſti me, ſveti ozhe!“ Prijasno mu ſveti papesh odgovorí: „Ne sapuſtim te ne, ſinko moj! Tebe zhaka vezhí vojſkovanje sa Kriſtuſovo véro. Mi, ſhe ſlabi ſtarzheki, loshej boj doſtojimo; ti, ſhe mladénzh, boſh velizhaſtnej premago zhres grosovitnike sadobil. V' tréh dnéh sa mene prideſh, ſlushavnik sa maſhnikam.“ — *Tako ſta je-*

Digitized by Google

mala sveſta ſlashavnika boshja ſlovò, perpravlena jiti sa ſvojim Goſpodam v' terplenje in ſmert, po ſmerti pa tudi v' vezhno shivlenje.

Sveti papesh ino njegovi tovarſhi grejo ſerzhno sa Jesuſa vmrét; ſv. Lavrenz pa hiti, ſe v' tréh dnéh k' ſmerti pripravit. Kar je ſhe zérkvenih denarjov glefhtal, je med vboge rasdelil; tudi drage zerkvene poſode je popredal, de bi nevſmilenim ſovrashnikam v' roke ne priſhle; kar je iskupil, je vbogim rasdal. — Rimſki poglavar, to svédeti, ſvetiga Lavrenza pred ſe saklizhe, ino mu ojſtro sapové zerkvene saloge (ſhaze) odrajtati, katerih zeſar sa vojſko potrebuje. Sv. Lavrenz mu odgovorí: „Zhe mi odlog daſh, hozhem ti nar vezhi bogaſtvo pokasati, ki ga zerkev imá.“ Dovolil mu je. Sv. Lavrenz gre, ino vſe vboshzheke, ſlepe ino kruljove ſrote ino vdove na nekim kraji po verſti poſtavi, in poglavarju rezhe: „Pridi le, ino pogléj saklade naſhiga Boga. Videl boſh polno dvoriſhe slatih ino ſrebernih poſoduv, in drugih shlahnih kamenov.“ Veliko mnoshizo ſamih ſrotejov namesti dnarjev vglédati, poglavarja ſtraſhno rasserdi; ſv. Lavrenz pa pravi: „Sakaj ſe jesiſh? Slato ino ſrebro, ki ga toljko posheljujeſh, je le ſlaba sapeliva ruda; pravo slato je boshja luzh (Kriſtuſ), katerga vuzhenzi ſo ti vboshzi; oni ſo tiſti zerkveni ſhazi, ki ſim jih tebi pokasati obljubil.“

Vés raskazhen ſe mu poglavár sagrosí, re-

Digitized by Google

kozh: „Vem, de bi rad hitro vmerl; alj tvoja ſmert bo pozhaſna.“ Vkashe ſerzhniga mladenzha do goliga isſlezhi ino nevſmileno rasmeſariti; ker pa ſv. Lavrenz le ſtanovitno ſveto vérо Jesuſovo terdi, ga sapové na rasbelen (sherezh) rashen (roſh) perpeti ino na sherjavzi polahoma pezhi. Oh koljke ſo bile te bolezhine! ſhe bolj gorezha je bila njegova lubésen do Jesuſa. Vſe je voljno terpel. Po eni plati she veſ pezhen lepo mirno grosovitneshu rezhe: „Vkashi me oberniti, de bom po obéh ſtranih dober; po tem pa vreshi en koſ inojej, ako ſe ti poljubi!“ — Po tem je veſelo ſvoje ozhi v' nebeſa povsdignil, molil ino proſil; de bi vſe rimſko meſto pravo vérо ſposnalo; ino kedar je odmolil, je lepo v' Goſpodi saſpál.

Vidiſh, kerſhanſki mladenzh, kako voljno nedolshen Lavrenz terpí? Kako ſe pa ti hujaſh, kedar te kaki sob poboli! Sliſhiſh, kako pohlevno ſveti mladenzh na pekozhim ognji moli? kako ſerdito pa ti beſedujeſh, kedar ti ſtariſhi alj predpoſtavljeni kako ſhal beſedo rekó! Bres poterplenja ni shivlenja ſrézhniga tukaj, ne vezhniga tam. Vuzhi ſe torej ſerzhno, pa tudi voljno sa iſvelizhanje ſvoje terpéti, sakaj ſv. Duh govorí: „Slato in ſrebro ſe v' ognji ſkuſha, ljudjé pa, ki imajo iſvelizhani biti, v' pezhi ponishovanja. Sirah. 2, 5. — Ino ſv. Leo papesh vuzhí: „Lehko ſe veſelí nebeſhkiga shivlenja, kdor ſe deleshen ſtrí Goſpodov'ga terplenja.“

Digitized by Google

33. Sv. Luka.

Dobro mu, kdor kaj dobriga sna.

Ako drevze mlado lepo selení, she lepshi bo zvetelo in sorilo, ter dovolj rodilo shláhniga sádú; ín zhe se mladénzh pridno ino rad vuzhi, pa lepo vboga, bo tud' nekdaj moder mosh, svojiga ljudstva zhést in slava, kakor sv. Luka (Lukesh). Rojen je bil v' Antijohiji. Skerbno se je is mladih nog uzhil brati ino pisati, pa tudi sdraviti bolnike, de bi revesham v' bolesni pomagal. — *Oh mladenzh, minute ne samudi v' svoji lepi vigredi, ino vsiga koristniga se vuzhi, kakorkolj priloshnost imash; blago je drevze, ki nam daja dober sad, she shlahnejshi je zhlovek, ki v' potrebah pomagati vé. Kedar se pa vuzhish, le takiga se vuzhi, kar ljudém pomaga, alj iih poshteno rasveseli; vuzhiti se prasnih rezhi se pravi prasno slamo mlatiti.*

Vuzheni modrijani radi Boga ino nebeshe posabijo, shi sonze vgásnejo, in bledo luno zhloveshke pameti prishgejo. Sv. Luka je bil mozhno vuzhén, pa tudi Boga je mozhno ljubil. Kedar so apostelni v' njegovo mesto perpridigvali, je sheljno poslushal Jesusoviga nauka vesel glas. Bog mu da nebeshko luzh isvelizhanshke vére prav sposnati; bil je kershen in med osnanovavze boshjiga kraljestva vset. — *Toljko srezhni so pametni mladenzhi, ki radi*

Digitized by Google

kerſhanſke nauke poſhiſhajo, ino ſe modrih moshov derſhijo; noroglave paglovze (zimerzhke), pa peklenſhchina vajeti (vujsdi) ima, ter jih s' ſebó v' pekel tira; ſlabi tovarſhi jih ſa nim tiſhijo. Oh, gorjé bo takim!

Sv. Luka je posnal Marijo, Jesusovo mater, je videl Janesa, in veliko drugih Jesusovih ljubzov. Od njih je svedel nauke, ki jih je Kristus vuzhil, je sliſhal zhudeshe, ki jih je Jesus ſtoril; vſe to je pa tudi nam sapuſtil, ter nam po navdanji ſvetiga Duha tretje evangelj popiſal, kteriga ſhe sdaj beremo. — *Kakor je dobro delo lazhniga naſtitil, je tud boshji dar nevedniga podvuzliti.* „*Kteri druge podvuzhijo, govori sv. Duh, je bojo ſvetli vékomaj, kakor lepe svesde na jaſnim nébi*“

V' tovarſhji ſvetiga Pavla je sv. Luka po Gerſhkim in Latinſkim vuzhil, tor ga ni sapuſtil v' veſelji ne v' terplenji. Kako ſe njima in drugim apoſtelnam godilo je, beremo v' apoſtolſkim djanji, ki nam ga je tudi on popiſal! — *Lepo ni, zhe továrſh továrſha v' térhavah sapuſti, lepo ni, ako mladenzh naukov in prigodkov ſvojih ſtarejſhov ino vuzhitelov pozabi. Takim shivlenja ſveta luzh v' ſredi tame vgaſne. Berimo radi, in perpovedujmo, kar ſmo dobriga ſliſhali ali videli; lepo ſe imejmo, ino ſi pomágajmo. Sam sa ſebe je le volk.*

Po ſlavni ſmerti ſvetiga Pavla, ktero je v' Rimi preſtal, sv. Luka isvelizhanſki nauk

Digitized by Google

Jesusove vére po sveti osnanuje. Bog mu je dal sa sveto véro kri preliti, de je sdaj dvakrat lepshi njegova krona v' nebesih; lepa sa vse, kar je dobriga storil, she lepshi sa to, kar si je hudiga vshil. — *Oh de bi tudi nam sprosil po njegovih stopinjah priti v' njegovo veselje! Kdor hozhe modro shiveti, mora v' mladosti sazhéti modro vuzhiti se, ino tudi modro storiti vse, kar je prav; sakaj sv. Duh pravi: „Zhlovek bo po svoji vuzhenosti sposnan; kdor je pa nezhémarn ino neumen, bo sanizhvan.“ Prip. 12, 8. „Kdor se mlad vuzhit' ne da, tud odrashen kaj ne sna.“ Sv. Kasiodor.*

34. Sv. Makssimiljan.

Skerben domoljubez.

V' Zeli, v' staro imenitnim mesti na spodnim Shtajarskim [1]) je bil sv. Makssimiljan rojen, v' tret-

[1]) Shtajarska deshela je vajvodija Estrajshkiga zesárstva, ki se v' gorno ino spodno Shtajarsko deli. Shtajarzam sonze is Vogerskiga prisije, na Koroshko in gorno Krajnsko pa sa gorè grè; jug alj sdolz is spodne Krajne in Hrovatije, sever alj gornjak pa is Estrajha piha, kteriga se sgorno Shtajarsko dershi. Poglavitno mesto je nemshki Gradez; druge snane mesta so Zele, Marpurg, Prug, Judenburg, Ruje, Bistriza, sloven Gradez, Radgon ino Breshze. V' Marija Zeli je nar imenitnej boshji pop v' Estrajshkim zesárstvi. Po sgornim Shtajarskim so velike pla-

Digitized by Google

jim veki (ſtoletji) po Kriſtuſovim rojſtvi. Njegovi ſtarejſhi ſo bili bogati, pa tudi bogabojezhi ino ſkerbni ljudjé. Dali ſo ſvojga ſina poboshnimu duhovnu Oranju v' ſholo, per katerim ſe je vſiga navuzhil, kar je bilo shlahnimu mladenzhu védeti potréba, poſebno Bogu ſlushiti in blishnimu pomagat'. — *Skerbno isrejeni mladenzhi ſo nar vezhi ſrezha ino veſelje ſvojga krajá, ſlabo podvuzheni ino rasvajeni pa shiva neſrezha in ſram. Sa tega del ni hujſhih ſovrashnikov domazhe deshele, kakor ſo sanikarni ſtarejſhi in malo pridni vuzheniki.*

V' trinajſtim leti njegove ſtaroſti je njemu ſmert ljubo mater, ino v' devetnajſtim ſkerbniga ozheta vſela; vſe premoshenje ſtariſhov je bilo njegovo. Lehko bi bil v' vſih poſvetnih dobrotah shivel, alj vedel je, de ſvet ino vſe njegovo poshelenje prejide. Ni hotel po navadi ſvojih rojakov v' ſlabe tovarſhije in sapelive dobrovolje hoditi, ne snaniti ſe s' rasvujſdanimi mladenzhi, ſhe manj s' nevarnim skenſkim ſpolam. Vboshze ſvojiga meſta ſi je prijatele isvolil, jim pomagati ino pa sa nebeſhko kraljeſtvo ſkerbeti je ſklenil. Raspuſtil je ſvoje ſushne, premoshenje vbogim rasdajal, ino tako ſvojo poſvetno ſrezho po braterno s' drugimi delil. Vſi pravízhni

---

nine, kjér dobro shelèso délajo; na ſpodnim ſo lepe ravnine ino veſeli hribi, kjér shlahne vina raſtejo. V' Zelſkim ino Marpurſkim krosi (kraſiji) Slovenzi prebivajo, v' Graſkim, Pruſkim ino Judenpurſkim pa Nemzi.

Digitized by Google

ſo ga ljubili, ino po ſhirokim je ſlovelo njegovo ime.

Kerſhanſki domorodez ſe ne obeſha na kraj ſvojiga rojſtva; zela domazha deshela mu je v' ſkerbi. Rad ſvoj dom sapuſti, kedar ga je drugej (drusi) potreba. Tudi ſv. Makſimiljan je Zele sapuſtil, ter ſe podal v' nekdajno imenitno meſto Lavrejak bliso Donave, ki je tiſti zhaſ s' Zelam v' eni desheli bilo, ki ſo jo Norikum imenovali. Ravno niſo Lavrejazhani ſhkofa imeli; ino ſo vſi ſposnali, de ni vrednil'higa te imenitne ino ſvete ſlushbe, kakor ſv. Makſimiljan. Sa ſvojiga ſhkofa ga isvolijo, zhe ſe je ravno branil, ino toljke teshe bal.

Veliko je imel ſkerbi ino truda vérne kriſtjane v' dobrim ſtanovitno terditi, nevérnikam pravo véro osnanovati, vbogim pomagati, ino ſvoje drage ovzhize divjim ſovrashnikam branit', ki ſo tiſti zhaſ od vſih krajov nad nje hrulí. Koljkor premore, vsame pregnanih pod ſvojo ſtreho, ter jih s' shivesham in oblazhilam preſkerbí. De bi v' ſvojih velikih ſkerbéh ne opeſhal (oſlabel), moli rad in pogoſto, poſebno pa proſi per ſveti maſhi Boga sa pomózh, ker vé, de Bog ſlushavnikam ſvojim rad pomaga, ki ſvoje ſkerbi pred nja polágajo.

She bliso ſedem ino dvajſet let ſe je ſv. Makſimiljan v' vinogradi Goſpodovim snojil (potil), ino lepo je she ſveta véra Jeſuſova per Lavrejazhanah zvetela. Dober paſtir je bil v'

Digitized by Google

Golpodi tega veſél, alj tudi shaloſten videti, kako njegovo rojſtno meſto v' temnizah malikvanja in druge grehôte tezhi; sakaj ravno v' Zeli ſo hajdje imeniten tempel imeli, v' katerim ſo maliku vojſke darovali, ki mu je bilo Marſ ime. Vſmilili ſo ſe ſvetimu Makſimiljanu vbogi Zelani, sakaj ljubil je ſvoje rojake. Podá ſe v' Zele, de bi kerſ banſko véro oshivel, ino pregreſhno malikvanje satèrl. — *Ravno tako ne jmé pravizhen rojàk tudi v' dalnih krajah posabiti ſvojiga dóma, kjér je njegova zibka tekla, kjér je pervo veſelje zavshil. Dolshen je vſak domazhimu kraju po ſvojim samoshenji pomágati, kjér je tudi on perve dobrotnike in pomozhnike imel.*

Sv. Makſimiljan pride v' ſvoj domazh kraj, in sliſhi, de je rimſki poglavár Evlasi ojſtro vſim sapovédal maliku Marſu darovati; kdor bi ſe vſtavljal, ga vmoriti. Bres pomude pred grosovitnesha gre, ga s' lepim proſi, naj kriſtjanam prisaneſe, ino jih nikar ne ſili, kar ſtoriti ne ſmejo. Serzhno ga po tem ſvari in opominja, naj pomiſli, de ni priſhel v' ti kraj nedolshnih kri prelivat, ampak podloshnike hudiga varvat. Slép malikvaviz pa, veſ ſerdit, vkashe Makſimiljana v' malikvavſki tempel gnati, ter mu obljubi pervo ſlushbo v' tempelni dati, naj Marſu daruje, Jesuſa pa sataji; ako ne, bo vmorjen. Svetiga mosha ne premaga ſladka obljuba, ne vſtraſhi grosovitna shuga; perpravlen je sa Jesuſa vmreti, ſvoje domorodze v' pravi isvelizhanſki véri poterdit. Shènejo ga na moriſhe, ino

mu svunaj ſedajniga Zela [1]) na kraji, kjér ſhe sdaj ſvetiga Makſimiljana zerkviza ſtojí, glavo vſékajo, v' leti, ki ſe je pisalo 284. Poboshne Zelanke ſo njegovo ſveto telo ſkriváje pokopale, ino ſhe kashejo ſtudenz, kamor ſe je njegova sveta glava satakala. — *Naj bi ſe vſi ſlovenſki mladenzhi ſvetiga Makſimiljana ſpomnili, in kakor on ſvojo domovino ljubili; pa ſe tudi tako nosili, de bi bili ſvojih domazhih krajov ſrezha ino zheſt!*

Vſmilen Jesuſ je ſvoje rojake toljko ljubil, de je je milo nad njimi rasjokal, videti njih terdovratnoſt ino prihodno neſrezho. Tudi ſv. Pavl je sheljel savershen biti sa ſvojo rodovino, njo isvelizhat. Ravno on govori: „Kdor ſa ſvoje in ſlaſti domazhe ne ſkerbi, je vêro satajil, ino je od nevernika hujſhi.“ I. Tim. 5, 8.

Vſak rojak, ki v' ſvojih shiljah ima shlahno kri, sa Boga in domovino umerje in shivi.

---

1) Zele je ſtaro rimſko meſto, ki je ſvoje dni ſhkofa imelo. Bilo je nekdaj veliko ino imenitno, alj ſovrashniki ſo ga rasfuli; le ſhterti del ga sdaj ſtojí. V' ſtarim gradi, ki ſe gorno Zele imenuje, ſo pred nekaj ſto letmi mogozhni knesi alj grofje gospodarili ino veliko ſlovenſke deshele v' ſvoji oblaſti imeli. Le kratka je bila njih poſvetna zhaſt ino oblaſt.

Digitized by Google

35. Sv. Marko.

Mosh po volji boshji.

Sv. Marko je bil judovſkiga rodú. Slishati veſél nauk Jesuſove vére osnanovati, ſo da kerſtiti ino poſtane sveſt továrſh ſvetiga Petra apoſtelna. — *Srezhen, kdor boshjo beſedo sheljno poſluſha in premishluje! Juterna rôſa semljo oselení, boshja beſeda pa ſerze tishtiga omladí, kteri njo sveſto ohrani Mladénzh, ki pridige ino kerſhanſke nauke opuſha, nikolj priden mosh ne bo; podoben je sanikarnimu lenúhu, ki v' ſenzi leshí, kedar pridni ſoſedjé ſéjejo. Ternje lenuhu polje obraſte, hudobija pa sanemarnimu kriſtjanu dobro ſerze saduſhi.*

Sv. Marko je hodil s' ſvetim Petram po ſveti, ter mu pomagal ljudi vuzhiti in kerſhovati. Prishla ſta v' Rim, v' poglavitno meſto ſvetá. Kriſtjani ſo ga naproſili, de jim je ſv. evangelj popiſal, kako je Kriſtuſ shivel, vuzhil, zhuda delal, terpel ino vmerl. She sdaj ga s' veſeljam beremo ino poſluſhamo. — *Dobro delo je, łazhne naſtiti, napojiti shéjne; ſhe boljſhi delo je podvuzhiti nevedne, poſvariti gréſhnike. Vſak po ſvojim ſtani lehko to ſtori, ino zhe vezh ne more, naj kaj lepiga drugim bère, ino ſkerbi, de ſe kraljeſtvo ſposnanja boshjiga med ljudmi ſhira, Bog manj rasshali in bolj zheſti. Ki to ſtorijo, ſo pomagavzi apoſtelnov boshjih.*

Digitized by Google

Pravijo, de je ſv. Peter poſlal ſvetiga Marka v' imenitno meſto Voglej (Akvilejo) ſvet evangélj oznanovat, is kateriga meſta ſe je ſveta kerſhanſka véra po Krajnſkim, 1) Koroſhkim 2) ino po vezh drugih krajih raſnanila, sató ga ſhe sdaj Benezhani ſvojiga perviga patrona imajo.

1) Krajnſka deshela, kraj Slovenſhine v' sahodu, leshi med Hrovaſhkim, Shtajarſkim ino Horotanam do Tershaſhkiga morja. Semlja je mozhno gorata, pa tudi rodovita; ima na Gorenſkim viſokih planin, kjer ſe shivina redi; na Dolenſkim lepih ravnin ino goric, kjer shita ino vina imajo; v' notrajnim Krajnji ſo gore puſte, alj ob morji raſtejo laſhke rezhi in shlahne vina. Poglavitno meſto je Ljublana; primorſko imenitno meſto pa Terſt. Viſhi ſhkof v' laſhki Gorizi, drugi pa v' Ljublani, v' Terſti ino Porezhji (Parenzi) prebivajo. Snane meſta ſo tudi Krajn, Novomeſto, Idrija, Kamnik ino ſhkofja Loka. Krajnzi imajo dobre glave ino pridne roke, ki ſi veliko saſlushijo in dalezh po ſveti pridejo.

2) Koroſhko alj Koroſtan ſe dershi ſhtajarſke, ſalzpurſke, tirolſke ino krajnſke deshele. Koroſhko ima velike ino lepe planine, kjer verlo shivino redijo, rudo kopajo in shelezo delajo, is kateriga nar vezh iskupijo. V' Plibersi nad Belakam ſe ſvinza doſti dobi. Poglavitno meſto je Zelovez; tudi Belak, Velikovez, ſhentVit, Shtraſpurg, Brésje (Frisah), Pliberg ino Bolſhburg ſo snane meſta. V' Zelovzi Kerſhki, ino v' ſhent Andrashi Lavantinſki ſhkof prebivajo. Koroſhzi

Digitized by Google

Posnej poſhle njega ſv. Peter is Rima v' Egipt, kjér je poſebno v' poglavitnim meſti Alekſandriji veliko malikvavzov preobernil. Malikvavſki ſleparji ſo ga jéli pregánjati, ino ſklenili vmoriti. Ravno ſo ſvojim malikam imenitno godovanje obhajali, ſv. Marko pa ſveto maſho ſlushi; kar ga sgrabijo, na vojko (vajet alj verv) privéshejo, ter ga po kamenji tako nevſmileno vlazhijo, de ſe je sa njim kervava zeſta posnala. Kedar ſo ſe tega navelizhali (nadovolili), ga v' temno jezho vershejo. Jesuſ ſe mu dobrotlivo prikashe, ino ga potolashi rekozh: „Mir tebi Marko!“ Veſ qveſelen je zelo nozh Boga prehvalil. Drug dan ga sopet po kamnitih ùlizah vlazhijo, dokler ſvojo duſho Stvarniku isrozhi. Tako je po ſvetim shivlenji sa vérо Jesuſovo radovoljno ino zheſtitlivo vmerl.

Mladenzhi, kedar bote pred duhovſkoj alj deshelſkoj goſpoſkoj na prizhi ſtali, ne de bi ſe sbali reſnize ino pravize terditi. Ne ravnajte ſe po krivizhnih beſedah ljudi, temuzh vſelej govorite, kakor Bog sapové, ino vam vaſha véſt veli; tako bote moshjé po volji boshji. Apoſtelni ſo rekli: „Bogu je potreba bolj pokornim biti, kakor ljudém. Djanje ap. 5, 29. Sa to ſv. Gregor pravi: „Nizh ſe nam na ſveti tukaj toliko bati ni, kakor ſe Boga manj bati kakor pa ljudi.“

ſo nekoljko Slovenzi, ſkoraj vſi katolſhke vére; vezh del pa Nemzi, med katermi veliko lutranov shivi.

Digitized by Google

36. Sv. Martin.

Svéſt ſlushavnik v' ſvojim ſtani.

Bil je ſv. Martin v' Somboteli (Sabarji), ſtarim meſti ſedajne vogerſke 1) semlje, imenit-

1) Vogerſko kraljeſtvo (nekdaj Panonja imenvano) ſe proti jugu Turſkiga, Slavonije ino Hrovatije, proti vezheru Shtajarſkiga ino Eſtrajha, proti ſeverju Poljſkiga, ino proti jutru Sedemgraſhkiga (Erdelje) ino Vlaſhije dershi. Vogerſko ima velike gore, pa tudi velike ravnine; rodi veliko shivine, ima veliko shita, vina ino rude. Eſtrajharſki zeſar ſo tudi vogerſki kralj. Poglavitne meſta ſo Poshon (Preſhpurg) ino Budim. Prebivavzi na Vogerſkim ſo Mazhjari alj pravi Vogri, Nemzi, narvezh pa je Slovenzov. Vogri ſo vezhdel katolſhke vére, pa tudi ſtaroverzov ino lutranov je veliko.

K' Vogerſkimu ſe ſhteje tudi hrovaſhko kraljeſtvo. Hrovatija je jushna ſoſeda ſhtajarſke ino krajnſke deshele, ki ſega od vogerſke semlje do adriaſhkiga morja, ino sa turſkoj mejoj leshi. Deshela je rodovita, daja doſti shivine, vina in shita, morje pa doſti ſoli. Poglavitno meſto je Sagrab, kjer Ban deshelſki poglavàr, ino katolſhki ſhkof prebivata. Snano meſto je tudi Varashdin sa Dravo, ino Karlovez sa Kulpoj. Ob morji je narimenitnej meſto Reka; Senj je ſedesh katolſhkiga ſhkofa. Hrovatjè sa turſkoj mejoj, ſo vſi vojſhaki (ſoldatje), ki ſov-

Digitized by Google

mih, nevérnih ſtariſhev rojen. Ozhe ino mati ſta mu v' zérkvo branila, pa moder mladénzh je poſiloma hodil kerſhanſke nauke poſluſhat, ino je ſkerbno po tiſtih shivel. — *Veſelo je, kedar ſtarejſhi ſvoje otroke h' kerſhanſkim naukam vódijo; ſhe vezhi je veſelie, ako mladénzhi ſami od ſebe radi v' zerkev hodijo. Bogabojezhi mladenzhi pokashejo she v' ſvoji mladoſti, de boja kdaj modri ino poſhteni moshje, kokor ſv. Martin.*

Starejſhi ſo ga v' shold dali, in moral je na Franzoſko h' konjikam jiti; alj tudi med vojſhakami je po kerſhanſko shivel, svesto ſlushbo opravljal, ni klel ne klafal, ampak rad molil, je bil ſerzhen, pa tudi vſmilen. Kedar je neki posimſki dan na pol góliga berazha (ſhterza) sa potam simo ogrébati videl, pa mu ni imel kaj vbogajime dati, s' mezham ſvoj plajſh raspara, eno plat vbógimu sa ogrinalo da, s' drugim pa ſam ſebe ogerne. Na to ſe mu pervo nozh Kriſtuſ v' prizho angelov ſvojih prikashe s' ravno tiſtim pol plajſham oblezhen, rekozh: „S' tim oblazhilam je mene Martin oblekel.“ — *Naj bi bili mladenzhi vezh vſmileni, ino nameſto ſebi lepoto omiſhlovati, rajſhi vbogim pomagali; imeli bi tudi Jeſuſa ſvojiga povrazhnika.*

Bog je mládiga vojſhaka sa duſhniga boj-

---

rasbnika ino kushnih bolésn v' desholo varjeja. Hrovatje ſo vezhdel katolſhke vére, pa tudi ſtanovérzov je veliko.

Digitized by Google

vavza kraljeſtva nebeſhkiga isvoljil: *sapuſtil* je torej ſv. Martin ſoldaſhino ino ſe je ſhel na duhovſko vuzhit. Is ljubesni do ſvojih ſtariſhev ino shlahte ſe v' ſvoj kraj poda, jim isvelizhanſko véro osnanovat; alj le ſamo mater je Kriſtuſu pridobil, terdovraten ozhe ſe mu ni podvuzhiti dal. Po ſvojim poti je v' nekih hribah med rasbojnike priſhel. She je njih eden po njim mahnil, alj neki drugi mu s' rokoj priſtreshe, de ga ni vſmertil; ſv. Martin ſe pa ſhe vſtraſhil ni. Vpraſhajo ga, kdo je on, de ſe jih ne boji. On jim odgovori, de je kriſtjan, kteri vé, de Bog ſvoje varje, poſebno jih v' velikih nevarſhinah vidno ohrani; pa hudodelzi naj ſe bojó, kér sayolj hudobij vſmilenja Kriſtuſoviga vredni ne bojo. — *Tako bres ſtrahu lehko po ſveti hodi, kdor ſe Bogu v' roke da, ino v' gnadi boshji. shivi* — Ravno tiſti, ki ga je hotel vbiti, ſe je sa ſvetim Martinam podál ino preobernil.

Krivovérzi ſo ſvetiga Martina *is domazhiga* kraja pregnali; vernil ſe je v' Fvanzoſko semljo nasaj, ino je tam toljko ſveto shivel, de mu je vſigamogozhen Bog dal zhudeshe délati. Imel je mladiga uzhenza, kteri mu je bres ſvetiga kerſta vmerl; ſv. Martin móli, ino mladenzh oshivi. — Neki dan mémo hiſhe imenitniga mosha gre, ter zhuje velik jok ino sdihvanje. Vpraſha, kaj to pomeni, in kedar své, de ſe je ſlushavnikov eden obéſil, gredózh noter ſtopi, mertviga revesha s' ſvojo molitvijo obudi, ino sdraviga ljudém isrozhi. — *Ne ſmémo ſromakov, k'teri ſe ſami ob shivlenje dé-*

Digitized by Google

nejo, bres pomozhi pustiti; zhe jim she ni samujeno. Veliko je nedolshnih ino na pameti bolnih, ki so nashiga vsmilenja vredni. To nam sv. Martin pokashe.

Svétiga slushávnika boshjiga so kristjani Turonskiga mesta v' Franzoskim svojiga shkosa isvoljili, de se je ravno te zhesti branil. Bil je, kakor nekdaj serzhen vojshák, tudi sdaj skerben dushen pastir. Po vsih krajih svoje shkosije hodil je, ljudi vuzhil ino delil svete sakramente. Posebno je skerbel sa zhést ino lepoto Bogu posvezhenih zérkuv. Kedar je stopil v' vesho boshjo, se je svete grose ves tresil, ter je djal: „Kaj bi se ne tresil, ako premislim, kako pred velizhastvam nar Vishiga stojím, pred Bogam ino svojim sodnikam.“ — Videl je she veliko nevérnih malikvavzov, ino v' serze so se mu vsmilili. Kedar jim je neki dan svet evangelj osnanoval, prinese shalostna mati svoje mertvo déte pred njega ino ga poprosi, rekózh: „Vémo, de si prijatel boshji; daj mi ediniga sinka shiviga sopet.“ Sv. Martin poklekne v' prizho vsih, moli, ino dete spet oshivi. Vsi ga hvalijo ino se dajo kerstiti.

Kedar je sv. Martin po desheli hodil, vgleda ostrisheno ovzo, ino pravi: „Imela je dve sukni, ino je dala eno zhloveku, ki nima nobene. Poglejte, ovza nas pomni evangelskiga nauka. — Tudi mi storimo tako!“ — Drugi pot je srezhal vsiga rastèrganiga svinjarja, ki je sa zestoj svinje pasil, ino hudo simo ogrebal. „Poglejte, je

djal, to je podoba nefrézhniga *Adama*, kterga je Bog is raja potiſnil. *Iſſlezhimo* ſtariga Adama, ino oblezhimo Jesuſa Kriſtuſa.“ — Shel je neki dan memo travnika, kteriga pol ſo ſvinje gerdo rasrile, pol je pa bilo lepo seleniga, kjér je vſe polno duſhnih roshiz zvetelo. „Le poglejte, je djal ſv. Martin, rasriti travnik (ſenoshet) nam kashe podobo gèrdiga, nemhiſtiga zhloveka; lepo selen ſenoshet pa, veſ roshiz ozveten, nam kashe lepo diviſhtvo ſvete zhiſtoſti. O deviſhtvo (fantiſhtvo), kako ſi lepo, kako ſi ſrezhno, kako ſi vredno gledati Boga! Tebi ni enake rezhi. Roshize kakor ſvetle svesde tebe lépſhajo. Blagor mu, kdor te ima, ino te sveſto varje.“ — *Takih ſvetih pogovorov, mladenzh, ſe po ſvojih potah navadi, tako boſh moder ino ſrezhen mosh.*

Vuzheuzi ſe ljubili ſvetiga Martina kakor otroci ſvojiga ozheta; in kedar je v' ſvojim 84tim leti na ſmertni poſteli bil, ſo ſe milo plakali, ino sdihovali rekózh: „Kaj naſ boſh ozhe sapuſtil? komu naſ boſh ſrote isrohnil?“ Sv. Martin pa je molil: „O Goſpod! alj ſim ſhe tvo jima ljudſtvu potreben, tako ſe delane bránim. Naj ſe tvoja volja sgodi.“ — Navsnák je neprenehama leshal in molil; hotli ſo ga torej na drugo ſtran poloshiti; on pa je djal: „Najte, de le v' nebeſa gledam, naj ſe moj duh totaj ravná,

Digitized by Google

ki je she pripravlen jiti k' Gospodu.“ Tako lepo je sklenil svoje shivlenje, od mladosti do starosti Bogu svest. Reven je na semlji shivel, bogat je v' nebesa shel.

Zhlovek v' vsakim stani lehko sveto ino srezhno shivi, naj si bo mashnik alj sholdnir, ako le skerbno svoje dolshnosti dopolni. Vsákimu svestimu slushavniku po smerti Jesus veselo porezhe: „Prav, dober in svesti hlapez! kér si bil v' malim svest, te bom zhes veliko postavil; pojdi v' veselje svojiga Gospoda.“ Mat. 25, 21. „Zhlovek, ti si na kupzhiji, dokler she shivish; glej de dragih jagod ne sgubish; varji se, de jih sovrashnik ne dobi, de se s' njimi tvoja barka ne vtopi, de ne prideſh prasen k' vezhni domazhiji!“ Sv. Jefrem.

37. Sv. Matévsh.

Isglèd práviga poboljshanja.

V' judovski desheli, ki je Rimzam v' oblasti bila, so slushetl rimskiga zesarja zestnino (rumizo, muto alj zol) pobérali. Tistih eden je bil Matevsh, Alfejov sin, ki mu je bilo tudi Levi ime. Sunaj mesta Kapernaum v' Galileji je svojo stavo imel. Judam so bili taki slushetí, kakor tern v' peti; zherteli so jih, kakor she tudi dan denashen neumni ino hudobni kristjani slushavnike zesarske sovrashijo, katerim

kaj plazhovati imajo. — *Réſ je, de ſo nekteri ſtani sa isvelizhanje bolj nevarni od drugih; mormo ſi torej ſtan isvóliti, v' kterim bomo s' boshjoj pomozhjoj loglej isvelizhani. Sanizhvati pa nobéniga ſtanu ne ſmémo; is vſákiga pot v' nebeſa gré, kákor v' shivenji ſvetiga Matevsha vidimo.*

Vſmilen Jesuſ je is vſih ſtánov ſebi vuzhenze bral; tudi ſvetiga Matevsha je is sazetke sáklizal, naj ſvójo poſvetno ſlushbo sapuſtivſhi hodi sa njim. Bres vſiga odloga Matevsh Jesuſa vbóga, ſe bogati ſlushbi odpové, ino gre sa Kriſtuſam jiſkat nebéſhkiga kraljeſtva. Savólj nja ſerzhne gvestobe ga je Isvelizhar apoſtelna isvolil. Vſe je videl ino ſliſhal, kar je Kriſtuſ ſtoril ino govoril. Po Jesuſovim v' nebo hodi je ſpervizh po Judovſkim pridigval, ino pervi evangelj vérnim popiſal, kako je boshji Sin zhlovek bil, kako je po zhloveſhki natori terpel ino vmerl? Sa to ima podobo ſantizha v' snamnje per ſebi. Po tem ſe je v' Etjopjo, is Etjopje pa v' Pérsjo ino druge juterne deshele podál; je veliko dobriga ſtoril, pa tudi sa ſveto vérо veliko ludiga preſtál. Poſledniszh ſo ga nevérniki pred altarjam, kjér je ſveto maſho ſlushil, prehódli, ino mu tako nebeſa odperli, kjér ſe sdaj per ſvojim Goſpódi veſeli.

Mladénzh, ne jramúj je nobeniga ſtanu, v' katerim pravizhno shiviſh, naj ſi bo ravno od ljudí sanizhvan; Bog ga je vſtvaril, ino zhe ga je tebi odlozhil, bo ti is njega tudi nebeſa odpèrl. Stan te isvelizhal, pa

Digitized by Google

tudi pogubil ne bo; le ti ſi boſh s' njim pekel, alj pa nebeſa ſaſlushil. Sv. Pavl vuzhi: „Bog hozhe, de bi vſi ljudjé iſvelizhani bili.“ I. Tim. 2, 4.

„Boli poreden ſtan ko je, v' kterim ti shiviſh, lepſhi zhednoſt ſveti ſe, ktero v' njem ſtoriſh.“ Sv. Ambroſh.

38. Sv. Matija.

Kako ſe pride v' ſrezhen ſtan.

Kdor priti v' ſrezhen ſtan sheli, mora sa Jesuſam hoditi, kakor ſv. Matija (ſv. Matjash). Bresh ko je on Jesuſa ſposnal abljubljenga Meſija, ſe je njemu pridrushil, ino ga ni sapuſtil vezh. Vſe njegove nauke je sveſto poſlul'hal, njegove zhednoſti ſkerbno poſnemal, ino je njegovih 72 vuzhenzov nar sveſtéjſhih eden bil. — *Sedajni mladenzhi bi tudi imenitni ino ſrezhni radi bili. Nekoljko je jih sato oſhabno (ofertno) oblazhi, ter miſlijo, de jo v' prasni lepoti zhres vſe imenitni. Spet drugi ſe po premoshenji gonijo, ino miſlijo, de le bogatin ſrezhno ino imenitno shivi; nekoljko jih sa premeteno, umetno glavo ſkerbi, kakor bi prebriſana glava vſe na ſveti veljala; ljubiga Jesuſa pa radi posabijo, in prav po Iſhkarjotovo njegovo ſveto véro ſvojimu poshelenju predajo: to je navadna poſvetna modróſt. Vſa poſvetna ſrezha je pa slo opotézha, ino poſvetneshkam*

Digitized by Google

ravno tak kitro v' rokah svodeni, kakor Judesku trideſet ſrebernikov. Kdor ponishno sa Jesuſam hodi, bo poviſhan, kakor ſv. Matija na Judeshovo apoſtolſko meſto.

Poſveten Judesh Iſhkarjat ſe je bil obéſil; versel je v' apoſtolſtvo naredil; dvanajſto meſto je prasno bilo. Vérni ſo ſe po Jesuſovim v' nebohodi sbrali ino molili, naj jim Bog nameſto Juda drujiga apoſtelna odlozhi. Na to vadlajo, vàdla ſvétiga Matija sadene, ino bil je apoſtelnam priſhtét. — *Fantizh, ki bi rad doneſ alj jutri kaj bil, nikar ſe v' viſoke ſlushbe ne ſili; priden bodi, ino ſe Bogu priporozhaj, on bo ſkerbel sa tebe. Kedar pa imenitno ſlushbo naſtopiſh, ſpomni ſe, de komur ſe veliko da, ſe tudi terja veliko od nja. Glej de ſvoje dolshnoſti ſveſto ſtoriſh kakor ſv. Matija.*

Apoſtelni ſo binkoſhtno nedelo ſvetiga Duha prijeli, ino ſe po tém na vſe kraje ſvetá rasjiſhli ſveto véro osnanovat. Sv. Matija je po Judovſkim ino vezh drugih krajih Asje pridigval. Njegovi poſebni nauki ſo bili: „Poſvetne rezhi ſe morjo po volji boshji savshivati, alj ſerze nikólj na nje privésati ſe. — Teleſno posheljenje ſe mora pokoriti, ino ne dopolniti; kar ſe nerodno posheljuje.“ — Kedar ſoſed vérniga kriſtjana greſhí, tudi kriſtjan greſhi, ki ne ſkerbi sa njegovo poboljſhanje.“ — Nevérni Judjé ſo ſvetiga Matijeta sa Jesuſoviga nauka del toshili, ino ſov-

Digitized by Google

rashniki Kriſtuſovi ſo ga v' ſmert obſôdili. Kedar ga s' kamenjam pobijajo, ſhe vmiráje za ſvoje ſovrashnike moli. Neki rimſki trinogar njemu s' ſekiro glavo odſeka. Shel je veſelo v' nebeſa na ſvoj apoſtolſki ſedesh, ki mu ga je Kriſtuſ odlozhil.

Vſmileni Jesuſ naj vſe vabi prave ſrezhe jiſkati rekózh: „Pridite k' meni vſi, ki ſe trudite, ino ſte obtesheni, ino jas vaſ bom poshivel! Vsemite moj jarm na ſe, ino uzhite ſe, kèr jes ſim krotek ino is ſerza ponishen, in bote pokoj najdli ſvojim duſham. Moj jarm je ſladek, ino moje breme je lehko.“ Mat. 11, 28-30.

„Srezhen, kdor vſe s' Bogam sazhne, ino s' Bogam vſe neha, ino po vſih ſvojih potah Jesuſa tovarſha 'ma.“ Sv. Gregor Naz.

39. Sv. Niklavsh.

Skerben varh nedolshnoſti.

Sv. Nikolaj (alj Miklavsh) je imel bogoljubne premoshne ſtariſhe; bil je pa tudi on bogabojézh. Vſako ſredo ino petek ſe je she déte poſtil, ino ni tega poſta vſe ſvoje shive dni opuſtil. — *Ojſtriga shivlenja vaditi ſe je potreba od mladih nog, de naj pregreſhno poshelenje ne premaga. Mehkushen (iszartlán) mladénzh,*

Digitized by Google

pa puhla répa; na duſhi ino trupli malo veljá.

‚Sveto zhiſtoſt je toljko ljubil, de ſhe drujiga ſpola mladénzh pogledal ni, ter je dobro vedel, kar ſv. Duh govori: „Odverni ſvoj obras od naliſhpaniga shenſtva ino ne sijaj po ptuji lepóti. Savolj shenſke lepote ſe jih je veliko pogubilo, ino is nje ſe poshelenje kakor ogenj vnema.“ Kakor je ſam nedolshnoſt ljubil, je tudi drugim sa nedolshnoſt ſkerbel.

Neki shlahen môsh je tako obóshal, de ni imel shiveti vezh. Imel je pa tri hzhére. Neſramnih gèrdeshov je bilo po meſti, ki ſo hotli nedolshne deklize s' dnarmi sapeljati. She jih je miſlil neſrezhen ozhe sapelivzam predati. ‚Sv. Nikolavsh to svédeti, ponozhi pred okno pride, ino vershe lepo moſhno dnarjov ſkos okno, pervo nozh sa pervo, po tem sa drugo, ino sa tretjo hzhér, de ſo ſe lehko poſhteno omoshile. V' te ſpomin ſe otrozi ſhe sdaj o Miklavshevim darújejo, kakor bi ſv. Nikolaj pridnim kaj ſkos okno prineſel; sa to tudi tri jabelka na podobi ima.

Rad je molil, sgodaj vſtajal, ino ſlushbo boshjo opravljal; Bog ga je sa to v' duhovſki ſtan poklizal. Kedar ſo v' Miri, nekim meſti na jutrovim, ſhkofa voljili, ino proſili Bogá, naj jim ga po ſvoji volji da, jim je bilo rezheno: „Kteri bo prihodno jutro pervi v' zérkev priſhel, bo njihov ſhkof.“ ‚Sv. Nikolavsh, ki tega védel ni, pride na vſe sgodaj v' zerkev.

Digitized by Google

S' veſeljam ga kriſtjani primejo, ino ſhkoſa poſtavijo. — *Tudi naſ naj ne grosi sgodaj vſtájati pred bélim dném, ker je obljubil Goſpód nebeſhki venez njim, ki sgodaj zhujejo.*

Zhudodélu mesh je bil ſv. Nikolavsh na ſveti, je ljubil otroke ino jih ſkerbno vuzhíl; sa to ſe ſhe sdaj poſeben prijatel pridnih otrók zheſti. Veliko je ljudém dôbriga ſtoril, sa to je lehko ino veſelo vmerl, rekozh: „V' tebe, o Goſpód, je savupala duſha moja; vsemi njo v' roke ſvoje!“ Pa tudi po ſmerti je vſim, ki ſe njemu priporózhajo, mogozhen proſhnik.

Mladenzhi, ki hozhejo biti njegovi prijateli, naj nedolshnoſt várjejo, ſvoje telo pokorijo, ino is maliga vſako hudo poshélenje premagajo. Sv. Duh govorí: „Dobro je zhloveku, ki jarm od ſvoje mladoſti noſi.“ Shal. peſm. Jerem. 3, 27.

„Ojſtro vadi ſe shiveti, drugim dober biti; poterplenje s' blishnim 'meti, jam nar vezh ſtoriti.“ Sv. Krisoſtom.

40. Sv. Pankraz.

Mlad ſlushavnik Jesuſov.

Kakor imajo deklize ſveto Nesho, tako mladénzhi ſvetiga Pankraza lep isgléd, kako naj bojo, zhe ravno ſo ſhe mali, Jesuſu ſveſti.

Digitized by Google

Starejſhi ſvetiga Pankraza ſo malikvavzi bili; on pa, kedar je v' ſvojim ſhtirnajſtim leti v' Rim priſhel, ſe je v' kerſhanſki véri poduzhiti ino kerſtiti dal. — *Ne posabi, mladénzh, kaj ſo tvoji bótri per ſvetim kerſti sa tebe obljubili; vuzhi ſe rad kerſhanſkiga nauka, dershi boshje sapovedi.*

Kmalo po tem ſo ga nevérniki sgrabili, ino pred hajdovſkiga zeſarja peljali, ki ga je mozhno nagovarjal s' hudim ino dobrim, naj Jesuſa sataji. Alj ſvét mladénzh ſerzhno odgovori: „Ne miſli, o zeſar, zhe ſim ravno mlad, de bi tak neſpameten bil, kaj takiga ſtoriti. Naſh goſpod Jeſuſ Kriſtuſ nam toljko pameti ino ſerzhnoſti da, de ſe ne bojimo protenja nobeniga poglavarja ne ſodnika; tvoji bogovi, kterę hozheſh, de bi zheſtil, ſo goljufi in sapelivzi bili; ſram ino grẽh je njih zheſtiti.“ Na to ga vkashe zeſar ob glavo djati. Shlahen mladénzh, ko rosha lep, veſelo ſvojo glavzo nagne, ino prelije sa Jesuſa ſvojo kerv, ter njegova zhiſta duſha med angelc boshje sleti.

Ne boji ſe hudobnih ljudi, fantizh mlad, ki te hozhejo v' greh napeljati. Zhe ſi ravno per ſlabi mozhi, angeli boshji ſe bojo sa te poſkuſili, de boſh premagal pregreſhen ſvét ino vſo njegovo hudobo. „Blagor njim, govori Jesuſ; ki ſo savolj pravize preganjani, ker njih je nebeſhko kraljeſtvo.“ Mat. 5, 10.

Digitized by Google

„Tudi bres ognja ino mezha krono marternikov sadobimo, ako namrezh vse teshave radovoljno poterpimo.“ Sv. Gregor.

41. Sv. Paſhkál.

Vbogi ſholarz in bogabojézh paſtir.

V' ſhpanki desheli je bil ſv. Paſhkál domá, pa tako vboshnih ſtariſhov, de ga niſo imeli sazhém v' ſholo dati. She majhen je bil, pa je ſilo mozhno sheljel ſe branja navuzhiti. Vsel je Abezednik na polje s' ſebò, ſe sa potam vſedel, ter memo gredozhe proſil, naj ga zherk vuzhijo, ino mu pokashejo, kako ſe bêre. — *Velik boshji dar je branje, kdor ga snà; alj le ſvete ino koriſtne bukve brati dobro je; ſlabih je je treba slo varvati. Tudi ſv. Paſhkal je le molitvine ino póboshne bukve bral.*

Bersh ko je odraſtil, je paſtirzhek v' ſlushbo ſhel, ino nekimu goſpodarju ſkerbno shivino paſil. — *Gerdo je, zhe odraſheni otrozi ſlushit ne gredo, kedar nimajo doma dela, skivesha, ne oblazhila. Kdor poſlopa sdrav in mlad, je jam ſvoj in drugih tat.*

Bogabojezh in priden paſtirzhek ſvojimu goſpodarju shivinzo lepo paſe, ſe ſhkode varje, pa ſudi greha. Kedar mu enkrat goſpodar vkashe v' ptuj vinograd po grosdja jiti, de bi ſi shejo ogaſil, fantizh tega ni hotel ſtoriti. „Grosdje

ni naſhe, je djal; rajſhi ſe dam na koſe rastèrgati, kakor ſhe kaj tak maliga vkraſti; sa to, kér je gréh.“ — *Kako radi pa ſlabi paſtirji v' blishne vinograde lasjo ſad ino grosdje jemat; na ptúje njive létajo repo ino podsemlize kôpat; derva bres potrebe kurijo, pogoſto meje, plote ino hoſte poshgejo; kako bojo ſhkodo povernili? kaj bo sa njihovo dusho!*

Na paſhi je mlad Paſhkal premiſhloval lepo seleno polje, shito ino druge ſtvarí, ter je sa vſe Ozheta nebeſhkiga hvalil ino zhaſtil. Ker je goſpodár pravizhniga fantizha ſpôsnal, ga je hotel sa ſvojiga ſinovza vséti, ino mu vſe premoshenje ſporozhiti, ker ni imel ſvojih otrók. Mladenzh pa, v' ſvojim bornim ſtanu veſ sadovoljn, ſe mu je lepo sahvalil, rekozh: „V boshez ſim rojen, v boshez naj vmerjem; ſaj je tudi Isvelizhar moj vboshen bil, ino je priſhel na ſvét le drugim ſlushit.“ — *Srezhen je, kdor to sa dobro vseme, kar ima; sadovoljnoſt je poloviza shivlenja.*

Teshko je bogabojezhimu mladenzhu djalo, de ſo mu kose v' ſhkôdo vhájale; ino mozhno ga je véſt pekla, zhe je njegova shivina v' ptujo ſetvo priſhla, in kake ſhkode naredila, ter je védel, de ſe ſtorjena ſhkoda vſelej po mozhi mora povérniti. Tudi ſlabo sadershanje drugih paſtirjev ga je v' ſerze bolelo, ker ſo jigrali, preklinjali ino ſe tepli. Goſtokrat nje ſvarí; pa gerdeshi ſo ga le saſmehvali ino ſovrashili, de

Digitized by Google

ni s' njimi hudo delati hotel. On je na mesti jigre le dobre bukve bral ino svete pesmi popéval. — *Koljkò greha se po pashah sgodi, je povedati grosa. Satorej, fantizh mlad, ki s' drugimi fantizhi pasesh, nikàr, de bi se med sebò gerdih rezhi vuzhili, se pred ljudmi shrivali, ino svojim stharishem ne povédali. Saj na spovedi hitro povéjte, kar ste storili. Bogu se ne morete skriti, njemu ne morete vjiti; njega rasshaliti naj bo vas strah.*

Bogu bolj svesto slushiti ino se loglej greha varvati je svojo slushbo sapustil, ino se v' drushino duhovskih bratov svetiga Franzishka podàl. Ojstro je shivel, svoje dolshnosti na tenko dopolnil ino je s' revnim shivesham sa dobro vsél. Svojim predpostavlenim je bil v' vsih pravizhnih rezhéh zhisto pokòrn, ino se nigdar vstavljal ni, kedar so mu kaj vkasali, naj bi she tak teshavno bilo. Jesusa ino Marijo je posebno zhestil, rad premishloval Kristusovo terplenje, ino je hodil tudi on radovoljno po poti terplenja sa Isvelizharjam svojim. Kakor je poboshno ino smeraj pohlevno shivel, je tudi vesélo dusho Jesusu in Mariji isrozhil, ino k' njima v' hisho Ozhetovo shel.

Vsaki zhlovek, naj si ravno brati ne sna, vender dvoje bukve ima, is katerih se lehko vuzhi Boga sposnavati, njega hvaliti ino zhestiti: perve bukve so vse svàrjene rezhi, druge pa krishani Jesus, njegovo shivlenje, ter-

Digitized by Google

plenje ino ſmert. Srezhni vſi, ki te dvoje bukve berò; od njih Kriſtuſ govori, ki pravi: „Blagor vbogim v' duku, ker njih je nebeſhko kraljeſtvo.“ Mat. 5, 3.

„Vſe je nezhemernoſt, le Boga ljubiti, in njemu ſlushiti, to ni nezhemernoſt. Svet ſanizhvati, in ſa nebeſa ſi persadévati, to je nar vezhi modroſt.“ Tomash. Kemp.

42. Sv. Pavl.

Kako ſe pokoriti sa smôte mladih lét.

Svetimu Pavlu je bilo poprêj Savl ime. Bil je v' meſti Tarſuſ v' desheli Zilizji [1]) rojen. Mladénzh prebriſane glave ſe je v' Jerusalem, v' poglavitno meſto na Judovſkim, v' ſholo podal, ino ſe vſih israelſkih poſtáv prav dodro navuzhil. — *Dobro je ſa mladénzha, ako je prave glave, de v' ſholo pride ino je ſvuzhi. Zhe pa dobre glave ino zhedniga ſadershanja ni, je ſtokrat bolje, de doma orje ino koſi (ſezhe), kakor bi ſhole pometal; nar vezhi vjima*

1) Zilizja je bila neka deshela v' mali alj okrajni Asji bliso Evrope; in poglavitno meſto deshele je bilo Tare, kjer je veliko Judov prebivalo, med katermi ſo bili ſtarejſhi ſvetiga Pavla. V' mali Asji ſo prebivali Galatarji (Galazhani) katerim je ſv. Pavl piſal; tudi meſto Efes je bilo per morji, bliso Smirne.

Digitized by Google

(*shkoda*) *je sa shlahto spriden diak* (*shtudétit*). — Savl, she mlad, je bil v' svoji vuzhenosti silo visokih misel. Poslushati lepe nauke ponishniga Jesusa napuhnenmu mladenzhu ni dopadlo. Ves serdit v' svojim serzi grosovitno misel sklene, véro v' Jesusa satréti, ino vse njegove uzhenze do smerti preganjati. — *Tako le so vsakimu mladenzhu dve rezhi nar nevarnejshi: prevsetija ino nagloſt; napúh mu jamo kople, ino nágloſt ga v' njo pokople. Satorej bodi ponishen, in ne prenagli je v' svojih sklepih; le po nishki, ravni dolini se varno hodi, ino po malim se delezh pride; kar je prav.*

Savl je svétiga Shtefana kamnjat pomagal, ino vbijavzam oblazhila varval, de bi ga loshej pobili. Sv. Shtefan je pa tudi sa njega molil, naj mu Bog njegove grosovitnosti v' greh ne prishteje; ino molitev svetiga marternika je Savlu vsmilenje sadobila. — *Koljko je med nami rasvujsdanih preganjavzov svete nedolshnosti, ki skos sapelivo ino pohujshlivo shivlenje svéste slushavnike ino slushavnize Jesusove prav po Savlovo preganjajo, katire je tudi Jesus s' svojo reshnjó kervjoj odkupil. Molimo sa nje, kedar nashe posvarjenje kaj ne pomaga; nasha molitev bo jim vsmilenje sadobila, kakor molitev svetiga Shtefana mladimu Savelnu.*

She premalo je Savelnu bilo v' domashim mesti Jerusalemi kristjane preganjati; prosil je judovske poglavarje, naj ga poshljejo v'

Digitized by Google

ptuje meſto Damaſhk, 1) naj bi tudi tam vſe vérne kriſtjane polovil, ino jih pokonzhal. Poſlali ſo ga, ino mu dali ſtraſhno oblaſt; alj sdaj ſe ga Kriſtuſ vſmili. She veſ ſerdít bliso meſta Damaſhk prijaha, in ko bi trenil ga nebeſhka ſvetloba obſije, nà tla vershe, ino vſigamogozhen glaſ is nebéſ ſadoní (sagermi): „Savl, Savl! po kaj me preganjaſh?“ Veſ preſtraſhen Savl popraſha: „Kdo ſi pa ti, Goſpod?“ In ſpet saſliſhi: „Jes ſim Jesuſ, kteriga ti preganjaſh. Teshko bo tebi ſe meni vſtavljati.“ Veſ trepetáje ino ſtermé Savl odgovori: „Goſpód! kaj hozheſh, de naj ſtorim.“ Goſpód mu rezhe: „Vſtani, in pojdi v' meſto, ino tam ti bo povédano, kaj ti je ſtoriti.“ Tovarſhi ſo ga sa roke v' meſto peljali, sakaj od prevelike luzhi, ki ga je oſvetila, ni s' odpertimi ozhmi videl. V' Damaſhki je tri dni molil ino ſe pôſtil; po tem mu Bog duhovnika Ananijeta poſhle, ki ga je kerſtil; ino sdajzi je sopet videl, ter je bil vſmilenja hosbjiga zhes vſe veſél. — *Tudi tebe pregreſhen, raspuſhen zhlovek, ki ſtariſhe shaliſh, neſramno shiviſh alj pijanzhiſh, pohujſhanje delaſh, premoshenje sapravljaſh ino ſe poſvariti ne daſh, tudi tebe vſmilen Jesuſ bara: „Sakaj ti mene preganjaſh? kaj ſim ti hudiga ſtoril, de mene shaliſh ino na novo moríſh?“*

1) Damaſhk, bogato ſtaro meſto v' Sirji, ki je desheli judovſki polnozhna ſoſeda. Damaſhk ſhe sdaj na jutrovim mozhno ſlovi.

Digitized by Google

Ok kdaj mu boſh vender prav odgovoril, po Savlovo rekozh: „Kaj kozheſh Goſpód, de naj ſtorim?“ — Padel boſh tudi ti is-divjiga konja ſvojiga pregréſhniga poſhelenja; alj boſh pa tudi vſtal ino ſe tako reſnizhno kakor Savl poboljſhal? — Moliti ino poſtiti ſe je vſakimu zhloveku potrebno: nedolshnimu, de ſe hudiga varje, gréſhnimu zhloveku, de ſe ſpokori ino vſmilenja boshjiga deleshen ſtori. Mladénzh, ki rad moli, ino je poſti, je pogubil ne bo; kdor pa molitev in poſt opuſha, je ske na poti pogube.

Sv. Pavl ſkos ſvét kerſt veſ prerojen, Jeſuſa odreſhenika ſveta sdaj ravno tak ozhitno ino ſerzhno osnanjuje, kakor je popréj vérne kriſtjane preganjal. Po vſih imenitnih judovſkih, gerſhkih in laſhkih meſtah je vuzhil Jeſuſa ſposnati in v' njega vérvati; in kakor je popréj on vérne preganjal, tako ſo sdaj nevérniki njega preganjali. Serditi Judjé ſo ſe v' Jerusalemi sapriſegli, de nozhejo jesti, dokler ga ne bojo vmorili; alj njegov ſeſternik je to priſego svédel ino ſvetimu Pavlu povedal, kteri ga je k' deshelſkimu poglavarju poſlal, de je ſvetiga Pavla is rok hudobneshov reſhil.

Kedar je she bres ſhtevila veliko nevérnih Judov ino hajdov v' ſveti kerſhanſki véri podvuzhil, tudi bliso naſhih krajev perpridgval, bil savoljo Jeſuſoviga imena velikokrat v' jezho sapèrt, kervavo tepen in nevſmílene preganjan, ſo ga v' Rim vklenjeniga pripeljali, pa sopet

Digitized by Google

prestiga pustili. Po tem, ko je tudi v' Rimi s' svetim Petram veliko Judov ino malikvavzov preobernil, so njega sovrashniki ravno tisti dan ob glavo djali, ko so svétiga Petra krishali. — *Tako je sv. Pavl sherbno popravljal, kar je mlad Savl prenaglo hudiga storil, ter nam sapustil lep isglèd, kako je naj v' resnizi pobóljshamo, ino délamo sa storjene grehe pravo pokoro.*

Mladénzh, premagúj svoje pregreshne nagone, s' sapelivim svétam se serzhno vojshkúj, de tudi konez svojiga shivlenja s' svetim Pavlam lehko veselo porezhesh: „Dobro sim se vojshkoval, srezhno sim svoj pot dotekel, véro ohranil. Sdaj me zhaka krona pravize, ktero mi bo dal pravizhen sodnik; pa ne le meni, ampak tudi vsim, ki se veselijo njegoviga prihoda.“ II. Tim. 4, 7–8. „Glej, de se sdrav spokoriſh, dokler she lehko greshish, de se ti bati potreba ne bo. Ako se hozheſh she le pokoriti, kedar ne moresh she kaj vezh greshiti, bi le pregrcha tebe pustila, ne pa ti njo.“ Sv. Avgushtin.

43. Sv. Peter.

Isglèd gorezhe ljubesni do Jesusa.

Bog ne gléda shlahnije ljudí, ne porajtu bogastva, ne dragih posvetnih rezhí; le kdor

shlahno ſerze ima, in poſhteno shivi, njemu dopade, kakor ſv. Peter, ki mu je bilo Jonov Shimon ime. Ribizhov ſin je bil, ino s' ſvojim bratam Andrejam po galilejſkim morji ribil. Sv. Andrej je njega k' Kriſtuſu pripeljal, ino Jesuſ je dobriga zhlovezhka ſposnal, apoſtelna isvoljil ino Petra (po naſhim ſkala) imenoval, ozhitno pokasat, de bo Peter, zhe ravno borniga ſtanu, pervi kamen njegove ſvete zérkve. — *Poglèj, mladènzh, kako Bog ponishne povsdiguje, ter ponisha prevsetne. Ne sanaſhaj ſe prevezh na ſvojo mozh ne na imenitnoſt ſvojiga ſtanu; ako ti Bog ne pomaga, bo vſe tvoje delo bres blaga. To nam ſv. Peter pokashe.*

Ribil je neko nozh od vezhérniga mraka do béliga ſvita, pa ſhe ni ribize vjel. Ravno s' ſvojmi tovarſhi shaloſtno mreshe ispéra; Jesuſ pride, mu vkasho naj ſhe enkrat mresho potegne, ino glej, v' Jesuſovim imeni toljko rib savsdigne, de ſe mreshe tèrgajo, ino zholnizhi vtáplejo. — Neko drugo nozh ſo ſe apoſtelni po galilejſkim morji peljali, Jesuſ pa pride po vôdi k' njim, kakor po ſuhim. „Goſpod, pravi Peter, naj ſhe jes po vodi k' tebi grem.“ „Pojdi le!“ mu Jesuſ rezhe. Peter ſtopi na vôdo, ino po vôdi kakor po ſuhim gre. Kedar pa véter sahlidí, ino ſe valovi smajijo, hitro ſe Peter preſtraſhi, ino vôda ſe pod njim vdira. „Goſpod, pomagaj!“ Peter savpije, ino Jesuſ mu roko podá, rekòzh: „„Slabovérnesh! sakaj ſi dvomil (zviblal)?“ — *Klizhi tudi ti, kedar*

Digitized by Google

boſh v' fili; pa tudi terdno savupaj, de tebè Jesuſ sapuſtil ne bo.

Ko ſo apoſtelni s' Jesuſam po ſveti hodili, ſo prifhli neki dan dazarji, dazjo sa tempel pobérat. Vpráſhajo Petra, ali Jesuſ dazjo plazhuje? „Kako pa!“ odgovori Peter, ino gre Jesuſu pravit. Jesuſ mu she na proti pride, rekózh: „Stopi k' morju, versi ternik (vodizo) ino pervo ribo, ki ſe vjame, vsemi ino odpri ji gobez, ino boſh najdel denar; s' njim plazhaj sa mene ino sa ſebe.“ — *Kako lepo nam Jesuſ pokashe davke voljno odraitovati. Bog vſakimu rad pomaga, ki daja Bogu, kar je boshjiga, ino zeſarju, kar je zeſarjoviga.*

Peter je toljko Jesuſa ljubil, de je hotel vmreti sa-nj; alj Jesuſ ga je ſvaril, naj ſe ne prenagli v' ſvojih obljubah, ter mu pové, de ga bo prihodno nozh pred njegovim terplenjam trikrat satajil, preden petelen dvakrat sapôje. Peter ni tega verjél, ino ſe je na ſvojo mozh prevezh saneſil. Jesuſ na oljſki gori k' Ozhetu nebéſhkimu moli, ino ſe na prihodne terplenje pripravlja; Peter pa sravno terdo ſpi, ino nozhe zhuti. Jesuſ ga sbudi ino opominja rekózh: „Shimon, kaj ſpiſh? alj ne morete s' menó bedéti? Zhujte ino molite, de v' ſkuſhnjavo ne padete; duh je ſzer voljn, alj ſlabo meſó.“ — Sovrashniki pridejo, ino Jesuſa primejo; Peter plane po konzi, mahne s' ſvojim mezham, ino nekimu berizhu uho odſeka; Kriſtuſ ga sa njegove naglize del pokrega, ter pravi: „Peter, vtekni ſvoj mezh v' noshenze, sakaj vſi, ki sa

Digitized by Google

mezh primejo, bójo s' mezham konzhani.“ – *Tako nigdar dobro ni, kar ſe prenaglo sgodi; potreba je premiſliti, preden ſe sazhne. Najde ſe doſti fantov, pa tudi oſtarlivih moſhev, ki ſilo gerdo navado imajo sa vſako shal beſedo boj narediti. Alj prevrozha kri ſe rada hitro ohladi ino prelije. Kdor ſe rad tepe ino bojuje, ne bó dolgo sdrav, ne ſtarik dni vzhakal; sdrava pamet narvezh veljá.*

Kedar ſo rabelni Jesuſa svésali, in pred krivizhne ſodnike peljali, lése tud Peter od dalezh sa njim, ino pride v' dvoriſhe tiſte hiſhe, v' kateri ſo Jesuſa ſodili, kjér ſe je per kuriſhi (ognjiſhi) s' hlapzami grél. Neka dekla, vratarisa, Petra vgleda, ino rezhe: „Ta le je tudi Jesuſov továrſh.“ Peter prizho vſih taji, ino pravi: „Jes nilim; ſhe ne posnam ga, ter ne vém, kaj govoriſh.“ Petelin pervokrat sapóje. — Ne dolgo po tém ſpet druga dekla pride, ino pravi: „Poglejte ga, tudi ta je bil s' Jesuſam Nazarenſkim.“ Peter pa je ſhe huje tajil ino terdil, de ga ne posná. — Pozneji ga ſhe hlapzi oſtópijo, ter pravijo, de ga po beſedi posnajo, de je Galilejiz ino Jesuſovih tovarſhev kdo. Peter, vef plah, ſe sazhne rotiti, de ne posna Jesuſa; in kedar ga tretjizh sataji, v' drugizh petelin sapoje. — *Tako lehko pravizhen greſhi, ako ſe priloshnoſti greha ne varje; koljko loshej ſlabózhen, ki priloshnoſti jiſhé! — Shenſtvo je Petra premógło, de je ſvojiga ljubiga Gospoda sataji; shenſke bojo tudi tebe sape-*

Digitized by Google

ljale, mladénzh, de boſh Boga posabil, in ſvojo duſho sgubil, zhe je jih varval ne boſh.

Ravno je bil Peter Jesuſa tretjokrat satajil, kedar njega is ſôdne hiſhe peljajo. Milo ſe Jesuſ na Petra ogleda, njegov boshji poglêd Petrovo ſerze probôde; ſpomni ſe ſvoje obljube ino ſtorjene velike nesveſtobe, bres pomude is neſrezhniga kraja hití, in milo joka. — *Lehko ſi she mor' de tudi ti Jesuſa s' ſvojim ſlabim sadershanjam satajil? alj ſi she tudi je rasjokal? Drage ſolse, ki is boshje ljubesni isvirajo, nam omivajo naſhe pregrehe.*

Kedar je bil Jesuſ od ſmerti vſtal, ino ſe apoſtelnam vezhkrat prikasal, je Petra trikrat saporedi pobaral: „Shimon, Jonov ſin! ljubiſh mene?“ Sv. Peter mu odgovorí: „To je, Goſpod! véſh de te ljubim.“ — Kaj bi pa ti odgovoril Jesuſu, ako bi tudi tebe pobaral: „Moj ſin! alj ljubiſh mene?“ „Kdor mene ljubi, velí Jesuſ, naj dershí moje sapovedi.“ To je ſv. Peter ſtoril. Ni vezh ſvojiga Goſpoda satajil, ni ſe vezh ſovrashnikov Jesuſovih sbal; ozhitno je prizhal Judam ino hajdam, de je Kriſtuſ boshji Sin, ino svelizhar zhloveſhki. Judovſke, gerſhke ino laſhke deshele je pridigváje obhodil, ino poſlednizh v' Rimi ſvoj apoſtolſki ſedesh poſtavil. Grosóviten kervolog (tirán), hajdovſki zeſar Nero, vkashe ſvetiga Petra ino Pavla, ki ſta ſi'o véliko nevérnikov v' Rimi preobernila, vmoríti.

Kedar kriſtjani to svejo, proſijo ſvetiga

Digitized by Google

Petra, naj isbeshí. Zhe ravno ne rad, ſe vender na proſhnjo vérnih is mesta podá; alj na mestnih vratah Jesuſ njega ſrezha, kakor bi hotel v' mesto jiti. Sv. Peter ga poprasha: „Gospód, kamo grésh?“ Jesuſ mu odgovorí: „Grem v Rim ſe ſhe enkrat sa tebe krishati dat.“ Sv. Peter ſposná, de je bosbja volja, naj sdaj sa ſveto véro vmerje, ſe gredózh poverne, ino v' Rimi na krishi ſmert ſtori. Preden ſo ga krishali, ſi je isproſil, naj mu glavo k' semlji obérnejo, kér po ſvojih ponishnih miſlih vreden ni bil, ravno kakor njegov Goſpód krishan biti.

Kakor ſv. Peter ljubi mladénzh tudi ti vſmileniga Jeſuſa, ino varji ſe, njega kdaj satajiti. Srezhen ki s' ſvetim Petram v' reſnizi rezhi samore: „Goſpod! ti veſh, de tebe ljubim.“ Jan. 21, 17. „Ljubesen kjér je, dela velike rezhi; ako jih ne, prava ljubesen ni“ Sv. Gregor.

44. Sv. Primush in ſv. Filizján.

Ljubesniva brata.

Bila ſta v' Rimi ſveta brata Primush in Felizján rojena, v' shivlenju ino v' ſmerti veſta tovarſha. — *Lepo je ſliſhati, ako ſe bratjé med ſebó zhedno imajo, hudiga várjejo ino opominjajo v' dobro, kakor otrozi eniga ozheta, ene matere; ſhe lepſhi je glédati njihovo djan-*

Digitized by Google

je ino nehanje, akò ſo ene dobre miſli, ene pravizhne volje, kakor tezhe le ena kerv po njihovih shilah; nar lepſhi je pa sa brate, ako jih ne raslozhi terplenje in tudi ne ſmert, kakor ſvetiga Primusha ino Felizjana.

Obedva kmalo ſta ſe ſvete kerſhanſke vére prijela, ſta pò njej svesto shivela, alj ravno sa to na vkaso nevérnih zeſarjov vjeta, ino v' nevſmileno jezho vershena bila. Pred ſódnika nju po tem shenò, ki nju ſili s' hudim ino s' dobrim, naj bi malike molila in satajila Jesuſa. Pa po braterno odgovorita: „Le ſamo eniga Boga móliva; le en ſam je pravi Bog.“ Sa to njino terdno véro ju s' ſvinzhaſtimi robatizami grosovitno rastepò; pa vſe tepenje ne premaga ſtanovitnoſti ſvetih bratov. — *Kako dobro je imeti v' ſrezhi ino neſrezhi praviga tovarſha, ki naſ v' naſhih ſlabozhah podpéra, ino v' krepoſtih (zhednoſtih) poterdi. Samez lehko pade, ino ni ga, ki bi mu roko podál. Pa tudi raskruſheni bratjè ſe posabiti ne ſmejo, kakor ſe níſta posabila ſv. Primush in ſv. Felizjan.*

Naj bi ſi kerſhanſka brata ſerzhnoſti ne délala, nju grosovitnik vſakiga v' drugo jezho sapreti vkashe. Nekoljko posnéj sapové ſvetiga Felizjana pred ſe pergnati, ter ſe mu fladek dela pa tudi grosí, njega premotiti; kér pa kaj ne opravi, ga vkashe k' ſtebru pripeti ino ga zele tri dní bres vſiga shivesha puſti. V' tréh dnéh ſe ſvetiga Primusha s' lashjo loti, rekózh: „Tvoj brat je bolj pameten, kakor ſi ti; ſtoril je ze-

Digitized by Google

ſarju po volji, bógove moli, ino je sdaj v' zhaſti per njém.“ Sv. Primush, od Boga raſsvetlen, je lashnivzu odgovoril: „Ne boſh me preſlepil ne! Po angeli vém, kaka je s' mojim bratam. Bog daj, de kakor ſim ene volje s' njim, tudi vmerjem sa véro s' njim.“ — *Take lepe ſprave braterne je pazh malo med nami! Koljkokrat ſe bratjé med jebó sa premoshenje ſtariſhev právdajo, v' ſhkodo ſpráviljajo, ino po goſto do ſmérti ſovrashijo. Med njimi vgajne kerſhanſka ljubésen, pa tudi sgine boshji blagoſlov (shegen). Bog naj varji take shlahte ino daj vſim, ki ſmo ene kervi, tudi ene poſhtene miſli biti v' veſelji kakor v' terplenji, v' shivlenji ino v' ſmerti, po isgledi ſvetiga Primusha ino Filizjana.*

Sodnik veſ raskazhen vkashe sdaj tudi ſvetiga Felizjana pred ſe pergnati, ſapové ſvetiga Primusha na tesavnizo raspeti, s' shelesnimi grebeni tergati, ino mu prizho brata rastoplen ſvinz v' uſta vlivati. Kedar tudi te ſtraſhne muke ſlushavnika boshjiga niſo premogle, rezhe dva leva nad nju ispuſtiti; alj pohlevno ſta ſe pred nju vlegla, ino njima noge lisala. To zhudo videti, ſe je veliko nevernih preobernilo. Poſlednizh nju da poglavár ob glavo djati. Njuna ſveta trupla ſo ſvoje dni is Laſhkiga na Krajnſko preneſli, kjér sdaj v' Kamniki pozhivata; njuni duſhi pa vshivate per Goſpódi nebeſhko veſelje.

„*Poglèj, kako dobro ino veſelo je, kér bratjé v' edinoſti prebívajo. Goſpod je ondi ſvoj shegen (blago-*

ſtov) obljubil, ino vézhno shivlenje.“ Pſalm. 132, 1-3.

„Kdor ſvojih bratov prav ne ljubi, bo v' ſvoji zhednoſti na sgubi.“ Sv. Ziril.

45. Sv. Rok.

Prijatel bolnikov.

Shlahnih ino bogatih ſtariſhev ſin je bil ſv. Rok v' franzoſki semlji domá. Bogabojezhe isrejen bil je dobriga ſerza ino prebriſane glave mladénzh, podoben mladimu drevzu, ki veliko shlahniga ſadu kashe. Nar vezhi veſelje bilo je njemu Bogu ſlushiti. Kedar ſo mu v' dvajſtim letí ozhe in mati odmerli; je ſvoje veliko premoshenje vbogim resdélil, *na obljubo* Jesuſovo, ki govorí: „*Kar ſte komu nar majnſhih bratov ſtorili v' mojim imenu, ſte meni ſtorili.*“

Ne le dajati vbogajime, tudi vſe ſvoje shivlenje darvati Bogu v' zhaſt ino blishnimu k' pridu, je ſklenil ſerzhen mladénzh, ter je védel, de kdor ſkopo (pizhlo) ſeje, bo tudi ſkopo shel; in kdor obilno ſeje, bo tud' obilno plazhilo shel. — Kedar je ſvoje poſeſtvo nekimu ſtrizu sapuſtil, ſe je po romarſko v' laſhko deshelo podál, kjér je ravno tifti zhaſ v' nekih meſtah grosovitna kuga morila. *Ta ſtraſhna ſhiba ſe per naſ vezhdel le po imeni posnà, pa gorjéj ljudém, ki ſi jo ſkuſhajo. Tudi ſapa je tak rekozh*

Digitized by Google

po nesrezhnih krajih s' smertnim strupam napolnjena; pogosto she dihlej zhloveka vmorí. Vse, kar le more, rado beshí; ni njih, ki bi bolnikam stregli, ino merlizhe pokopvali. Mesta vtihnejo, zeste samotne, hishe prasne, lepi kraji so gole pushave. Pa tudi v' toljki smertni nevárnosti pravi krishjan bolnikov sapustiti ne sme; kakor nam sv. Rok lepo pokashe.

Kedar veliko silo saslishi, kako se bolnikam godí, na ravnost se is pota v' bolnishenzo (shpitál) podá, bolnikam strezht, ter jih tolashi, in obesujé, ino vmerjozhim srezhno vmreti pomaga. Ni se mu gnusilo nesnanih bolezhin, zhe je bil ravno rojen shlahnik; ni se navelizhal teshavne ino nevarne slushbe, ako je ravno mlad bil; njegova kershanska ljubesen je vse premogla. — *Tako mladénzh tudi ti stori, kedar bolnika v' hishi alj v' joseshki imash; prevsdigni beteshnika, preoblezi ga, pojishi mu sdravnika, pripeljaj mashnika, ino pomagaj, kakor samoresh, de bosh tako Jesusov vreden tovársh.*

Po tém, ko je sv. Rok she dolgo sadosti kushnim bolnikam stregel ino nesnana bolésen odhénjala, tudi njega Bog s' ravno toj bolésenjoj objishe, de bi si lepshi venez v' nebesih saslushil. Jelo ga je hudo mrasiti, ino nesnane gerzhe so se po njegovim shivoti prikasale. Ni se tega prestrashil, ampak je hvalil Boga, ki je njega objishkal. De bi ljudém na poti ne bil, alj kdo od njéga bolesni ne nalesil, se v'

Digitized by Google

tiho ſamoto savlezhe, ino v' ſlabi bajtizi prebiva, alj she osdraviti, alj pa ſrezhno vmreti, ako bi boshja volja bila. Bog pa ſvojiga ſlusheta ni pozabil; vſak dan mu je kushej (mali peſek) nekiga shlahniga Goſpoda kruha prineſel, ino Bog mu je dal, de je sopet osdravil. — *Tako vſmilenje najde, kder vſmilenje ſkashe; dober Bog rajſhi zhudesh ſtori, kakor bi zhloveka sapustil, ki je vſmilenga ſerza.*

Sv. Rok ni jiſkal hvale ljudí sa ſvoje dela kerſhanſke miloſti, tudi ne plazhila na ovim ſveti, in ſe je ſpet v' ſvoje domazhe kraje povérnil. Niſo ga vezh domá posnali, toljko je s-hudel v' ſvoji teshavni ſlushbi ino nevarni bolesni. Gerdo ga njegovi ljudjé ſprimejo, ino kakor bi bil kak hudoben potepín, njega v' jezho sapró. Bogu je sadoſti bilo; bil je dovolj ſkuſhan ino pravizhen najden, sa to ga je k' ſebi vsel, njemu krono shivlenja vézhniga dat. Veliko zhudeshov ſe je na njegovo proſhno poſebno v' kushnih bolesnih sgodilo; ſhe sdaj ſe po vſim kerſhanſtvi v' hudim pomori njegovi proſhni perporozhajo.

Mladénzh; kedar boſh tudi ti hudih bolésen vzhakal, ne posabi v' takih shaloſtnih dnéh, de je bolnikov poſtreshba pred Bogam nar imenitnejſhi ſlushba; ino v' nevarni kushni bolesni naj te beſede ſvetiga Janesa ſerzhniga ſlorijo, ki govori: „V' tem ſmo ſposnali, kér je ſvoje shivlenje (Jesuſ) sa naſ poſtavil, naj de tudi mi sa brate shivlenje poſtavimo.“ 1. Jan. 3, 16.

Digitized by Google

„Bolniku daj jedila, preſkerbi mu sdravila, in rane obeshúj; praſhaj, kaj ga bolí? naj voljno poterpí, ga lepo opominaj.“ Sv. Gregor.

46. Sv. Rupert.

Priden délavez v' vinogradi Goſpodovim.

Kdor hozhe bogabojezhe shiveti, mora na ſveti preganjve terpéti: to naſ ſv. Pavl vuzhí ino nam ſv. Rupert ozhitno pokashe. Bil je imenitniga rodu, pa tudi ſvetiga shivlenja, ſperviz ſhkof v' nekim meſti na Nemſhkim, ki ſe mu Borms pravi. Skerbno je malikvavze ino krivoverze vuzhil, de bi ſe preobernili; pa tudi greſhnike opominjal, naj bi ſe poboljſhali. Terdovratnim hudobnesham je pa na to merſélo; vsdignejo ſe, ino ſvojiga ſkerbniga duſhniga ozheta is meſta istepò. — *Tako je pravizhnim pogoſto godí, kakor jim je she Jeſuſ povedal, rekozh:* „*Gleite poſhlem vaſ, kakor jagneta med volke.* — *Ako vaſ v' euim meſti pregánjajo, beshite v' drugo.*

Tiſti zhaſ je vſmilen Bog Teoda, bojarſkiga (parſkiga) vajvoda raſsvetil, de je poshelјel ſebe ino ſvojo kraljeſtvo pokriſtjaniti. Poſhle ſvetiga Ruperta profit, naj pride njega ino njegovo ljudſtvo kerſhanſkiga nauka vuzhit. Prav rad ſe apoſtolſki mosh v' Bojarſko poda, pod-

Digitized by Google

vuzhí vajvoda, veliko shlahnikov, ki so vajvodú ſlushili, ſhe tudi vezh drujiga ljudſtva, ino jih s' velikim veſeljam kerſti. — *Tako neſkonzhno dober Bog ſvete vére luzh nevredneſkam vseme, ino bolj vrednim da, ki njo radi primejo, in po tajiſti sveſto shivijo.*

Sv. Rupert, priden délavez v' vinogradi Goſpodovim, gré tudi po blishnih in dalnih deshelah ſvet evangélj osnanovat. Pridigval je sa Donavoj 1) po Eſtrajhi 2) dalezh do krajov ſe-

---

1) Donava (Dunaj) nar vezhi reka v' Evropi, isvira na Nemſhkim, preteshe veliko imenitnih meſt, velike barke noſi, in ſe v' zherno morje isliva.

2) Eſtrájh (Rakavſko), naſhé ſlovito zeſarſtvo, ima sa ſéverjam Ruſa ino Prajsa, v' jutri pa Turka ſoſéde; v' jushnih krajih ſe adrijaſhkiga alj beneſhkiga morja ino papeshove deshele dershi; v' ſonzhnim sahodi pa s' Shvajzarſkim, Parſkim ino Saſhkim meji. Poglavitne deshele naſhiga zeſarſtva ſo: Eſtrájh, Shtajarſko, Koroſhko, Krajnſko, Tirólſko, Marſko (Moravſko), poljſka Galizja, Bukovina, Sedem graſhko (Erdelija), Vogerſko, Hrovaſhko, Slavonja, Dalmazja, Lombardija na Laſhkim, i. t. d.

Po vſih eſtrajſkih deshelah viſhe od 34 miljonov ljudi prebiva; med njimi je bliso 18 miljonov Slovenzov, 6 miljonov Nemzov, drugi ſo Lahi, Mazhjari, Gerki, Judjé i. t. d.

Dunaj (Bezh, Videnj) je poglavitno meſto vſiga zeſarſtva, ſedesh ſvetliga zeſarja. Veliko ino velko meſto je, kjer viſhe od 320,000 lju-

Digitized by Google

dajnih vogerſkih deshel. Priſhel je v' ſpodno Shtajarſko ino Koroſhko, kjér ſo tiſti zhaſ naſhi rojaki ſhe vezh del v' temnizah malikvanja shiveli, katerim je isvélizhanſko véro Jesuſovo osnanoval. V' Zeli je ſvetimu Makſimiljanu, kakor pravijo, ravno na tiſtim meſti, kjér je bil ob glavo djan, zerkvizo poſvetil, je njegovo ſveto truplo vsdignil, ino s' ſebo v' tiſte kraje prenesel, v' katerih je ſv. Makſimiljan ſhkof bil. Sdaj v' Paſavi v' veliki zérkvi počhiva. Veliko Slovenzov, Sadravljanov, je podvuzhil ino kerſtil, in ſe po vſej pravizi apoſtel Korotanije, poſebno ſedajnih Koroſhzov, imenuje; naj ga pa tudi s' hvaleshnim ſerzam vſak poſhten Slovenez zheſti.

Kedar je videl, kako ſe kerſhanſtvo po vſih krajih lépo kashe, ſi je ſvojo ſelo v' Juvavji, nekim ſtarim meſti, isvolil, ga sopet posidal, ino lepo zérkev poſtavil. To meſto ſe sdaj Salzpurg imenuje, ino je ſhe sdaj ſedesh velike ſhkofije. V' dvajſetih letah njegoviga apoſtolſkiga truda ſo vſi kraji njegove velike ſhkofije omladéli, nevére ino pregrehe ſo sbeshale, ino ſvete zhédnoſti pravo vernih kriſtjanov ſo povſodi ſlovele. — Priſhel je tudi sa ſvetiga Ruperta veſél zhaſ ſrezhne ſmerti; ravno na ve-

---

di prebiva. Nar imenitnej je velika zérkev ſvétiga Shtefana, ki ima 420 zhevlov viſok turn, ino 354 zentov teshek zvon. Na Dunaji ſo nar viſhi ſhole za vſako vuzhenijo, pa tudi nar viſhi oblaſti ino pravize vſiga zeſarſtva.

Digitized by Google

liko nedelo per ſlushbi boshji je ſvoje ſveto shivlenje ſklenil, ino v' veſelje ſvojiga Goſpoda ſhel.

Naſtopnik ſvetiga Ruperta, ſv. Virgilj, je bil ravno tak ſkerben kerſhanſko véro po Koroſhkim, ino Shtajarſkim vterditi ino raſshirati. Podvuzhil je Karaſta in Kotimarja kraljeva mladenzha, Korotanſko-ſlovenſkiga vajvoda Boruta. Kotumar, ki je za Karaſtam kraljoval, proſi ſvetiga Virgilja priti v' Korotán. Poſhle mu ſvetiga Modeſta, ki je pervi ſhkof v' Goſpej ſveti 1) bil, ino ſhé vezh drugih máſhnikov, ki ſo po desheli ſveto kerſhanſko véro vuzhili. Posnej je ſv. Virgilj tudi ſam po Koroſhkim vuzhil, ſhkofijo v' Goſpéj ſveti saſélil, ino v' Velikovzi per ſtari zerkvi ſvetiga Ruperta nekoljko korarjov poſtavil. Vezh ko let potem ſo viſhi ſhkofjé Salzpurſki 2) Kerſhko, Sekavſko in Lavantinſka ſhkofijo poſtavili, ki ſo ſhe sdaj podruſhenze ſtare velike Salzpurſke ſhkofije.

Ne pozabi, mladénizh, velike dobrote, ktero ſi tudi ti po ſvetih osnanvavzah kerſhanſke vére prijel; ohrani nebeſhko blago iſvelizhanſkiga nauka, ino ſtori po bejedah

---

1) Goſpa ſveta je imenitna ſtara zerkva za Zelovzam na Koroſhkim, kamor je ſhe sdaj imeniten boshji pot.

2) Salzpurg, (Soligrad) imenitno meſto na Nemſhkim bliso Parſkiga, ima veliko lepih zerkuv ino verlih hiſh. Svoje dni ſo bili veliki ſhkofjé v' Salzpurſkim tudi deshelſki oblaſtniki.

Digitized by Google

ſvetiga Pavla, ki nas vuzhi „Spomnite ſe ſvojih prejpoſtavlenih, ki ſo vam besedo boshjo govorili; gledajte konez njih shivlenja, ino ravnajte ſe po njih véri“ Hebr. 13, 7.

„Vémo, de je kralju dobro sdi, ako je njegóv prijatel pozheſti; tudi vuzheniki ſo boshji prijateli; dolshni ſmo jih ſpoſhtovati, kér jih tudi on zheſti.“ Sv. Jefrem.

47. Sv. Tomash.

Serzhen premagavez poſvetnih sadershav.

Kakor grehijo ſtarejſhi, ki ſvoje otroke v' ſtan ſilijo, h' katerimu nimajo otrozi veſelja, ravno tak tudi ni prav, de jim branijo, kedar jih poſhten ſtan veſeli. Taka ſe je ſvetimu Tomashu Akvinſkimu godila. Imenitni goſpoſki ſtarejſhi ſo mu v' duhovſki ſtan branili, ino po vſej ſili hotli, naj bi poſveten bil; sa to ga je mati v' domázh grad saperla, ino raspuſheni bratjé ſo ma nevſmileno naganjali; pa nifo ga premogli. Mladénzha ſhe vſiga nedolshniga smotit, poſhlejo neſramno sapelivko, naj bi ga v' greh sapeljala, ter ſo vupali, de sapelán vézh sa duhovſki ſtan ne bo. Sv. Tomásh, nedolshen angel, bi rad bil neſrámnimi vbéshal, alj bil je sapért. Ker ſe drugazh vbraniti nemóre, popade na ognjiſhi gorezhe poleno, ispo-

Digitized by Google

di ſluskavnizo hudizhovo, po tem s' ogorkan na sid ſvet krish naredi, pred nja poklekne ino sahvali Boga, de je hudobo ſrezhno premagal. Od te dôbe ſo ga vſe nezhiſte ſkuſhnjave sapuſtile. — *Kedar boſh fantizh mlad, tudi ti v' hudi nevárſhini ſvojo nedolshnoſt sgubiti, pomni, kaj je ſv. Tomásh ſtoril. Nezhiſte, pregreſhne shelje pogaſiti pred Bogam vezh veljá, ko zelo vojſko ſovrashnikov pobiti.*

Kedar je mati ſposnala, de Tomashu v' duhovſki ſtan vbrániti ne more, njega ſkrivaj is grada ispuſti. V' viſoke ſhole je ſhel, ſe ſkerbno vuzhil, pa ſhe bolj ſkerbno je Bogu ſlushil. Vezh ko je snal, bolj je ponishen bil, ino ſe ſvoje modroſti ni hvalil. Tovarſhi ſo ga imeli sa sjaka, ter ſo mu rekli: mutaſti vol! — vuzhitel (profeſor) pa, ki je Tomasha prebriſano glavo ſposnal, je djal: „Tiga vôla glaſ ſe bo ſhe kdaj po zelim ſveti ſliſhal.“ *Ino taka je* bila. Sv. Tomàsh je veliko vuzhenih bukuv ſpiſal, ki ſe po vſim kerſhanſtvi berò. Poſebno lepo je piſal od preſvetiga réſhniga Teleſa; tudi ſvetih péſem sloshil, ktire ſe v' katolſhkih zèrkvah pojó. Vſmileni Jesuſ ga sa vſe to enkrat pobara, rekózh: „Dobro ſi piſal, Tomash od mene; kako plazhilo hozheſh sa to?“ Sv. Tomash modro odgovori: „Kaj drusiga, kakor tebe, Goſpód.“ — *Tako je ſvojiga Jesuſa na tem ſveti ljubil, ino ſe tudi per njém sdaj v' nebeſih veſeli, kjér je Kriſtuſ njegovo nar vezhi plazhilo.*

Mladénzh, ako shelíſh imeniten ino hva-

len biti, ſkerbi sa trojno lepoto: ſvojimu Jerzu sa ſveto zhiſtoſt, glavi sa isvelizhanſko modróſt, duſhi pa sa reſnizhno poboshnoſt; v' ti trójni lepóti boſh angelov boshjih továrſh. Sv. Duh govóri: „Strah Goſpodov je sazhetik modroſti; kdor po tem ravná, dobro obrazha; niega hvala oſtane vekomaj.“ Pſalm. 110, 10.

„Hozheſh na ſveti bres greha shiveti, mor'ſh ſodbo boshjo na miſli imeti.“ Sv. Tomash.

48. Sv. Valentin.

Kako ſe v' Boga terdno savupa.

V' Rimi, v' poglavitnim varoshu (meſti) vſiga ſveta, je ſv. Valentin, poboshen maſhnik, Bogu ſlushil, sa vboge ſkerbel, tudi nevérne malikvavze je vuzhíl; pa ravno sa to ſo ga ſlepi nevérzi ſovrashili, v' jezho saperli ino rimſkimu zeſarju satoshili. — *Bodimo ſi mladi alj ſtari, bogati alj borni, vſi ſmo dolshni blishnimu po ſvoji mozhi pomagati: lazhne naſititi, shéjne napojiti, gole oblezhi, nevédne poduzhiti, poſvariti gréſhnike, zhe naſ ravno sa tega del ſovrashijo, kakor hajdjé ſvetiga Valentina.*

Zeſarju ſo malikvavzi njega toshili, de ljudém Jesuſa osnanjuje, ki je njihovih krivih bogóv ſovrashnik. Slushavnik Jesuſov bres vſi-

Digitized by Google

ga ſtrahu nauke vére Jesuſove zeſarju raslaga, ino ſovrashnim ljudém ſlepôto ozhita, ki isvelizhanſki nauk sanizhujejo. Zeſarju modro govorjenje Valentinovo dopade. „To je vuzhen mosh," je djal. Divje ljudſtvo ſe pa ni nalo vtolashiti, ino zeſar ſlushavnika boshjiga oblaſtniku Afterju prepuſti, naj ga obſodi vmoriti alj ispuſtiti, kakor ſe njemu videlo bo.

Afterj vsemo ſvetiga Valentina v' ſvoje prebivalilſhe; ter ga sarotí, naj mu prav pové, kdo bi Jesuſ bil, ino kakſhini ſo njegovi nauki. Preden ſv. Valentin pregovorí, poklekne, ino poprosi Jesuſa, de bi mu prav govoriti pomagal. Raſsvetlen od ſvetiga Duha sazhne ſv. Valentin vuzhiti, de je Kriſtuſov nauk prava luzh isvelizhanja vézhniga, ki vſakiga zhloveka raſsvetlí, k'teri va-nj vérje, ino de vſi nevérniki v' shaloſtni temi shivijo, ki ne ſposnajo Boga, ne Jesuſa Kriſtuſa. — Radovedno ga Afterj pobara, rekózh: „Alj samoreſh tí ſlepim pogléd dati? glej imam ſlepo hzhér; osdravi njo!" „Sv. Valentín njo rezhe pripeljati, polu shiviga savupanja v' nebo pogleda, moli — in ko bi trenil, je preglédala. Kar jih je prizha bilo, ſe savsamejo, ino ozhe Afterj oftermi. Vſe kriſtjane vkashe ispuſtiti, ki ſo sa vére del v' jezhi sdihvali, ino ſe da s vſimi ſvojim domazhmi kerſtiti. — *Oh kako mogozhna je molitva ſvetih ſlushavnikov boshjih! kar proſijo, vſe sadobijo. Kako velizhaſtne ſo pa tudi njih dela! Kdo bi ne ſlushil toliko dobrimu Bogú!*

Digitized by Google

Zesar to saſliſhati, ſe nevérniga ljudſtva sboji in sapové ſvetimu Valentinu, oblaſtniku Aſterju ino vſej njegovi shlahti glave odſékati. — *Srezhen kdor sa Jesuſa shivlenje sgubi; bolji shivlenje bo njemu Jesuſ dal.*

Sovrashen ino preganjan boſh tudi ti, bogaljuben mladénzh, sa kerſhanſke pravize del; ne malikvavzi in nesnabogi, ampak tvoji ravno kriſtjani, ki ſo s' tebó per enim kameni kerſheni, te bojo opravljali, in saſmehvali. Spomni ino tolashi ſe s' beſedami ſvétiga Pavla, ki govori: „Vſi, kateri hozhejo brumno shiveti v' Kriſtuſu Jesuſu, bojo pregánjanje terpeli.“ II. Tim. 3, 12.

„Kerv marternikov, ki ſe je prelila, je kriſtjanov ſeme bila. Vezh ko ſe jih pomorilo, vezh ſe jih je pomnoshilo.“ Tertuljan.

49. Sv. Vendelín.

Sveſti hlapez ino ſvét goſpód.

Lepſhi je Boga v' ſerzi, kakor kraljevo krono na glavi noſiti; bolj je sanizhván flushavnik boshji, kakor ſhtimán poſveten gréſhnik biti. To nam ſv. Vendelin v' ſvojim shivlenji pokashe. Kraljevi ſin je bil, kraljeva krona je bila njegova, ki bi njo bil po ſvojim ozheti noſil; pa zhe ravno ſhe mlad, je vender hitro ſposnal, kako nevarna bi sa njega bila poſvet-

Digitized by Google

na viſokóſt, ino ſe v' tiho ſamoto podà, v' radovoljnim boshtvi shivet. V' ſvoji ſamoti ſi je nekoljko semlje obdelal, de mu je poſhteno shivesha dala, je lépo Bogu ſlushil, molil, delal, ino je bil prav veſél. — *Kmetizh, ki nad ſvojim ſtanam sdihujeſh, premiſli, kaj te ſv. Vendelín vuzhi. Tvoja dobro obdelana semlja vezh ſrezhe sa tebe imá, kakor zhaſt ino bogaſtvo vſiga ſvetá; lehkejſhi je s' motiko kopati, kakor kraljevo pálizo v' rokah dershati.*

Neki velikonozhen prasnik (ſvetek) ſe je v' imenitno meſto Trier 1) podál, de bi tam ſlushbo boshjo opravil. Po poti ſrezha bogatiga shlahnika, ino ga poproſi sa boshji dar, de bi ſi v' meſti nekoljko potrebniga orodja nakupil. Na meſto dara ga bogatin prav oſtro okréga, ter pravi: „Lenuh, ſi mozhen ino velik, pa berazhiſh! Se niſi kaj delati navuzhil? Bolje de ſvinje paſeſh, kakor de vbogajime proſiſh.“ Sherka je bila beſeda bogatinova, alj lepa poterpeshlivoſt Vendelinova. Voljno ſe bogatinu ſlushit ponudi. Po ſlushbi boshji ſe k' tiſtimu goſpodu poverne in ſvinje paſe. Na paſhi premiſhluje goſtokrat lepo nebó, moli po nozhi ino po dné, ſi tudi ſvojiga kruha priterga, ino

1) Trier, ſtaro imenitno meſto v' nèmſhki desheli, ſo nekdajni Rimlani posidali, tudi zeſarji v' njem prebivali; ima ſtaro ſhkofijo, lepe zérkve ino je sdaj Prajsu v' oblaſti.

Digitized by Google

vbogim deli, ter tako ſvoj poreden ſtan poſvezhuje. Bog mu per shivíni ſrezho da; njegova zheda ſvin ſe je toljko lepo redila, de ſo ſe vſi zhúdili. Na to ga njegov goſpodár sa viſhi ovzharja poſtavi. — *Koljko hlapzov ino dekel med nami isgovor imá, de v' ſlushbi Bogu ſlushiti ne more, ne sa nebeja ſkerbeti. Le ſamo tiſti ſe tako isgovárjajo, ki nimajo Boga sa ljubo, ino njemu radi ne ſlushijo, ſvoje bogabojezhe tovarſhe ſovrashijo ino toshujejo, kakor ſo ſvetimu Vendelinu ſtorili.*

Goſpodarja ni bilo dolgo zhaſa domá. Kedar pride k' domu, in popraſhuje, kako ſe kaj per domazhiji godi, mu pravijo, de vſe dobro, le per ovzah je ſlaba, sakaj Vendelin ni kratko nikar sa te poſel; ne shene ob pravim zhaſi na paſho, ne prishene ob godi k' domu. — *Tako peklenſki savid (nid alj nevoſhlivoſt) zhloveka vjéda, noj she kraljuje alj ovze paſe, ino vſe hudo na ſveti ſtori. Bog naſ varji pred njim!* — Drugo jutro shene ſv. Vendelin pervo bart ovze na dalno paſho, kjér je bila sdrava merva (trava), ino jih nekoljko posnéj k' domu peljá. Ravno tiſti zhaſ tudi goſpodár is lova jaha, Vendelína dojde, ino ga hudo smérja, kakor bi sanémarn hlapez bil, ki ne saſlushi dobrót, ktire per ſvojim goſpodu ima. Veſ pohléven Vendelin odgovorí: „Zheda bo gotovo ſhe o pravim zhaſi domá.“ Goſpodar jesen naglo napréj jesdari; pa glej, ko bliso graſhine pride, vidi ſvojo zhedo veſelo pred nijm v' hlev ſkakati. Vſi ſe zhudijo, in goſpodar

Digitized by Google

ozhitno ſposná, de Vendelinu Bog pomaga. — *Kdor krivizo voljno poterpi, sa njega zhaſt ino dobro ime je Bog poſkuſha.*

Sv. Vendelin ni hotel imenitnej ſlushbe, k'tero mu je po tém goſpodár ponujal, ampak je proſil, naj mu v' kloſhter priti pomore, ki je bliso v'tiſtim kraji bil. Sgodilo ſe je. Ker ſe je v' ſvojih mladih letah dobro vuzhil, ino je v' ſvojim ſlushevnim ſtani ſveto shivel, je bil vſim tovarſham bogabojezhiga shivlenja nar lepſhi isglèd; sa ſvojiga apata alj poglavarja ſo ga svolili. Kakor popréj v' paſtirſkim ſtani je tudi sdaj v' duhovſkim vſe ſvoje dolshnoſti sveſto dopolnil, ter je po ſvetim shivlenji ſrezhno vmerl, ino veſelo nebeſhko krono prijél, sa katero je poſvetno radovoljno sapuſtil. She sdaj je paſtirjev poſeben prijatel ino kmetov mogozhen priproſhnik, ki ſe njemu priporozhajo.

Ne bodi shaloſten, fantizh mlad, ako moraſh shivino paſti, ino ſi vbogih ſtariſhev ſin; saj ſi vender otrok boshji, in ravno takih je nebeſhko kraljeſtvo, zhe Jo pridni, ino lepo Bogu ſlushijo. Sv. Janes govori: „*Poglejte, koljko ljubésn nam je Ozhe ſkasal, de ſmo otrozi boshji. Sa tega voljo naſ ſvét ne posná, kér tudi njega ne posná.*“ *Jan. I. 3, 1.*

„*V' nebeſa je osiraj (ogleduj) vſe ſvoje shive dni, de ſrezhno totaj prideſh, le to te naj ſkerbí. V' nebeſa najdeſh pot, ſi kmetizh alj goſpód.*“ Sv. Avguſhtin.

Digitized by Google

50. Sv. Vit.

Isglèd, kaj s' Jesusam premoremo.

Sv. Vit je v' Sizilji, imenitni desheli na spodnim Laschkim, rojen bil. Imel je stariche shlahne ino bogate, pa to ni bilo njegova srezha, sakaj nevérni malikovavzi so bili. Dobil je kerschansko dojnizo (amo) Krescenzijo, ki ga je s' svojim mosham Modestam v' kerschanski véri lepo podvuzhila ino v' boshjim strahi isredila, in ravno to je bila nar vezhi srezha sa nja. Bil je she dvanajst let star, kedar njegov nevérn ozhe své, de je kristján, ino si vse prisadene mladiga sina ob sveto véro pripraviti. Kar sam ne premore, naprosi nevsmilenga oblastnika, naj ga vkashe hudo pretépati ino terpinzhiti, dokler bi véro satajil; pa tudi on nizh ne opravi. Grosoviten ozhe poskusi nedolshniga mladenzha v' grèh sapeljati, ino rezhe nesramnimu shenstvu, naj ga omoti; bogabojézh Vit nje she pogledal ni, ampak gorezhe je molil, rekózh: „Shalostniga ino ponishniga serza ne saversi, o Gospód!“ Shenstvo se je morlo mahoma ispred nja pobrati. *Dolshni so dolshni sini vbógati stariche svoje, to de nikdar v' greshnih rezhéh. Bolshi je dom sapustiti, kakor doma greshiti, kedar bi sinu moder spovednik koj taziga svétvali, kakor je storil Sv. Vit.*

Blag mladénzh, videti, de mu doma sa ostati ni, sapusti ozhetov dom, ino k' svojim' rednikama sbeshi. Vsi trijé so véro kristusovo os-

Digitized by Google

nanovali, ino na proſhnjo ſvetiga Vita ſe je zhudov dofti godilo. Sovrashen zeſar v' tifti kraj pride, in vſe to posvé. Vkashe jih pred ſe prignati, ter jim vſe dobro obeta, zhe satajijo Jesuſa; ako pa ne, bo jih dal divjim sverinam rastèrgati. „Mirno bomo glédali hudo jeso tvojo, je ſv. Vit zeſarju rekel, Jesuſ Kriſtuſ tém poterplenje da, katerih ſerza ima. Svojze on ſtori kakor med volki jagneta. Dober ino vſiga mogozhen paſtír je on, kterimu ovzhiz nobeden vséti ne more; on naſ bo tvojim levam branil.“ — Ispuſtijo ljutiga grosovitniga leva (oroſlana), alj vleshe ſe kak krôtek kushej k' nogam ſvetih marternikov. — Serdít zeſar vkashe ſvetiga Vita ino tovarſha njegova v' kotel vrele ſmôle, ino raspuſheniga ſvinza poſaditi, alj veſele peſme ſo v' kotli prepévali Vezhnimu. Rezhe jih po tem na léſ rastègniti, pa tako dolgo tepſti ino tèrgati, dokler ne vmerjó; kar ſe je tudi sgodilo. Tako je ſv. Vit v' ſvojim petnajſtim leti sa ſveto véro Jesuſovo vmerl, alj per njegovi ſmerti je Bog ozhitno pokasal, kako ſvoje sveſte ſlushavnike ljubi ino zheſti. Toljko ſe je bliſkalo ino gromelo, de ſe je sémlja sibala, ino vezh tempelnov lashnivih malikov poderlo.

Ne boj ſe mladénzh terpeti sa Jesuſa, sa nedolshnoſt ſvojiga ſerza v' vſih ſkuſhnjavah terdno ſtoj, ino pomni, kar Kriſtuj govori: „Na ſveti bote bridkoſti imeli; alj savúpajte; jes ſim ſvét premagal.“ Jan. 16, 33.

Digitized by Google

„Nuj bratje! pojd'mo le, tovarſh nam Jesuſ je. 'Naſh vajvoda ino prednamez bo tud' naſh pomagavez-“ Tomash Kemp.

51. Sv. Vinzenzi.

Isglèd, kaj ſveto pétje premore.

Sv. Vinzenzi, Pavlan po rojſtnim kraji imenván: je bil v' franzoſki semlji domá. Njegovi ſtarejſhi bili ſo vbogi, pa poſhteni kmetizhi, ki ſo ſe na ſvojih rokah shiveli; tudi majhen Vinzenzi je shivino paſil. V' dvanajſtim leti ſo ga v' ſholo dali, ino v' kratkim ſe je tolike svuzhil, de je tudi druge vuzhiti sazhél. Nar vezhi veſelje mu je bilo duhovnik biti; podál ſe je torej v' viſhi ſhole, je po tém maſhno poſvezhenje prijél, ino je bil ſkerben paſtír ſvojih ovzhíz.

Prigodilo ſe je, de ſe ſv. Vinzenz sa nekiga opravila del po morji pelja; morſki rasbojniki ga vlovijo, ino v' ſvoje ravbarſko ſelo Tunis v' Afriko 1) savlézhejo, kjer ga v' terdo ſushnoſt,

1) Tolovajſke alj rasbojniſhke dershave ſe sôvejo turſke ſela ino kraljeſtva: Algier, Tunis, Tripolj, ki ſo deshele v' Afriki o ſrednim morji. Is tih ſvojih kotov turſki rasbojniki na ſvojih barkah kerſhanſke ladje lovijo, na ſamotnize plánejo, ljudi pomorijo alj povkléhejo, inojih s' premoshénjam v' ſvoje domazhe gnezda na pre-

Digitized by Google

kakor per naſ neumno shivino, predajo. Kupil ga je neki turzhin, k'teri je bil popréj kriſtjan; sa poſvetniga dobizhka del je pa ſveto vero satajil, ino ſe pomahomedanil. Teshko je ſv. Vinzenz na polji delal, sakaj grosovitna vrozhina je v' tiſtih krajih; alj vſe je voljno ſtoril,

---

daj vlézhejo. Tudi v' pomorſke ſuhe kraje ſo pogoſto vderli, ino mnogo kriſtjanov v' ſushnoſt odpeljali. Pred nekoljkim letami ſo Franzozi Algier, poglavitno ſelo ravbarſkih meſt, poſilili, ſi ga oſvojili ino tako tolovaje pokrotili.

Sushnim ſe vezhdel slo huda godi, ki ſvojo zeno, kakor per naſ domazha shvina, imajo. Po dné morjo orati, vpresheni kakor vóli per naſ, alj pa teshko kopati, eden k' drugimu prikljenjeni ko hudodelzi; po nozhi jih v' temno zhumnato sapró, kjer na perhli ſlami leshijo. Slabiga shivesha vezhdel po malim imajo, sa oblazhilo le hodnik; gonjár, nevſmilen gerdon, jih s' korobazham délati priganja; kdor ſe vſtavi, je kervavo tepen in tudi vbit. Vſako leto ſe po 500,000 Samorzov v' Afriki pokupi, v' barke pobaſhe, ino v' nov ſvét prepelja, lakovnim ſelanam na prodaj, de jim zeline ruſhijo, ino novine délajo. Veliko teh révezhov ſe v' teſni barki saduſhi, ki doſti sdrave ſape nimajo; doſti jih od shaloſti v' morje poſkazhe ino ſe potopi, preden v' kraj ſvoje teshavne ſushnoſti dojdejo. Oh kako ſrezhni ſmo v' ſvojih kerſhanſkih deshelah, ako le proſti po naukih Jesuſovih lepo shivimo.

Digitized by Google

ſlushil sveſto ſvojimu Bogu, pa tudi gospodarju je pridno delal. Turzhinja, njegova gospodinja, pridniga Vinzenza ſpoſhtuje, kjér je toljko pobleven ino sveſt ſlushavnik bil. Rada ga poſlusha od kerſhanſke vére pripovedati, ſhe rajſhi zhuje, de ji kako ſveto pésem sapôje. Tudi na polji ga je objiſkala, ino on ji kak pſalm, alj pa ſveto ſpévanje od matere boshje: „Zheſhena ſi Kraliza!“ sapél. To poboshno pétje dobro sheno toljko vneme, de je svezher svojimu mosha ojſtro ozhitala, ino djala, de ni prav ſtoril, kerſhanſko véro satajiti; od katire je toljko lepiga ſliſhala. „Toljko veſelje ſim obzhutila, je turzhinja rekla, de ne vupam vézhiga v' raji ſvojih ozhetov vshivati.“ — *Tako lepa pésem goſtokrat vezh premore, kakor ſhe toljko lepa pridiga, ino Bogu ravno tak dopade, kakor nar lepſhi molitva.*

Gospodarja ſo beſede njegove shene sa Jesuſa ſpet toljko oshivele, de je ſklenil s' gospodinjo, ino s' ſvetim Vinzenzam na Franzoſko pobégniti. Srezhno ſo ſe v' Franzoſko prepeljali, kjér je bila turzhinja kerſhena, njeni mosh, Vinzenzov gospodár, pa v' kerſhanſko zérkev sopet ſprijét. Sv. Vinzenzi je po tem ſhe dolgo lét v' Parisi prebival, imeniten ozhe vbogih in sapuſhenih ljudí. Naredil je ſveto tovarſhijo duhovnih bratov, ki ſo nevedne kmete vuzhili ino ſkerbeli sa njih poboljſhanje; napravil drushino vſmilenih ſester, ki ſo po hiſhah bolnikam ſtregle is gole ljubesni do Boga ino ſvojiga blishniga. Tako je ſkerbel gréſhnikam

Digitized by Google

sa pokoro, lazhnim sa shivesh, nevednim sa podvuzhenje, pa tudi bolnikam sa poſtreshbo. V' ſvojim ſhtir ino oſemdeſetim leti je lepo vmerl, kakor je ſveto shivel, ino sdaj tam med angelſkim kori Bogu hvalo pôje, kakor njo je v' Afriki v' ſvoji ſushnoſti pél.

Oh ſveto petjé! ti nebeſhko mozh v' ſebi imáſh. Kedar ſe boshja beſeda terdiga ſerza ne prime, ga lepa peſem omehzhi; hude miſli preshene, ino shaloſtne oveſeli. Pred poſhtenim petjám ſtrah beshi ino ſkuſhnjave pobégnejo. Oh mladénzh! bodi veſél ino shivi vſelej tako, de boſh lehko pél veſ zhaſ ſvojiga shivlenja. Tudi ſv. Pavl to vuzhi, rekózh: „Opominajte ſe med ſebó s' pſalmi, s' hvalnimi ino duhovnimi peſmi; pojte Bogu veſeli v' ſvojih ſerzah.“ Kol. 3, 16.

Kdor poſhteno ino ſveto pôje, ima angele tovarſhe ſvoje; kdor pa ljubi le poſveten krizh, nja prijatel je h - - zh.

52. Sv. Zirilj ino ſv. Metodi.

Slovenſka vuzhenika.

Sa Bogam ino ſtariſham' ſo dobri vuzhiteli pervi dobrotniki naſhi. Taka ſta bila ſveta brata Zirilj ino Metodi, v' Solunjah na Gerſhkim domá, dvé ſvetli svesdi na juternim nebi Slovenzam. She v' ſvojih mladih letah ſta ſe pridno

Digitized by Google

vuzhila, ne le boshjih naukov ino druge poſvetne modrosti, ampak tudi ljudſkih jesikov, de bi ſe kdaj s' ſoſedami ino ptujmi ljudmi lehko menila in govorila. — *Mladenzh, ki imaſh lepo prilego ino piſan zhaj, vuzhi ſe rad, dokler ſi mlad, ne le ſlovenje prav rasumiti, ampak tudi nemſhko, laſhko, kokor drugih jesikov saſtopiti in sa potrebo govoriti, poſebno katerim ſi ſoſed; ſaj ne véſh, kamo ſhe prideſh. Koljkor jesikov snaſh, toljko zhlovekov veljáſh. Nikdar ptujih ljudi ne oponaſhaj, ki drugazhi govorijo, ko ti, ampak le ſvefto poſluſhaj, de ſe jih boſh saſtopiti dobro navadil; ſaj ſmo ſi bratje ino ſeſtre. S' kakorſhno méro boſh ti jim méril, bojo merli tebi oni.*

Slovenſki knesi alj poglavarji ſo poſlali v Zarigrad (Konſhtantinopel) vuzhenikov proſit, ki bi ſlovenje dobro znali, ino prishli Slovenze vuzhit. Ni bilo najti bolj vuzhenih mosh, kakor ſta bila ſveta brata Zirilj ino Metodi, bogabojezha maſhnika, ki ſta shé popréj nevérnim narodam ſvet evangelj osnanovala. Srezhno med Slovenze prideta, ter jih sazhneta sravno kerſhanſkiga nauka tudi abezedo vuzhiti, piſati ino brati. — *Branje ino piſanje je reſ velika dobrota, pa vender boljſhi vſiga tega ne znati, ko sapeljive bukve brati, ino gerde rezhi piſariti. Bog naſ tega varji! Berimo radi le koriſtne ino boshje rezhi, kakor nekdajni Slovenzi.*

Skerbna vuzhitela ſta ſvojim pridnim vuzhenzam ſveto piſmo poſlovenila, de ſo ga brali;

Digitized by Google

jim ſlushbe boshjo ſpiſala, de ſo nje v' zérkvi poboshno opravljali, ino ſta jih tudi ſvete peſme (pſalme) péti vuzhila. Slovenzi ſo ſe veſelili toljke boshje rezhi brati ino poſluſhati, ino ſveta kerſhanſka véra je po vſih ſlovenſkih deshelah zhudno lepo oshivéla. — *Tako ſo ſe od nekdaj vſi pridni Slovenzi radi vuzhili, in ſe ſhe tudi sdaj radi vuzhijo. Hvalo Bogu, de je po vſih krajih ſhol sadoſti, pa tudi ſkerbnih domazhih vuzhitelov; le ſamo eniga je ſhe potréba: po lepih naukih tudi poſhteno shiveti, sakaj Bog naſ ne bo ſodil po naſhim znanji, temuzh pa naſhim djanji.*

Nemſhkim vuzhenikam je na delo ſvetiga Zirilja ino Metoda slo merselo; satoshili ſo nju rimſkimu papeshu, kakor bi prave vére po ſtarim ne vuzhila. Brata ſta ſe na to v' Rim pedala, ino ſvojo nedolshnoſt toljko lepo ſprizhala, de nju je nar viſhi vidni poglavar kerſhanſke zérkve pohvalil, ino sa vſe ſlovenſke deshele ſhkofa isvoljil. Veſelo ſta ſe med Slovenze povernila, vuzhila dobre ljudi, kerſtila kralje in poglavarje, ino ſe po pravizi apoſtelna ſlovenſkih národov imenujeta. — *Jih je nekoljko Nemzou, pa tudi Slovenzov neljubesnivih ſoſedov, ki ſe radi, kakor nekdaj, ſhe sdaj fajntajo ino ſhimpfajo; alj gerdo gerdo je to! V' nebeſih ne bo raslozhka med Nemzam* a) *ne Slo-*

a) Nemzi ſo imenitno ſtaro ljudſtvo v' Evropi, ki prebivajo med Poljſkim, Vogerſkim, Sloven-

Digitized by Google

venzam [1]*; le v' pekli se bojo zomenovali. - Preljubi mladénzh, le tega nikar! hudiga s' hudim ne povrazhúj, temuzh hudo s' dobrim premagaj. Pridno se vuzhi, bodi moder, shivi poshteno, ino bosh sovrashnikam lehko jesike savésal, kakor sta nar imenitnej vuzhenika Slovenzov storila.*

---

skim, Benesh kim morjam, lash kim' ino franzoskimi deshelami do nemsh kiga ino paltinsh kiga (blash kiga) morja. Tudi v' Ameriki je veliko nemsh kih selanov. Vsih se shteje per 40 miljonov. Nar imenitnej nemsh ke deshele so pod nashim zesarjam: Estrajh, Tirole, vezhi del koresh ke ino shtajarsh ke deshele; Parsko, Sash ko, Prajsovsko; Virtempersko; Hanoversko kraljestvo, tudi Niderlandija, Holandija, Dansko, Shvedija, Norvegija, Shvajzarsko ino vezh drugih vezhih in majnsh ih vladij. Nemzi so terdni, dobro vuzheni ljudjè, katolsh ke pa tudi nekatolsh ke vere. Semljo imajo dobro, polje lepo, pa tudi gore ino planine velike, kjer se jim shivina redi. — Nemsh ka beseda je zherstva, vender Slovenzam lehka, de se nje navuzhijo. Slo potreba njo je snati. Nemsh ke shole mozhno slovijo; veliko dobrih bukuv je v' nemsh kim jesiku, pa tudi sapelivih veliko, katerih se je potreba varvati.

1) Slovenzi, alj Slovjani, slavno veliko ljudstvo, so bili she v' starih zhasih imeniten mogozhen narod. V' Evropi, v' Asji ino nekoljko v' Ameriki so Slovenzi doma, ino ni ljudstva, ki bi

Digitized by Google

Sv. Zirilj bolehen je v' Rimi ſvoje ſlavno shivlenje ſklenil; ſv. Metodi je pa ſhe dolgo lét po ſlovenſkih deshelah vuzhil, lepih zérkuv poſtavil,

---

po tako ſhirokim prebivalo; po pravizi ſe rezhe, de v' njih deshelah ſonze k' boshji gnadi ne gre. Bliso 80 miljonov ljudi ſhe sdaj ſlovenje govori; in naj ſe ravno nekateri teshko saſtopijo, ſe vender v' kratkim govoriti lehko privadijo. Nar imenitnej ſlovenſkih narodov ſo Ruſi, ki imajo ſvojiga zeſarja; Poljzi, katerih nekoljko je ruſovſkimu, nekoljko eſtrajharſkimu zeſarju, nekoljko prajsovſkimu kralju podloshnih; Pemzi alj Zhehi; Moravzi, Hrovatje ino Slovaki na Vogerſkim; Slavonzi, Dalmatinzi; Krajnzi, tretjina Koroſhzov ino Shtajarzov, ki ſo vſi eſtrajſkimu zeſarju pokorni; Serblji, Boſhnjaki, ino Bulgarji, ki ſo pod Turkam, in Zhernogorzi ſami ſvoje vladije. — Slovenzi ſo bili od nekdaj dobriga ſerza in dobre volje; pridni, pohlevni in sadavoljni ljudjé. Radi ſo semljo délali ino shivino redili, kakor ſhe sdaj; pa tudi sa nauk ſo dobre, prebrìſane glave. Vſak jih hvali, kdor njih prav pozná. Slovenſka beſeda je lepo sloshna, in gladko tezhe, ako ſe gerdo ne savija, kakor po nekterih krajah. Torej mladénzh, ki te poſhtena Slovenka rodila, tudi po ſlovenſko moliti vuzhila, ſvoje matere ſe ne ſramúj, ino ozheta hvalno ſpoſhtuj vſe ſvoje shive dni. Ne posabi, de je ſlava tvoje ime; sa to pa tudi noſi ſe, de boſh ſlave, zhaſti in hvale vreden! —

Digitized by Google

ino veliko maſhnſkov shegnal, dokler je tudi on v' bolje shivlenje sa ſvojim bratam ſhel. — Sdaj nju hvalijo vſi ſlovenſki narodi semlje, pa tudi vſi ſrezhni Slovenzi v' nebeſih, katerim ſta v' vezhno shivlenje pomagala. — *Poſnemaj tudi ti, mladi Slovénz, lep isglèd ſvetih vuzhenikov, podvuzhi ravno tako ſvoje brate in ſeſtre v' dobrim, koljkor samoreſh, sakaj: „Kateri bojo podvuzheni, je bojo ſvetili, kakor ſvetloba neba; ino kateri veliko drugih v' pravizi podvuzhijo, bojo kakor svesde na vſe vézhne zhaſe.“ Daniel. 12, 3.*

„Nikdar ni preposno navuzhiti ſe, kar zhloveku védeti potrebno je. Zhe je ravno imenitnej nauk dajati, ko jemati, vender vſelej lepſhi, ſe vuzhiti, kakor pa nizh snati.“ Sv, Avguſhtin ſvetimu Jeronimu.

Digitized by Google

Kerſhanſkiga mladenzha nebeſhko ogledalo.

Prelepo ſveto je nebó, kako pa semlja temna! Kako veſelo je nebó, kako pa semlja revna! — V' nebeſih Jesuſ ſonze je, ki med ſvetniki ſveti ſo v' vezhni nebeſhki luzhi; ino ſvetniki lepſhi ſo, kakor je ſonze juterno, ki is sagor perſije. Kdor hozhe med nje priti, mora sa njim' hoditi, ne sa pregreſhnim ſvetam. Stanovitno ſo na semlji nepokojen ſvet prebili, in sdaj tamkaj v' ſvetim raji vezhen pokoj vshivajo. — Bogaſtva in dobrót na le tim ſveti niſo posheljeli, le v' radovoljnim vboshtvi ſo shiveli; bogati dobrih del ſo ſhli v' ſveto nebó, kjér sdaj savshivajo, kar ſo na semlji dobriga ſtorili. Hodili ſo po semlji ſvoje dni, alj le per Bogu bile ſo njih shelje, v' nebeſih njihovo veſelje, katerga ſo jiſkali, sgubiti nar vezh bali. Njih ſerze je napoljeno neſkonzhniga veſelja; nobeden njim ga vezh odvsél ne bo. — Niſo porajtali na posemeljſko lepoto; ſkerbeli ſo le ſvoji duſhi sa dragoto, katire mol ne ſné, katire tat ne vkrade; le krono ſo ſi ſplétali is roshiz ſvete zhednoſti, in sdaj njo tamkaj noſijo; pa tudi sa te proſijo, de b' njo med njimi noſil. — Tukaj ſo ſe poſtili, sdaj tamkaj ſe goſtijo; tukaj ſo ſe ſolsili, sdaj tam ſe veſelijo; na semlji ſo ſe trudili, sdaj tam pozhívajo in per goſpodi vshivajo ſvoje vezhno plazhilo; sa Jesuſam ſo hiteli, in ſo ga ſrezhno doſhli.

Digitized by Google

V' nebeſih mladi ſantjé ſi roke tam podajajo, ſi veſ'ko ſrezho voſhijo, de ſo premagali poſvetno sapeljvanje. Tam s' Joſhefam egiptovſkim ſerzhno radújejo, in njega lepo hvalijo, ki je pred greham beshal; ter raj nedolshen bil sapèrt, kakor nedolshnoſt sgubil, ki njo je zhres vſe ljubil. Na njemu zhiſtoſt ſveti ſe ſhe lepſhi kakor ſonzhize; in vſi njegove ſuknize ſe lepo veſelijo. — Tam na veſelih hribzah pravizhni sdaj ſtojijo; v' neſkonzhni vezhni luzhi prelepo ſe ſvetlijo; vſe rane njihove, velike bolezhine, ki ſo jih tukaj voljno poterpeli, oh, kako ſo jih tam veſeli! Nebeſhka zhaſt is njih bliſhí, in vſa ſovrashnikov oblaſt premagana pod njim' leshí. — Ino v' deſni rozi vſak dershí seleno vejzo palmavo; prijasno ſe ſmeji, ter nam veſelo kashe, kak ſrezhno je premagal.

Tam ſlepi zhiſto vídijo, tam gluhi tenko ſliſhijo, in kruljovih tam ni, kjér ſtaroſt omladí; tam nóvo ino mlado vſe, ſtaro minilo je. — Jokanje tam nehalo, veſéle peſmi ſe pojó; neſrezhe tam ne bo, ne ſmerti ne terplenja; in vſaka mila ſólsa, ki ſe nedolshno vterne, ſe tamkaj preoberne v' morje svelizhanja. Veſelja vir je vezhni Bog, on dober ozhe vſih otrók, ki njega ljubijo. — Oh mórje preneſkonzhno veſelja vézhniga! Oko ga ſhe ni vídilo, uho ga ſhe ni ſliſhalo, tud' ſerze ne obzhutilo; — pripravleno tud' tebe zhaka, o mladénzh! Povéj, al ne shelish tud' ti v' nebeſa priti? alj v' ſvojim ſerzi ne goríſh tak ſrezhen tamkaj biti?

Digitized by Google

V' nebeſa pravo pot posnàſh ſkos *to dolino* ſols; prijatlov tud' sadoſti imáſh v' nebeſih *in na semlji*. Pogléj, kako te vabijo, veſelo k' ſebi klizhejo ſvetniki tam v' nebeſih, deb' hodil tud' sa njimi ti, kakor sa Kriſtuſam oni, po ojſtri ſtesi vézhniga shivlenja. Glej, roke ti podájajo, s' molitvami podpirajo, ker te sa ljubo imajo; ali jih ne boſh poſnémal? — Mladénzh, ne mudi ſe, tvoj dom v' nebeſih je; ne jiſhi ga na semli, sapelivoſti ne jemli, ki jo ponuja tebi ſvét, de bi te pogubil!

Fantizh mlad, shlahen ſin nebeſhke rodovine, o ne saljubi ſe v' posemeljſke drobtine! Semlja je preſlaba ſpolniti shelje tvoje, tam v' nebeſih najdeſh le veſelje ſvoje, koljkor kolj ga ſerze tvojo posheli; pod ſonzam ſrezhen ni v' reſnizi prav nobeden. Zhe ſvojo ſrezho najti v' poſvetnim premoshenji ſi sheliſh, sa prasnim vetram tekaſh, in po vetri prah kadiſh. *Nar vezhi* ſrezha na ti semlji je le kratka *ſenja* — *gola* ſenza.

Naj le bogatini s' ſvojim blagam ſe bahájo, ne bodi sa bogaſtvo tebi shal; nar boljſhi tvojo je blago, ki ga je tebi Stvarnik dal: sdravo teló, pridne roke, glava dobra, shlahno ſerze, de boſh zhaſno ſrezhen, vezhno isvelizhan. Naj ſi ravno borno tu shiviſh, dobriga pa veliko ſtoriſh, bogât v' nebeſa pojdeſh.

Naj ſe poſvetneshi s' verlim poſlopjam le ſhtimajo, v' katirim sdaj prebivajo, in drage oblazhila kashejo, v' katirih ſe ſvetlijo; tvoj dom neſkonzhno lepſhi je, viſoko tam nad ſonzam,

Digitized by Google

kjér bres ſhtevila svesdiz ſveti ſe. Niſo ga zhloveſhke roke sidale; vſiga mogozhen Bog ga je poſtavil, pravizhnim vſim pripravil.

Naj ſe hvalijo otrozi tiga ſveta ſvojga shlahniga ſtanú, ſvoje imenitne ſlushbe; sadovóljn bodi ino lepo ſkerbi, de boſh hlapez sveſt in priden ſvojiga Goſpoda, ki v' nebeſih je. Nekdaj bo tud' tebi zheſt ino vezhna hvala, kedar ſe bo tvója ſlushba na tim ſveti dokonzhala. Veſelo ſvoje talente Goſpodu vezhnimu poneſeſh, ki jih tebi je isrozhil; pa tudi lepo pridavo, ki ſi njo pridobil, in porezheſh: „*Goſpod, pét talentov ſi mi isrozhil, glej! pet drugih ſim pridobil.*“ Oh, kako veſelo boſh saſliſhal Jeſuſa prijasen glaſ: „*Pridi, dober ino veſti hlapez! kér ſi bil v' malim svéſt, zhres veliko bodem te poſtavil, pojdi v' veſelje ſvojiga Goſpoda.*“ — In vſi isvoleni ſvetniki ino angeli te bojo tam ſprijeli, in s' tebo vezhno hvalo peli neſkonzhnimu Bogu.

Pogléj, preljubi brate moj, to je odlozhik tvój: v' nebeſa ſrezhno priti po poti zhednoſti, in tam ſe veſeliti v' neſkonzhni vézhnoſti; sa to ſi ſtvarjen na te ſvét, le k' temu ſi poklizan. Ako na ſveti vſe sgubiſh, de le nebeſhke ſtese ne vgreſhiſh; vſe bo ſe tebi tamkaj ſtokrat povernilo, kar tukaj sapuſtiſh. Zhe pa nebeſa samudiſh, vſe sgubiſh.

Preljubi moj, ki ſi ſhe mlad, in bi v' nebeſa priſhel rad, prav lepo proſim te, poſluſhaj ino vbogaj me, kaj ti na pot povém, de boſh prav lehko ino ſrezhno hodil:

Digitized by Google

Sedem slatih naukov sa ſrezhen pot mladenzhami.

1. Stori vſe k' vezhi zhasti boshji, in dusham v' isvelizhanje. Romeno ſonze vſtaja, in osnanuje boshjo zhast, po nozhi bela luna tud' Stvarnika zhasti, ino miljonov svesd gori, vſe k' vezhi boshji zhasti. — Pod nebam drobne ptizhize prelepo shvergolijo, po vôdah male ribize veſelo plàvajo, po semlji shivali letajo ino ſe veſelijo, vſe k' vezhi zhasti boshji. — Tud vſaka travza seleni in vſaka roshiza zveti le k' vezhi zhasti bosbji; zhervizhek ſe v' prahu sgible in kapelza na veji sible tud' k' vezhi zhasti boshji. — Nebeſa osnanujejo nam boshjo velizhàſt, ſvetovi prerokújejo nja hvalo in oblàſt; tud' tebe, o mladénzh, je k' ſvoji zhasti ſtvaril, te ſtoril krono vſih ſtvari, de ſe v' tebi zhaſtí. Le boshja zhaſt je pervi tvoj oprávk, njegova hvala tvoj nar vezhi davk. Zhe ſe to pervo prav sgodí, ſe drugo vſe lehko ſtorí, in dusha isvelizha.

Kér sjutraj sgodaj vſtaneſh, in ſe na pot podáſh, ſe délati pripravljaſh alj delati nehàſh; le vſe v' imeni boshjim. — Si lazhen alj shejen, in pijeſh alj jéſh, ſi truden alj s-hojen ino pozhivat gréſh, vſe k' vezhi zhasti boshji. — In kedar kaj terpiſh, ſe milo poſolsíſh, ſovrashen od ljudí, ſe ti hudo godí; naj bo v' imeni boſh-

Digitized by Google

jim, vſe k' vezhi zhaſti boshji! — Bóg tebi da, Bog vseme, kakor njemu dopade, tako ſe vſe zgodí; naj bode vſelej hvaleno njega ſveto imé. Tako ſe Bog zhaſtí, tako bo tvoji duſhi vſe v' vezhno svelizhanje. — O ſtokrat ſrezhen zhlovek!

2. Greha nar bolj varji ſe; on je tvoja neſrezha na tim ſveti nar vezha. Kakor hitro ſe ti hudo pregreſhiſh, angelſko oblazhilo poſvezhijozhe gnade boshje in nedolshnoſti sgubíſh, ki ſi ga per ſvetim kerſti dobil; greh te is prave ſtese isvelizhanja oberne, in te na ſhroko zeſto pogublenja tira, ti duſhen mir podere, ti zherva v' ſérze ſaſadi, zherva hude veſtí. — Hudoben greh je tvoje duſhe ſmert, in ſtraſhen pekel teb' odpért, ker niſi v' gnadi boshji. Oh to je ſtrah in grosa! —

„Se hozheſh ſmertnih grehov prav varvati, ſe moraſh ſkerbno malih grehov tudi bati.“ Náj ptizhka le sa majhen krempelz na sanki oveſí, alj ſe sa eno ſamo pero limanz prime in vlovi, ne more vezh sleteti, she more hitro vmreti. Taka ſe greſhniku godi, ki malih grehov ne porajta.

„Se hozheſh greha prav varvati, vedno Boga pred ozhmi iméj, ki vſe vidi in vſe vé, in bo tebe ojſtro ſodil. Tako je nedolshen Joſhef égiptovſki ſtoril, ter je v' ſtraſhni greſhni priloshnoſti govoril: „*Kako bi mogel tako hudobijo ſtoriti, in soper ſvojiga Boga greſhiti?*“ Boshji ſtrah je dober varhi sazhetek vſe modroſti; kjér njega ni, tam ſe greſhi, in ſtraſhen pekel ſlushi.

Digitized by Google

Se shelíſh pregréſhniga shivlenja ovarvati, pokore ne odlagaj, kedar ſe pregreſhiſh; na pravo ſteso ſi nasaj pomagaj, de nje na vſelej ne sgubiſh; le pokora sopet da, kar pregreha vseme.

3. „Spovéj ſe prav pogoſto, in zhiſti ſkerbno ſvojo véſt, de ſi boſh vedno poſvezhjozhe gnade ino ljubesni boshje ſveſt, bres katire dobriga ſtoriti ne samoreſh, tud' ne isvelizhan biti. „Spoved duſho isvelizha, pregrehe odshene, ſkuſhnjave premaga, pekel saprè, ino nebeſa odpre.“ 1) Kdor ſpoved le odlaga, tud' greha ne premaga, bres boshje gnade rad shivi, bres boshje gnade vmerje, in ſe pogubi. Vſak dan vezh alj manj greſhiti, ſamo enkrat alj po dvakrat v' leti pa le k' ſpovedi hoditi bo sa duſho ſlaba! Redke ſpovedi dobro véſt ſlabijo, oſlepijo greſhnika, de vezh grehov ne ſposna, kterih prevezh ima. Kako shaloſtno je to! — Mladénzh! v' vezhi nevarnoſti pregreſhni ko shiviſh, pogoje glej, de ſe ſpovéſh; zhe tudi enkrat vſakiga meſenza k' ſpovedi gréſh, ni prevezh. Vſaka vredna ſpoved je ena ſtopinja blishej ſvet'ga raja.

De ſe pa ſveta ſpoved prav ſtori, je potreba dveh rezhi: pervizh dobriga ſpovednika imeti. — Zhe ravno ſpovedniki vſi oblaſt imajo, sa tebe vender vſi le ne veljajo, kakor ne vſak sdravitel (arzet) sa bolnika. Pojiſhi ſpovednika ſi, ki bojo tebi ozhe, in bojo po

1) Sv. Avguſhtin.

Digitized by Google

ozhetovo sa te ſkerbeli; moraſh pa tudi ti njim dober otrok biti, jih lepo vbogati ino sa njih moliti. Tvoj ſpovednik naj bojo moder ino saſtopen ſvetvavez, ki te bojo vedli prav voditi; — sdravitel (pader) vuzhen in ſtanoviten, osdravit tvoje duſhe rane; — prijatel svéſt in ljubesniv, katerim lehko vſe savupaſh; — naj bojo mosh po volji boshji, raſsvetlen od Boga; sato pa tudi profiga, naj ti njih najti da. Kdor prevezh ſpovednikov ino sdravnikov (arzetov) ima, je she bliso ſmerti nja duſha in telò. Le enga praviga ſi isvoljiti, ino njim prav pokoren biti, to je dobro in prav. De ſe ſpoved prav opravi, je potreba drugizh ob pravim zhaſi njo ſtoriti. Kakor hitro ſe hudo pregreſhiſh, ne odlagaj ſpovedi od nedele do nedele, ne zhakaj adventa alj pa velike nózhi; in ako je mogozhe, de ſe doneſ ſpovéſh, na jutre ne odloshi, lehko bi shé preposno bilo. Ne vémo dné ne ure, kedaj naſ Gospód na rajtengo poklizhe; pripravlen moraſh biti. Pa tudi vezhkrat v' leti, tud' savolj malih grehov ne ſméſh ſpovedi samuditi, zhe ravno velikih grehov ſtoril niſi. Kdor ſe pogoſto vmije, bo lepo zhiſt in bél, in kdor ſe vezhkrat vredno ſpoveduje tudi malih grehov, bo mirno ino zhiſto véſt imel. Mirna ino zhiſta véſt je ſladkóſt shivlenja.

4. S' gorezhim ſerzam tezi k' ſveti boshji misi, koljkorkrat priſtopit' ſméſh h' ſvetimu obhajilu. Prijatela, ki ſe prav rada imata, ſe tudi rada snideta ino po-

Digitized by Google

govorita. Prijatel tvoj nar boljſhi preljubi Jeſuſ je; sato te h' ſebi vabi in lepo klizhe te, rekozh: „*Pridi, ki ſi obloshen, ino doſti terpíſh; jes bodem te poshivel*, 1) de veſ ne oſlabiſh. *Le jes ſim vinſka terta, in ti mladika ſi; bres ſvoje vinſke terte mladika ne rodí, tud dobriga bres mene ſtoriti ne ſamoreſh ti.* 2) *Kdor moje meſo vshiva, in pije mojo kri, le v' njemu jes oſtanem, in v' meni on shivi.* 3)

Prijatel, ki pogoſto memo prijatla gre, ſe njemu ne oglaſi, in ne ogleda ſe, prijatel biť nehá; in kedar zlo- povablen k' vezherji priti nozhe, kako bi bilo mogozhe, de bi prijatla *biſa*? Mladénzh! ako prijatel Jeſuſov biť ſhelíſh, s' veſelim ſerzam ſkerbi, de v' ſvetim obhajili pogoſto ponoviſh ljubesen Jeſuſa. In kakor roſa juterna zvetlizo omladí, ſhe lepſhi omladí ljubesen Jeſuſovo preſveto obhajilo. „S' letim nebeſhkim shivesham ſe zhednoſti *pomnoshijo*, in vſe popolnejſhi ſtori, kar boshja gnada v' *zhiſtih* duſhah dela. Ti truplo s' shivesham pogoſto oſkerbíſh, in ſvojo duſho pa, ki toljko truda in teshav ima, ſhe enkrat v' meſenzi ne poshiviſh! Ni zhudo, de na poti onemagaſh, ki ſveto obhajilo rad odlagaſh. 4) Bres ljubiga Jeſuſa boſh mladika ſuha, v' ogenj vershena.

Zhe Jeſuſa prav ljubiſh, boſh obhajilnih dni veſél, ſe boſh lepo pripravil, in ga pod ſvojo ſtreho vsél; tak doſhlo tvoji hiſhi bo isvelizhan-

1) Mat. 11, 28. 2) Jan. 15, — 1. 3) Jan. 6, 57.
4) Sv. Tomash Vilanovan.

Digitized by Google

je. — Ako ſi v' ſmertnim grehi, o ne podſtopi ſe; zhe ſi pa zhiſtiga ſerza, obudi prave shelje, ſtori duſhi veſelje, naj vshije Jesuſa ſvojga svelizharja, koljkorkrat tvoj ſpovednik tebi dovolijo. Pa tud' per vſaki ſveti maſhi v' duhi obhajaj ſe s' ſvojim svelizharjam. — Tako boſh ſrezhno shivel, pa shivel ne boſh ſam; Jesuſ bo shivel v' tebi, in ti pa s' Jesuſam. Kdor s' Jesuſam shivi, ſe vmreti ne boji, ker Jesuſ je vſtajenje, le on vezhno shivlenje, kater'ga ſvojim da. — Oh ſrezhen, kdor obhaja lubesen Jesuſa v' preſvetim sakramenti Teleſa réſhniga pogoſto in pa vredno! On pije is ſtudenza shivlenja vézhniga.

5. Poſluſhaj rad ino ſkerbno beſede boshje glaſ. Vſako ſveto nedelo in vſaki prasnik ſvet moraſh ti ſkerb imét' ſaj eno prid'go ſliſhat' in pa kerſhanſki nauk, ako je le mogozhe.

Kedar ſpodobno moliſh, tak marnjeſh s' Bogam ti, kedar pa prid'go sliſhiſh, Bog s' tebo govori. Zhe nozheſh ti poſluſhat', kar tebi on veli (veljeva alj sapoveduje), tud' on ne bo poſluſhal, kar ga boſh profil ti. Kdor prid'ge rad opuſha, h' kerſhanſkim naukam tud' ne gre, bode Boga posabil, in hitro sgubil ſe; on na nebeſhke vrate tud enkrat terkal bo, alj vſim gluhim uſheſam one saperte ſo. Jesuſ njemu porezhe: „*Jes tebe ne posnam*, k' ſe niſi dal vuzhiti mojim nameſtnikam.“ *Kdor maſhnike poſluſha, poſluſha Jesuſa, in kdor njih sanizhuje, savershe tudi nja, kateri njih poſhilja.* 1)

1) Luk. 10, 16.

Digitized by Google

Ne *bodi* prasnih miſel, de she sadoſti véſh; de nauka ne potrebujeſh, ſhe miſliti ne ſméſh. Kdor ſveto maſho fliſhi, in prid'go samudi, sapovedi zerkvene dopolni ſhe le pol; ako mu je mogozhe tud' pridigo fliſhat' bilo. Zhebelza (buzhelza) mlado jutro po roshizah leti, de ſebi ino drugim dobi shlahne ſterdi; tako tud' tvoja duſha nauka potrebna je, nje shivesh je beſeda, ki is boshjih vuſt gre. Beſeda Jesuſa ima vezhno shivlenje.

Le pridno v' zerkev hodi, poſluſhaj prav veſtò, in kar v' zerkvi saſlifhiſh, po tém shivi lepó. Tak' raſtil boſh v' modroſti in v' vſaki zhednoſti; tvoj nauk ſe bode ſvetil v' neſkonzhni vézhnoſti. — Ta je prava vuzhenóſt, ta nebeſhka viſokóſt!

6. Opravlaj ſvoje dela prav pridno vſaki zhaſ, ne le ljudém na videsh, ampak savolj Boga. *Is mladiga* ſe vadi svéſt biti v' vſih rezhéh, sveſtoba je *pósh*tována per Bogu in ljudéh; kdor le na pol ſtori, plazhila vreden ni. Bolje de bres plazhila ſi priden delavez, kakor bi bil bres dela mal' prida paglovez. Sa vſako dobro delo, ki ga drugim ſtoriſh, plazhilo v' ſvetim raji gotovo sadobíſh. Sa vſako: Bog ti plazhaj (lonaj) ſi lehko prav veſél, ker ſvoje povrazhilo boſh od Boga' prijél. Le vſe savólj Bogá!

Buzhelze ſterd nabérajo, pa ne ſamo saſe; ſhe mravlje ſo ſi dobre in ſi pomagajo; glej! blishnimu pomagat ti lepo kasheje. Koko bi gerdo bilo, zhe bi ſe le sgodilo sa volj dobizh-

Digitized by Google

ka vſe, in is ljubesni ne! Gerda dobízhkarija ſveto ljubesen vbija; is pekla je domá.

Bogu le on prav ſlushi, ki dobro rad ſtorí, in sa vſe ſvoje dela ſhe hvale ne dobí. Boren shivi na ſveti, bogat v' nebeſa gré, njegove dobre dela ſo nja prijatelze na semlji in v' nebeſih. Satorej rad pomagaj tud ti po brátérno; s' kako meró boſh méril, ſe tebi mérilo bo. — Le vſe savolj Bogá!

7. Povsdigni ſvoje ſerze is semlje do nebéſ, povsdigni tudi roke, in moli, de bo réſ, s' jesikam ino s' duham. V' molitvi povsdiguje tvoj duh k' Ozhetu ſe, v' molitvi ſe pridrushi med boshje angele; nebeſhko mozh savshiva, in milosti dobiva premagati ſkuſhnjave, preneſti vſe teshave, doſezhi ſveti raj. Molitev je nebeſhki kluzh.

Pokrishat' in moliti naj te ne bode ſram; Bogu lepo ſlushiti zhaſt mora biti nam. Na druge ne porajtaj, ki radi barajo: „Pojdeſh topel v' nebeſa?“ Bog daj, de bi reſ bílo! tako jim odgovori. Bolje topel v' nebeſa, kakor pa herseſ v' pekel.

Alj ptiza ne bo péla, ni vredna, de shiví; alj ſvezha ne gorela, tud dnarja vredna ni; in shlovek, ki moliť nehá, Boga in ſébe ne ſposhá. Le kdor sna prav moliti, vé tudi prav shiveti. 1) — Ker sjutraj sgodej vſtaneſh, hitro pokrishaj ſe; preden ſe svezher vleſheſh, povsdigni ſpet roké, moli ker k' misi prideſh, alj

1) Sv. Avguſhtin.

Digitized by Google

ker od mise gréſh; tud' ker svoníti ſlíſhiſh, odlagati ne ſméſh ſvoje dolshne molitve. — Pred delam in po deli pomoli vſelj takó, de vſe shivlenje tvoje ſveta molitev bo. Tako boſh ſrezhno shivel, tako boſh ſrezhno vmérl, tako ſi boſh po ſmerti ſveto nebò odpérl. Moli ino delaj! Vſe k' vezhi zhaſti boshji in dushi v' isvelizhanje.

Juterni isdihleji ino molitvize kerſhanſkiga mladenzha. [1]

Kedar ſe sjutraj prebudiſh, pokrishaj ſe, ino rezi:

Bog, moj Bog! tebi se sbudím, ino te lepo sahvalim, de ſhe sdrav shivím. Zhaſt ino hvala Bogu † Ozhetu, ki me je ſtvaril, Bogu † Sinu, ki me je odreſhil, in Bogu ſvetimu † Duhu, ki me je poſvetil, sdaj in na vekomaj. Amen.

Ne poleshavaj, ako ſi sdrav, ino hitro vſtani, rekozh:

Sveti Bog, ſveti vſemogozhni Bog, ſveti vſemogozhni vezhni Bog, vſmili ſe zhres me!

Kédar ſe vmivleſh, is globozhine ſvojiga ſerza rezi:

Omij me, o Goſpód! s' ſtudenzam ſvoje miloſti, ovarji dusho mojo vſake nezhiſtoſti; naj de bom s' zhiſtim ſerzam tebe gledal od oblizhja do oblizhja. Amen.

[1]) Vſe te kratke molitve je dobro is glave znati ino jih vſaki den po priloshnoſti lepo opraviti.

Digitized by Google

Kèdar ſe oblazhiſh, s' ponishnim ſerſam rezi: Oblezi me, o Bog! noviga zhloveka s' oblazhilam nedólshnoſti in ſvete zhédnoſti; naj ſe poſhteno noſim, ino v' pravizhni ljubesnivoſti dopadem Bogu ino dobrim ljudém; to te pohlevno proſim. Amen.

Priporozhi ſe preſveti Trojizi ino rezi:

Bodi zheſlhena preſveta Trojiza, Bog Ozhe, Sin ino ſv. Duh, v' treh perſhonah en ſam Bog. Sveti, ſveti, ſveti, ſi Goſpód Bog Sabaot! Nebo ino semlja ſta polna tvoje zhaſti. Zhaſt ino hvala Bogu Ozhetu, ino Sinu ino ſvetimu Duhu. Kakor je bila v' sazhetku ino sdaj ino vſelej ino na vekomaj. Amen.

Priporozhi ſe Mariji devizi, rekozh:

O vſih devíz deviza, Marija moja mati! proſi Boga sa me, de bom tvoj vreden ſin, Jesuſu sveſto ſlushil in ſe s' tebo v' nebeſih per njem veſelil. Amen.

Priporozhi ſe angelu varhu, ino rezi:

Moj sveſti angel varh, nikar me doneſ ne sapuſti! Varuj me hudiga na duſhi in teleſi, in vôdi me po poti vézhniga svelizhanja. Amen.

Priporozhi ſe ſvojimu ſvetimu patronu, rekozh:

Isvoljen moj patron, ſv. I.! tvoji proſhni ſe doneſ isrozhim, proſi Boga sa me, de ſe ne pogubim, ampak de ſrezhno pridem v' vezhno svelizhanje! Amen.

Sdaj moli apoſtolſko Vêro, Ozhe naſh ino Zheſlhena ſi Marija, po tem ſtori dober namen, rekózh:

Moj Bog in moje vſe! Ti ſi moj, ino jeſ ſim tvoj. V' vſih rezhéh ſe tebi isrozhím; kar ti ho-

Digitized by Google

zheſh, to tud' jes shelím. Tebe proſím, varji me, de s' nobenim ſhe tak malim greham ne bom shalil te; ino ſtorim vſe k' tvoji zhasti ino moji duſhi v' isvelizhanje. Amen.

Po tém ſe poſhkropi, ino pojdi veſelo na ſvoje delo.

Molitvize zhres dan.

Pred delam.

Bog, moj vezhni goſpodár, ti mi daſh to delo; h' tvoji zhasti sazhnem ga svesto in veſelo. Vſe po tvoji ſveti volji délati shélím, ino vézhniga plazhila ſe po ſmerti veſelím. Po Kriſtuſi, Goſpodi naſhim. Amen.

Po deli.

Moje delo je ſtorjeno, tebi, Ozhe, isrozheno; ſvoj ſvet shegen delu daj, men' pa enkrat ſveti raj. Po Kriſtuſi, Goſpodi naſhim. Amen.

Pred jedjo ſe pokrishaj, moli: Ozhe naſh, ino po tem rezi:

Blagoſlovi (poshegnaj), vezhni Ozhe, ſvoje dare ino naſ, de jih bomo savshivali v' tvoji hvali vſaki zhaſ. Po Jesuſi Kriſtuſi, Goſpodi naſhim. Amen.

Po jedi ſe pokrishaj, ino rezi:

Hvalen bodi dober Bog sa dobrote ſvojih rok, ki ſmo jih savshili. Ljubi Ozhe, proſim te, vſe potrebno daj nam ſhe, vſelej ſe naſ vſmili! Po Jesuſi Kriſtuſi, Goſpodi naſhim. Amen.

Digitized by Google

Kedar uro ſlifhifh, isdehni:

Bodi hvalen, vezhni Bog, vſako uro, vſaki zhaſ! ſdaj ino poſledno uro, Ozhe, vſmili ſe zhes naſ! Amen.

Kedar na ſpoved alj obhajat grejo, klezhé Jesuſa posdravi, rekozh:

Jesuſ, ti sdravje bolnikov! daj bolnimu ſvojo pomózh, naj mu bo ſrezhno osdravit' alj pa vmreti mogózh'. Daj njemu vredno prijeti tvoje preſveto Telo; naj mu bolésen ne k' ſmerti, ampak k' svelizhanju bo. Amen.

Kedar ſe merlizhu svoni, rezi:

Vſmili ſe Bog vérne duſhe, ki je 's tega ſveta ſhla; daj ji, de bo tam v' nebeſih ſvetiga raja vshivala! Ozhe naſh i. t. d. Zheſhena ſi Maria i. t. d. Bog ji vezhen pokoj daj, vezhna luzh ji ſveti naj! V' miru naj pozhiva! Amen.

Kedar memo zérkve greſh, v' kateri preſveto reſhnje Telo prebiva, odkri ſe, pripogni deſno koleno, ino rezi:

Bodi zheſheno ino hvaleno Jesuſa reſhnje Telo v' preſvetim sakramentu. Is ljubesni med nami shiviſh, ino nam milosti ſvoje delíſh; oh naj te pogoſto vredno savshijemo, enkrat pa ſrezhno k' tebi pridemo v' vezhno veſelje! Amen.

Memo zérkve gredózh, v' kateri preſvetiga réſhniga Teleſa ni, ſe odkri, glavo nagni, ino rezi:

Bodi zheſhen vezhni Bog v' ſvoji ſveti hiſhi; proſhnje vſih ſvojih otrók, Ozhe, tukaj vſliſhi; enkrat nam pa priti daj v' vezhno hiſho, v' ſveti raj! Amen.

Digitized by Google

Memo krisha gredozh se odkri, s' glavoj pripogni, rekozh:

Krishan Jesus! tebe molim ino pozhastim, ter skos tvojo smert na krishi isvelizhan bit' shelim. Amen.

Memo podobe divize Marije gredozh se odkri, glavo nagni ino rezi:

Pozhesshena bod' kraljiza, boshja mati in deviza! O Marija, pros' sa nas sdaj ino posleden zhas!

Memo podobe svetnika glavo odkri ino nekoljko pripogni, rekózh:

Bodi posdravlen sveti I. (se ime svetnika rezhe) isvoljen boshji svetnik! Bodi vselej nam per Bogu nash mogozhen priprosshnik!

Memo podobe svetnize, nekoljko odkrito glavo prikloni, ino rezi:

Pozhesshena bodi sveta I. (se imenuje), isvoljena boshja svetniza! Bodi nam vselej per Bogu nasha svesta prosshniza!

Memo britofa gredózh se odkri ino rezi:

O Gospód, vsim vérnim mertvim vezhen mir in pokoj daj. Naj pozhivajo v' pokoji, vézhna luzh jim sveti naj. Daj tud' meni enkrat v' semlji srezhno spati, in vesselo spet enkrat od smerti vstati k' novimu shivlenju! Amen.

Kedar se v' zhem pregreshish (velikiga greha varji se ko smerti!) le hitro isdehni:

Ozhe! sopet sim tashalil te; oh, kako je meni shal! Saj mi bosh odpustil ino gnado dal, de ne bodem vézh pregreshil se. Bodi meni milostliv vbogimu greshniku! Amen.

Digitized by Google

Vezhérne molitvize.

Kedar o ſabotih vezhernize svoni:

Teden je ſpet per kraji, nedela ſe glaſí; lepo is hiſhe boshje vezhernize svoni. — Oh, kedar ſvoj delavnik na semli ſkonzhal bom, poklizhi mene, Ozhe, v' vefel nebeſhki dom! Amen.

Kedar ſonze sahaja, pomiſli ino rezi:

Sonze gre h' boshji gnadi, in sopet ſe mrazhi; en dan ſim blishej ſmerti, in blishej vézhnoſti. Ozhe! lepo te proſim, daj mi ſvojo pomozh, v' gnadi boshji shiveti vſak dan in vſako nozh; daj enkrat ſrezhno vmreti, naj meni tamkaj ſveti v' nebeſih vezhna luzh! Amen.

Kedar svoni svezher, moli angelſko zheſhenje, potem ſe ſpomni vernih duſh v' jizah ino rezi:

Bog vſim vérnim duſham vezhen mir ino pokoj daj; vezhna luzh jim ſveti naj! Amen.

Kedar o zhetertkih vezher, alj o petkih ob enajſti uri svoni, moli:

O Jesuſ! ſkos tvoje ſmertne teshave, ki ſi jih sa me preſtál, proſim te, de mi boſh dal ſrezhno ino lehko vmreti, in po ſmerti h' tebi priti v' ſveti raj; ſe per tebi veſeliti vekomaj! Amen.

Kedar ſe pripravljaſh ſpat', povsdigni roke, ino is ſerza rezi:

Prav lepo te sahvalim, nebeſhki Ozhe, sa vſe dobrote tvoje, ki ſi jih meni doneſ dal; odpuſti mi, ponishno tebe proſim, grehe moje; ſaj je is ſerza meni shal, de ſim tebe shalil.

Digitized by Google

Pomiſli in poprashaj ſvojo veſt sa petero rezhi:

1. Kaj ſim donesh miſlil alj posheljel, govoril, de bi ne bilo prav?
2. Kako ſim donesh molil ino miſlil na Bogá?
3. Kako ſim donesh delal, dopolnil dolshnoſti ſvojiga ſtanu?
4. Komu ſim ſe sameril, alj kako ſhkodo ſtoril?
5. Alj ſim ſe poboljſhal, alj pohujſhal?

Ako ſe kaj hudiga ſpomniti ne vésh, sahvali Bogá, ki te je greha varval; zhe ſi pa greh ſtoril, proſi ga, naj tebi odpuſti, mu terdno obljubi, tega nikolj ſtoriti vezh, ter pravo shivo grevengo obudi, rekózh:

O moj Bog, kako mozhno ſi ti mene ljubil, kako slo pa tebe jes rasshalil! Greſhil ſim ino niſim vreden vezh biti tvoj ſin. Odpuſti, ljubi Ozhe, meni grehe moje, ne odtegni meni ljubesnive roke ſvoje! Rajſhi hozhem *vmreti*, kakor ſe tebi samériti. O Bog, pomagaj mi, in bodi miloſtliv meni vbogimu greſhniku! Amen.

O Marija mati boshja! bodi moja vſmilena mati ino proſi sa me, de per Bogu vſmilenje najdem.

Moj sveſti angel varh! proſi sa mene ino varji me, de ſe spet ne pregreſhim.

Vſi ſvetniki ino ſvetnize boshje! proſite sa me, de ſe prav ſpokorim, ino freshno k' vam v' vezhno shivlénje pridem. Amen.

Sahvali Boga sa vſe dobrote ino rezi:

Moja dusha, hvali Goſpoda, ino vſe kar je v' meni hvali njegovo ſveto ime. Hvali Goſpoda

Digitized by Google

moja dusha ino ne posabi njegovih dobrot. Zhast ino hvala Bogu Ozhetu i. t. d.

Preden se v' postelo podash, poshkropi se ino pokrishaj, rekozh: Vezhèrn blagoslov alj shegen:

Blagoslovi (shegnaj) me nizoj Bog † Ozhe, ki me je stvaril, Bog † Sin, ki me je odreshil, ino Bog † sveti Duh, ki me je posvetil. Milost ino pomozh presvete Trojize, ljubi mir Gospoda nashiga Jesusa Kristusa, mozh njegoviga britkiga terplenja ino smerti naj nad menó prebiva ino me vsiga hudiga varje na dushi ino telesi. O sveti Bog! sveti mogozhni Bog! sveti vsigamogozhni nevmerjozhi Bog! vsmili se me, ino obvarji me nagle smerti. — Tvoje vsigamogozhno varstvo naj nad menó bedi, tvoja vsigamogozhna roka naj me brani, ino odverne vse vidne ino nevidne sovrashnike, ki me salesujejo. Tvoja luzh naj mi sveti, de vezhne smerti ne vmerjem. — V' tvoje roke, o Gospód, isrozhim svojo dusho. O Jesus! tebi shivim, o Jesus! tebi vmerjem; o Jesus! tvoj sim shiv ino mertev. Amen.

Kedar se isslazhish, isdihni:

O Gospód! daj isslezhi stariga zhloveka: pregreshno poshelenje ino hude navade; naj vse hudobno na vselej v' meni saspi, ino se nikolj vezh ne sbudi, kar tebe shali. Amen.

Kedar si pretruden, ino veliko moliti ne moresh, pred postelo poklekni, pokrishaj se in rezi:

Moj Bog, lepo sahvalim te sa vse dobrote tvoje, ki sim jih savshil. Ponishno prosim te, odpusti meni grehe vse, s' katirimi sim te rasshalil.

Digitized by Google

Daj meni ſladko ſpati, jutri ſpet zdravimu vſtati, ino jiti veſelo ſopet na ſvoje delo, k' tvoji zhaſti, meni pa k' svelizhanju.

Ozhe naſh i. t. d. Zheſhena ſi i. t. d. Verjem i. t. d.

Ne bodi po nozhi pod druge ſtrehe, ne voglari, ne veſúj; neſrezha ne pozhiva; ne jiſhi njo! V' poſteli ſpodobno leshi, ne dopernaſhaj ſam, ne s' tovarſham, kar je rezhi ſtrah. Bog vſe vidi, Bog vſe vé!

Kedar ne moreſh ſpati, premiſhlúj ſmert, ſodbo, pekel, nebeſa, ino ne boſh nikolj greſhil. Sirah, 7, 40.

Dober ſvèt hlapzam in ſlushavnikam.

Kaj toshujeſh, ljubi brate, de je ſlushba teshka! Le poſluſhaj, kako ſtoriſh, de bo tebi lehka, ako hozheſh moder biti.

Ne posabi, de vſi ſlushimo eniga Goſpodarja, ki v' nebeſih goſpoduje, ino vſakimu plazhuje, naj bo hlapez alj goſpód, kakor ſi saſlushi. Pred Bogam raslozhka ni, naj kdo sa kraljevo palizo alj pa sa otko dershi, de le sveſto ſteri dela ſvojiga ſtanú. Saj je priſhel tudi Jesuſ ſlushit ne poſlushen biti; torej bodi ſvoje ſlushbe tudi ti veſél, ker je tebe Isvelizhar sa tovarſha vsel. Ako voljno s' Jesuſám vſe teshave ſvoje ſlushbe poterpiſh, ſe tud lehko v' ſvetim raji

enkrat veſelíſh vezhniga plazhila. „*Nebeſhko kraljeſtvo ſilo terpí:*“ tako Jesuſ govori, ino le s terplenjam ſi ga boſh ofvojil. Sa ſveto nebó tebi naj vſe lehko bo!

Per vſih tvojih teshkih delah naj bo Jesuſ tvoj továrſh; le na nja poglèj! On ſvoj krish pred tebó noſi, noſi ga tud ti sa njim, in poſluhni, kaj on govori: „*Kdor hozhe sa meno priti, naj ſvoj krish sadene vſaki dan, in sa meno hodi*“ Le po poti krisha te k' nebeſam vodi Isvelizhar tvoj, ino govori: „*Sladek je moj jarm, lehka moja butara*“

Kedar dobre ljudi najdeſh, bodi jih veſél, ſlushi ſvojmu goſpodarju kakor bi tvoj ozhe bil; vbogaj ſvojo goſpodinjo, kakor dober ſin ſvojo ljubo mater. Dober hlapez kamor pride, dobre ſtariſhe dobí, in ſe lehko ſvoje ſlushbe veſeli; on je hiſhi shegen boshji (alj blagoſlov), hiſha pa njegova ſrezhna domazhija. — Skerben bodi, ſhkode varji zele ſvoje hiſhe; ako hiſha pogorí, boſh pogorel tudi ti. Kakor ſebe, tako vſe domashe brani vſe nefrezhe, de boſh hlapez svéſt.

Ne hodi rad od hiſhe, kjér tebi dobro je; kdor prepogoſto ſlushbe jiſhe, malo le obrajta ſe. Goſte ſlushbe ſo vſelej redke ſukne; ſe trikrat preſeliti, je enkrat pogoreti. Kdor ſi veliko isbéra, ſi vezhdel ſlabo sbére. — Ne jiſhi take ſlushbe, kjér bi premaſtno jedil in predebelo pil; huda je rasvada. Kdor ſe prehitro obredi, tudi hitro ſtrada. Rasvajena drushina in pa bolna ſh'vina; vſaktér ſe nje boji. Ne kjér

predobro shivijo, ampak kjer ſe poſhteno sader-shijo, tam dobra ſlushba je.

Bodi dobriga ſerza ino dobre veſi, dobra pohlevna dusha, prijatel vſih ljudí, kar je po pravizi. Skerbi sa poſhtenje ſvoje domazhije, ne rasnaſhaj po drugôd domazhih ljudi, ino ne pravi, kar drugim védeti potreba ni. Hlapez, ki rad ſvojo hiſho opravlja, vezhi ſhkodo dela, kakor bi is hiſhe ſtrohо tergal. Kar ſe doma sgodi, naj doma oſtane, ako te viſhi sapoved komu rasodeti kaj ne ſili; ino kér od hiſhe greſh, neſi, kar je tvojiga, alj poſhtenje vſaki hiſhi puſti. Kdor jemlje dobro ime, je veliko hujſhi tat, kakor on, ki dnarje krade; dnarji ſe povèrnejo, alj poſhtenje teshko.

Ne bodi beſedliv, varúj ſe bude jese. Kdor prerád saslo vseme, lehko ſlovó dobì; kdor pa rad poterpi, ima smiram lepo vreme, in kamor ſe poda, ga vſe rado ima, kér je dobra dusha. Nikdar ne posabi ſlushiti Bogú, on je tvoj pervi goſpodár; ne ſtori sa nobén denár, karkolj on prepové. Ne samudi po kerſhanſko k' boshji ſlushbi rad hoditi, ne ſramúj ſe tud moliti, kakor ſe ſpodobi. „*Kdor je mene pred ljudmi ſramuje, in me ne ſposná, nja tud' ſposnal jes ne bom pred ſvojim Ozhetam*,“ Kriſtuſ govorí. Pa moliti ſhe sadoſti ni, ampak je potreba tud' tako shiveti, de bo te Bog veſél, ino te po ſmerti vsel v' ſvoje velizhaſtvo. Oh ne rekaj, de ne vtegneſh v' ſlushbi Bogu ſlushiti; kdor ne ſlushi prav Bogu, dober hlapez tud ne bo ſvojmu goſpodarju. — Srezhen tiſti, ki prav

Digitized by Google

ſlushi *Bogu* in ljudém, naj kraljuje alj plushi, ſkori dobro vſém. Stokrat boljſhi priden hlapez, kakor ſlab goſpód.

Nekaj sa rokodele alj antverharje.

Vſako pridno rokodelo, kteriga kdor sna, za ſvojo tovarſhizo frezho ima, ki zhloveka oſkerbi zhaſno ino vezhno, ako ſi ſam ſvoje frezhe ne vmori. Alj rokodelov frezha ima perſtov pét, in potreba je sa vſe ſkerbét', de kter'ga ne sgubí.

Pavez frezhe je sveſtoba. Sveſto delaj vſako rezh, naj bo mala alj velika, naj ſe vizhe alj tika, kdor njo tebi v' delo da. Delo hvali delavza. Boljſhi je pa eno delo dobro snati, kakor vſakiga nekoljko popakdrati (ſratati); devét rokodelzov je defét ſtradavzov. Kdor delo rad ſkasi, po malim vdinjavze sgubí. Kasji mojſter (ſhuſhmár, fretar) ſvoji laſtni frezhi pavez odbije. Kasinz (kasaviz) frezhe je ljuba sadovoljnoſt. Malo sa dobro vsemi, dokler kaj vezh ne pride; kdor maliga ne zheſtí, velikiga vreden ni. Boljſhi je malo plazhila, kakor pa bres saſlushila glad predajati; boljſhi terdo ſlushiti, kakor vbogajime proſiti. — Boljſhi malo po pravizi, ko veliko po krivizi; kdor ljudém prerajta, alj pa vſiga ne odrajta, kar jim gre, ſam ob ſvojo frezho ſpravi ſe, ino ji kasinz odſeka. Sredinz frezhe alj veliki perſt je marliva

Digitized by Google

pridnoſt. Kdór dela pridno rad, le on je ſtanovitne frezhe brat, lenuha glad mori, in potepuha ſe vſak boji, le pridnoſt je frezhe poglavitna korenina. — Le vedno (ſpol) priden bodi, naj te vidi kdo alj ne; ſaj Bog tvoja prizha je, in bo tebi plazhal. — Le smiraj priden bodi, naj drugi délajo alj ne, po njih ne ravnaj ſe; kdor prerád pozhiva, v' kropivah obleshi. — Le priden bodi neprenehama, zhe ravno mahoma ne obogatíſh, po malim vonder ſi pomagaſh. Tudi mravlje po malim nóſijo, pa vonder velik kup nanoſijo; le pridno rad komaraj, in Bog ti bo pomagal. Kdor vedno priden ni, ſvoji frezhi ſredinz sgubi; ino kdor prehitro obogatét' shelí, ſvoji frezhi dno isbije.

Slatenik alj frezhe slaten perſt je ljuba poſhtenoſt. Vſelej poſhten bodi ino lepo ſe sadershi, kedar v' ptuje hiſhe prideſh alj po ſhtérah greſh. Poſhten rokodél, ki ſe greha boji, in domazhe modro poſvari, ki ſe neſpodobno sadershijo alj pa gerdo govorijo, je prijatel boshji; kamor pride, gre dober duh sa njim. Raspuſhen (rasvujsdan) rokodél, ki je gerdih beſedí, ſe gerdesham ſmejí, ino ljudi pohujſhati pomaga, on je ſovrashnik boshji, ki pregreſhen ſmrad po drugih hiſhah vlazhi; hudi duh povſodi sa njim hodi. — Poſhten bodi, vére ne sataji, ino Bogu ſlushiti ſe nikdar ne framúj. Boljſhi je neſpametnim ljudém samerséti, kakor pa Boga ne v' zhaſti imeti, ki je Ozhe tvoj. — Poſhten bodi, ino hiſham poſhtenja ne odjemli, ako ravno vſe po tvoji volji ni. Rokodél, ki rad ljudi rasnaſha, je nar

Digitized by Google

hujſhi hiſhni tat; potreba ſe je takiga bat', kakor ognja v' ſtreho. — Poſhten bodi, ino v' novih ſhegah ſe nikar ne blodi, ki po sdravi pameti kar niſo. Per vſaki novi ſhegi prav preſodi, alj je novo alj pa ſtaro bolj po pameti. Ne brani ſe novine; ne sanizhúj ſtarine; ſtori kar je prav, ljubi, kar je poſhteniga. Kdor poſhtenje ſapuſti, ſvoji ſrezhi ſlati perſt odterga.

Mesínz ſrezhe je modra perhranlivoſt. Miſli v' ſvojih mladih letah, de ſe boſh poſtaral; ſkerbi, de boſh sa bolesen kake krajzarje perſhparal (prihranil). Huda je ſa rokodela, ako délati ne more, ino nima krajzarja, kedar ga kervavó potrebuje. — Bódi dober goſpodár v' ſvojih mladih letah, de boſh ſtar imel kaj shiveti. Rokodél je ſam ſvoj tat, ki ſapravlja rad; njá ſrezha mesinza nima, ne teka premoshenje.

Srezhen rokodél, ako njegova ſrezha ima vſih perſtov pét; vjima mu ne more vsét', kar mu je ſrezha s' zeloj rokoj dala. Ako pa le eniga perſta nima, je she per ſrezhi vjima (nevarje); kar saſlushi; nima teka. Vſaki tak je ſromák, ki ſi perſte ſam odſéka. — Hozheſh na ſveti veſelo shiveti, v' mladih letah ne rasvadi ſe; zhlovek, ki malo potrebuje, pa veliko poterpi, le on ſrezhen shivi. — V' gnadi boshji shiveti, in v' gnadi boshji umreti, to perva ſrezha je; bres te je druga vſe ledena gaſ.

Digitized by Google

Popotniza mladenzham ki na deshele grejo, alj pa v' ſoldaſhno ſtopĭjo.

1. Mladénzh, Boga ſe boj, in njemu ſveſto ſlushi: dema kakor na ptujim. Zhe ravno greſh is ſvojga kraja, in sapuſtiſh ſvoje ljudi, te Bog ne sapuſtí, in je povſod' per tebi. Ako je Bog s' tebó, kdo bode soper tebe!

2. Bodi pokórn ſvojim poglavârjam v' vſih rezhéh, ki niſo soper volje boshjo; poglavarji bojo na ſodbi ſtali, kako ſe sapovedvali; podloshnik bo odgovor dal, kako je vbogal. Kér ni pokorſhina, je ſmert.

3. Svojim pajdaſham ſè pohújſhati ne daj; ne sapuſti naukov ſvojiga ozheta, ne posabi proſhenj ſvoje matere, ino ſkerbno varji ſe leshnivih prerokov. Ne prepiraj ſe od ſvetih rezhi, kedar prida videt' ni; kaj bi ſvetinje peſam metal, alj pa ſvinjam shlahne jagode. Le ſamo eno jih pobaraj: alj bojo poſledno uro tudi tako govorili? alj kaj takiga ſtorili, kalj?

4. Smerti ſe ne boj, ako ſe Boga bojiſh, ino ſerzhen bodi; tudi kugle, ki na boji ſhvigajo, boshja roka visha; ne bo te sadela, ako boshja volja ni. Kedar te Bog vseti hozhe, te na poſteli ravno tak lehko najde, kakor na vojſki. V' boshjih rokah ſmo; kdor Boga prav ljubi, ſe ſmerti bal ne bo.

Digitized by Google

5. Bodi ſilen ino mozhen v' vojſki nad ſovrashniki; vbogim, ki oroshja nímajo, ſile nikár ne delaj. Kerſhanſki vojſhák ſovrashnika le na moriſhi posná, domá ſta ſi brata. Rajſhi révnimu pomaga, kakor bi mu vsel; le v' nebeſih bo plazhilo on prijél; kri, ktéro preliva, ſe s' poſvetnim blagam ne poplazha.

6. Kedar poſveti hodiſh, dobriga vuzhiti ſe nikdar ne ſamudi. Dobra rezh, ktero snaſh, je boljſhi kakor dnar. Dnar ti bo ſovrashnik vsel, kar pa prida véſh, to ti bo gotavo plazhal. Zheſar ſe v' ptujih krajih isvuzhíſh, bo nar boljſhi tvoj saſlushik, ki ga boſh damo prineſil.

7. Ne posabi ſvoje deshele, ne ljudi, sa katere ſe vojſkujeſh; ne posabi tud' nebéſ, ino sa nje ſkerbi. Tud' vojſhak ima Bogá, ne ſamo zeſarja. Zhe ne moreſh Bogu ſlushiti ozhitno in na glaſ, pa lepo na tihim. Zeſarju ſlushi naj telo, duſha pa Bogu tako, de bo eno prav ſtorjeno, drugo pa ne samujeno; kdor eno samudi, tudi drugo ne ſtori, kakor ſe ſpodobi.

8. Ne daj Bog! de bi is vojſke alj is sholda vhajal, tega ſhe v' miſel ne ſméſh vseti; bila bi tako miſel hudizhova ſkuſhnjava. Vhajovzi alj desenterji ſo puntarji deshele ino pervi ſovrashniki Boga ino ljudi. Po goſhah ino po temah ſe potikajo, ino poglavarju vézhnih tem (peklenſkimu ſovrashniku) pridejo v' oblàſt. Starſhi, ki ſina ſkrivajo, ki is sholda vjide, njemu gavge sidajo, sa pekel ga redijo.

Digitized by Google

Vhajovzi ſo radi tobakarji, is tobakarjov tolovaji ino vbijavzi, ki po kervavi zefti v' pekel tékajo. O Bog mladenzha varji kaj takiga ſtoriti; ovarji ſtariſhe, takiga ſina pod ſvojo ſtreho vseti; kjer je desentèr, je ſtrah ino nefrezhja.

9. Kedar ſe iſſlushiſh in prideſh ſpet v' ſvoj kraj, ne vuzhi ſvojih ljudi gerdih, nevarnih rezhi, ki ſi jih po ſveti videl, alj per ſoldatah ſliſhal, kterih ſhe ne véjo, po imeni ne posnajo. Sholdnirji raspuſheni ino pa urlavbarji ſo pogoſto ravbarji ino duſhni tolovaji ſvoje domazhije. Bog naſ varji takih buambavzov! — Blagor pa sholdnirju, kteri ſe Boga boji, ſveto zhednoſt ljubi, ino greh zhertí; sakaj nefrezhni greh je deshele pervi in nar huji ſovrashnik.

Serzhen ino mlad vojſhak je deshele zhaſt, angelov veſelje, ſvéta nja obláſt. Sa pravizo ſe vojſkuje, in krivizo pa ſtrahuje; tam v' nebeſih je domá, kdor ſvoje shivlenje da sa pravizo in refnizo materne deshele.

Mladenzhov trojna domovina.

Vſaki poſhten zhlovek trojno domovino ima, ktero toljko ljubi, de shivlenje sa njo da, ako je potreba. To je ſtoril Jeſuſ isvelizhar naſh. Tudi ti ſvojo trojno domovino imaſh; potreba je de njo ſposnáſh, ino glaboko v' ſvoje ſerze vtiſneſh.

Digitized by Google

Perva tvoja domovina je ljuba materna deshela, preveléli kraj, kjer je tvoja sibika ſtala, kjér ſi déte perve roshze tergal, in mladénzh metule pervokrat lovil. Tudi ptizhiza ſvoje gnesdo posná, kako bi zhlovek rojſten kraj posabil! Sleherni selen homez (hribez) naſ pomni veſelih mladih dni, vſaki ſtudenz (vrelz) nam pripoveduje od ſrezhnih rajnih zhaſov preteklе mladoſti; travniki seleni ino ledinze piſane nam ſhe pokashejo, kako veſelo je ſvoje dni naſhe shivlenje bilo. Kdo bi ſvoji ljubi domovini sa vſe to hvale ne védel? kdo s' hvaleshnim ſerzam sa ſvojo domovino ljubesnivo ne poſkerbel?

Pomagaj ſvojmu kraju, v' katerim ſi domá, kakorkolj samoreſh, de bo lepſhi ino lepſhi prebivaljſhe prave ſrezhe ino sadovoljnoſti. Ne ſramúj ſe ſvojga ljudſtva, ki je tvojiga naroda, ino ſvojiga jesika ne posabi, kteriga ſo tebe tvoja ljuba mati navuzhili. Beſeda materna je shivo snaminje ljubesni materne; kdor to snaminje sataji, matere vreden ni. — Brani ſvojo materno deshelo ozhitnih ſovrashnikov, ki s' oroshjam prídejo hiſhe ino meſta pa'it (shgat); varji pa tudi ſvoje ljudi ſkrivnih sapelivzov, ki po desheli prebivavze podpihújejo, na tihim ljudſtvo puntajo soper poglavarje, kralje in zeſarje, ino ſtraſhniga rasboja ogenj v' ſtrebo noſijo. Taki prefatavzi, ſtare pravde ſleparſki osnanovavzi, ſo deshele nar nevarnejſhi ſovrashniki; frajoſt (ſvojbodnoſt) osnanujejo, na tihim pa sa vbego ljudſtvo ſtrashno shelesje kújejo,

Digitized by Google

de ſe Bogu vſmili! Bog nam daja kralje in zeſarje, nam poſhilja poglavarje ino nam goſpoſko ſtavi dobro in hudobno. Dobra je ljudém plazhilo, hudi je paſhiba; obdvojne potrebujemo, zhe ravno vſi sdihujemo, de bi nam dober Bog dobro goſpoſko dal. Tudi Jesuſ, boshji Sin, je krivizhnimu ſodniku bil pokoren, pokoren do ſmerti krisha; ſkos to je ſvet odrefhil. Isgléd nam je sapuſtil, de ga poſnémamo. — V' ognji biſha pogorí, v' punti (praſki) pa deshela; Bog nas vſiga tega varji, varjimo pa tudi mi, zhe deshelo ljubimo, ſvojo domovino.

Druga tvoja domovina je domazha zérkev, v' kateri ſi bil kerſhen. V' tvoji domazhi zérkvi kerſten kamen ſtoji, per katerim ſi pervo ino nar vezhi ſrezho prijél boshji otrok biti. Kerſten kamen pomni te, kaj ſo tvoji botri sa tebe obljubili: de svesto Bogu ſlushiſh, ſveto zhednoſt ljubiſh, ino *greh* ſovrashiſh. Tamkaj vidiſh pridishnizo (lezo alj kanzel), kjér ſi perve nauke ſliſhal vézhniga shivlenja: de jih ne posabiſh! Tam je ſpovednìza, tvoja opomniza, de ſi ſe poboljſhati obljubil ino vredno ſpokoriti; de ne samudiſh obljube dopolniti! V' zérkvi je altár, ſveta misa boshja, kjér ſi toljkokrat per ſveti maſhi bil, ſveto reſhnje Telo savshil, ino ozhitno ſposnal, kako te Jesuſ ljubi. Zérkev je biſha boshja ino vrate nebeſhke. Tvoja shlahta tam pozhiva, semlja ſtariſhe pokriva; more biti boſh tud t per njej pozhival.

Ljubi domazho zérkev, ſvojo duhovſko de-

Digitized by Google

movino, poſkerbi koljkor moreſh, de ſnashna ino zhedna bo hiſha Goſpodova, v' kateri ſi kakor kriſtjan domá. — Pa tudi ſvete kerſhanſke zérkve ne posabi, katire zérkev sidana le vidno snaminje je. Ona je sberaljſhe pravih vérnih kriſtjanov; njeni ſrezhen ſin ſi ti, ona tvoja ljuba mati, ki sa te ſkerbi. Skerbi, de boſh njene nauke rad poſluſhal, ſe sa njeno ſveto zhaſt poſkuſhal; dopolnil, kar ona sapové, ſe varval, kar ona prepové. Varji ſe krivih prerokov, ki zérkev sanizhujejo; ne verjemi goljufnim vuzhenikam, ki nove nauke osnanujejo in ſvete zérkve ne ſposnajo. Kdor ſvete katoljſhke zérkve sa ſvojo mater nima, nima tud Boga sa ſvojiga Ozheta, ino ne vé, kjé je domá. Tvoja tretja domovina ſo ſvete nebeſa, hiſha Ozhetova, kjér ſmo vſi domá. Tam je Bog, tvoj ljubi Ozhe, ki te k' ſebi hozhe; tamkaj Jeſuſ tvoj Goſpód tebi proſtor dela; tamkaj ſveti Duh, ki te je poſvetil. Krono vezhniga shivlenja she pripravleno dershi, in jo tebi dat' sheli. Tam Marija tvoja mati, ki sa tebe prosi; tam ſo boshji angeli, sveſti vſi prijateli; tamkaj ſo isvoleni tvoji ljubi bratjé. Roke ti podajo, in te k' ſebi vabijo: „Ljubi brate pridi! Pridi k' nam v' ſveto nebó, pridi k' nam damó!“

Sa nebeſa le ſkerbeti, sa nebeſa vſe terpeti, sa nebeſa le shiveti, sa nebeſa tudi vmreti, naj bo tvoja perva in poſledna ſkerb.

Digitized by Google

Kerſhanſkiga mladenzha perve in poſledne shelje.

1. Kaj jiſhem na *tim* ſveti?
Popotnik kaj shelim?
Kamo ſe ogledujem?
Kam priti, hrepenim?
Oh' moje ſerzhne shelje
Nebeſhko ſo veſelje!
Veſolen ſvét *premajhen* je,
Napolnit' mi ſerze;
Le eno poshelim:

2. Lepo Bogu ſlushiti,
To me nar vezh ſkerbí;
Enkrat v' nebeſa priti,
To mene veſeli.
Bres tega *bi* na ſveti
Ne védel kaj sazheti:
V' nebeſih je moj pravi dom,
Kjer vezhno ſrezhen bom.
Le ſamo to shelim.

3. Semlja deshela ptuja,
Skos njo moj pot hití,
Kratka je moja hoja,
Sa me oſtaje ni.
Zhaſt in poſvetne smote,
Blago ino dobrote,
Ki jih ponuja meni ſvet,
Ne morem s' ſebo vsét',
In jih ne poshelim.

Digitized by Google

4. V' terplenji porodila
Me moja mati ſo,
In v' joku ſkor ſakrila
Me zherna semlja bo.
Moje zelo shivlenje
Je vedno le terplenje;
Alj kdor vſe voljno poterpi,
Nebeſa sadobi:
To tudi jes shelim.

5. Sim reven alj premeshen,
To mene ne ſkerbi;
Le dobriga ſtoriti,
To mene veſeli.
Zhednoſt in dobre dela
Mi ſmert ne bode vsela;
Le ſtanovitno to blago
Oſtalo meni bo;
Le tega ſi shelim.

6. Dokler je boshja volja
Na ſveti rad shivim,
In ker bo boshja volja,
Rad semlio zapuſtim.
Le eno posheljujem,
Po enim le sdihujem;
In to ljubesen tvoja je,
Moj Bog, in moje vſe!
Katero poshelim.

7. De mene, Ozhe, ljubiſh,
Mi prav'jo vſe ſtvari;
Kako naj tebe ljubim,
Me Jeſuſ moj vuzhi.

Digitized by Google

Njih nebeſhki Ozhe vſe shivi,
Sa mladenzha pa ſhe bolj ſkerbi.

8. Naj bo beli dan alj temna nozh,
Naj ſe loti me ſovrashna mozh,
Jesuſ moj továrſh, moj ljubi brat,
Hozhe me pred hudim ovárvát'.

9. Besh'te sapeljani fantje vi,
Modrijani in poſvetneshi;
Ne porajtam jes vaſh prasen ſméh,
Ne sa vaſhe djanje, ki je gréh.

10. Naj me sanizhuje greſhen ſvét,
Vſe to hozhem voljno poterpét;
Shenin zerkve Jesuſove bom,
Sveti raj po ſmerti bo moj dom.

11. Oh, preljubi Jesuſ, proſim te,
Greha kdaj ſtoriti, varji me,
Enkrat pa po ſmerti meni daj
Hlapzu ſvojmu priti v' ſveti raj!

12. Srezhen ſim nedolshen fantizh mlad,
H' ohzeti nebeſhki vablen ſvat;
Tu bom lepo shvishgal ino pél,
Tam v' nebeſih vekomaj veſél.

Mladenzhov tovarſhija.

1. Mladenzh, ſe boſh na pot podál,
Koga ſi boſh tovarſha sbrál?
„Jesuſa kuſbnil in objél
Njega bom sa tovarſha vsél.“

Digitized by Google

2. Jesuſ je vſmilenga ſerza
Karkolj ga proſim, vſe mi da,
Dal meni bo tud' ſrezhen pot
In ſpremljal mene on povſod'.

3. Poſvetni dobrovolzi vi,
Na vaſho drushbo mi mersí;
Vſa vaſha ſrezha je le prah,
Veſelja konez vezhen ſtrah.

4. Le majhen veterz pohlidi,
Pomete prah, in ſpremeni
Tud' vaſho dobrovoljo v' jok,
Bahanje vaſho v' vezhen ſtok.

5. Je bil med vami lep junák, 1)
Viſoke glave ſantizh jak, 2)
Poglejte pa, kjé sdaj leshí?
She meſta ſkoraj vidit' ni.

6. Sim posnal tudi drugiga
Mladenzha rasvujsdaniga;
Je shivel kakor divja svir,
Priſhla je ſmert, ſtorila mir.

7. Od eniga vam ſhe povém,
Od nar bulj modriga med vſém!
Tovarſhe je gerdó vuzhil,
Na sadnje pa ob pamet bil.

8. Boga in pekla ſe ni bal,
Kerſhanſkim navkam ſe ſmejál;
Pofleднizh je nefrezhno vmerl,
In pekel njega je poshèrl.

---

1) Korenjak. — 2) Terden.

Digitized by Google

9. Kdor take sa tovarshe ma,
Jim dusho in telò predá,
Po shroki zesti v' pekel gré;
Mladenzhu takimú gorjé!

10. Radujte le, in vukajte,
Le shi veselje smukajte:
Nesrezhen je vash greshen pot,
Shivlenje vashe polno smot.

11. V' nebesa le en pot peljà,
Le vòsek pot svelizhanja;
Kdor posheli v' nebesa prit'
Mora sa Kristusam hodit'.

12. Moj ljubi Jesus, prosim te,
Po pravim poti vòdi me;
De kjèr shi ti, Svelizhar moj,
Bom tudi jes slushavnik tvoj!

K o n e z.

„*Nebò, ino semlja bota preshlá, moje besede pa ne bojo preshle;*“ govori Kristus per svetim Matevshi. 24, 35.

Naj rezhe svét kar hozhe. „*Resniza Gospodova ostane vékomaj.*“ Psalm. 116, 2.

Digitized by Google

Kasalo

naukov, isgledov ino molitviz.

	Stran.
Nagovor	
Mladenzhov trojno premoshenje	5
I. Sdravo telo	6
II. Dobra glava	11
III. Poshteno ſerze	14
Mladenzhov nar lepſhi oblazhilo	19
Sedem ſtrupnih kazh	26
Shtiri ſpotike	40
Devét ſtrashnih prepadov	55
Mladenzhov nar hujſhi bolesen	85
Dvanajſt tovarſhov in tovarſhiz	90
Dva ino petdeſét boshjih ſvetnikov:	
1. Sv. Alojsi, isgled ſvete nedolshnoſti	114
2. Sv. Ambrosh, poſhten mladenzh, imeniten mosh	119
3. Sv. Andrej, ljubej isvelizhanſkiga krisha	122
4. Sv. Anton puſhavnik, bogabojezh mladenzh	127

Digitized by Google

Stran.

5. Sv. Avguſhtin, isgled praviga poboljſhanja - - - - - - 131
6. Sv. Basili ino Gregor, poſhtena tovarſha 137
7. Sv. Benedikt, imeniten vuzhitel ſvetiga shivlenja - - - - - - 141
8. Sv. Bernard, ſerzhen premagavez hudobije - - - - - - - 143
9. Sv. Blash; poboshen zhrednik - - 147
10. Sv. Boſhtjan, sveſt ſlushavnik boshji - 149
11. Sv. Dominik, vbogim vſmilen prijatel 153
12. Sv. Felikſ, frezhen kmetiſhki hlapez 156
13. Sv. Filip Nereji, pokoren fin - - 158
14. Sv. Florijan, ſerzhen vojſhak - - 160
15. Sv. Franziſhko Kſav. kaj snanzi pomagajo - - - - - - - - 163
16. Sv. Franziſhko Sales. pohlevni mladènzh 167
17. Sv. Franziſhk Seraf. mlad prijatel vbogih 170
18. Sv. Gregor, veſ ponishen ſlushavnik boshji - - - - - - - 173
19. Sv. Ignazi, kaj branje bukuv pomaga 176
20. Sv. Isidor, poboshen kmet. hlapez - 179
21. Sv. Jakob, isgled Bogu sveſlo ſlushiti 183
22. Sv. Janes evangeliſt, poſeben prijatel Jeſuſov - - - - - - - - 186
23. Sv. Janes Krisoſtom, greha ſovrashnik 188
24. Sv. Janes Nepomuſhki, sveſt zerkven ſlushavnik - - - - - - 193
25. Sv. Jefrem, ſtrahvan mladènzh - - 195
26. Sv. Jernej, isgled prave prijasnoſti - 200
27. Sv. Jeronim, ſerzhen premagavez ſkuſhnjav - - - - - - - 203

Digitized by Google

Stran.

28. Sv. Joshef, pridni délavez - - 207
29. Sv. Juri, imenitea vojſhak - - 211
30. Sv. Karol Baromej, vushenik poſht. dobrovoljе - - - - - 213
31. Sv. Klemen, dober ſin bogabojezhe matere - - - - - - - 218
32. Sv. Lavrenž, ſerzhen mladénzh - 220
33. Sv. Luka, dobro mu, ki kaj dobriga ſna - - - - - - - 224
34. Sv. Makſimiljan, ſkerben domoljubez 226
35. Sv. Marko, mosh po volji boshji - 231
36. Sv. Martin, ſveſt ſlushavnik v' ſvojim ſtani - - - - - - 234
37. Sv. Matevsh, isglèd praviga poboljſhanja - - - - - - - 239
38. Sv. Matija, kako ſe pride v' ſrezhen ſtan 241
39. Sv. Niklavsh, ſkerben varh nedolshnoſti 243
40. Sv. Pankraz, mlad ſlushavnik Jesuſov 245
41. Sv. Paſhkal, vbogi ſholarz - - 247
42. Sv. Pavl, kako ſe pokoriti sa smote mladih lèt - - - - - - 250
43. Sv. Peter, isglèd gorezhe ljubesni do Jesuſa - - - - - - 254
44. Sv. Primush ino Felizjan, ljubesniva brata - - - - - - 259
45. Sv. Rok, prijatel bolnikov - - 262
46. Sv. Rupert, priden délavez v' vinogradi Goſpoda - - - - - 265
47. Sv. Thomash, ſerzhen premagavez poſvetniga - - - - - - 269

Digitized by Google

Stran.

48. Sv Valentin, kako se v' Boga terdno savupa - - - - - - - 271
49. Sv. Vendelin, svesti hlapez ino svet gospod - - - - - - - 273
50. Sv. Vit, isgled, kaj s' Jesusam premoremo - - - - - - - 277
51. Sv. Vinzenzi, kaj sveto pètje premore 279
52. Sv. Zirilj ino Medodi, slovenska vuzhenika - - - - - - - 282
Nebeshko ogledalo kershanshiga mladènzha 288
Sedem slatih naukov sa srezhno pot - 292
Juterni *isdihleji ino molitvize* - - - 300
Molitvize zhres dan - - - - 302
Vezherne molitvize - - - - 305
Dober svêt hlapzam in slushavnikam - 308
Nekaj sa rokodele alj antverharje - - 311
Popotniza mladenzham, ki v' shold alj na deshêle grejo - - - - - 314
Mladenzhov trojna domovina - - - 316
Kershanshiga mladenzha perve in pofledne shelje - - - - - - - 320
Lepa veseliza nedolshniga mladenzha - 323
Mladenzhov tovarshija - - - - 324

Digitized by Google

In demselben Verlage sind auch zu haben.

(Preise in Conventions-Münze).

Rußheim (C.) Materialien zu einem zweckmäßigen Unterrichte in der deutschen Sprachlehre. Ein methodisches Handbuch für Lehrer und diejenigen, welche sich selbst in der deutschen Sprache unterrichten wollen. 8v. II. Theile. I. Thl. Wortforschung. II Wortfügung. Brosch. 2 fl. 48 kr.

— Sprachübungen über die Regeln der Wortforschung und Wortfügung, eingerichtet nach der für die Normal- und Hauptschulen vorgeschriebenen deutschen Sprachlehre. 8. Brosch. 1 fl.

— Theoretisch-praktischer Unterricht in der deutschen Rechtschreibung. Darstellung eines methodischen Verfahrens bei dem Rechtschreibe-Unterrichte in Volksschulen mit vielen zur Einübung der Regeln passenden Dictando-Sätzen. Für Lehrer und diejenigen, welche sich selbst in diesem Gegenstande vervollkommnen wollen. 8. Brosch. 1 fl. 24 kr.

Paulitsch (J. Peregr. Fürstbischof v. Gurk) Gebethbuch für Kranke und Sterbende. Nach dessen Tode herausgegeben v. Welwich (L.) 8. Brosch. 50 kr.

Eichhorn (P. Ambr.) Beiträge zur ältern Geschichte und Topographie des Herzogthums Kärnten. 8. II. Bde. Brosch. 1 fl.

Hermann (Heinr.) Klagenfurt, wie es war, und ist. Mit Ansichten und den Plan von Klagenfurt. 8 Brosch. 1 fl. 48 kr.

Digitized by Google

Geschichte der seligen Hemma, Stifterinn von Gurk. Nebst einer kurzen Beschreibung des Domstiftes und der Domkirche von Gurk. Mit einer Ansicht. 12. Brosch. 12 kr.

— **des Ursprunges und der weiteren Schicksale der berühmten Kirche Maria Sal in Kärnten.** Mit einer Ansicht. 12. Brosch. 10 kr.

Proprium sanctorum pro Diœcesi Lavantina. Jussu et auctoritate Celsissimi ac Reverendissimi Domini Domini Ordinarii emendatum. 8. Brosch. 30 kr.

Proprium sanctorum pro Diœcesi Gurcensi. Jussu et authoritate Celsissimi et Reverendissimi Domini Domini Georgii, Principis et Episcopi Gurcensis editum. 8. Brosch. 50 kr.

Compendium Ritualis Romano-Salisburgensis cum appendice germanica et venedica pro assistentia moribundorum in commodiorem usum R. R. D. D. curatorum emendatum. 8. Brosch. 50 kr.

Ritus celebrandi Missam privatam *secundum* Rubricas Missalis Romani et Decreta Sacrae Rituum Congregationis. In usum et commodum Clericorum ad S. Presbyteratus Ordinem Adspirantium. 8. Brosch. 10 kr.

Ordo Providendi Infirmos. Juxta Rituale Romano Salisburgense 1833. Steif geb. mit Schuber 27 kr.

Gebeth- und Andachtsbücher.

Andachtsübungen, kurze, eines katholischen Christen, in welchen kurze Morgen-, Abend-, Meß-, Beicht-, Communion- und andere nütz-

Digitized by Google

liche Gebethe nebst den vorgeschriebenen Kirchen-Gebethen enthalten sind. 18. Mit einen Titlbild. Steif geb. mit Schuber 36 kr.

Gebethbuch zur Beförderung der öffentlichen und häuslichen Andacht für gutgesinnte katholische Christen. 12. Mit Titlkupfer. Steif geb. mit Schuber 36 kr.

Gebethbuch, katholisches, zum Gebrauche andächtiger Christen, worin Meß-, Beicht- und Communiongebethe nebst andern guten Andachten auf kürzeste Art enthalten sind. 18. Mit einen Titlkupfer. Steif mit Schuber geb. 20 kr.

Gebethbuch, kleines, nach dem vorgeschriebenen Normal-Katechisemus. 18. Mit einem Titlkupfer. Steif geb. 12 kr.

Gallura, die Ehre der heiligen Messe und des Tisches des Herrn. Für Christen, welche das heiligste Abendmahl ihres Herrn und Erlösers Jesu mit Nutzen halten wollen. 8. Mit Titlkupfer. Steif geb. 48 kr.

Gebethbuch für die liebe Jugend. Enthaltend: Morgen-, Abend-, Meß-, Beicht- und Communion-Gebethe sammt allen nothwendigen Andachtsübungen und den nachmittägigen Gottesdienste. 12. Mit Titelkupfer. Steif geb. mit Schuber 12 kr.

Gebeth- und Andachtsbuch vor dem trostvollen Gnadenbilde des mit Dörnern gekrönten heiligen Hauptes. 12. Neueste Auflage mit Titlvignete. Steif geb. 36 kr.

Eben dasselbe mit grösseren Lettern. Aeltere Auflage 24 kr.

Hohenauer, J. L., Verehrung der heiligsten Jungfrau und Mutter Gottes Maria. Ein Ge-

Digitized by Google

Digitized by Google

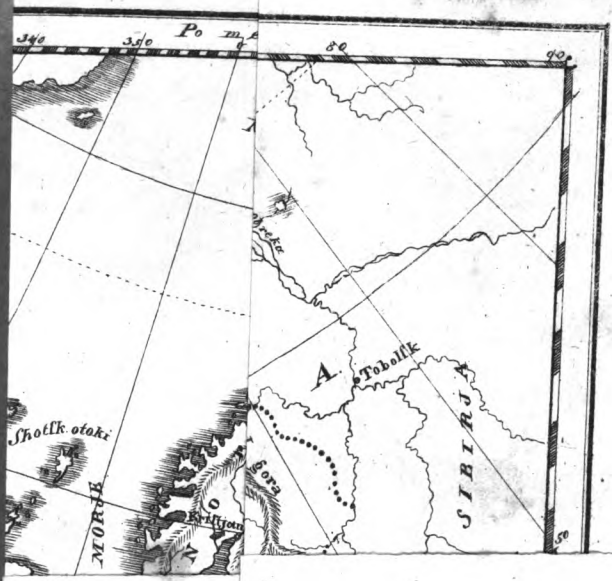
340
350
80
90
Shotsk. otoki
MORJE
Tobolsk
SIBIRJA

Digitized by Google

Digitized by Google

V ZELOVZI, 1837.
Natiſnil ino na prodaj imá Janes Leon.

Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

This book should be returned to the Library on or before the last date stamped below.

A fine is incurred by retaining it beyond the specified time.

Please return promptly.

Digitized by Google

Slav 9020.6.10
Shivlenja srezhen pot;
Widener Library
006914021
3 2044 085 894 350

Digitized by Google